کرزی

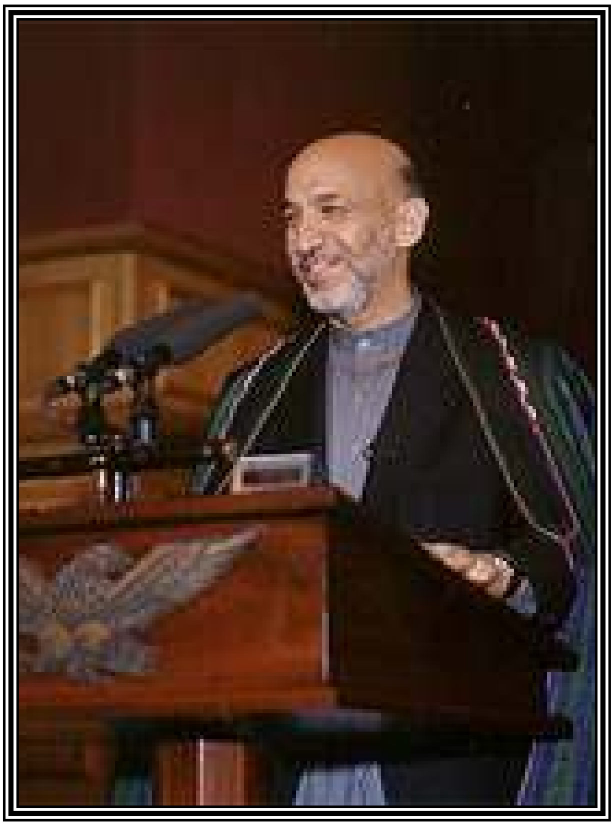

Ketabton.com

ketabton.com - The Digital Library

د افغانستان ولسمشر حامد کرزی

کرزی

(د افغانستان د ولسمشر حامد کرزي ژوندلیک)

لیکوال

نیک بي مایلس

پښتو ژباړن

غلام ولي نوري

ketabton.com - The Digital Library

د کتاب پېژندنه:

- ❖ د کتاب نوم :: کرزی
- ❖ لیکوال :: نیک بي مايلس
- ❖ ژباړن :: غلام ولي نوري
- ❖ خپرندوی :: سنځر خپرندویه ټولنه
- ❖ کمپوز او ډیزاین :: مطیع الله روهیال
- ❖ چاپکال :: ۱۳۸۷ ش – ۲۰۰۸ ع
- ❖ چاپشمېر :: ۵۰۰ ټوکه

اړیکي

aracozia@yahoo.com

ګرځنده

۰۰۹۳(۰) ۷۰۰۳۱۸۴۹۳

ketabton.com - The Digital Library

ډالۍ

خپله دا ژباړه د هیواد د تکړه لیکوال
او پېژندلي خېړونکي
استاد محمد معصوم هوتک
نامه ته ډالۍ کوم

غلام ولي نوري

ketabton.com - The Digital Library

د ژباړن خبري

دا نصیب هم په سرې نوري کوي روان کندهار ته وم، خو خپل ځان مي په کاناډا کي وموند. دا د ۲۰۰۷ م کال د اکسټ ۱۲ مه وه، چي د کندهار ښار ته نژدي مي موټر ټکر سو. داسي ښکاريده لکه تقدير چي د افغانستان او پاکستان په نسخو زما روغتيا نه وه نويشته کړې.

خو د غرب د عصري او پرمختللي ټکنالوژۍ څخه په مننه، چي زه يې بيرته د دي جوګه کړم چي د خپلي خوارکۍ پښتو په ننګ قلم راپورته کړم. دا ځل مي درمنله د يوه کاناډايي ډاکټر له خوا کېده. پر کټ تر کښېنستلو وروسته مي د عادت له مخي افغاني ټولي نسخي او ايکسرې ورښکاره کړې، خو افغاني ايکسرې حتی په دې کي هم پاته راغلې وه، چي زما د سر په کوپړۍ کي درزونه ونيسي. ډاکټر هغه ايکسرې وکتلې، چي کومي نتيجي يې نه ځني واخيستو. له همدې کبله يې زه د ايکسرې خوني ته بوتلم هلته يې د عصري ايکسرې ماشين په غېږ ورکړم. تقريبا تر ۱۵ دقيقو وروسته يې زه بيرته هغه خوني ته راوستم، چي ور څخه بيولي يې وم.

تر لږ ځنډ وروسته د اوو ډاکټرانو يوه ډله راغله راته ويې ويل، چي د وروځو له منځ څخه بيا تر نزلې پوري دي دا هډوکي دوه ځايه درز کړي دي.

اوه زما خدايه!

دا څه اورم؟

فکر نه کوم په هغه وخت کي چي پر ما څه تېرېدل بل څوک يې حس کړي، خو د تقدير په وړاندي به خوار انسان څه وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

ما وویل نو چاره څه ده؟

دوی وویل چاره دا ده، چي موږ باید ستا سر د یوه غوږ څخه تر بله پوري عملیات کړو تر څو وکولای سو هغه هډوکي دننه تداوي او له نس څخه دي غوښه پریکړو د هغو وینو و مخ ته یې ورکړو، چي د هډوکو د ماتېدو پر وخت بهېدلي او د مغزو پر خوا تللي دي.

یا پاکه ربه چي ستا فضل او کرم نه وي نو زه خوار به څه وکړم. اې د کایناتو خالقه ! زه دي لکه چي د خپل هیواد ، اسلام او ژبي د چوپړ له پاره نور نه وم په کار؟ رب العالمینه بس تاسي پوهیږئ او کار مو.

له ډاکټر څخه مي وپوښتل که چیري زه عملیات ونه کړم نو څه به وسي؟ ده په جواب کي وویل چي ته په بخت ډېر بیداره یې، چي ستا د سر وینه مغزو ته نه ده رسېدلې که چیري رسېدلې وای نو تاسي به یا تر نامه لوړ یا کښته فلج سوي وای، او که چیري عملیات ونه کړې نو د پورتنیو یادو سوو مشکلاتو سره د مرګ خطر هم تړلی وي. دا چي په زړه کي مي څه تېرېدل یو الله خبر دئ. بس د الله امر ته مي غاړه ایښې وه. د کایناتو رب په خپلو کارونو ډېر ښه پوهېږي.

ما د ډاکټر څخه ۱۵ دقیقي وخت وغوښت، چي تر څو په همدي اړه د خپلو قریبانو او دوستانو سره سلا او مشوره وکړم. ټولو د عملیات کولو مشوره راکړه چي ما هم ډاکټر ته په هو سر وخوځاوه. تر ۱۷ ساعته وروسته چي پر هوښ راغلم که ګورم د جانسن په نامه یو امریکایي ډاکټر راته ولاړ و، چي تازه د خپلي فلسطینۍ مېرمني له کبله د اسلام په مقدس دین مشرف سوی و. ده چي زه ولیدم چي را پر سد سوم پر ځیګر یې لاس راکښېښوی راته ویې ویل Noori you will be all right Inshaullah . خو وروسته چي به ما د خپل صحت په اړه پوښتنه ځني کول ډېر به خواشینی

ketabton.com - The Digital Library

کېده او کوښښ به يې کاوه، چي په يو چم مي له ځان څخه تېر کړي. يو وخت چي مي ډېر مجبور کړ راته ويې ويل ستا روغتيا به ډېر ډېر وخت وغواړي. ده زما سره دومره مينه کوله، چي زه ډېر ورته حيران وم ما ته دا سي ښکارېدی لکه خپل ورور.

په روغتون کي نور غير مسلمان ډاکتران هم وه، خو د جانسن ميني او اخلاص بېخي حد نه درلود. دا مينه د اسلام د هغي رڼا له کبله وه، چي زما او د ده زړه ته يې لار موندلې وه تر دې نو بل کوم تېنګ تړون کېدای سي؟

تر ده وروسته ډاکتر رټکوسکي راغلی، چي زما عمليات يې تر سره کړي وه. ده وويل چي ښه کېږې انشاالله. زما تر دوباره معاينې او ايکسرې وروسته يې راته وويل چي هر څه ډېر سم دي او تاسي کولای سئ، چي نن پر ۱۲ بجې د روغتون څخه ولاړ سئ. ايا که زه په پاکستاني او يا افغاني روغتون کي وای څو ورځي به يې ساتلی وای؟ د دوولسو بجو په شاوخوا کي زما خوږ دوست اېر هم راورسېد ، چي سمدستي مو د روغتون څخه خپله کډه را بار کړه.

دا کيسه مي ځکه دونه اوږه کړه، چي يو خو لوستونکو ته وښيم، چي دا کتاب مي په څنګه وخت کي ژباړلی او بل د هغو ملګرو د ډاډ له پاره چي زما د روغتيا په اړه انديښمن دي، خو زه اوس الحمد الله بالکل روغ رمټ يم.

تر دې دوې مياشتي وروسته د کاناډا د البرټا ولايت د مرکز ايډمنټن د لوي مارکېټ پر کتابتون وربرابر سوم. هلته مي د نورو کتابونو تر څنګ دغه کتاب هم پيدا کړ. ډېر مي خوښ سو، چي سمدستي يې د ژباړلو فکر راسره پيدا سو. د روغتيا په دغسي وضعيت کي مي د دغه

ketabton.com - The Digital Library

کتاب ژباړه پیل کړه. د ژباړي په وخت کي به همېشه د کورنۍ د غړو له خوا د سختو نیوکو سره مخامخ کېدم، چي ویل به یې دا ستا صحت او دا کتاب ! کله ښه سې بیا به یې وژباړې خو ما د چا دا ونه منل او نه مي تر اوسه په خپل ځان دا منلې ده، چي ما دومره سخته ضربه لیدلې، خو که مي ومنل په هغه صورت کي نو رښتیا هم مریض یم. تر اوسه لا د تندي پاړسوب راسره دئ او دا چپه سترګه خو مي بېخي ډېره پړسیدلي وه، ما به خپلو ملګرو ته ویل لکه دا غربیان چي هم په کړوپ کشي کي ښه تجربه نه لري. خو اوس چي یې پاړسوب کښېته سوی هر څه سم معلومېږي. خو کله چي به مي دغه سرګذشت خپلو ملګرو ته وایه نژدې و، چي د زړه حمله پر راسي. خو ما الحمدالله هیڅ کمي نه ده احساس کړې او د دغه کتاب پر پښتۍ عکس مي هم تر عملیاتو وروسته اخیستی دئ.

یو څه هم د کتاب او لیکوال په اړه:

د ژباړي په وخت کي مي کوښښ کاوه، چي ژباړه یې ډېره ساده وي. د ارچیوال په نامه یوه دوست له دي کبله د کتاب د ژباړلو څخه منع کولم، چي د مسعود صفت پکښې سوی دئ. ارچیوال ورور او د ده همنظروته وایم چي د مسعود له پاره همدومره بس ده، چي مړ دئ.

ښاغلی لیکوال یې د افغانانو سره خورا ډېره مینه لري او د افغانانو د کلتور او تاریخ څخه ښه خبر دئ، چي د احساساتو یې باید درناوی وسي. په کتاب کي ځیني غلطۍ وې، چي هغه مو تر وسه او پر خپل ځاي اصلاح کړي دي. په کتاب کي د ولسمشر کرزي ډېر اړخونه را اخیستل سوي دي چي د راتلونکو تاریخ لیکوونکو له پاره تر ټولو ښه سند دئ، خو که چیري دغه کتاب د ولسمشر کرزي د خولي څخه یو تکړه افغان لیکوال لیکلی وای ډېر به خوندور وای.

ketabton.com - The Digital Library

په پای کې د ښاغلي مطیع الله روهیال څخه مننه، چې په خورا سخت وخت کې یې د دغه کتاب کمپوز په ورین تندي وکړ او ګټوري مشورې یې هم را څخه ونه سپمولې. ویښ ملګري فرهنګي ټولنه هم د هېرولو نه ده، چې د دغه کتاب په چاپ کې یې تر خپله وسه مرسته وکړه.

نور نو دا تاسو او کتاب!

په سپېڅلې مینه او ادب
غلام ولي نوري
۶/ ۶/ ۱۳۸۷ ش

ketabton.com - The Digital Library

د سر خبري

په لومړي ځل ما له حامد کرزي سره په ۱۹۸۷م کال د پاکستان په پېښور کې هغه وخت ولیدل کله چې ما د افغان مطبوعاتو پروژې له پاره افغان زده کونکي نیول دا د بوستن پوهنتون د ارتباطاتو د کالج پروژه وه او زه یې ساحوي مشر وم.

د حضرت صاحب په تنظیم کې کرزی زموږ ارتباطي کس و، د ده ډله یوه له هغو ۷ ډلو څخه وه، چې په افغانستان کې د سرو لښکرو پر ضد جنګېدل.

د ځینو ډلو سره په ځانګړې توګه د بنیاد ګرو سره چې له غرب سره یې حساسیت درلود، معامله ډېره ګرانه وه، چې له هغوی څخه کسان تر لاسه سي او موږ دغه افغانان په ژورنالیزم کې ور وروزو.

د دې بر عکس بیا د حضرت صاحب ډله ډېره دوستانه وه دا ځکه چې هلته به موږ همېشه د کرزي د ګرم هر کلي سره مخامخ کېدلو او له بله پلوه ده ډېره ښه روانه انګلیسي ویل چې زه ډېر ور څخه متاثر سوی وم.

ما او کرزي دوه ځله په رسمي توګه سره ولیدل او په پېښور کې څو نور واره په غیر رسمي توګه په هغه ځایونو کې چې غربیان، افغانان او پاکستانیان به سره راغونډ سوي وو، ما د خپلي نوي دندي له پاره چې په بوستن پوهنتون کې د ښوونکي په توګه ټاکل سوی وم د ۱۹۸۸ م اګست په اخیر کې پېښور پرېښود او تر دې ورسته مي بیا ۱۶ کاله له کرزي سره ونه لیدل، بیا مي هغه وخت ور سره ولیدل چې دی کله د لنډ مهالي اداري مشر و.

ketabton.com - The Digital Library

په ۲۰۰۴ کال کې مې دا موقع تر لاسه کړه، چې پسرلی په کابل کې تېر کړم هلته مې د کرزي د ویاند او د ده په مطبوعاتي دفتر کې مې د مشاور او ژورنالیزم د ښوونکي په توګه دنده تر سره کړه. بالاخره مې هغه کابل ولید چې په اړه مې یې د خپل افغان ملګرو څخه ډېر څه اورېدلي وه چې ډېر تکان ورکوونکی و.

په اوونۍ کې مې ۶ ورځې په ارګ کې د ولسمشر د ویاند جاوید لودین له پاره کار کاوه چې دا زما له پاره یو په زړه پوري امتیاز و، کوم کسان چې موږ په پېښور کې روزلي وه له هغوی څخه ځیني اوس په کابل کې وه او له هغوی څخه دوو یې په ارګ کې کار کاوه.

حامد علمي د ولسمشر د ویاند مرستیال و او عبدالصبور د ولسمشر رسمي عکاس و، زموږ د مرکز بل فارغ اکرام شینواری و چې اوس په کابل کې د امریکا ږغ راډیو د پښتو څانګي راپورتور و.

ما دی په دغه دوبي کې ډېر ونه لیدی یو وخت دی د خپل دفتر څخه په ګل خانې ماڼۍ کې د خپل ویاند دفتر ته د هغوی پوښتني ته راغلی و موږ په هغه ورځ د پېښور د وختونو په اړه په مفصله توګه وږغېدلو او کله کله به مو په مطبوعاتي کنفرانس کې چې د ارګ په باغ کې تر ونو لاندي جوړېدی سلام سره وایه.

کله چې زه د دوبي په پای کې تللم، د ولسمشر د ویاند مرستیال ماته یو فلزي بکس راکړ، چې په لاجوردو ښکلی سوی و. دننه په بکس کې یو کارډ و چې پر هغه لیکلي وه ،د افغانستان د ولسمشر جلالتماب کرزي لخوا ډالۍ، خو لاسلیك یې نه و پر کړی.

ketabton.com - The Digital Library

د ۲۰۰۵م کال په پیل کې د بوسټن پوهنتون مرستیال جوسیپ میرکودیو راته وویل چې ولې ولسمشر کرزی ته زموږ په پوهنتون کې د مېلمه وینا کوونکي په توګه بلنه نه ورکوې؟

ما هم جاوید لودین ته تلیفون وکړ، هغه اوس د ولسمشر د دفتر مسئول سوی و، کله چې ما لودین ته وویل، هغه لومړی شکمن، خو بیا یې وویل ته ودرېږه زه به د ولسمشر تقسیم اوقات وګورم (دا دئ وخت سته خو زه باید په دې اړه له ولسمشر سره وږغېږم).

یوه ورځ وروسته جاوید لودین راته ټلیفون وکړ ده وویل چې ولسمشر راضي دئ، زه ډېر خوشاله سوم.

یوه شپه وړاندي چې دی زموږ پوهنتون ته راسي، کرزي ته په یخ او باراني بوسټن کي د مسچوسیټ د والي میټ رومني لخوا تود هر کلی وویل سو، والي د هر کلی پوره ترتیبات د استقبال د قطعې او بجه خانې په شمول په هوایي ډګر کي ورته نیولی وو.

په دا سبا باران نه و او پنځه ویشت زره تماشاچیانو چې په هغه کي زده کوونکي، والدین یې، کورنۍ او دوستان یې، د بوسټن په پوهنتون کي کرزي ته د یو اتل په څېر ښه راغلی ووایه. کرزي زده کوونکو ته د نړۍ سره د خپل هیواد اړیکي او بیا د دغه کوچني او خوار ملت د نړیوالو لخوا هېرېدل ور په زړه کړل چې د یوولسم سپتمبر پېښي یې یو ځل بیا خلکو ته ور په یاد کړې.

تر دې وړاندي چې کرزی د بوسټن څخه لیدنه وکړي ما له هیلن دیر د جنرال الکتریک مدیر جک ویلخ او مېرمن یې سوزي او د ښارنوال الن ډېرشویز سره ولیدل، هیلن راته وویل چې ولې کرزي ته نه وایې چې ستا سو په اړه به کتاب ولیکم، هغه ته د دې وړاندیز وکه او خلک له دې

ketabton.com - The Digital Library

سره ډېره مینه لري چي د کرزي له کیسو څخه خبر سي، ما هم دوې پاڼې پروپوزل ولیکی او جاوید لودین ته مي ورکړې چي ولسمشر ته یې تقدیم کړي، په بوسټن پوهنتون کي تر وینا وروسته ده او ورسره پلاوي واشنگټن ته پرواز وکړ، له هغه ځایه نیبراسکا ته، چي هلته کرزي افتخاري ډگري تر لاسه کړه او بالاخره کابل ته لاړ.

تر دې وروسته مي د خپل وړاندیز په اړه یوه میاشت هیڅ وا نه وربېدل، وروسته لودین راته ټلیفون وکړ راته ویې ویل چي ولسمشر د کتاب په اړه راضي سوی دئ نو اوس باید څه وکړو؟.

ما له بوسټن پوهنتون څخه رخصتي واخیسته او د سپټمبر په نیمايي کي مي کابل ته پرواز وکړ.

ما درې میاشتي په یوه مېلمستون کي تیري کړې چي (Chez Ana)چیز انا نومېده او زما د ژورنالیزم د یوه پخوانۍ ملگري ایدوارډ گیراډیټ لخوا چلول کېده، ما به له کرزي سره چي کله به یې وخت درلود لیده، حتی زه به یو څو ساعته وړاندي لا نه پوهېدم چي نن ماښام به له کرزي سره وینو که نه، یاور به ټلیفون راته کوي چي نن ماښام ښاغلی ولسمشر غواړي ستاسو سره ووینی، په کومه شپه چي به مو له ولسمشر سره لیدل یو تور روسی لاډا موټر به د چیز انا مخ ته راته او زه به یې تر ارگ پوري وړلم، تر ټولو امنیت ځایونو به تېر سوو، تر هغه چي موږ به د ارگ دننه ته ورسېدو زه به له موټره کښته سوم، پیاده به د دېوالونو په بغل کي د ولسمشر د دفتر پر لور روان سوم، د دېوالونو بغل ته به وسله وال کسان ولاړ وو او په (Lapel Microphones) لیپل مایکروفونو کي به یې خبري کولې، په گل خانه کي دننه د ولسمشر دفتر ته تر رسېدو وروسته ما یو گړی انتظار ایسته او بیا د ولسمشر دفتر ته ور ننوتلم چي

ketabton.com - The Digital Library

هلته به مو د افغان کلتور له مخي د غیږي روغبړ او د لاس روغبړ کاوه او د ولسمشر له تود هر کلي سره به مخامخ کیدو .

اکثره وخت به موږ د ده په دفتر کي سره لیدل دا یو لوی دفتر دی چي مستریح خونه، د ځرمنی قیمتي سوفا، چوکیو او د ولسمشر په میز ښایسته سوې ده، په دغه وخت کي به یاور، مشاورین او حتی د کابینې وزیران هم حاضر وه، چي ده به هغوی ته د پاته کېدلو ویل، کرزی د نورو افغانانو په شان د کیسې ویلو خورا ښه استعداد لري چي اورېدونکي ور ځخه خورا خوند اخلي، کله کله به زه او دی د ده د دفتر تر شا په جلا ځای کي تنها و، چي هلته به مو تر خپل کار وړاندي د یو څو دقیقو له پاره په تلوېزون خبرونه وکتل، په دغه ساړه مني کي به د شپې لخوا کرزي، کریمي رنګه پټو پر ځان تاو کړی و، چي دا ډول پټوان ټوله افغان نارینه پر اوږو کوي، مرکز ګرمي په نور افغانستان کي خو څه، حتی په ارګ کي لا نه وه پاته.

موږ به قهوه څښل، خو کرزي به تر قهوې چای له افغاني اوسکو، بادامو، پستې، انګور او کلچو سره خوښول چي دا هر څه به تر موږ وړاندي د ولسمشر د پخلنځي خدمتګارانو لخوا ایښودل سوي وه، کرزي به لکه یو سوداګر همېشه د افغاني تولیداتو صفت کاوه، ده به امر کاوه، دا وخوره او دا وخوره، دا انګور، بادام او اوسکي تر ټولو غوره دي، موږ به یو څو دقیقې بانډار سره وکی، پسته او انګور به مو خوړل وروسته به ما خپل ټیپ ریکارډر چالانه کی، ما به موضوع ورته وټاکله او ده به پر هغه خبري پیل کړې، دی یو ډېر ښه ویاند ، فصیح او ډاډمن او هغه څوک دئ چي د خپلي پوهي او ځیرکتیا ځخه خبر دئ، حتی یو په یو په غیر رسمي ناسته کي هم.

ketabton.com - The Digital Library

یوه غرمه ټلیفون راغلی چې راته ویې ویل، ولسمشر غواړي ماخستن ستاسو سره په خپل استوګنځای کې ووینې، دا ځای د ارګ په ساحه کې دوه پوړه ودانۍ ده، دې ځای ته په ورتګ سره باید سړی د څو نورو امنیتي پوستو څخه تېر سي تر څو سړی د همدې سرای او سپنیزې دروازې ته ورسېږي، د دروازې او کور تر منځ دایره شکله لار وه، دغه دایره په اصل کې باغ و، چې د کبانو حوضونه یې هم لرل.

یو یخ نومبر چې زه ورغلم کرزي د دغه باغ پر شاوخوا پر جغلین سړک چابک قدم واهه، دننه په سرای کې زه د انتظار صالون ته رهنمایي سوم او وروسته به هغه خوني ته چې ولسمشر به مېلمانه پکښې لیدل.

کله چې ما د کرزي سره د سرای په انګړ کې ولیدل خونه د خلکو څخه ډکه وه. ده له ټولو سره په لوړ اواز روغبړ وکړ او کله چې ما مرکه پیل کړه نو ټوله به خاموش سول خو کله کله چې به د کرزي د کوم ځای نوم او یا تاریخ په یاد نه و بیا به یې یوه مېلمه ته د هغه دور په یادولو له پاره ورږغ کړه خو کله کله به دا مباحثه تر ډېره روانه وه تر څو چې ټوله به پر هغه موافق سول، د ده په کور کې زموږ لېدني به خامخا د ماخستن ډوډۍ له ځان سره لرله.

ولسمشر به د ډوډۍ خوړلو په خونه کې د هغه اوږده مېز پر سر کښېناست او زه به یې راسته اړخ ته کښېنولم، ده به د ډوډۍ خوړلو په وخت کې راته وویل د دې خوند وګوره او دا خو بیا افغاني ځانګړي خواړه دي او اکثره وخت به یې سالن په خپله زما په غاب کې را اچاوه، پلو چې خوندور افغاني خواړه دي همېشه به د مېز پر سر له ترکارۍ، تازه کاهو، رومیانو، ملیو او افغاني وچې ډوډۍ سره پروت و، د دې تر څنګ به په کوچني بوتلانو کې اوبه او د انارو جوس هم پروت و، خو هیڅ ښځه به

ketabton.com - The Digital Library

زموږ سره پر مېز نه وه، د افغاني کلتور له مخي ښځي بايد د نامحرمه له سترګو څخه پناه وي، زما سترګي تر پايه په دغه کور کي پر يوې ښځي هم ونه لګېدې، د مېز پر سر ټوله خبري په پښتو او په دري ژبو وې، بېله دې چي ما ته به يې يو څه په انګليسي ويل غوښتل، تر ډوډۍ وروسته خواږه خواړه به تازه مېوه، پوډين، چای او يا قهوه وه، ډوډۍ به اکثره وخت پر نهه يا نهه نيمي بجې ختمېدل چي تر هغه وروسته به زه بيرته خپل هوټل ته تلم چي د خپل ټيپ په ترتيبولو به مصروف کېدم او د راتلونکي ټليفون انتظار به مي ايسته.

څه چي ما غوښتل هغه مي بالاخره پر ۸ سپټمبر تر لاسه کړل او ما خپل کورته د کرسمس له پاره ځان را وروسوی او کوم څه چي ما په هغه ماښامونو کي له حامد کرزي څخه تر لاسه کړل اوس دا دئ ستاسو په لاسونو کي دي.

ketabton.com - The Digital Library

پېژندنه

په ۱۹۸۰م کلونو کې د پاکستان پېښور د مځکې پر مخ له په زړه پورې ځایونو څخه و.

د زاړه هندوستان پلازمېنه چې اوس د پاکستان شمال غربي وحشي پولې ولایت ، د لرغونو پښتنو ښار او د اوښانو د بې شمېره کاروانونو او بریمنو لښکرو تم ځای دئ، چې د افسانوي کوتل خیبر څخه تېرېږي چې له همدې ځای څخه ۲۵ مایله لېرې د غرب پلو ته د افغانستان خواته پروت دئ.

په نولسمه پېړۍ کې برطانوي اردو دلته یو ګارنېزون جوړ کړ چې ور سره سم یې د هندوکوش په لوړو څوکو کې امنیتې پوستې هم واچولې. یوه له هغو پوستو څخه چیرې چې ځوان وینسټن چرچل له هغه څخه د برطانیې تر رهبرۍ لاندې د هندو سکانو او پښتنو تر منځ جګړه څارل تر اوسه د چرچل په څار ځای مشهوره ده.

کله چې سرو لښکرو په ۱۹۸۰م کال کې پر افغانستان یرغل وکړ پېښور ور سره سم په لومړیو کې د لس ګونو وروسته د زرګونو او په پای د ملیونونو هغو افغانانو په موقتي کور بدل سو، چې د کمونیستي رژیم او مجاهدینو تر منځ د جګړو څخه بې یې امان غوښت.

جهاد د مسلمانانو د هغې جګړې نوم دئ چې د سرو لښکرو په مقابل کې به جنګېدل او جنګیالیو ته به یې مجاهدین او یا سپېڅلي فرشتې ویل.

مهاجر لا د وړاندې په پېښور کې په پنډغالو کې ځای پر ځای سوي وه چې اکثرو دغه پنډ غالو د ښار ګوټې بڼه لرل. افغانانو د زاړه پېښور په

ketabton.com - The Digital Library

نريو او کړو وړو بازارونو کي ځانو ته دوکانونه جوړ کړي وه چي د کور غالۍ او زېورات يې پکښي پلورل چي په دغه زېوراتو کي د بدخشان د نامتو کانونو لال او جواهر کار سوي وه. د دې تر څنګ به يې د سرو لښکرو چکوشونه، لورونه، نظامي نښانونه د سرو لښکرو د سر تيرو خولۍ چي اکثرو دغو شيانو به له ځان سره خورا خيالي کيسې هم لرلې داسي چي په څه ډول يې دغه شيان د سرو لښکرو د مړو سوو سرتيرو څخه تر لاسه کړي دي.

د ښار د بهر په دوړنه ميداني کي به افغانانو د انسانانو وحشي لوبه يعني بوزکشي کول.

مهاجرينو ته په کنډکونو خيريه اداري جذب سوي وې لکه د ملګرو ملتونو خوراکي پروګرام، د سره صليب نړيواله کمېټه او نورو دې ته ورته تجارتي کمپنيو، اکثرو دغو کمپنيو مهاجرو ته د خپل بخت د ځلېدونکي ستوري په سترګه کتل او خپل د خيرات خورجينونه به يې هغو غريبانو ته نيولي وه چي د افغانانو سره به يې خواخوږي لرل او دوی به بيا په دغه ټولو پيسو په پېښور کي د ځان له پاره په ښکليو ودانيو کي خورا مستريح ژوند جوړ کړی و، چي خدمت ګاران، اشپزان، کالي مينځونکي او چوکيداران به يې د اند له پاسه وه.

افغان جنګياليو د خون ګرمو غريبانو د سرې جګړې اتلان جوړ سوي وه چي په دغه ډله کي يې خپله ولسمشر رونالډ ريګن هم راتلی. ټيکساسي کنګرس مين چارلي ويلسن خو جهاد خپله شخصي جګړه بلل او د رېګن اداري مالي مرسته چي په هغه کي وسلې هم راتلې، برابرولې او تر څنګ يې CIA د افغان جنګياليو سره پټ عمليات هم تر سره کول.

ketabton.com - The Digital Library

CIA خو بالاخره د اوږې څخه ويشتونكي الوتك ضد ستېنګر* او ميزايل هم مجاهدينو ته وركړل له همدې كبله روسان د افغانستان پرېښودلو ته اړ سول. د سرو لښكرو د اشغال سره سم د افغانستان پوله دغربي ژورناليستانو پر مخ وتړل سوه خو كه به څوك افغانستان ته تلي نو به د مرګ جدي ګواښ ورته متوجه و، خو كه به افغانستان ته دننه د مجاهدينو د وسله والو ګروپونو سره تلې هلته به هم د نيولو او ايسارولو وېره موجوده وه، چي بې شمېره دغسي كسان د افغانستان تر ټولو په بدنام او وېره وونكي د څرخي پله په زندان كي ساتل كېدل چي هلته هره لحظه د مرګ امكان موجود و په داسي حال كي نو بيا هيڅ ژورناليست افغانستان ته د ننه د تګ زړه نه ښه كاوه.

خو ځينو بيا لكه د كريشن ساينس مونيټور ايډوارډګيراډيت او د نيويارك ټايمز ډوناټيلا لورچ بيا دا خطر پر ځان منلى و ځكه چي دوى كابل ته په بورقه كي ننوتل، نو ويلاى سو چي د دوى دا كار د مېړاني يو ستر مثال او ژورناليزم ته يوه نه هېرېدونكې ډالۍ ده.

دا چي پېښور د افغانسان سره نژدې او افغانستان ته دننه تګ هم خورا خطرناك و نو له همدې كبله پېښور د معلوماتو په بازار واوښت او د مقناطس ښه يې غوره كړه چي د نړۍ له هر ګوټ څخه يې ژورناليستان ځان ته راكش كړل.

د افغانستان د مقاومت هري لويي ډلي او ځينو كوچنيو ډلو هلته مركزونه لرل او د دوى وياندويان به ډېر لېوال وه چي د غربي ژورناليستانو سره نه يوازې معلومات شريك كړي، بلكي په افواهاتو

---

* امريكايانو هغه وخت مجاهدينو ته ستېنګر او ميزايل وركړل كله چي په دې باوري سول چي نور نو روسان د مجاهدينو د مقابلې توان نه لري، (ژباړن).

ketabton.com - The Digital Library

او غلطو معلوماتو اضافه. اکثره دغه ژورنالیستان د دې ځای له ژبې، کلتور، مختلفو کورنیو، ګروپونو او ډلو تر منځ د اړیکو څخه نا خبره وه.

هرې افغاني ډلې خپله خبرپاڼه لرله چې په هغه کې به په پيخر د دوی د مجاهدينو د بريالیتوب په زړه پورې داستانونه چې اکثره به يې بې اساسه او له حقيقته لېرې وه، راتلل.

هغه ژورنالستان چې هلته يې ډېر وخت تېر کړی و اکثرو به د پروفيسر سيد مجروح پر خبرپاڼه اعتبار کاوه. ښاغلی مجروح د کابل پوهنتون د فلسفې پخوانی استاد و، د ده د معلوماتو مرکز چې د (افغان معلوماتو مرکز) نومېده تر نورو ټولو افغانو ډلو تر معلوماتي مرکزونو د اعتبار وړ و.

ښاغلی مجروح په ۱۹۸۸ کال کې د حکمتيار ډلې د بنسټ پالو له خوا ووژل سو. پېښور يوازې دا نه چې د ژورنالیستانو څخه ډک و، بلکې ګڼ شمېر نور افغان مهاجر، قوماندانان، مجاهدين، جاسوسان، ورانکاران، ايجنټان او نيك بخته سرتيري هم پکښې اوسېدل.

ښار به اکثره وخت په ترهګريزو چاودونو لړزېدی او داسې شپې خو بيخي لږ وې چې په هغه کې دې د ماينونو ډزې نه تر غوږو کېدلې.

د پاکستان د قوي استخباراتي شبکې ISI جاسوسان چې اوس په KGB ننوتلي وه او د KGB همکاره استخباراتي اداره (خاد) امريکايي CIA او برطانوي M16 جاسوسان به په مشهوره زرغون هوټل کې سره را ټول وه او مېزونه به د چايو څښونکو څخه ډك وه او هر يوه به خپل غوږونه د هغه بل مېز کسانو ته متوجه کړي وه تر څو پر هغه مېز د ناستو کسانو څخه چې هغوی به په پوسکي خبري کولې، يو څه واوري.

ketabton.com - The Digital Library

دا و هغه پېښور چې ما ورته په ۱۹۸۶م کال کې د بوسټن پوهنتون د افغان میډیا پروژې له پاره زمینه پکښې برابره کړه، په لومړي سر کې مې هیله لرله چې د پاکستاني حکومت څخه به رسمي اجازه تر لاسه کړم تر څو دغه پروژه د پاکستان په خاوره کې تر سره کړم. ډېر میټینګونه او روغبړونه مې وکړل او د چایو کوپونه مې وڅښل، خو وروسته وپوهېدم چې هیڅ پاکستانی افسر به زما پر مکتوب لاسلیك ونه کړي لـه همدې کبله مې تصمیم ونیوی چې بېله پاکستان لـه اجازې هلتـه خپل کار پیل کړو وروسته به ګورو چې بیا څه پېښیږي.

موږ د پېښور په یونیورسیټي ټاون کې یوه ټولګی پیدا کړه چیري چې اکثره د خیریه مرستو اداري میشتي وې او زموږ د پروژې د لومړۍ دورې شپږمه اوونۍ وه ،چې شاګردان مو ونیول، همدلته په لومړي ځل ما له حامد کرزي سره ولیدل.

موږ د هري ډلي څخه په مساوي توګه کسان وغوښتل د کسانو د تر لاسه کولو له پاره به موږ د هري ډلي مرکز ته ور تللو او خپله پروژه به مو ورته تشریح کوله، تر څو نیم درځن کسان زموږ دغه کورس ته راولېږي. موږ یې په انځوریزو خبرونو، تصویري ژورنالیزم او چاپي ژورنالیزم په ډګرونو کې وروزو، خو کله چې به موږ د پروفیسر مجددي د ګوند سره تماس نیوی نو زموږ تماسي کس درونـد ، خوشاله، د زوم په شان پاك حامد کرزی و.

په هغه وخت کې د برش کلن ځوان و خو د سر وربښتان یې رژېدلي وه او په پاکه ږیره کې یې سپین وربښتان پیدا سوي وه. اکثره غربیان به له ده سره په اړیکو نیولو ډېر خوشحاله کیدل، ځکه چې دی ډېر ځېرك، ښکلی

ketabton.com - The Digital Library

او د درانه شخصیت خاوند و او په روانه انګلیسي ژبه رږغېدی، له همدې کبله که به له ده سره رږغېدلو ، نو د هغه مشکوکي ژباړي خبره به هم حل وه.

د دې تر څنګ ډېر ډیپلوماتیك و او د سخت دریزو ډلو څخه یې کرکه لرل په ځانګړې توګه د ګلبدین حکمتیار له اسلامي ګوند څخه.

کرزی منځلاری دئ، د ښه شخصیت خاوند او فصیح و له همدې کبله نو (ANLF) ملي نجات د ده نوم د دعوت سوو کسانو په لېست کې کېښود ، ده به هم اکثره وخت په دغسي مراسمو کي چي په پېښور کي به د امریکا قونسلګرۍ، د جان دوکسن په ځای کي جوړېدل، ګډون کاوه.

جان د امریکا د معلوماتي خدمتونو امریکایي مرکز مشر و چي وروسته یې بیا ځای ریچارد هوګلنډ ونیوی، دغسي غونډې به د اکثرو پاکستاني او افغاني مېلمنو د شرابو د تندي د ماتولو تر ټولو ښه وخت برابر کړی و خو کرزي به خپله تنده په چای او یا فانتا ماتوله.

تر دوو دورو فارغینو وروسته افغان مطبوعاتي مرکز تاسیس سو او هغه کسان پکښي په دندو وګومارل سول چي موږ په دغو دوو دورو کي د مختلفو ډلو څخه روزلي وه. دغه مرکز په یقیني توګه هغه کارونه وکړل چي موږ یې هیله لرل، دوی به ټوله خبري اړخونه تر پوښښ لاندي نیول چي دا کار د غربي ژورنالستانو له پاره خورا ګران او له بله پلوه یې نړۍ ته د افغانستان دننه حقیقي انځور وړاندي کاوه چي په رښتیا هلته څه روان دي؟

د ۱۹۸۸م کال په اګست ما پېښور پرېښود او بیا مي ۱۶ کاله د کرزي سره ونه لیدل، په دغو کلونو کي چي له افغانستان څخه کوم خبرونه راتلل خورا وېره ونکي وه. د سرو لښکرو ضد جهاد په کورنۍ جګړه واوښت، افغانستان چي څونه د سرو لښکرو د اشغال په وخت کي وران

ketabton.com - The Digital Library

سوی و او کورنۍ جګړې نور هم پسې وران کړ. کورنۍ جګړې د طالبانو و مذهبي تحريك ته د راتګ زمينه برابره کړه، په لومړي سر کي يې د افغانستان ځينو سيمو ته سوله راوړه چي له همدې کبله نړۍ ورته شاباسی ووايه، دغه شاباسی ډېر ژر په وېره، تکانونو او کرکه د طالبانو سختي واکدارۍ او اسامه او د هغه ترهګري ډلي ته په فنا ورکولو بدل سو.

وروسته د ۲۰۰۱م کال د ۱۱ سپټمبر پېښه رامنځ ته سول او نړۍ هم په ګډه پرېکړه وکړل چي طالبان بايد نور له واکه لېری او اسامه بايد له دغو کارونو څخه منع سي.

تر دغه بد امنۍ وروسته زه ډېر حيران او خوشاله وم کله چي د بون په غونډه کي زما د پېښور د وخت زوړ ملګری حامد کرزی پکښې د افغانستان د لنډ مهالي اداري مشر وټاکل سو. وروسته د لويي جرګې لخوا د افغانستان د انتقالي اداري د مشر په توګه وټاکل سو، په پايله کي د ۲۰۰۴م کال په مني کي د ازادو ټولټاکنو له لاري د افغانستان لومړنی منتخب ولسمشر وټاکل سو.

د طالبانو له ماتي څخه نيولې بيا د ولسمشری تر ټاکنو پوري خلکو د افغانستان د ښه راتلونکي له پاره خورا ښه اميدونه لرل، طالبانو چي کوم هيواد يرغمل نيولی و اوس ترې ازاد سوی و، موسيقي په لوړ اواز ږغېدل، خلکو به ملي اتڼونه کول، په هوټلونو کي به يې ودونه کول چي هالونه به يې په پلاستيکي ګلانو ښايسته سوي وه دا ځکه چي په افغانستان کي تازه ګلان خورا لږ پيدا کيږي.

بازارونه له مالونو او خامي جادې له ترافيکو ډکي وې، رستورانونه پرانيستي وه، نوي کورونه، ودانۍ او دفترونه په خورا زور ليدل کېدل،

ketabton.com - The Digital Library

د موبایل ټلیفوني کمپنیو تر منځ سیالۍ زور اخیستی و او د شخصي راډیو سټېشنونو او ورځپاڼو هم همدا حال و.

کرزی بالکل د راك ستوري جوړ سوی و، د ده شنه لویه چپنه، وړینه قره قولي، د نوي افغانستان سمبول او هیله جوړ سوی و، چي کرزي د نړیوالي ټولني په مرسته د افغانستان هغه وقار چي د ترهګری له کبله داغ سوی و، بیرته پر ځای کړی او افغانستان بیرته نړۍ ته راغلی و. د افغانستان مشکلات خورا ډېر وه چي ابادي يې د ټولو ګډه هیله وه خو په مخ کي یو مایوسه او غریب افغانستان پروت و، چي هر څه يې وران سوي وه.

نژادي او قومي تربګني چي څو لسیزي خورا په زور رواني وې په یوه شپه کي نه سو حل کېدلای، یو نوی حکومت باید له سره ودان سوی وای چي په هغه کي اجرائیه قوه، مقننه قوه او د قضائیه قوې ټولي څانګي راتلې.

په مکمله توګه زیربنا ته اړتیا وه چي په هغه کي سړکونه، د بربښنا ماشینونه، مکتبونه، د اوبو سیستم او داسي نور چي ټوله د کلونو جګړو په جریان کي وران سوي وه او یا بیخي له منځه تللي وه خو دا هر څه په بیړه نه سوای رغېدلای او دې ټولو یو امنیتي ځواك ته اړتیا لرل تر څو په افغانستان کي يې یو خوندي چاپېریال را منځ ته کړی وای.

امریکا او د ناټو غړو هیوادونو باید دغه ځواك برابر کړی وای خو د سپټمبر د ۱۱ نېټې څخه بیا تر اوسه پوري دغه سي یو پوره ځواك چا افغانستان ته برابر نه کړ، په امریکا کي د بوش اداري تصمیم ونیوی چي د افغانستان امنیت به ساتي او ولسمشر کرزي ته به د نوي افغانستان د وعدې د پوره کولو توان ورکړي. افغانستان اوس هم ژغورل کېدای سي

ketabton.com - The Digital Library

خو نه په هغه لومړۍ بيه، طالبانو اوس په پاکستان کي خوندي پنا ځايونه موندلي دي او هلته د وران کارو کارونو له پاره تنظيم کيږي.

اسامه لا ژوندی دئ چي کېدای سي په راتلونکي کي پر امريکا او غرب باندي بريدونه وکړي

د مخدره موادو سوداګرو حکومت کمزوری او په فساد اخته کړ، حامد کرزی چي د هيواد ژغورونکی و د کابل په ارګ کي بندي پاته سو.

زه په دې باور لرم چي کرزی د افغانستان د مشرتوب له پاره تر ټولو غوره کس دئ، دی يو ربښتونی افغان دئ او پر خپل افغان ملت باور لري، دی يو فاسد انسان نه دئ، د ده فصاحت، پوهه او ښه شخصيت ده ته دا ځواک ورکوي چي د هيواد د غرب او شمال تر منځ پول جوړ کړل سي چي تر اوسه دا کار هيڅ افغان ونکړ خو کرزی هم دا کار په تنهايي نه سي کولای.

که په افغانستان کي د امريکا او د هغه د ملګرو دا زړه نا زړه حالت وي افغانستان به بيا يو ځل ناکامه سي خو که چيري اوس موږ د افغانستان د کاميابی بيه ادا نه کړو نو ضرور به يې د ناکامۍ بيه ورکوو.

ketabton.com - The Digital Library

د افغانستان تاریخ ته لنډه کتنه

هغه سیمه چې د افغانستان په نامه سره پېژندل کېږي په دوامداره توګه د ډېرو زمانو څخه انسانان پکښې اوسېدلي دي. د لرغون پېژندني شواهد ښيي چې افغانان د هغو لومړنيو خلکو له جملې څخه وه چې په کرهڼه او مالداري يې لاس پوري کړ. د افغانستان پخواني ښارونه د لرغوني نړۍ د لومړنيو ښاري مرکزونو څخه وه. د (Bronze) زمانه چې (۲۰۰۰-۳۰۰۰) قبل الميلاد ده د منډيګک اقتصاد چې همدا نننى کندهار ته نژدې دی پر غنمو، اوربشو، پسونو او بوزو ولاړ و*. په دغه زمانه کي افغانستان د (Mesopotamia) او شرق تر منځ د مهاجرت او تجارت عمومي لار وګرځېدل. د ۲۰۰۰ قبل الميلاد په پيل کي افغانستان د اريايي قومونو کور سو، چې د دې هيواد لرغونی نوم اريانا و. همدا نوم نن هم په پراخه توګه استعمالېږي، ځکه چې د افغانستان ملي هوايي کرښه اريانا نومېږي، دا اوسنى کابل هم په هغه زمانه کي منځته راغلی دئ.

د ۴۸۶ – ۴۲۲ قبل الميلاد کلونو کي ستر فاتح داروس (Darius) د افغانستان تقريباً ټولي سيمي د پارس د امپراتورۍ برخه وګرځولې خو پارسيان لومړني خلک وه چې د بهرنيو يرغلګرو په وړاندي يې د افغانانو کرکه وپېژندل چې د دوی واکمني به همېشه د قومونو بلواو چلنج کوله. لوی سکندر دوهم يرغلګر و چې پارس يې لاندي کړ. د خپل پلار د وژني په بدل کي يې داروس وواژه، او تر دې وروسته د ده راتلونکي فتح

---

* منډيګک د کندهار د خاکرېز ولسوالۍ په جنوب کي واقع دئ، (ژباړن).

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان و، خو کله چې دی په ۳۳۰ قبل الميلاد افغانستان ته ننوتی او د ستري مقدونيې د امپراتورۍ برخه يې وګرځوي د سخت مقاومت سره مخامخ سو. دده واکمني هم د بلواو سره لاس او ګرېوان وه چې تر ځلور کاله جګړې وروسته يې خپل پوځ مرکزي اسيا ته روان کړ. تر هغه وروسته بيرته افغانستان ته راوګرځېد لوی ښارونه يې فتحه کړل او تر هغه وړاندي چې پر هندوستان حمله وکړي د روخشانې په نامه د يو قومي مشر د لور سره يې واده وکړ. نوموړی په هندوستان کي ټپي او په بلوچستان کي د دوه دېرشو کلونو په عمر مړ سو. خو د يونان کوم کلتور چې ده سيمي ته د ځان سره راوړی و افغانستان يې په راتلونکو پېړيو کي تر سختي اغېزي لاندي و. د سکندر تر مړيني وروسته افغانستان د يوناني ځلورو واليانو لخوا سره ووېشل سو چې دوی هم بالاخره د يونان څخه خپله آزادي واخيستل او پنځه پنځوس کاله يې واکمني وکړه. تر ميلاد درې پېړۍ وړاندي بودا له هندوستان څخه په افغانستان کي معرفي سو، چې دلته يې د سوونو کلونو په اوږدو کي خورا ښه وده وکړه، چې دوې غبرګي ستري مجسمې يې په باميان کي په ځلورمه ميلادي پېړۍ کي په پرښه کي جوړي سوې. دغه مجسمې پنځلس سوه کاله د بهرنيو يرغلګرو په وړاندي ولاړې وې، چې حتی هغه وخت هم، چې چنګېزخان دغه ښار تړوله وران کړ خو طالبانو په ۲۰۰۱ م کال کي ټوټه ټوټه کړې. د عربيا څخه په اوومه ميلادي پېړۍ کي اسلام افغانستان ته راغلی چې د دوه سوه کالو په اوږدو کي نژدې ټوله هيواد سوني اسلام ومانه. د ديارلسمي پېړۍ په نيمايي کي د چنګېزخان مغول ډلي د مرکزي اسيا زياتي اسلامي سيمي فتحه کړې خو د همدې پېړۍ په پای کي مغولو پخپله اسلام قبول کړ. نن تقريباً د افغانستان ۹۹ فيصده وګړي

ketabton.com - The Digital Library

مسلمانان دي، چي ۸۰ سلنه يې سوني او ۱۹ يې شيعه ګان دي.

د ديارلسمي او اتلسمي پېړۍ تر منځ د افغانستان خاوره او د هغه مهمه تجارتي لاري چي په هغه کي د وربښمو لرغونې لار هم راځي د امپراتورانو د ځای ناستو، کورنيو او ټوپکسالارانو له خوا تل تر حملو لاندي راغلي دي چي واکمني پر کول يې اسان کار نه و. غزنوي کورنۍ چي په ۹٦۲ م کال کي راپورته سوه په ټينګه توګه يې اسلام په افغانستان کي حاکم کړ، چي تقريباً دوې پېړۍ يې واکمني وکړه چي د غوريانو له خوا برطرفه سول، هغوی بيا چنګېزخان له واکه ليري کړي وه چي ځان يې سره منظم او يوه پېړۍ وروسته بيرته رادبره سول. ګوډ تېمور څلور د پرش کاله واکمني وکړه چي د هغه ځای ناستی بهلول د هندوستان تخت لاندي کړ. ده هلته د لودي کورنۍ واکمني رامنځته کړه. او هغه وخت يې پای وموندی چي کله بابر د مغولو واکمني راوستل، او کابل يې ونيوی. د ده په وړاندي افغان آزادي بخښونکي توريالیان له روښان څخه نيولې تر خټکه، ميرويس، او د ده تر زوی مير محمود پوري چي هغه نه يوازي د بهرنيو يرغلګرو په وړاندي وجنګېدل بلکي پارس يې هم لاندي کړ، تر هغه وخت پوري چي پارسي مشر نادرشاه بيرته د پارس د مځکي تر څنګ يې د افغانستان ډېري جنوبي سيمي هم لاندي کړې. په ۱۷۴۷ م کال کي نادرشاه ووژل سو پارسيان پسې واخيستل سوه او نوی افغانستان د احمدشاه دراني په واسطه منځ ته راغی. درانيانو مغولو ته د اوسني پاکستان په سيمه کي ماته ورکړه، او له هرات څخه يې پارسيان وشړل د افغانستان واکمني يې د مرکزي اسيا څخه تر ډهلي او کشمير څخه تر عربي سمندر پوري وغځول. تقريباً نوي کاله افغانستان د بهرنيو يرغلونو څخه خوندي و، خو کورنۍ شخړي خورا پکښې ډېري وې، چي بالاخره

ketabton.com - The Digital Library

دوست محمد خان په دې بريالی سو چې نژدې ټوله افغانستان يې سره يو ځای کړ.

وروسته برتانويانو په ۱۸۳۹ م کال پر افغانستان يرغل وکړ چې يو غلام باچا يې پر تخت کښېناوه، چې ډېر ژر پر خپل دغه تصميم پښېمانه سول. افغانانو د برتانويانو د واکمنۍ پر خلاف په ۱۸۴۲ م کال کې د اکبر خان په مشري پاڅون وکړ چې د کابل د ټوله برتانوي ګارنېزيون او د هغوی د ساتونکو په وژنه تمام سو. د ۴۵۰۰ سرتېرو او ۱۲۰۰۰ د کمپ له کارکوونکو څخه يې يوازې يو کس په جلال آباد کې برتانوي اډې ته ژوندی ورسېدی. دا د افغانانو او برتانويانو د لومړۍ جګړې پای و. دوست محمد خان چې د برتانويانو د لاسه جلا وطن و بيرته راوګرځېد او پر تخت کښېناست. په ۱۸۷۸ م کال برتانويان بيرته راوګرځېدل دوی په دې وپوهېدل چې افغان مقاومت ته به هيڅکله ماته ورنکړي نو د يوې لويې معاملې د لارې يې د افغانستان څخه يوه لويه سيمه جلا کړه، چې افغانانو بيا تر اوسه دغه سيمه نه ده تر لاسه کړې. د ۱۸۸۹ م کال د جولای د ميوند په مشهوره جګړه کې يوې افغاني پښغلې ملالۍ له دې کبله چې په جګړه کې هغه سرتېري چې د افغانانو بيرغ يې لېږدوی ووژل سو دې بيرغ راپورته او مخ په وړاندې يې يووړ او نه مړ کېدونکی نوم يې وګټی. کله چې برتانويان له افغانستان څخه ووتل د خپلو بهرنيو چارو د اداره کولو حق يې ځني واخيست. همدې شي د ډيورنډ کرښې رامنځته کولو ته لاره هواره کړه، چې د افغانستان او برتانوي هند پوله يې وټاکل، چې افغان قوم يې پر دوو دايمي برخو ووېشی چې هغه يوه يې اوس د اوسني پاکستان برخه ده. افغانستان همدا شان تر ۱۸۹۵ م کال وړاندې چې روسان د پولو و ټاکلو ته راضي کړې ځيني سيمي يې وبايللې.

ketabton.com - The Digital Library

د شلمي پېړۍ په شروع کي چي افغانستان په کراره د ترقۍ پر لور حرکت وکړ برتانويانو د دريم ځل له پاره په ۱۹۲۱ م کال کي د افغانستان د لاندي کولو هڅه وکړه، بيا يې هم ماته وخوړل. افغانستان يو ځل بيا د خپلو بهرنيو چارو واک تر لاسه کړ او امان الله خان د باچا په توګه خپل ځان غوره کړ. دی په ۱۹۲۹ م کال د يوه غاصب حبيب الله کلکاني له خوا له واکه ليري کړل سو. حبيب الله د نادرخان په واسطه ووژل سو او دی پخپله په ۱۹۳۳ م کي ترور سو. تر ده وروسته يې زوی ظاهرشاه واکمن سو، چي په ۱۹۷۳ م کال کي نوموړی د داود خان او افغان کمونيستې ډلي له خوا له واکه ګوښه سو. ظاهرشاه ايټاليا ته په رخصتۍ تللی و، چي کودتا رامنځته سوه او هلته پسې پاته سو چي په ۲۰۰۲ م کال کي ولسمشر کرزي بيرته کابل ته راوست تر څو د خپل ژوند پاته وخت د ارګ په ماڼۍ کي تېر کړي.

په ۱۹۷۸ م کال کي داود خان د کمونيستي کودتا د لاري له واکه ليري او ووژل سو. تره کی واک ته ورسېد، چي ورسره سم د شکمنو مخالفينو پراخي نيوني، شکنجې او وژني پيل سوې. مجاهدينو د کمونيستې حکومت پر ضد جهاد شروع کړ. په را وروسته کال يعني ۱۹۷۹ م کال کي تره کی ووژل سو او حفيظ الله امين ولسمشر سو. د ده د واکمنۍ په وخت کي د امريکا سفير اډولف ډبس په کابل کي ووژل سو. څو مياشتي وروسته امين ووژل سو او روسانو ببرک کارمل د افغانستان د ولسمشر په توګه نصب کړ. په ۱۹۸۶ م کال کي د ده پر ځای ډاکټر نجيب وټاکل سو.

د مجاهدينو سر سخت ويني بهوونکي ښورښ په پايله کي ۱۰ کاله وروسته په ۱۹۸۹ م کال کي روسان له افغانستان څخه ووتل.

ketabton.com - The Digital Library

مجاهدینو د نجیب د کمونیستې حکومت په وړاندې خپلې مبارزې ته دوام ورکړ، چې بالاخره یې کابل په ۱۹۹۲ م کال کې ونیوی او د پروفیسر رباني په مشرۍ یې د مجاهدینو حکومت جوړ کړ* د مجاهدینو د خپلمنځي شخړو له کبله د دوی حکومت بریالی نه سو، چې په ۱۹۹۴ م کال کې د طالبانو غورځنګ رامنځته سو، د کابل پر لور یې حرکت وکړ، چې په ۱۹۹۶ م کال یې کابل لاندې کړ او نجیب چې د واک څخه تر لیرې کېدو وروسته د ۱۹۹۲ م کال راهیسې په کابل کې د ملګرو ملتونو په دفتر کې پناه اخیستې وه راوایستل سو او په دار کړل سو. د طالبانو حکومت د عام وژني، شکنجو، په عام محضر کې د اعدامولو او د ښځو سره د بد سلوکۍ له کبله په نړیواله کچه وغندل سو. دوی همدا شان د سعودي اسامه په مشرۍ نړیوالې ترهګرۍ ډلې ته اجازه ورکړه چې افغانستان د خپل مرکز په توګه وکاروي. دوی تقریباً د افغانستان ټوله خاوره لاندې کړه، خو د شمال هغه سیمې چې د بختور مسعود له خوا اداره کېدې په نیولو تر پایه بریالي نه سول. د مسعود شمالي ټلواله د ۲۰۰۱ م کال پر نړیوال تجارتي مرکز او پنتاګون باندې د حملو په تعقیب چې په افغانستان کې د اسامه په روزن ځایونو کې پلان سوي وې د طالبانو په ماته کې د امریکا د اشغال پر وخت خورا مهم رول ادا کړ.

تر طالبانو وروسته لنډ مهاله اداره د حامد کرزي په مشرۍ رامنځته سوه، چې ائتلافي او نړیوال سوله ساتو ځواکونو یې امنیت ساته. بیړنۍ لویې جرګې کرزی په ۲۰۰۲ م کال کې د انتقالي ادارې د مشر په توګه وټاکی او وروسته بیا په ۲۰۰۴ م کال کې د آزادو ټاکنو له لارې د

---

* د یادوني وړ ده چې د مجاهدینو لومړی ولسمشر رباني نه بلکې پروفیسر مجددي و، (ژباړن).

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان د اسلامي جمهوریت ولسمشر سو، نوي اساسي قانون رامنځته سو او په ۲۰۰۵ م کال کې پارلماني ټاکني تر سره سوې او افغانستان سولي، ثبات او خوشبختۍ ته پر هغه اوږده او مشکله لار سفر پیل کړ.

ketabton.com - The Digital Library

(۱)
حامد کرزی

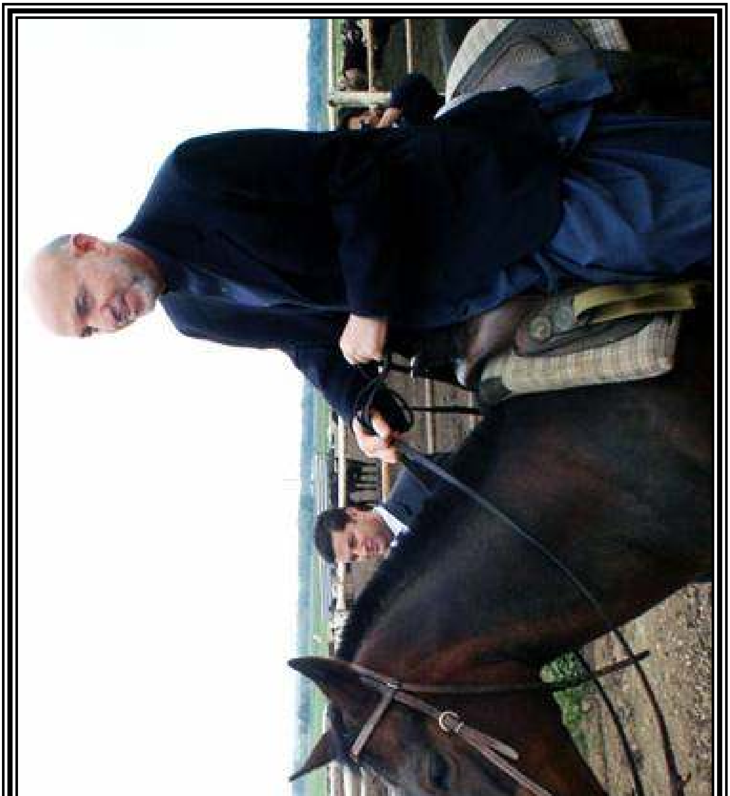

ولسمشر کرزی د آس د سپرلۍ پر مهال

ketabton.com - The Digital Library

په نولس سوه اتيايمو کلونو کي افغانانو سرو لښکرو ته ماتې ورکړه، خو د دوی هغه هڅي چي خپل هيواد به اداره کوي د کلونو په ورانيو او تشدد واوښتې، د اتيايمو کلونو په نيمايي کي طالبانو يو څه نظم او ثبات راوستی، مګر د هسپانيې د توندلارو عيسوي ډلو په شان زاړه پالي او زيږ رژيم ،چي له دوی سره سعودي متعصب هم ورسره و، چي همدلته يې د نړيوال ترورېزم له پاره اډې هم جوړي کړې، خو د افغانانو له پاره دا کار د تحمل وړ نه و.

د ۲۰۰۱ م کال د ډسمبر پر پنځمه نېټه يعني پر نيويارک او واشنګټن باندي د القاعدې تر حملو دوې مياشتي وروسته د امريکا متحده ايالاتو او برتانيې پر افغانستان باندي د حملې تابيا وکړه. د ډسمبر پر اوومه پر افغانستان باندي د هوا له لاري حمله وسوه، خو د دواړو هيوادونو سپېشل فورس (ځانګړي پوځ) لا د وړاندي په افغانستان کي دننه د هوايي بمباريو له پاره د هدف ټاکلو او د شمالي اتحاد په راټولولو اخته وه، تر څو له دغي لاري طالبان له منځه يوسي. طالبانو پر دوی حمله په اصل کي پر اسلام حمله بلل. د متحده ايالاتو او د هغوی ملګرو هدف يوازي دا نه و، چي د طالبانو کرغېړن حکومت له منځه يوسي، چي يو وخت يې حمايه کاوه، بلکي د القاعده سازمان د اډو او ښوونيزو روزنځايونو له منځه وړل هم وه، چي د شتمن سعودي الاصله اسامه بن لادن له خوا چلول کېدل. په همدې وخت کي بيا د جرمني په بون

ketabton.com - The Digital Library

کي یوه ببړنۍ غونډه راوبلل سوه، تر څو تر طالبانو وروسته د یو نوي حکومت پر جوړښت سره وړغېږي.

حامد کرزی چي په همدې غونډه کي د افغانستان د لنډمهالي اداري د مشر په توګه وټاکل سو، د سپتمبر تر یوولسمي وروسته دستي افغانستان ته داخل سو، تر څو په جنوب کي پښتانه د طالبانو په وړاندي راپورته کړي. د امریکا د هوايي ځواک او سپېشل فورس په ملاتړ د حامد کرزي کوچنۍ ډلي په چټکۍ سره غټ کلي او ښارګوټي یو په بل پسې تر خپلي ولکې لاندي راوستل. د نومبر پر دوولسمه شمالي ټلواله له غرونو ښخه راکښته سوه او پر کابل یې حمله وکړه او طالبان یې ببله کومي نښتي له کابل څخه وشړل. په دوهمه ورځ د شمالي ټلوالي جنګیالي کابل ته د جشن لمانځلو په موخه داخل سول او د ښار د ځېل سوو خلکو له خوا یې تود هرکلی وسو. طالبان چي پخپلو پیک اپ موټرونو کي له ښار څخه وتل، ادعا یې کوله، چې دوی پخپله ښار پرېښووی، دا مهال کرزی او یو شمېر افغان جنګیالي د سپېشل فورس د مشاورینو سره د کندهار په شمال کي د شاه ولیکوټ په کلي کي وه. امریکایي الوتکو پر هغه کرښه بمباري کوله، له کومه ځایه چي د طالبانو یوې کوچنۍ ډلي پر یاد سوي کلي باندي ډزي کولې.

افغان جنګیالي، څو کلیوال او امریکایان د همدې کلي په څنډه کي یوې غونډۍ ته وختل تر څو هوايي حملې وڅاري. کرزی هم همدې غونډۍ ته پر لاري و، چي یو ملګري یې ورته وویل، چي د سیمي مشران راغلي دي او هغوی غواړي ستاسي سره ووینې. کرزی بیرته راوګرځېدی او هغه کور ته ولاړی چیري چي د کلي مشران ناست ول. نابېره یوې درنې چاودني د سرای کړکۍ ماتي کړې، دروازې یې والوزولې او د کنډوکپري

ketabton.com - The Digital Library

ودانۍ خاوري خځلي پر کرزي او هغه مشرانو راتوی سوې. دا ځکه چي یو لوی ۲۰۰۰ پونډه سټلایټ رهبري سوی بم د امریکایي B - 52 ډوله الوتکي څخه په غلطه توګه و ناسم ځای ته رهنمایي او وغورځول سو.

په دې پېښه کي درې تنه امریکایان، یو شمېر افغان جنګیالي د ځینو ملکي کسانو په شمول ووژل سول. په همدې وخت کي یو امریکایي سرتېري او یو قومي مشر پر کرزي ځانونه واچول، دوی کرزی له هغه ځای څخه راوایستی او د یو غرګي په منځ کي یې یو سرای ته بوتلی. یاور یې سمدستي ورڅخه د وینو او خاورو په پاکولو پیل وکړ. په همدې وخت کي یې سټلایټ ټلیفون ته زنګ راغلی، د کرزي یاور ټلیفون راپورته کړ، خو له هغه خوا په انګلیسي خبري کېدې او ورته وویل سوه چي ټلیفون کرزي ته ورکړه.

دا د بي بي سي راډیو خبریاله لیزدوسیټ وه چي له بون څخه یې ټلیفون کړی و، هغې ورته وویل: تبریک دې وي تاسي د افغانستان د انتقالي ادارې د مشر په توګه ونومول سواست. تر دې وروسته بل زنګ راغلی، دا په کندهار کي د یو افغان قوماندان ټلیفون و، چي ویل یې: د طالبانو یو لوړ پوړی استازی شاه ولیکوټ ته پر لاري دئ، غواړي چي تاسي ته د طالبانو د تسلیمۍ لیک وړاندي کړي.(*)

حامد کرزی د ۱۹۵۷ م کال په ډسمبر کي د افغانستان په کندهار ولایت کي دې نړۍ ته راغلی دئ. کرزی معنی دی د کرز د کلي دئ او د ده د کورنۍ نوم هم له همدې څخه سرچینه اخلي. افغانان د خپلو کوچنیانو د زېږېدلو نېټه نه لیکي، نه یې لمانځي او حتی ځیني افغانان په دې نه پوهېږي چي په کوم کال زېږېدلي دي، خو کرزی یوې تعلیم یافته او مشهوري کورنۍ ته منسوب دئ.

ketabton.com - The Digital Library

د کرزي پلار د پوپلزیو د قبیلې مشر و، لکه څنګه چې تر ده وړاندي یې پلار هم همدا دنده لرله پوپلزي د ابدالي قبیلې یوه پښنه ده، چې دوې پېړۍ یې تر هغه وخته پوري چې پاچا ظاهرشاه په ۱۹۳۷ م کال کي واک ته ورسېد افغانستان اداره کاوه. خو کله چې په ۱۹۹۹ م کال د کرزي پلار د طالبانو له خوا ترور سو، نو کرزی د خپلي قبیلې مشر سو، خو نوموړی په قومي مسایلو چندان سر نه ګرځوي، دی وایي: زه یو ساده افغان یم.

دا چې د کرزي کورنۍ د پخواني پاچا محمدظاهرشاه سره نژدې اړیکي لرلې، نو کله چې دی د لنډمهالي ادارې د مشر په توګه ونومول سو، لومړی کار یې دا و، چې پاچا له ایټالیا څخه تر یوې اوږدې جلا وطنۍ وروسته بیرته خپل وطن ته راولي او پخپل پخواني قصر کي یې ځای پر ځای کړي، چې دوستان او د کورنۍ غړي به یې پر راټول وي.

حامد کرزی اته ورونه او یوه خور لري، خو دی د عمر له مخي منځنی دئ. ده به ویل چې مور یوه لوستې، خو محافظه کاره او دودیزه کورنۍ یو، مور ډېر شتمن نه وو، په کندهار کي نوري کورنۍ وې چې هغه تر موږ ډېري مړې وې.

خو دا کورنۍ د خپلي اوږدې او ښې سابقې له مخي چې د وخت د حاکمي کورنۍ سره یې لرله او په یو لوی کور کي د مستریح ژوند کولو له کبله ډېره مشهوره وه. په داسي حال کي چې د کرزي پلار یو ځواکمن خان او مور یې یوه روحاني ښځه وه، چې اکثره وخت به یې روژه وه. ده وویل چې ښه راشه درشه او د لوړ مورال لرل یې د خپلي مور څخه زده کړي دي.

کرزی د افغانستان د تاریخ د څو هغو سوله ییزو دورو څخه د هغې دورې په پای کي زېږېدلی دئ، چې د پاچا واکمنۍ قومي فیډرالي

ketabton.com - The Digital Library

شکل درلود، داسي چي اکثريت پښتانه په جنوب، تاجک او اوزبک په شمال او رتل سوي شيعه هزاره اقليت په مرکز کي مېشت وه.

کرزي د خپل ژوند يو څو کلونه په کرز کي تېر کړل او مکتب يې هم دلته پيل کړ، خو تر لومړۍ ټولګي ويلو وروسته يې کورنۍ کابل ته کډه سوه، دا مهال د کرزي پلار (ارواښاد عبدالاحد کرزی) په پارلماني ټاکنو کي د ولسي جرګې غړی سو، چي ډېر افغان تاريخ پوهان دغه لسيزه د ديموکراسۍ لسيزه بولي. د ظاهرشاه حکومت يو اساسي شاهي نظام و، د پارلمان له پاره به داسي آزادي ټاکني تر سره کېدې لکه د نن ورځي آزادي ټاکني، کانديدانو به د خپل ځان او هم د خپلو همفکره کانديدانو له پاره تبليغاتي کمپاين چلاوه، ويناوي به يې کولې او خپلو مؤکلينو ته به يې مېلمستياوي جوړولې، دا مهال مشر کرزی (عبدالاحد کرزی) څلوېښت کلن و.

کابل په هغه شپوورځو کي پاک، منظم او يو نړيوال ښار و، چي د جادو هري خوا ته يې ګڼې وني ولاړي وې، غربي ديپلوماټانو به په کابل کي هستوګنه خورا خوښول په ځانګړې توګه د هندوکش د غرو لمني. د کابل د هغه مهال عکسونه د دغه ښار د برم ښه نماينده ګي کوي، چي ټولو حکومتي کارکوونکو به غربي جامې اغوستې وې او د وزارتونو ودانۍ ډېري منظمي او ښايستې وې.

د افغانستان کوکنارو د اروپا په نشه يي کلتور کي ښۀ نوم درلود، خو شتمن او مالدار قاچاقبران د هغوی د هيروئينو کارخانې د لېږد د نړيوالو چينلو څخه لا څو کاله ليري وه.

کله چي افغانستان شاهي نظام او پارلمان درلود، د حکومت زيات کارونه په ولايتي او کليوالي سطحه تر سره کېدل. د افغانستان ډېر

ketabton.com - The Digital Library

سیاسي ځواک له منتخبو حکومتي چارواکو او حتي د شاهي کورنۍ سره نه و، بلکي ډېر څه د محلي خانانو په واک کي وه. په دي کي شک نسته چي په کابل کي حکومت حاکم و، بلکي اطراف محلي روایاتو اداره کول. ډېر شیان د سوونو کلونو پخوا په ډول په افغاني لارو چارو تر سره کېدل او حلېدل، چي هیڅ لیکلي اسناد به یې نه لرل. د کرزي په یاد دي چي څنګه به د ده پلار محلي ستونزي د قوم د مشر په توګه هوارولې، نه د هغه ځواک څخه په استفاده چي دی یو منتخب چارواکی و.

کرزی راته وویل، چي اکثره وخت به زما پلار د محلي ستونزو د هواري له پاره ورغوښتل کېدی، دغه شخړي به یا د مځکي، ملکیت، اوبو، واده او داسي نورو پر سر وې. دا هر څه د مسئلې په لوی والي پوري اړه درلوده، ځیني به د کوچنیو خانانو له خوا هوارېدلې او د ځینو له پاره خو به د یوې ډلي مشهورو خانانو اړتیا وه. دعوه د دواړو خواوو څخه اورېدل کېده او پرېکړي بیا په خان پوري اړه درلوده، چي تور ته تور او سپین ته سپین ووایي. هیڅ کاغذ او لاسلیک ته اړتیا نه وه، بس همهغه فتوا هر څه وه. د حامد کرزي د کورنۍ ورځنی ژوند همېشه د دغسي پېښو ډک و.

افغانان په کورونو کي یو مېلمستون لري، چیري چي هلته مېلمانه د کورنۍ د مشر او د هغه د زامنو سره چای د بادامو او وچکو سره څښي او حتی ډوډۍ هم خوري. په دې وخت کي ښځي بالکل د نظره نهامي وي، بېله دې چي مېلمه د نژدې خپلوانو څخه وي، که داسي نه وي نو مېلمه به د مېلمستون پرته د کور بله برخه هیڅ ونه ویني. د حامد کرزي مېلمستون په کُلي توګه د محلي سیاست له پاره ځانګړی سوی و، چي همېشه به د ستونزو حل، د خوښیو او کوزدو مراسم پکښې تر سره کېدل.

ketabton.com - The Digital Library

ځیني وخت به مسئله ډېره لویه وه، چې د خان لخوا به ډېر کسان پکښې دخیل وه، تر څو دواړو غاړو ته په مېلمستون کې ښه راغلې ووایي، مشر کرزي (عبدالاحد کرزي) او نورو مشرانو به د همدې مشکل د هواري له پاره هغه کلي ته سفر کاوه.

د کرزي (حامد کرزي) د مځکې پر سر یوه داسې مسئله په یاد ده، چې د هغه د حل له پاره د کندهار د ټولو بانفوذه کسانو اړتیا وه. حامد د خپل پلار سره د دغې لوبې د لیدلو له پاره د کندهار او ارزګان ولایتونو تر منځ د نېش په نامه یوه کلي ته ملګری و، شاید دا د دغه ځوان له پاره په اصل کې یو درس و، چې کله دی یو ورځ د قوم مشر سي، څنګه به د خلکو ستونزې حلوي. د کلي د خلکو له پاره دا یوه لویه لوبه وه، چې د سلو په شاوخوا کې کسان ورته راغونډ سوي وه، چې په هغو کې به ځینو شاهدي ورکول او نورو به یوازې له مشرانو سره لیدل او د پرېکړې پایلې ته به یې انتظار ایسته، دواړو خواوو به خپل دلایل وړاندې کول، د کرزي پلار او نورو مشرانو به په خورا دقت غوږ ورته نیولی و، وروسته به مشران پخپل منځ کې سره جرګه سول او پر مسئله به وړغېدل. کرزی (حامد کرزی) وایي چې کله به دوی موافقې ته سره ورسېدل بیا به یې دواړو غاړو ته ور ږغ کړل او فیصله به یې ورته واورول، دواړې غاړې به له پرېکړې څخه راضي وې او تر پایه به هغه ته وفاداره وو.

د افغان کلتوري ځواک څخه چې په دغه ورځ یې ځوان کرزي توان ولید ډېر ځنې اغېزمن سو او هغه هر څه یې اوس هم ښه په یاد دي، مګر دغه پېښه د یوه بل علت له کبله هم د ده په ذهم کې پاتې ده. کرزیان د کلي تر ټولو مشهوري او روحاني کورنۍ مېلمانه وه، چې د کرزي د قوله هغه کورنۍ لا تر اوسه هم په همهغه کلي کې اوسېږي، چې د خپلو ښایستو

ketabton.com - The Digital Library

اسانو په لرلو سره هم د ډېر اعتبار څښتنه وه. افغانان د اسانو په سپرلیو کې افسانوي شهرت لري او هغو اسانو ته زیات ارزښت ورکوي، چې ګړندي، ځواکمن او زړه ور وي.

دا هر څه د افغانانو په ملي لوبه بزکشي کې رانغښتي دي. د دې لوبې وتلي کسان د شمال څخه دي. د بزکشی ټکي په ټکي معنی goat) grabbing) ده، چې د دغه لوبې سوچه فورم بېله لوبډلو په آزاد میدان کې تر سره کېږي. بوزه او یا سخوندر حلال سوی او یا یې سر پرېکړل سوی وي، وروسته پر مځکه ایښوول کېږي، آس سپاره په زاړه آزاد فورم کې (۵۰) او حتی (۱۰۰) کسان وو، پایځې یې رانغښتې، د لرګي لاس لرونکې غمچینه به یې په غاښو کې وه، چې خپل یا د بل آس غاښ ور وانه چوي، کوښښ به یې کاوه چې د مړې بوزې پر لوري مانور وکړي، چې ورسره سم یوه وحشي الهګوله د اسانو شیشنی او کپ اچونه رامنځته سي. د دوړو او غبار په منځ کې یو سپور داسي کښته سي چې یوه پښه به یې په رکاب بله د آس تر خېټې لاندي (۷۵) پونډه سخوندر له مځکې څخه راپورته کړي او کوښښ کوي چې له هغه سره د میدانه ووزي. په داسي حال کې چې هغه نور سپاره دی تعقیبوي او هڅه کوي چې سخوندر د ده له لاسه وباسي چې په دې ډول نومرې جوړې کړي، باید سپور کس سخوندر د اس پر ملا باندي په روښانه او آزاده توګه د ټولو تعقیب کوونکو څخه یوسي.

کله کله داسي کېږي، چې دوه سپاره چې یوه یې یوه پښه نیولې او هغه بل یې بله پښه نیولې وي له میدانه وزي. زیات وختونه دا د دغو کسانو په ځواکمنتیا پوري اړه لري، چې ځیني وختونه له ډېره زوره د سخوندر څخه پښه جلا کېږي او یوه ته یوازي پښه پاته کېږي، او هغه بل د نور سخوندر سره د بري تر سرمنزله رسېږي.

ketabton.com - The Digital Library

په اوس وخت کي دغه لوبه د دوو لوبډلو تر منځ تر سره کېږي، چي میدان یې هم د فوټبال د لوبغالي په اندازه وي. داد تماشاچیانو له پاره یو څه خوندي بڼه لري، تر هغه چي په آزاد میدان کي به د خپل ژوند د ژغورلو له پاره په داسي حال کي ځغاستل چي د یوې لویې ګلې په پښو کي پایماله نه سي، خو هغه انفرادي آزاد شکل د دغي زړې لوبې هم له منځه ورسره ولاړی.

بزکشي رسمي بڼه لري چي په دقت سره باید سره منظمه سوې وای او دغه لوبې څو ورځي په بر کي نیولي وای، هغه خان چي فکر کوي چي د دې لوبې اقتصادي توان لري نوبه یې په اوونیو دغه لوبه غځوله. له همدې له پاره به یې بلنلیکونه لېږل، خوراکي توکي به یې ذخیره کول، د خوب خوني به یې اماده کولې او غوره لوبغاړي به یې د لوبې د تر سره کولو له پاره ورته راغوښتل. شاید خان له یوه مهم بلونکي او یا هم له یوه ستوري لوبغاړي لخوا وننګول سي، خو که چیري دی خپلو مېلمنو ته په وړ خوړو او سرپناه کي پاته راسي او یا د سیالو ډلو تر منځ شخړه رامنځته سي او یا نقدي جایزې مناسبي نه وي نو هغه خان به اعتبار او ځواک دواړه له لاسه ورکړي.

د بزکشۍ د تر سره کولو فکر دي باید تر هغو پوري په مغزو کي درونه ګرځي، تر څو چي تاسي ډاډه نه سئ چي تاسي یې تر اوده وتلای سئ او یا هغه صلاحیت، ځواک او نفوذ چي تاسي په افغان حکومت کي تر لاسه کړی دئ د بایللو خطر ته غاړه کښېږدی خو کله چي کرزی واک ته ورسېد تر همدې اغېز لاندي راغلی و.

حامد کرزی د نوي دیموکراتیک افغانستان د ولسمشر په صفت په ډېره ښه توګه د خپل واک له محدودیتونو څخه خبر دئ او د دې هڅه نه

ketabton.com - The Digital Library

کوي چي هر هغه څه چی دی پوهېږي تر سره کړي. د مختلفو جنګسالارانو سره د ده ګذاره يې تر ټولو غوره بېلګه ده، نوموړی پر دې بريالی سوی دئ، چي ځيني زورواکان د خپل ځواک له مرکزونو څخه ليري کړي، د مخدره موادو د توليد د مخنيوي په ساحه کي ځکه پاته راغلی دئ، چي نوموړی پوهېږي چي په اوسني وخت کي د دغه کار په تر سره کولو کي بېوسه دئ.

بيرته د نېش کلي ته ورګرځو، څنګه چي کرزي او پلار يې د کوربنو سره چای وڅښلې، يو کس د دوی د درناوي له پاره خپل يو کورنی آس راوست، ځوان حامد پر آس د سپرلۍ پرېکړه وکړه، که څه هم تر دې وړاندي نوموړی پر آس نه و سپور سوی، نوموړي پر آس پښه واړول او حرکت ته يې چمتو کړ او په کراره يې له کلي څخه ليري بوت. ده په کړه خندا وويل چي تر دې مهاله خورا ښه و. خو کله چي مي د آس مخ د کلي پر لور راوګرځاوه نوموړي آس د بربښنا په شان په ډېره تلوسه د خپل کور پر خوا منډي کړې. همدا د ده لومړی ځل دئ چي پر آس سپرېږي نو په دې نه پوهېدی چي په څه ډول يې ودروي، ځکه نو نوموړي د خپل قيمتي ژوند دژغورلو په هڅه کي و او اس هم سيخ سيده و خپل غوجل ته منډي وهلې. څنګه چي اس د غوجل دروازې ته په ورننوتو و، کرزي په همدې وخت کي له مغز څخه کار واخيست او د غوجل ددروازې د سر تير يې ونيوی، له همدې کبله دی لوړ د دروازې پر سر پاته سو او اس تر ده لاندي تېر سو. نوموړی هلته ځړېدلی پاته سو، چي وروسته له ژوبل کېدو پرته مځکي ته را کښته سو.

کرزي وايي: دا حالت ډېر بېروونکی و، ټولو راوځغستل چي وګوري زه خو به نه يم خوږ سوی، د کلي يوه سپين ږيري سړي راته وويل،

ketabton.com - The Digital Library

چې ډېر ښه ته ډېر چالاکه هلک یې ! وروسته چې دوی کلی پرېښووی یو کس له یوه ډېر ښایسته کوچني آس سره راغلی او هغه یې حامد ته د تحفې په توګه ورکړ. کرزی وایي چې ما هغه ته د نصواري روښانه رنګ او سپین ټکو له کبله د (بادام ګل) نوم ورکړ. نوموړي دغه آس ډېر کلونه د ځانه سره وساتی، او اکثره وخت به هغه پېښې ته د افغاني سیرت او عنعنې د بېلګې په توګه کتل. سره د دې چې د ده د هیواد بې رحمه تاریخ په خونخواري کې د افغانانو شهرت او د نه بخښونکي توریالیتوب سره سره کرزی د خپلو خلکو پر سخاوت او مېلمه پالنه باور لري.

په رشتیا د ټولو افغانانو په ځانګړې توګه د پښتنو ژوند خو د عزت، مېلمه پاني او کسات څخه جوړ دئ، دا د یوه افغان فریضه ده، چې پخپل کور کې د ټولو خلکو مېلمه پالنه وکړي حتی که دښمن هم وي. مګر عزت او وقار ته د هر ډول سپکاوي کسات باید واخیستل سي، چې بل هیڅ شی نه پکښې ځایېږي. د کرزي پلار او نورو مشرانو پریکړې کولې او قومي شخړې یې هوارولې، د پریکړې د دوارو غاړو په عزت او حساسیتونو پوهېدل، چې په یوه معظله کې یې د راپورته کېدو امکان وي.

په کندهار کې کرزیانو په خورا اساسي کور کې ژوند کاوه، چې باغ هم پکښې و. د کور غولی خورا لوی و، چې حامد کولای سوای پر آس سپرلي پکښې وکړي، په دغه سرای کې باغ، د کبانو حوض، ونې، ګلان او د ده پکښې ډېر الوتونکي هم په یاد دي، دی وایي چې ډېر مستریح او باډسپلینه ژوند مو درلود. کرزی وایي چې په سلوک کې اصول ډېر سخت وه خو زما په روزنه کې یې مهم رول ولوباوه او په ژوند کې یې ښه لوري ته سوق کړم. مورږ دا زده کړل چې نه یوازي د خپلو والدینو احترام او

ketabton.com - The Digital Library

اطاعت وکړو بلکې عموماً ټولو مشرانو ته په درنه سترګو وګورو. دا د افغانانو د ژوند اصلي لار ده، خو دا لاره په ځانګړې توګه په کليوالي سيمو کې ډېره قوي ده.

کله چې کرزی ولسمشر سو، ده يوه والي ته بلنه ورکړې چې په ارګ کې د ده سره وګوري او والي خپل کوچنی زوی هم ورسره راوست، دا هلک د دوه نيمو کلونو و، کله چې پلار او زوی د ولسمشر و دفتر ته ور ننوتل، کرزي سمدستي دغه هلک واخيست په غېږ کې يې ونيوی او مچ يې کړ.

کرزي وويل چې دغه هلک هم خپله وظيفه لرل، ځکه چې همدا اسې روزل سوی و، چې تر سره يې کړي او سره له دې چې ما په روغبړ سره د دغه کوچني هلک هر څه ور ګډوډ کړل بيا هم ده خپله ذمه واري هېره نه کړه. دې هلک مخکې لا له خپلې کورنۍ څخه زده کړې وه، چې تر معرفت وروسته ځونه ژر چې کېدای سي بايد دمشرانو لاس ور مچ کړي، خو کرزي ده ته دا موقع په لاس ور نه کړه، مګر کله چې ولسمشر دغه کوچنی ملګری کښته کړ، سمدستي يې ورته اسلام عليک ووايه، او د کرزي لاس يې ور مچ کړ. کرزی وايي چې وروسته نومړي د دې احساس وکړ، چې اوس يې نو په سمه توګه خپله وظيفه تر سره کړې ده. په همدې ډول موږ را لوی سوي يو، په افغاني عنعنوي کورنيو کې بايد کوچنيانو ته ور ښوول سوي وي چې بايد دمشرانو ډېر درناوی وکړي.

ځوان کرزی ډېر آرام هلک و، خو کله چې يې کورنۍ کابل ته ولاړه، يوه ډله انډيوالان يې پيدا کړل، په حقيقت کې دا دوې کوچنۍ ډلي چې يوه يې په مکتب او هغه بله په ګاونډيتوب کې. هر هغه ملګری چې بايد د هغه بل کور ته ورسي بايد د خپلې کورنۍ اجازه ولري، والدين تل

ketabton.com - The Digital Library

پوهېږي چي کوچنيان يې چيري او له چا سره دي. حتی په تنکۍ ځوانۍ کي د کرزي کوچنيانو بايد يو ځای ته د تللو له پاره د خپلو پلرونو څخه اجازه اخيستې وای، په ځانګړې توګه سينما ته. کرزی وايي ما د عمر د تفاوت په خاطر د خپلو ورونو او خوندېو سره ډېره راشه درشه نه لرل، مګر کله کله به زمونږ دوستان لکه د کاکا، ماما، عمه او خاله زامن او اکاګان سره راغونډېدل او سينما ته به تللو، حامد او ملګرو يې له فوټبال سره مينه لرله او همدا شان پر بايسکل به يې د ښار چکر واهه.

د کرزي تر ټولو ښې خاطرې اکثره په استالف کي له مېلو څخه دي، دا يو کوچنی کلی دئ، چي د کابل څخه د يوه ساعت د موټر د مزل په اندازه ليري پروت دئ، او د خپلي کلالۍ له کبله خورا مشهور او زرغونتوب يې پر ښاري کورنيو خورا اغېزه ښندي، چي په مېله ور ووزي او يا د اوونۍ پای هلته تېر کړي. استالف د (۲۰۰۱ م) کال په جګړو کي سخت وران سو، خو په هغه وخت کي خورا زرغون او په زړه پوري کلی و، لکه يو رغيانه چي سيندونه، حوضونه، باغونه او ځنګلونه ولري. د همدې ځای د اکثرو کورنيو د ژوند روزګار د لاسي کلالۍ توليدات دي، چي خورا روښانه زرغونه او په شنه ښيښه سينګار سوي وي، چي په مارکيټ کي د ښار په هره برخه کي تر لاسه کېدلای سي. په کال کي يو ځل به د کرزي ماما چي د دولتي مطابعو رئيس و* په استالف کي به يې لويه مېله جوړول، کرزی وايي چي د کورنۍ ټوله کوچنيان، ټوله زما د کاکا او ماما زامن له خپلو والدينو، نيکونو او اناګانو سره هلته درې يا څلور ورځي تېرولې، چي شاوخوا به مو ځغستل، ونو ته به ختلو او په سيندونو کي به

* د کرزی ما ما اروانباد محمد ابراهيم کندهاری و، چي د پخواني شاه اعليحضرت محمد ظاهر د پاچهۍ په دوره کي د دولتي مطابعو رئيس و، ژباړن.

ketabton.com - The Digital Library

مو لوبي کولې او دامبلې زما د کوچنيوالي تر ټولو غوره وختونه وه.

کوچنيانو ته د امتياز په توګه ځوان کرزي هم د موقع څخه په استفاده سره ځان ښودنه کړې وه او د ده هغه توره تر اوسه په ياد ده، چې يو وخت يې په استالف کې د مېلې پر مهال کړې وه. د ده اکا يو افغان هنرمند د نتو په نامه راوستی و، چې غزلې ووايي. نتو په ټوله هيواد کې د محلي غزلو په ويلو شهرت درلود. حامد چې په هغه وخت کې به نهه يا لس کلن و د نتو تر څنګ کښېناست، او هغه ته يې غوږ ونيوی، کله چې نتو غزله ختمه کړه کرزي ورته وويل:

"ښاغلې!"

زاړه هنرمند کښته ورته وکتل او ورته وې ويل:

بلې زويه!

حامد غوښتل چې ده ته په افغاني موسيقي کې خپله وړتيا وښووي، او ترې وې پوښتل: آيا تاسي کلاسيکه غزل هم ويلای سئ؟ د ده مطلب راګونه وو، لکه کلاسيک هندي راګونه، چې په افغانستان کې هم ويل کېږي. کرزی وايي دا داسي و لکه سړی چې د کليوالي هنرمند څخه وپوښتي، چې بيتون راته ووايه او له همدې کبله نتو پر ما ډېر په غوسه او قهر سو او وې ويل، چې له مخي مي ورک سه، او ته بيا په کلاسيکه موسيقي څه پوهېږې؟

د کرزي ياد دي چې کابل په هغه وخت کې نه يوازي پاک، خوندي، پر موډ برابر او د يوې ښې فعالي ادارې درلوونکی و، د پخواني پاچا له واک څخه تر ايسته کېدو وروسته چې کله کرزی هندوستان ته د لوړو زده کړو له پاره ولاړی، او د لومړنۍ ژمنۍ رخصتيو په جريان کې بيرته کابل ته راوګرځېد نو ډېر حيران سو، چې د پاکستان په نسبت په

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان کي ځونه ښه اداري نظام حاکم دئ. پاکستان ته په اوښتلو سره باید ټول مسافرین له بس څخه کښته سوي وای او د پاسپورټ له کنټرول څخه تېر سوي وای. مګر کله چي افغانستان ته راواوښتو نو ټوله مسافر په بس کي پر خپلو سیټونو ناست وه او پولیس بس ته راپورته سو، پاسپورټونه یې له مسافرو څخه ټول کړل، وبهرنیو مسافرینو ته یې بیرته بس ته پاسپورټونه راوړل، او کرزي ته یې وویل چي ستاسي پاسپورټ دلې په پوله کي راسره ساتو، چي وروسته بیاتاسي کولای سئ د بهرنیو چارو له وزارت څخه یې تر لاسه کړئ. کرزی وایي په ډېر ډاډ سره چي زه یوه اوونۍ وروسته د بهرنیو چارو وزارت ته ورغلم پاسپورټ مي تیار هلته پروت و. ما د افغانستان د اداري سیستم په مؤثروالي ډېر ویاړ کاوه، کله چي ځوان کرزي د بس په ذریعه د پاکستان او هندوستان سفر وکړ کابل ورته اروپایي ښار غوندي ښکارېده. تقریباً هر چا غربي جامې اغوستلې، د هغه وخت عکسونه د ده د دې ادعا تایید کوي، که څه هم هلته ډېر موټرونه نه ول، خو ښار د برېښنایي او ډېزلي بسونو خورا ښه ترانسپورټي سیستم درلود، چي د ښار ټولي برخي یې تر پوښښ لاندي راوستلي وې. کابلیان ډېر جهان دیده او د غرب اغېزه له ورایه پر ځرګندېدله. کرزی وایي تاسي کولای سوای چي هر ډول عصري موسیقي واروئ، لکه د Tom Jones او Engelbert Humperdink. نوموړی به همېشه د افغان موسیقۍ مرکز په نامه د موسیقۍ دوکان ته ورتلی، چي د ده یو دوست یې خاوند و. تر دې وړاندي چي د کوم یوه د رانیولو پرېکړه وکړي دی به په یوه کوچنۍ غرفه کي کښېناست، ګوشکي به یې په غوږو کړې او هغه به یې واورېد. په همدې ډول زیات ښه رستورانتونه هم موجود وه.

د کرزي د زده کړي په وخت کي افغاني ټولګي د زده کړي او

ketabton.com - The Digital Library

ډسپلین مرکز و. ټولګۍ د افغان ځوانانو د جوړښت په بڼه کې خورا مهم رول لوباوه، دی وايي چې موږ د ښوونکو خورا زیات احترام کاوه. هیڅ پروا یې نه کوله، چې ته د خپلو ملګرو سره تر ښوونځي بهر څونه بد یې خو په هغه وخت کې چې تاسې ښوونکی لیدلی وای نه یوازې ستاسې شخصي ښوونکی بلکې هر یو نو باید ځان دې سم کړی وای.

په لومړي سر کې د حامد ښوونځی خورا ډېر خوښېده، مګر دا خوښي پر ظاهرشاه تر کودتا وړاندې وه، چې وروسته هر څه کمونیزم پرغمل کړل.

کله چې په ۱۹۷۳ م کال کې ظاهرشاه د ایټالیا په سفر بوخت و، داود خان چې لومړی وزیر او د شاه اخښی او د اکا زوی و، واک پخپل لاس کې واخیست، کله چې داود خان لومړی وزیر و بېله دې چې کمونیست و په بهرنیو اړیکو کې روسیې ته خورا نژدې و، له همدې کبله روسانو ورسره خورا زیاتې نظامي مرستې د عصري وسلو په شمول وکړې. دلته په دننه کې داود خان پلان درلود، چې د خلق او پرچم افغان کمونیستې ډلې شا ته پرېږدي، کوم چې د شاهي نظام سرسخت دښمنان او په اردو کې یې سختې ریښې لرلې. شوروي اتحاد په لومړي سر کې د داود خان کودتا وستایل، خو دی کمونیزم ته نژدې خورا وطن پال افغان و، چې پر یوې قوي سیاسي ډلې مرکزي حکومت او د مرکز لخوا کنټرولېدونکي اقتصادي پرمختګ یې باور درلود. هغه کمونیستانو چې د داود خان سره یې د واک په نیولو کې مرسته کړې وه اوس د کابل په اداره کې د نوي اعتبار تر لاسه کولو په خاطر په جامو کې نه ځایېدل او د دوی اغېزه تر ښوونځیو پورې ور ورسېده. د حبیبیې لېسې په شمول چې کرزی هم همدلته زده کړې کولې چې د ښار تر ټولو لوی او غوره منځنیو

ketabton.com - The Digital Library

ښوونځیو څخه شمېر کېده کرزی وایي چي موږ ته د کمونستي ښوونکو راتګ پيل سو او هغوی په ځانګړې توګه ځيني خلک تعقیبول.

زه نه وم خبر چي یو ښوونکی به د داسي چا خلاف وي لکه زه، زما تر اوسه د بیالوژي یو کمونیست ښوونکی په یاد دئ چي زه یې ښه نه ایسېدم، ځکه چي ده فکر کاوه چي زه ډېر مستریح ژوند لرم. هغه ډېري احمقانه نظریې لرلې، ده فکر کاوه چي زموږ په کور کي هر څه په بریښنا تر سره کېږي، چي مازي یو بټن ووهو نو د اشپزخانې څخه خواړه پر پټه باندي راوزي. یوه ورځ د لسم ټولګي ځوان حامد د بیالوژي ښوونکي د انسان تکاملي نظریه چلنج کړل. کرزی وایي چي دا داسي مضمون و، چي ما ډېره مطالعه پکښې لرله، د ډاروین تیوري او داسي نور او زه پوهېدم چي په همدې اړه زه تر همدې ښوونکي ډېر معلومات لرم. کله چي ما هغه چلنج کړ نژدې و، چي زه یې ټکولی وای، او همدا لومړی ځل و چي په ښوونځي کي د مشکل سره مخامخ سوم.

د ۱۹۷۳ م کال کودتا په ډېرو شیانو کي د کرزي د فامیلي ژوند په شمول تغیر راوست. د ده پلار د شاه سره د نژدې اړیکو له کبله تر فشار لاندي و، یو څو کاله وروسته خو د همدې اړیکو له امله د څرخي پله زندان ته ولېږل سو. همدې زندان ته کمونیستانو په لسګونو زره سیاسي بندیان ولېږل، چي اکثره شکنجه او ووژل سول.

کله چي کرزی له حبیبیې ښوونځي څخه فارغ سو، پرېکړه یې وکړه چي نوري زده کړې په هندوستان کي تر سره کړي. کودتا او کمونیست ښوونکو کېدای سوای چي د ده پر انتخاب اغېزه کړې وای، مګر د دې په مخنیوي کي د ده ورونو ډېر رول ولوباوه. د ده دوو ورونو په متحده ایالاتو کي زده کړي کولې او هغوی ده ته وویل: چي ته باید داسي

ketabton.com - The Digital Library

ځای ته ولاړ سي چيري چي انګليسي زده کولای سي. ده په دوو ژبو خبري کولای سوای پښتو او دري. دري ته فارسي هم ويل کېږي او دا د فارسي افغاني ډول دئ. همدا دواړي ژبي د کرزي په کور کي ويل کېدلې او دا د افغاني سيرت تر ټولو ښه نمونه ده. کابل او نور افغان ښارونه څو قوميز دي، چي د هيواد د هري برخي خلک پکښې تر سترګو کېږي. کرزی وايي ټوله لوستي کسان په دواړو ژبو ږغېدای سي، او دواړي په مساوي توګه دوې افغاني ژبي وې، چي هيڅ يوې تر هغه بلي امتياز نه درلود، هيچا دا فکر نه کاوه چي پښتو يوازي د پښتنو ژبه ده او فارسي د نورو ګروپونو. دوی د افغانستان ژبي وې چي دا تر ټولو غوره ټکی دئ، موږ دوه ژبيز خو يو کلتور مو دي.

کرزي د يوه کلتور داسي مثال وړاندي کړ: ده وويل چي په راوروستو کي د زابل څخه زما يو ملګری زما د ليدو له پاره راغلی. د ده ښه، چپنه، بګړی، کالي، کړه وړه او هغه د خبرو کولو طرز يوه ذره هم زما د يوه نژدې بدخشاني انډيوال د ښې، کړه وړو او خبرو تر طرز توپير نه درلود. يادي سوي دواړي سيمي يو له بل څخه د زر کيلومتره په واټن ليري دي. کرزی وايي څومره ډېر چي د افغانستان تاريخ ته ورننوزې هغونه لږ توپير به د سيمو تر منځ وويني. د کرزي پلار چي د کندهار و، قرقولي يې پر سر کوله (د کرزي له خولې) په همدې ډول يوه بل خان مهين يار له هزاره جاتو څخه او نورو هم د هيواد له هره ګوټه څخه همدا خولۍ پر سر کول او يو شان کړه وړه يې لرل.

کرزي وايي تر ټولو غوره کتاب چي پر لويه جرګه باندي وکښل سو، ليکوال يې د شمال و نه د جنوب په کوم ځای کي چي دا جرګه زېږېدلې ده. موږ ټول يو افغان يو.

ketabton.com - The Digital Library

ډېر افغان ځوانان په هغه وخت کې هندوستان ته د زده کړو له پاره تلل، چې په هغو کې یو د کرزي د ماما زوی و، چې هلته د طب لوستلو له پاره تللی و (په را وروسته کې هغه په متحده ایالاتو کې د سرطان یو مشهور متخصص سو). کرزی په لومړي سر کې ډهلي ته ولاړ، چې ډېر ژر ورته معلومه سوه چې د هغه ځای د وږونکي ګرمۍ توان نه لري، ځکه چې دی د سمندر له سطحې څخه په شپږ زره فوټه لوړ کابل کې رالوی سوی و، چې حتی په دوبي کې یې هم ګرمۍ سړي ته تکلیف نه ورکاوه، خو ډهلي د ده له پاره ډېر ګرم و. د کرزي د ماما زوی ده ته وویل چې ته باید شیملا (Simla) ته ولاړ سې، هغه ځای د غونډیو پر سر آباد دئ، او د Himachal په نامه یې پوهنتون درلود.

د کرزي هغه شپې په یاد دي، چې کله د ډهلي څخه اورګاډی و شیمله ته ورداخل سو، چې خورا ډېر حیرانوونکی و، موږ د ښار ګرمي تر شا پرېښووله او اورګاډی په ښایستو کلیو کې مخ په وړاندې روان و او د غونډیو سیمو ته په ورختو و. د هغه ونو ګلان چې پټېلې ته به نژدې ولاړې وې چې کله به اورګاډی ورسره ټکر سو نو ګلان به ډېبو ته رادننه سول او وریځې به داسې کاښکا بدلې لکه په یوه کړکۍ چې راننوزي او تر هغه بلې ووځي. شیملا د غونډیو پر سر آباد دئ، چې په دوبي کې به برتانوي افسران او لوړ رتبه دولتي چارواکي د خپلو کورنیو سره د ښارونو څخه له ګرمۍ ورته راتښتېدل. د برتانویانو همدا ځای ډېر خوښېده له همدې کبله یې دا ځای په اوړي کې د هندوستان مرکز وټاکه. همدې ځای له کرزي څخه زړه یووړ. کرزی وایي چې هغه ډېر په زړه پوري ځای و. حیرانوونکي منظرې یې لرلې، د غرونو سرونه به یې په واورو پوښلي وه، او موسم یې زما خوښېده. ده هغه پوهنتون ته درخواست وکړ خو هغوی د حبیبیې

ketabton.com - The Digital Library

لېسې و ډيپلومې ته اعتبار نه ورکاوه، خو نوموړی لومړی افغان و چې هلته داخله ورکړل سوه.

لومړی څو میاشتي د کرزي له پاره ډېري سختي وې، ځکه چې نوموړی همدلته تنها افغان و، له کورنۍ او دوستانو څخه لیري و او درسونه يې هم ټوله په انګلیسي ژبه وه، چې د ده هم په هغه وخت کي نه وه زده. دی وایي کوم ژوند چې ما په کابل کي درلود دا تر هغه خورا سخت و. په لومړي سر کي نوموړی قصر ته ورته جورجایې مېلمستون په یوه کوچنۍ خونه کي چې په (Summer Hill) کي واقع او د ښار غربي سیمه ده اوسېده او دا هغه سیمه ده چې کله به مهاتما ګاندي له شیملا څخه لیدنه کوله دلته به پاته کېدی. وروسته همدا ځای د All India د طبي ساینس د انسټیټیوټ په مېلمستون واوښت. کرزی وایي چې دا ډېر په زړه پوري ځای و، خو دلته نه ډوډی او نه هم حتی چای ورکول کېدې، او له بله پلوه زموږ د کالج څخه د یوه ساعت پیاده تګ په اندازه لیري و. کله چې به د ټولګیو څخه وزګار سوم بیا به په غونډیو کي یو جونګړي ته ورتلم، چې هلته د بیا رغوني څو تنه کارګر اوسېدل او ما به ډوډۍ له هغوی سره خوړل. دا خواړه ډېر ښه نه وه، چې اکثره به له ربګو څخه ډک وه. تر دغه غریبي ماښامنۍ وروسته به کرزی بیرته خپلي خوني ته راګرځېده او د پوهنځي کتابونه به یې لوستل.

کله چې دی هلته و، نو انګلیسي بیا اجباري وه. دی په دې هم وپوهېده، چې په افغانستان کي تعلیم دی په لابراتوار کي د ساینسي تمرینو له پاره سم نه و اماده کړی. په عمومي پوهنه، ساینسي تیوریو او نړیواله پوهنه کي ده احساسوله چې تر اکثرو هندي زده کوونکو په مایلونو مخکي دئ. دی وایي چې د ریاضي، فزیک او کېمیا ټولي

ketabton.com - The Digital Library

فارمولې او عنصرونه مو په زړه کي ناست وه. موږ د امريکا تاريخ ، د ناپيليون جګړې، اوسنۍ چاري لوستي وې. ما د ميسيسيپي ، امازون او نورو شيانو په اړه خورا ډېر معلومات لرل او تر خپلو هندي ټولګيوالو زيات مخکي وم. خو کله چي به په لابراتوار کي عملي درس ته راغلو نو بيابه هغوی زما څخه خورا ډېر وړاندي وه. په تيوريو کي ځوان کرزی ښېخي بلبل غوندي و. خو کله چي به لابراتوار ته ورداخل سو نو بيا به هر څه ځني ورک سول. د ده د بوټاني درسونه په لومړي سر کي ډېر سخت وه.

په شيملا کي مشکلاتو دغه تازه ځوان پر يوه جګړه واړاوی. کله چي دی ولسمشر سو، نو ډېر ځله يې په کنفرانسونو کي د دې يادونه وکړل، چي د افغان تعليمي بنسټ بايد سم سي. داسي چي د عمومي زده کړي او عملي زده کړي تر منځ بايد مناسب توازن وي.

په لومړي سر کي د کرزي له پاره د انګليسي ژبي ټولګی هم خورا مشکل و. وروسته د ده له استادانو څخه يو دې ته متوجه سو چي دی په انګليسي کي مشکل لري، البته چي دا ډېر غوره انسان و ، له ده څخه يې وپوښتل چي څه ډول قاموس کاروي؟ کرزي په جواب کي ورته وويل چي فارسي – انګليسي قاموس کاروم. پروفيسر خپل سر وټکاوه او وې ويل : نه ! نه ! هغه بيا مه کاروه! له هغه قاموس څخه به ته هيڅکله انګليسي زده نه کړې، داسي قاموس کاروه چي ټوله انګليسي وي. کرزی هم يوه دوکان ته ولاړ يو لوی انګليسي قاموس چي د Random House له خوا چاپ سوی و په ۳۰ روپۍ چي د هغه وخت دوه ډالره کېدل رانيوی.

د ماخوستن تر ډوډۍ وروسته به کرزی خپلي خوني ته تلی او خپل کتابونه به يې لوستل. کله چي به له داسي يوه لغت سره مخامخ سو ، چي د ده به نه و زده، نو قاموس ته به يې مراجعه کول. دی وايي چي په

ketabton.com - The Digital Library

قاموس کي به له نورو داسي لغاتونو سره مخامخ سوم، چي زما به نه وه زده، چي هغه به مي هم ورسره وکتل. هره شپه به ده پنځه یا شپږ پاڼي له لغاتونو او د هغوی په ساده تشریح ډکولې. کرزی وایي چي همدا کار مي دوې درې میاشتي وکړ، چي زیات مشکل و. خو کله چي زه ډهلي ته د خپل استوګني د اوږدېدلو د درخواست له پاره ولاړم، او هغه افغان هلکان چي هلته ما پېژندل چي کله زه په انګلیسي ږغېدم ډېر حیران سول. البته زه دې ته نه وم متوجه خو انګلیسي مي په دوو درو میاشتو کي زده کړې وه.

کله چي کرزی بیرته شیملا ته راوګرځېد په یوه هوټل کي یې استوګنه غوره کړه، چي د یوې کونډې او د هغې د درو لوڼو له خوا پر مخ بېول کېده. چي یوه یې د ده همزولې او هغه نوري دوې یې تر ده لږ څه مشري وې. دی وایي چي د هغوی پلار وفات سوی و او دا یوه ډېره ښه کورنۍ وه او هلته محاورې زما د انګلیسي په قوي کولو کي ډېره مرسته راسره وکړه. په همدې ډول دی د هندي او افغاني کورنیو تر منځ په توپیرونو هم پوه سو.

افغاني کورنۍ د پرېمانۍ ژوند خوښوي ، هر څه چي لري هغه را اخلي او هیڅ د سپما فکر نه لري. دوی هر شی پرېمانه را اخلي، دوی د مېز پر سر خورا زیاته ډوډۍ ایږدي، دوی پیسې مصرفوي او حتی که دوی کالي هم و نه لري چي دا د افغانانو یو جلا کردار دی.

پوهنتون په کرزي له یوه لیول څخه بل ته پورته کاوه، خو تر اوسه لا هغوی د حبیبي لیسې ډیپلومه نه منل او نه یې کرزي ته ویل چي څوم نومره دئ. خو کله چي یې د لیسانس دوره پای ته ورسول د ماسټرۍ پروګرام ته ور داخل سو، وروسته نو پوهنتون د ده د لېسې ډیپلومه ومنل

ketabton.com - The Digital Library

او د تېرو درو کلونو نومرې يې هم ورته وويلې. وروسته دی وپوهېدی چې يوازې د لومړۍ دورې د انګليسي په مضمون کې ناکامه سوی دئ او په نورو مضمونونو کې بريالی سوی دئ، له همدې کبله به نومورې ته اجازه ورکول کېده چې د يوه لېول تر ختمولو وروسته په لوړ لېول کې زده کړې ته دوام ورکړي.

په ۱۹۷۸ م کال کرزی کابل ته د ژمي د يوې بلې رخصتۍ تېرولو له پاره کور ته راغلی. دی په کابل کې و هغه کس چې شاه يې له واکه لېرې کړی او شاهي نظام يې ختم کړی يعني داودخان پخپله په يوه وينې بهېدونکې کودتا کې د کمونيستانو له خوا له واکه ګوښه او ووژل سو. کرزی په هغه ګړي و ارګ ته نژدې د خپل يوه ملګري په کور کې و چې د داود خان مخالفينو ارګ محاصره کړ.

کله چې داود خان د افغان کمونيست ډلو په ملاتړ شاه له واکه ګوښه کړ، دی په تدريجي توګه و ښي خوا ته وګرځېد او زيات کمونيستانو يې له خپل حکومت څخه وشړل. ده همدا شان هڅه وکړه افغانستان چې يوازې اقتصادي او نظامي تکيه يې پر شوروي اتحاد ده له اتکا څخه يې خلا کړي، په جنوب کې هندوستان او په غرب کې اېران او عربي هيوادونو ته ورو ګرځېده. همدې شي په ماسکو کې ډېر تشويشونه راولاړ کړل، چې افغانستان ته يې په غربي اسيا کې د روسيې د نفوذ د خپرولو او د چين د تېرې په وړاندې د کيلي په سترګه کتل او د هند ګرمو اوبو ته يې د روسيې تر ټولو لنډه لار بلل. روسان په پټه لګيا وه چې د افغانستان په اردو کې خپل جاسوسان اختراغ کړي چې د اړتيا په وخت کې استفاده څني وکړي.

داود خان د پښتونستان په موضوع کې په نرمښت ښوولو د خپل

ketabton.com - The Digital Library

ټبر پښتنو ملاتړ هم له لاسه ورکړ دا د پښتنو سیمه ده چي په ۱۸۹۳ م کال کي انګرېزانو په خودسرانه توګه د ډیورنډ د کرښي په توګه ورڅخه جلا کړه. د هندوستان د تجزیې په وخت کي د هندوستان پښتونستان پاکستان ته پاته سو. داود خان په اول سر کي د واحد پښتونستان شعار ورکاوه، چي د پاکستان قهر یې راولاړ کړ، خو په ۱۹۷۸ م کال کي بیرته د خپلي خبري څخه پر شا سو او د اسلام اباد سره د ښو اړیکو په لټه کي سو.

د ۱۹۷۸ م کال د اپریل پر ۲۷ مه د شورویانو په ملاتړ خلق او پرچم په نیمګړي ائتلاف سره پر ارګ حمله وکړل، داود خان او د هغه تقریباً ټوله کورنۍ یې ووژل. کرزی وایي چي داود خان د کمونیستانو په مقابل کي د اتل په څېر ودرېد. داسي ویل کېږي چي کله داود خان له کمونیستانو سره مخامخ سو، د افغانستان بیرغ یې په لاس کي و. هغه ځای چي داود خان پر وژل سوی دئ، په ګلخانه کي دننه د لوي دروازې سره نژدې دئ. د عصل رنګه ډېرو څخه جوړه د هغه ودانۍ سره چیري چي حامد کرزی د هیواد د ولسمشر په توګه هره ورځ د خپل هیواد چاري پر مخ پکښي بیایي. کرزی چي هره ورځ خپل د کار دفتر ته ځي پر هغه ځای تېرېږي او چي کله ورته راورسېږي د دېوالونو تر شا او درانه امنیت لاندي چابک چابک قدمونه پورته کوي. که څه هم هلته د هغه وژني اوس هیڅ فزیکي نخښه نه ده پاته، مګر هغه ځای ولسمشر کرزي ته یو ډېر ښه ور یادونکی دئ، چي ډېرو لږو افغان مشرانو له دې دفتر سره په ژوندوني مخه ښه کړې ده.

د ۱۹۷۸ م کال کودتا په اصل کي د افغانستان په یوه لویه غمیزه واوښتل. نوي کمونیستي مشرانو د افغانستان د پېړیو د عنعناتو او

ketabton.com - The Digital Library

ژوند په بدلولو پیل وکړ. دوی پر ټولو کسانو چې زړو اصولو ته به ژمن، پر تعلیم یافته اوروحاني قشرونو، قومي مشرانو او د مځکي پر څښتنانو باندي تېری او ظلم وکړ. دوی د هر هغه چا په وړاندي ډېر له تشدده ډک چلن کوي چې مازي به د دوی د مخالف شک پر کېده، او ډېر داسي کسان چې هېڅ شکمن به نه وه. په لسګونو زره کسان ووژل سول، خو کمونیستانو د هغو په اړه لاپي وهلې. دوی پر یوه ودانۍ باندي د هغو وژل سوو کسانو یو لیست راځوړند او علان کړ، چې ۱۲ زره کسانو ته رسېده. همدې شي د افغانستان د ورانۍ بنسټ کېښېښود.

ketabton.com - The Digital Library

(۲)

د جهاد پېيل

ولسمشر حامد کرزی

ketabton.com - The Digital Library

حامد کرزی د شاهي کورنۍ سره د خپل فاميل د نږدې اړيکو او د پلار د سياسي بوختياوو له کبله به همېشه د سياسي چارو څخه خبر و. د کرزي په کوچنيوالي کي مشر کرزی لومړی ولسوال او بيا په کندهار کي د تجارت د خوني رئيس و. د حامد په تنکۍ ځواني کي په طبعي توګه د دوی کور د سياسي بحثونو مرکز و. دی وايي چي هيڅکله يې د خپل پلار سره په دې اړه بحث نه دئ کړی. په راوروستو کي د سرو لښکرو ضد جهاد په دوران کي او تر هغه وروسته کرزيانو او د هغوی سياسي محور بې شمېره سياسي بحثونه کړي دي، چي په هغوی کي به د ډلي د غړو سره تصميمونه هم شامل وه.

دی وايي چي ما ته خپل ځان سرزوری سياسي او داسي څوک ښکاره سو، چي بېړنی عمل مي غوښت. زه ټينګه عقيده لرم او همېشه مي عمل په همدې رڼا کي وي که کوم شی صحيح راته ښکاره سي، د هغه له پاره جګړه کوم. کرزی فکر کوي چي د ده د شخصيت همدا برخه يو څه ورته له خپله پلاره په ميراث پاته ده، خو زياته يې له خپلي مور څخه بولي، چي ډېره قوي روحيه او عقيده يې لرل. د حامد کرزي سياسي عقيدې هغه ته دا توان ورکړ چي خپل ژوند اداره کړي.

د ۱۹۷۸ م کال تر کودتا وروسته چي کله کرزي افغانستان پرېښود او په شيمله کي خپل پوهنتون ته راوګرځېد په کابل کي يې د خپلي کورنۍ سره اړيکي وشلېدې. دا کشمکش لا په افغانستان کي جاري و، وروسته نومړی ته خبر ورسېد چي پلار يې د کمونيستي حکومت له خوا چي په رأس کي يې نورمحمد تره کی و زندان ته لېږل سوی دئ. مشر کرزی او د حامد له يوه اکا سره د څرخي پله په بدنام زندان کي بنديان وه.

ketabton.com - The Digital Library

کرزی وایي چي دا یوازي د خدای په فضل او چانس سره و چي هغه ژوندی پاته سو. ډېر افغانان چي دغه زندان ته لېږل سوي وه بیا ژوندي راونه وتل. دا د ځوان کرزي له پاره خورا سخت وخت و، چي خبر یې تر لاسه کړ، چي پلار اوتره یې په دغه بدنام زندان کي زنداني سوي دي او له بله پلوه د خپلي کورنۍ سره د تماس نیولو هیڅ امکان نه و. ده کوښښ کاوه چي د افغانستان چاري تعقیب کړي او د وضعیت د ښه والي هیله یې لرل، خو هر څه ورځ تر بلي بدترېدل.

څو میاشتي وروسته چي تره کي د داود خان څخه واک تر لاسه کړ په خپله ووژل سو. د تره کي د قاتل او ځای ناستی حفیظ الله امین دوره لږ څه اوږده وه. دی هم په یوه بله کودتا کي یو کال وروسته د کریسمس په ورځ ووژل سو. دې کودتا د افغانستان تاریخ په ژوره توګه بدل کړ او د نړۍ سیاسي ډګر ته یې تکان ورکړ.

کرزی په هغه وخت کي په شیمله کي د لیسانس د کچي شاګرد و او په (Political science) کي د ماسټر ډیګرۍ د تر لاسه کولو په هڅه کي و او د همدې دورې وروستی سمسټر یې و چي د ده سره یو ځای د میلیونونو افغانانو ژوند چپه سو. د ۱۹۷۹ م کال د ډسمبر په وروستیو کي ده د پوهنتون په انګړ کي قدم واهه، چي دوې نجوني یې ولېدې چي ډېري احساساتي ږغېدلې او له هغوی څخه یې د افغانستان نوم واورېد او له موضوع څخه خبر سوم. کرزی وایي څه چي ما هلته واورېدل په کامله توګه یې زما ژوند تغیر کړ، دا د ۱۹۷۹ م کال د کریسمس ورځ وه، چي روسانو پر افغانستان یرغل وکړ. حفیظ الله امین یې وواژه د واک واګي یې په لاس کي ونیولې او د دوی ګوډاګی ببرک کارمل یې د نوي افغان مشر په توګه نصب کړ. د روسانو یرغل سره جګړه خپل اوج ته

ketabton.com - The Digital Library

ورسول، داسي چي د امریکا ولسمشر جیمي کارټر یې په جواب کي د پاکستان سره خپلي اړیکي پیاوړي کړې او د ۱۹۸۰ م کال د ماسکو د المپیک له لوبو څخه یې خپل لوبغاړي ور وغوښتل.

د همدې خبر په اوربدلو سره کرزي په لومړي سر کي پرېکړه وکړه چي زده کړي پرېږدي او د افغان مقاومت سره یو ځای سي، تر څو خپله خاوره بیرته تر لاسه کړي. دی وايي چي تر ډېر فکر او سوچ وهلو وروسته زه دې پایلي ته ورسېدم چي دا به زما د هیواد له پاره ډېر په ګټه وي چي زه په هندوستان کي پاته سم او خپلي زده کړي پای ته ورسوم.

د هغه ډراماتیکو پېښو سلسله چي په ۱۹۷۳ م کال کي د شاهي نظام په ړنګېدلو سره پیل سوې وه، د یوه ښورښي غورځنګ راپورته کولو ته لاره هواره کړه، چي وروسته مجاهدین او په سپېڅلو فرشتو مشهور سول. دا داسي غورځنګ و، چي په ژوره توګه د اسلامي توندلارو او عنعنوي منځلارو تر منځ سره وېشلی و. خو هدف یو هغه داسي چي یوه هم د روسیې مداخلې ته اجازه نه ورکول، د پېښو دغه سلسله چي د ظاهرشاه د واکه د لیري کولو څخه راپیل سوې وه داسي ښکارېدل چي یوه یې تر هغه بلي خورا خطرناکه ده. د تره کي د کمونیستي وحشي ځانګي زیږ او ناروا چلن ډېر افغانان د خپل هیواد پرېښوولو ته اړ ایستل او پاکستان او ایران ته مهاجر سول، چي هلته بیا په مجاهدینو بدل سول. کله چي امین واک تر لاسه کړ وحشت یې تر تره کي څو چنده سو، چي دې د یاغیانو په قوي کولو کي ډېره مرسته وکړه. دا کار روسانو ته د زنګ د خطر په معنی و، چي په زیاته پیمانه یې په افغانستان کي سرمایه ګذاري کړې وه او غوښتل یې چي پېښي همدلته کنټرول کړي. روسانو د اسلامي بنسټپالني د راپورته کېدلو څخه بېره لرل چي کېدای سوای د شوروي اتحاد د

ketabton.com - The Digital Library

جنوبي پولي په اسلامي هيوادونو كي لكه تاجكستان، ازبكستان، تركمنستان او په قرغزستان كي په پراخه پيمانه خپور سي. په همدې خاطر دوی لاس په كار سول چي امين له واكه ليري كړي او پر ځای يې منځلاري او نرم ببرك كارمل نصب كړي، كوم چي تره كي له دې كبله چي د كابله يې ورك كړي چكسولواكيا ته د سفير په توګه لېږلی و.

د ۱۹۷۹ م كال په فبروري كي په افغانستان كي د امريكا سفير اډولف ډبس (Aduloph Dubs) چي د شوروي چارو يو تكړه كارپوه و، په كابل كي و خپل دفتر ته پر لاري د ځينو كسانو لخوا چي د افغاني پوليسو لباس يې اغوستی و يرغمل ونيول سو. نوموړی د كابل هوټل ته يووړل سو او هلته يې يرغمل كوونكو د ځينو بنديانو د خوشي كولو غوښتنه وكړه. امريكايي مركچيان په خبرو لګيا وه تر څو افغان حكومت په دې راضي كړي چي د هوټل پر خوني يرغل ور نه وړي چي ډزي پيل سوې. ډبس ووژل سو او هغه درې نور يرغمل كوونكي ژوندي پاته سول. امريكا چي په هغه وخت كي يې افغانستان ته محدودې مرستي وركولې تر دغي پېښي وروسته يې په كلي توګه بندي كړې. د ډبس په مرګ كي د روسيې پر لاس لرو شک كېږي، خو تر اوسه يې په دقيقه توګه پخلی نه دئ سوی.

تر دې لس مياشتي وروسته د روسانو د پلان نتيجه د ۱۹۷۹ م كال د ډسمبر د ۲۵ مي يرغل راووت.

په پاكستان كي د كمونيست رژيم مخالفينو ډېر ژر وده وكړه، او په پرله پسې توګه يې و حكومت ته سرايت وكړ. په لومړي سر كي په لسګونه زره بيا په سلګونه زره او د شوروي تر اشغال وروسته په ميليونونو افغانانو خپل هيواد پرېښود. د افغان او شوروي د جګړې د

ketabton.com - The Digital Library

اوج په وخت کي د افغاني مهاجرينو شمېر چي پاکستان، اېران او نورو ځايونو ته مهاجر سوي وه څلورو ميليونو ته رسېده، چي دا د نړۍ په تاريخ کي د مهاجرو تر ټولو لويه شمېره ده. د حامد کرزي له دې فکره څخه چي زده کړي پرېږدي د مقاومت سره يو ځای سي د تشدد اندازه له ورايه معلومولای سي.

د شوروي تر اشغال وروسته هغه ځوان افغان چي په هندوستان کي يې زده کړي کولې د امريکا د حکومت له خوا ورته وړانديز وسو، چي امريکا ته ولاړ سي، ځکه چي د ده ځيني ورونه لا د وړاندي په امريکا کي په زده کړو بوخت وه. نوموړي په ډهلي کي د امريکا سفارت ته ورغلی او اړين فارمونه يې ډک کړل. ده ته وويل سول چي د خپلي کورنۍ له کبله ته ډېر قوي کېس لرې، چي ښېله کوم مشکله به امريکا ته د تګ اجازه درکول سي. خو کرزي د هغه په مخالفت پرېکړه وکړه. دی وايي ما فکر کاوه که زه هلته ولاړ سم نو د هندوستان په پرتله به زه هلته د افغانستان د پېښو له جريان څخه ليري يم له همدې کبله مي پرېکړه وکړه چي د ۱۹۸۰ م کال په پسرلي کي په پاکستان کي د مهاجرو د کمپونو څخه ليدنه وکړم.

دی او د اکا زوی يې لومړی د پېښور او وروسته له هغه ځای څخه کوټې ته ولاړل او يوه مياشت يې د افغان مهاجرو سره وليدل او هغه وضعيت يې وليدی، چي دوی ژوند پکښې کاوه. تر دې وروسته نوموړی بيرته شيملې ته راوګرځېدی چي خپله ډګري واخلي او ډېر ژر د مقاومت د ليکو سره يو ځای سي.

د کرزي زده کړي مفتي نه وې، ځکه چي په همدې وخت کي يې پلار په زندان کي او کورنۍ يې په ګډوډ حالت کي په افغانسان کي تر شا پرې ايښې وه. خو له ده سره د کورنۍ يوه بل غړي مرسته کوله. کرزی

ketabton.com - The Digital Library

وايي چي زه د خپل ورور چي په شيکاګو کي يې په هوټل کي د خدمتي ويټر په توګه کار کاوه ډېر پوروړی يم. هغه ډېري پيسې نه ګټلې خو په مياشت کي به يې د سلو ډالرو د چک سره يو ليک رالېږی، تر څو د پوهنتون مصارف په تر سره کړم. هغه وروسته خپل يو شخصي رستورانت پرانيست او وروسته نور چي خورا ښه ګټه وته يې لرل د شوروي تر اشغال وروسته د ببرک کارمل نوي غلام حکومت ډېر هغه سياسي بنديان چي تره کي او امين زنداني کړي وه د ښه نيت په توګه آزاد کړل. د کرزي پلار او اکا هم په همدې جمله کي وه، خو په لومړي سر کي نه وه. دوی له دې کبله چي د شاهي نظام سره يې تودې اړيکي لرلې بايد يو څو اوونۍ نور هم د څرخي پله په زندان کي پاته سوي وای. کله چي دوی خوشي سول مشر کرزی سيده له افغانستان څخه مکې مکرمې ته د حج د ادا کولو له پاره ولاړ. له هغه ځايه د پاکستان کوټې ته ولاړ.

د کورنۍ نور غړي به د افغانستان څخه يو يو يا دوه کسان پر وخت وتل، چي ځيني به امريکا ته تلل او ځيني به بېا په پاکستان کي پاته کېدل.

حامد د فراغت په ډګري سره په ۱۹۸۲ م کال کي ونازول سو. دی وايي چي په پوهنتون کي يې وخت ډېر ښه تېر سو. خو اوس زه دې ته اماده وم چي په مقاومت کي د خپل پلار او نورو افغاني ورونو سره يوځای سم او په هغه جګړه کي برخه واخلم چي افغانستان د خپلو افغانانو له پاره ګټي.

د ۱۹۸۳ م کال په پيل کي کرزي شيمله پرېښوول، د کوټي پر لور روان سو. دی وايي چي د دغه ۴۸ ساعته سفر په جريان کي چي د بس او اورګاډي په اقتصادي کلاسونو کي و، په لومړی ځل له دې څخه خبر

ketabton.com - The Digital Library

سوم، چې د سرو لښکرو په وړاندې مبارزه کې څونه اختلافونه موجود دي له کوم شي سره چې دی مخامخ سو هغه اسلامي توندلاریتوب و.

د یوې پښې په دې سفر کې کرزی په همدې اورګاډي کې د ځینو ځوانو افغانانو چې د ده همزولي وه خبرې واورېدې، چې د سرو لښکرو په وړاندې د جهاد په اړه یې کولې. دا د اسلامي حزب کسان وه، چې په افغان مقاومت کې تر ټولو ډلو راډیکاله ډله وه. کله چې دوی خبرې سره کولې کرزی په دې پوه سو، چې د افغانانو مبارزې ته یوه بله ناروغي ورپېښه کاري سوې ده، چې همدې شي دی ډېر ناآرامه کړ.

ده وویل زه د هغو سیاسي او ایډیالوژیستي غورځنګونو څخه خبر سوم، چې غوښتل یې افغاني عنعنات، ارزښتونه او د هغوی د ژوند کولو طریقه یو مخ بدله کړي. داسې چې د حکومت ټوله فورمونه باید په یوه بنسټ پاله مذهبي حکومت بدل سي او ټولي چارې د قرآن څخه د دوی د خپل ډول توندلارې ژباړې په رڼا کې تر سره سي. کرزی وایي چې دغو ځوانانو په اورګاډي کې دا هم ویل، چې د دوی لار تر ټولو غوره ده، او په افغان مقاومت کې نور عناصر او د هیواد نور ټوله خلک بې معنی دي. د دوی دا نظریه د هغه وطن پالي روحیې سره په ټکر کې راتلل، چې د کرزي ژوند ته یې لار موندلې وه. په اورګاډي کې بانډار د راډیکال اسلام په اړه د ده لومړی بحث و، نه وروستی.

کرزی وایي د میاشتو او کلونو په تېرېدو سره زه وپوهېدم چې دغه راډیکال غورځنګونه ډېر پلرونه لري. هر یوه د هغوی په قوي کولو کې لاس درلود، لکه غرب، ګاونډیانو او هر یوه ،چې بالاخره په افغانستان، متحده ایالاتو او ټوله نړۍ کې د وراني سبب سو.

کله چې ولسمشر کرزی د ګاونډیانو په اړه رغېږي، نو اشاره یې

ketabton.com - The Digital Library

يوازي يوه ګاونډي ته وي چي هغه پاکستان دئ. له ده سره په خبرو کي به ځو ځله د ګاونډيانو خبره رامنځ ته شول چي ور سره سم به يې د خواشيني ځپې پر مخ راماتي سوي ، چي ويل به يې چي وګوري يو مسلمان ورور هيواد دده هيواد ځونه له دربدري سره مخامخ کړي دي.

په همدې مياشتو کي ده په ډېره آزاده توګه پر پاکستان او د هغه پر نظامي مشر جنرال پروېز مشرف باندي له دې کبله انتقادونه کوله چي افغانستان ته د طالب او القاعده جنګياليو د را اوښتلو په مخنيوي کي پاتي راغلي دي. دا هغه څه وه چي د امريکايي قوماندانانو او په ايساف کي د ناټو د قوماندانانو په خبرو کي هم څرګندېدل.

په ۱۹۸۳ م کال کي د کرزي منزل کوټه د بلوچستان محافظه کاره ښار و. دا د پاکستان شمال غربي قبايلي ولايت دئ او د هيواد تر ټولو سيمو عنعنوي سيمه ده. بلوچستان يوه لويه سيمه ده، چي د افغانستان د جنوبي پولي څخه بيا تر عربي سمندر پوري غځېدلی دئ. دا ولايت همهغسي پاته دئ لکه څرنګه چي د برتانوي هند سرحدي سيمه وه او د پښتونستان د نظريې له پاره مهمه کيلي ده، چي تر اوسه د عمل تر بريده نه ده رسېدلې، که چيري د عمل جامه ور واغوستل سي نو دواړه افغانستان او پاکستان بايد ډېري سيمي د لاسه ورکړي. برتانويان تر هغه وروسته چي په دې ونه توانېدل چي پښتانه د زور د لاري مهار کړي. بالاخره يې په سيمه کي د خپل حيثيت ساتلو له کبله سياسي وېشني رامنځ ته کړي ، چي تر اوسه لا هغه وېش پر خپل ځاي پاته دي او بلوچستان په قبايلي سيمو کي راځي چيري چي اسلام اباد محدود واك لري*.

---

* د ليکوال له معلوماتو څخه ښکاري لکه د پاکستان دروا غجن جادو چي پر ده هم اغېزه کړي وي چي هر وخت يې

ketabton.com - The Digital Library

په ۱۸۹۳ م کال د ظاهرشاه نیکه عبدالرحمن خان د برتانیې لخوا د هندوستان د ګورنر مور تیمور ډیورنډ سره یو قرارداد لاسلیک کړ. د ډیورنډ کرښه د افغانستان او هندوستان تر منځ پوله سوه او پښتانه یې په دوو هیوادونو سره ووېشل. دغه کرښه له پیل څخه وغندل سوه او هیڅکله د پښتنو له خوا په رسمیت ونه پېژندل سوه، کوم چي له هغه پیل څخه یې د قوم د یووالي له پاره مبارزه پیل کړه. دغه یووالی تر سره نه سو او په ۱۹۴۸ م کال کي د هندوستان د ویني بهېدونکي تجزیه کېدو وروسته چي کله یو نوی هیواد د پاکستان په نامه وزېږېدی او د هند د ډیورنډ کرښي ټولي سیمي پاکستان ته په میراث پاته سوې او افغانستان خپله خاوره تر لاسه نه کړه، نور هم مشکل سو.

هغه تړون چي ډیورنډ کرښه رامنځته کړه تر یوې پېړۍ وروسته په ۱۹۹۳ م کال کي پای ته ورسېد، چي باید پاکستان همدا سیمي افغانستان ته حواله کړي وای، خو پاکستان هغه تر اوسه لا ورسره ساتلي دي. دغه پوله په سیمه کي ژوره اغېزه لري په ځانګړې توګه خو د امریکا او ناټو له پاره یو زبېښناک جوړ سوی دئ. د کله چي دوی په ۲۰۰۱ م کال کي طالبان له واکه ګوښه کړل. دا ټولو منلې ده چي طالبان او القاعده د پولي د دواړو غاړو ته آزاد تګ راتګ کوي، خو امریکایې او ناټو ځواکونه بیا په دې اړ دي چي دغه کرښه مراعت کړي او له بله پلوه پاکستان هم د قبایلي سیمو په ساتلو کي پاته راغلی دئ. کوټه او پېښور د طالبانو د غورځنګ او القاعدې له پاره خوندي ځایونه دي او طالبان او القاعده چي په هغه سیمو کي نن هم خپل آزاد مرکزونه لري خورا خوند

په همدي پلمه غرب غولولي دي. دا څنګه امکان لري چي بلوچستان دي د پاکستان د اټومي ازمایښتونو مرکز وي او بیا دي هلته د دوي واک محدود وي. ژباړن.

ketabton.com - The Digital Library

ځني اخلي.

کله چي کرزی د ۱۹۸۳ م کال په جنوري کي کوټې ته راغلی نو هيڅ ورته حيران نه سو، ځکه چي دا ځای داسي و لکه افغانستان، داسي چي ټوله خلک، کلتور او موسيقي يې يوه وه. کرزی وايي چي ډېر په دغه دوکانونو کي افغاني موسيقي اورېدل کېدل او همدا شی نن هم حقيقت لري. د محلي خلکو لخوا د افغان مهاجرو خورا تود هرکلی وسو، داسي ښکارېدل لکه دغه قوم، چي د ډيورنډ کرښي د پاکستان خوا ته سره يو سوي وي. په لويه پيمانه د ايران او پاکستان لخوا د مهاجرو قبلول د دې ښکارندوی دي چي د روسانو ضد جګړې ښه ملاتړ درلود او دا د کرزي تر ټولو خوښ شی و. دی د همدې شي په ليدلو خوښ ښکارېده، خو د شيمله څخه د سفر پر مهال چي د اسلامي توندلاري څخه خبر سو خفه و، ځکه چي هغوی د کوټې په ټولنه کي ځالي جوړي کړي وې.

مشر کرزی د پروفيسر مجددي په ملي نجات حزب کي د کوټې د دفتر مشر و، او حامد کرزی هم هلته ورغی چي کار ورسره وکړي او د خپل پلار سره په يوه کور کي اوسېده.

صبغت الله مجددي منل سوی اسلامي عالم دئ، په پراخه توګه يې سفرونه کړي دي، په ۱۹۷۳ م کال د داود خان تر کودتا وروسته تر ممکنه نيوني او يا وژني د بېرې له کبله له هيواد څخه جلا وطن سو، په اوسلو او کوپنهاګن کي يې د اسلامي زده کړو مرکزونه جوړ کړل، او د منځلاري سياسي نظريې خاوند دئ. له وړاندي يې په افغانستان کي د کمونيستيانو د زېږېدلو سره مخالفت درلود او په کابل کي له ۱۹۵۹ م څخه تر ۱۹۶۴ م کال پوري په دې تور بندي سو، چي په هغه ځای کي د هغو ځوانانو سره ملګری و کوم چي د روسيې د لومړي وزير د وژلو پلان

ketabton.com - The Digital Library

یې درلود. ده ملي نجات په ۱۹۷۹ م کال کې جوړ کړ، تر څو د افغانستان د آزادۍ له پاره جګړه وکړي.

ملي نجات یوه له هغو اوو لویو ډلو څخه وه، چې په افغانستان کې یې د کمونیستې حکومت او روسانو د اشغال پر ضد جګړه کوله. دوی ټولو په کوټه او پېښور کې دفترونه لرل، چې د خیبر د افسانوي کوتل څخه یو څو میله لیرې موقعیت لري او دغه سیمه د پاکستاني حکومت تر کنټرول لاندې ده. ځوان افغانان په دواړو ښارونو کې د جهاد له پاره د نوم لیکنې له پاره ورمات وه.

دغه مقاومت کوونکې ډلې هرې یوې ځان ته خپله ایډیالوژي لرلې د اسلامي حزب د ګلبدین حکمتیار د زهرجنې توندلارې نظریې څخه نیولې بیا تر منځلارې ملي نجات پورې چې د کرزي غوندې روایتي او پاچا غوښتونکې یې تر اغېزې لاندې راغلي و. حکمتیار چې وروسته یې کابل په کنډواله بدل کړ، په نولس سوه اویایمو کلونو کې چې کله دی د تیاره مسلمانانو ورونو د ډلې مشر و، هغه وخت په متعصب مسلمان مشهور سو، چې ویل کېږي د کابل په پوهنتون کې به یې پر لڅ مخو ښځو تېزاب پاشل.

خو هدف یو و، هغه دا چې ټول په افغانستان کې د روسانو ماته غوښتل، خو مقاومت کوونکو ډلو د مبارزې له پاره هیڅ ګډه ستراتیژي نه لرل. هر چا جهاد کاوه، په انفرادي شکل د کوچنیو ډلو په سطحه، د قومونو، کلیو او ولایتونو په سطحه. کرزی وایي چې دا یوه ملي مبارزه وه، خونه هماهنګه او متحده. مجاهدینو د کوچنیو او لویو ډلو په واسطه په ګوریلایي شکل نظامي عملیات تر سره کول، د عملیاتو جزئیات ،چې څه وخت او چیرې باید حمله تر سره سي او څنګه باید هدف ته ورسېږي په

ketabton.com - The Digital Library

ساحه کي قوماندانانو ته پرېښودل سوي وه.

دا د امریکا د ویټنام ځوروونکي جګړې ته ورته جګړه وه، په افغانستان کي شخړه د نظامي لحاظه داسي وه، چي یو منظم اردو د جګړې یوې خواته او یو خپل سری ګوریلایي ځواک بلي خوا ته و. ځواکمن سور لښکر پر افغانستان په درانه ټانکونو او مځکني ځواکونو چي هغه په هوا کي د (MIG) او (Sukhoi) جنګي بم غورځوونکو الوتکو او ښه مجهز او بېروونکو (Hind) څرخکو له خوا حمایه کېدل. مجاهدین لکه وېټنامیان په سپکه توګه په روسي جوړ کلاشینکوفونو سمبال وه او د جنګ ډګر ته به اکثره وخت چي په واورو پوښلي کوتلونو اخوا به وه ورځي او اووني په چمپلانو کي سفر کاوه تر څو یوه هدف ته ورسېږي. روسانو په ځایي ژبه خبري چي پښتو او دري وې خبري نه سوای کولای چي د همدې له پاره به یې تکیه پر افغان ژباړونکو وه، چي هغوی به اکثر وخت دوه طرفه اجنټان وه. مجاهدینو کولای سوای چي سرپناه، ډوډۍ، اوبه او استخباراتي معلومات په هر کلي کي تر لاسه کړي. په لومړي سر کي زیاتو څارونکو په افغانانو کي داسي کوم څرک نه لیدی چي روسانو ته دي ماته ورکړي، ما ته په همدې اړه د جهاد د لومړي سر د یوه امریکایي او افغان تر منځ د بحث وویل سوه.

دغه امریکایي تازه د افغانستان څخه راستون سوی و، ویل یې چي روسان ډېر قوي دي افغانان هیڅکله هم هغوی ته نه سي تکیه کېدای. هغه پیاده رو ته اشاره وکړه او وې ویل چي زه نه غواړم داسي ووایم چي اخیر به دوی تاسي د دغه پیاده رو په شان له مځکي سره برابر کړي. افغان ورته وویل چي بلې ! کانګریټ کلک ښکاري خو هغه درځ ته وګوره چي وابنه سر ترې را ایستلی دئ. موږ همداسي شان یو. اوس د ټولو لرغونو

ketabton.com - The Digital Library

ښارونو او نظامي کلاګانو په اړه فکر وکړه، چي يو وخت ټوله ابدي ښکارېدل خو اوس هغوی ټول په کنډواله بدل سوي دي. موږ او روسان هم همداسي يو چي په اخير کي به يې موږ وګټو.

همداسي د طالبانو په خبرو کي هم ښکارېدل، چي د امريکا ملګرو ځواکونو ته چي طالبان يې له واکه ليري کړل ويل چي که امريکايان ساعتان لري موږ بيا وخت لرو.

کرزی وايي چي موږ همېشه خوشبين و او زه فکر کوم چي په همدې اړه هيچا موږ ته د هيلي تمه نه لرل. خو موږ ټوله په دې پوهېدلو، چي موږ به بالاخره بری تر لاسه کړو او اشغالګر به له خپله هيواد څخه وشړو.

په کوټه او پېښور کي د ملي نجات په مرکزونو کي کرزيانو او د نورو ډلو مشرانو تقريباً په لويه سطحه مجاهدينو ته سياسي، ديپلوماتيکي او لوژستيکي ملاتړ برابروي. کرزی وايي چي هره ورځ به موږ کوښښ کاوه چي دا ډاډه کړو چي جنګيالي، وسلې، مرمۍ، کالي، خواړه، طبي اسانتياوي او نور هغه اړين توکي لري چي د دوی په عملياتو کي په کار راځي. کله چي د مقاومت اغېزه راڅرګنده سول خورا زيات نړيواله توجه حضور او ملاتړ يې راجلب کړ. په دغه ملاتړ کي وسلې، پيسې او د هيوادونو سره ملاقاتونه او روابط ټينګول چي په هغه کي پاکستان، سعودي عربستان، متحده ايالات، برطانيه، فرانسه او نور شامل وو. د وخت په تېرېدلو سره حامد کرزي په زياته دغه نمايندګي پر غاړه لرل. د ډلي اداره لويه سول او يو مغلق تشکيل يې رامنځته کړ. چي پر مختلفو رياستونو او کمېټو وېشلی و، لکه نظامي، سياسي او عملياتي.

د روسانو اشغال نړۍ په دوو علتونو د افغانستان دروازې ته

ketabton.com - The Digital Library

راوستل. لومړی علت بشري و، مهاجر د سېلاب غوندي له هېواد څخه د پاکستان او اېران تر پولو ور اوښتل. غربي مرسته کوونکو ادارو ته په لويه کچه په اېران کي ښه راغلی ونه ويل سو له همدې کبله يې په لوی تعداد پام د پاکستان شمال شرق سرحدي سيمو ته واړاوه، چي له پاکستان سره د مهاجرو د دغه ناڅاپي څپې په اړه مرسته وکړي او د ښووني او روغتيا په ډګرونوکي ورسره په پراخه پيمانه اساسي او د تجهيزاتو مرسته وکړي. په ځانګړې توګه د هغو افغان زخميانو سره چي خپلي پښې يې د کمونيستي ځواکونو په ښخو سوو پرسونل ضد ماينونو کي له لاسه ورکړي وې. دغه ماينونه شوپرک نومېدل، چي په لسګونو زره د روسي الوتکو له خوا غورځول سوي وه. د دغو کوچنيو پلاستيکي وزرونه د هغوی په پراخه اندازه خپرېدل ډاډمنوي کله چي د څو زره فوټه لوړي څخه وغورځول سي. او د دوی خام زرغون رنګ دوی ته دا زمينه برابروي، چي په سيمه کي خپاره سي او د دوی اندازه او شکل پر کوچنيانو اغېزه ښندي چي کله دغه اله راپورته کړي نو لاسونه او کله کله خو سترګي له لاسه ورکوي. اکثره دغه خيريه ټولني د پاکستان په خوا کي پاته سوې او په کوټه او پېښور کي يې خپلو هڅو ته دوام ورکاوه. بې پولي ډاکټران او دوو نورو فرانسوي طبي ټولنو افغانستان ته دننه ولاړې او د دوی ډاکټرانو او کارکوونکو ژوبل مجاهدينو ته د خپل ژوند په بيه طبي مرستي برابرولې. د بې پولي ډاکټرانو يوې ډاکټري (Laurance Laumonier) سلګونه مايله د شمالي افغانستان په غرونو کي پر پښو مزل وکړ، تر څو د احمدشاه مسعود ټېپيانو ته چي په دوامداره توګه به د سرو لښکرو او افغان کمونيست ځواکونو تر حملو لاندي راتله طبي مرستي برابري کړي.

ketabton.com - The Digital Library

له افغانانو سره د نړیوالو خیریه مرستو دویمه درجه علت سیاسي و. کله چي روسانو افغانستان اشغال کړ امریکا یې په وړاندي سمدستي عکس العمل وښود. په ضرب د یوې شپې کي پاکستان د سرې جګړې په لومړي کرښې واوښت او د دوی اړیکي چي یې د متحده ایالاتو سره ښځي دپرېکون په حال کي وې بیرته جوړي سوي وې. ولسمشر کارتر هغه وخت پر پاکستان خپلي مرستي بندي کړې کله چي د پاکستان قوي نظامي مشر ضیاء الحق په اپریل کي د خپل هستوي پروګرام له بندولو څخه انکار وکړ. په نومبر کي پاکستاني پارېدلو کسانو د امریکا پر سفارت حمله وکړه هغه یې وسوځاوه او یو امریکایي سمندري سرتېری یې مړ کړ. مګر د روسانو اشغال دې ته زمینه برابره کړه چي پاکستان او امریکا دا هر څه یو طرف ته کړي او امریکا ته په پاکستان کي دا زمینه برابره سي چي د افغان مقاومت کوونکو سره پټي مرستي وکړي، که وکولای سي چي دا ځای ورته په ویتنام بدل کړي.

کرزی وایي زه فکر کوم چي د نړۍ له پاره دا ډېره ګرانه وه چي په دې پوه سي چي افغانان دې د نړۍ له دوو زبرځواکونو څخه یوه ته ماته ورکړي، خو وروسته په تدریجي توګه به موږ د روسانو د افغانستان اشغال د امریکا د ویتنام د تجاربو د مقایسې خبري اورېدې، روسان په یوه داسي جګړه کي موښتي وه چي نه یې د بري څرک ښکارېده او نه یې پای درلود.

ستره لوبه په غربي اسیا کي دبرتانوي امپراتورۍ او تزاري روسیې تر منځ د یو بل د لاندي کولو د هڅو نښان و. سړه جګړه تر دویمي نړیوالي جګړې وروسته د امریکا او شوروي اتحاد تر منځ ونښتل. خو اوس د نولس سوه اتیایمو کلونو په جریان کي سړه جګړه په توده جګړه

ketabton.com - The Digital Library

بدله سوه، چي د ستري لوبي يو اضافه دور و او افغانستان يو ځل بيا د لوبى ډګر ګرځېدلى و.

ketabton.com - The Digital Library

(۳)

زبر ځواک ته ماته ورکول

د افغانستا ولسمشر حامد کرزی په بوستون پوهنتون کي د وينا پر مهال

ketabton.com - The Digital Library

حامد کرزي افغانستان هغه وخت پرېښود ، چې د لېسې شاګرد و ، خو کوټې ته په داسې حال کې راورسېدی چې لوستی ځوان و. دا مهال د افغانستان په جهاد کې د شمولیت له پاره تیار و ، مګر په بل ډول. دی وايي چې زه په دې وپوهېدم چې تر ټولو لوی جهاد زده کړه ده، هغه څه چې ما ته کوم چا رازده کړل د بهرنیانو تر هغه ښکاره مداخلو کم نه وه چې د افغاني جهاد د عملي کولو له پاره یې کولې. دا هغه هڅې وې چې وروسته یې افغانستان د اور په لمبو کې وسوځاوه. "ګاونډیان همدلته په کار بوخت وه"

پر افغانستان د سرو لښکرو یرغل د سهېل لوېدیزې اسیا سیاسي نقشه په یوه شپه کې رامنځته کړل. تر روسي یرغل لاندې د سیمې نورو هیوادونو ته تیوریکي ګواښ و. په تاریخي توګه روسانو پلان درلود چې ګرمو اوبو ته ځان ورسوي او دا یوازې د پاکستان او ایران د لاندې کېدو په صورت کې کېدای سوای. ځکه چې ناټو یې مدیترانې ته ټولې ممکنه لارې بندې کړې وې. د امریکا او پاکستان اړیکې چې د امریکا د سفارت تر سوځلو وروسته خړې پړې سوې وې په بېړه بیرته سره ورغول سوې. د پاکستان د اردو ځواکمن کس ضیاء الحق پر افغانستان د سرو لښکرو په تېرې کې په سیمه کې د خپل نفوذ د زیاتولو له پاره یوه موقع ولیده. نېکپال ضیاء په تمامه معنی د ساړه جنګ محاسبه کړې وه او په دې پوهېده چې تر څو د ریګن اداره دې ته ژمنه وي چې روسان به راپرځوي نو پاکستان ته به د مرستو سېلاب ورمات سي او جنرال ضیاء به دا پرېکړه کوي چې دا مرستې په څه ډول مصرف کړي او چا ته یې ورکړي.

ketabton.com - The Digital Library

ضیاء د هغه خطر چي شورويانو د ده هیواد ته متوجه کړی و پروا ونه کړه، ده یو داسي افغانستان غوښت چي د دواړو هیوادونو پاکستان او شوروي اتحاد دوست وي. عنعنوي افغان پښتانه په زیاته چي بیا یې له پاچا سره خواخوږي لرل او د یوه متحد پښتونستان خوبونه یې لیدل د ضیا په زړه کي کوم ځای نه درلود. ده له بنیادګرو سره د خپلي استخباراتي اداري ISI په واسطه اړیکي بسته کړې له همدې کبله نو د امریکا مرستي یوازي تر دغو ګروپونو پوري رسېدې.

د اوو لویو جهادي ډلو څخه درې یې منځلاري وې، چي جهاد یې د افغاني ارزښتونو سره سم کاوه، په دغه کي د کرزیانو مشر پروفیسر مجددي، پیر سید احمد ګیلاني چي د اسلامي محاز مشر و او محمد نبي محمدي د اسلامي حرکت مشر شامل وه، چي په راوروسته کي د مجاهدینو د حکومت مرستیال ولسمشر سو.

کرزی همدا شان د همدغو منځلارو په ډله کي برهان الدین رباني هم راولي (چي بیا وروسته د مجاهدینو په حکومت کي ولسمشر سو) او د اسلامي جمعیت مشر و خو نورو ډېر تفاوت درلود. رباني د حکمتیار سره په ګډه په نونس سوه شپېتمو کلونو کي د تشددي او راډیکالو مسلمانانو ورونو سازمان رامنځته کړ. د دغو منځ لارو ډلو پلویان نیشنلیسټ او ملت پال وه، چي د افغاني ارزښتونو او عنعناتو له پاره یې جګړه کول. د دوی تر منځ خورا لږ سیاسي اجنډاوي، پټې معاملې او یا یې بهرني ملګري لرل. په همدې حساب نو دوی د پیسو او هغه پټو نظامي مرستو د وېش د لیست په پای کي راتلل. هغه نورو درو لویو ډلو ته کرزی توندلاري وایي، چي د عربو تر نفوذ لاندي راغلي وې، او هغوی مالي مرستي ورسره کولې، تر څو پر افغانستان د راډیکال اسلام

ketabton.com - The Digital Library

ایډیالوژي مسلطه کړي. په دوی کې د حکمتیار اسلامي ګوند ، یونس خالص چې د اسلامي ګوند د یوې بلې څانګې مشر و او عبدالرب رسول سیاف د اسلامي اتحاد مشر و. سیاف اسلامي زده کړې کړې دي او د اسلامي ورونو (اخوان المسلمین) سازمان غړی و او د جهاد په دوران کې د سعودي عربستان له خوا خورا ډېرې مالي مرستې ورسره کېدې او د اسامه بن لادن نژدې ملګری و. د ۹/۱۱ کمېسیون په راپور کې د ده نوم د خالد شیخ محمد د ښوونکي په توګه راغلی و کوم چې د ۹/۱۱ د حملو طراح و. په راپور کې دا هم راغلي وه، چې د ۲۰۰۱ م کال د ستمبر پر ۹ چې په کومه حمله کې د شمالي ټلوالي قوماندان احمدشاه مسعود ووژل سو د مرکې زمینه یې ده برابره کړې وه.

کرزی وایي دغو توندلاور د ټولي نړۍ د غرب په شمول د مرستو زیاته برخه تر لاسه کوله. چې په پایله کې یې منځ لاري په کُلي توګه هېر سول او څنډې ته سوي وه. دا رشتیا وه چې توندلارو د غرب تقریباً ټولي مرستي تر لاسه کولې دا ځکه چې غرب دا هېره کړې وه چې هغه مرستي چې دوی د افغان جهاد له پاره کوي د کومو مارانو په روزلو مصرفېږي، ځکه چې جهاد لا د وړاندي د پاکستان له خوا یرغمل سوی و.

د غرب د دغو مرستو تر ټولو وړ کرشمه حکمتیار و، نوموړی د توند لاري اسلامي نظریې څښتن و او په مکمله توګه یې ددې زغم نه درلود، چې د خپلو نژدې شیطانانو سره معامله وکړي او بېله درېغه یې پر هغه چا حمله کوله چې د ده په مخ کې به یې ځان اچاوه.

د جهاد په جریان کي حکمتیار په منظمه توګه په افغانستان کې دننه پر خپلو رقیبو افغان ډلو ګزارونه کول، په ځانګړې توګه په هغو سیمو کي چې ده به غوښتل خپل ځواکونه د سرو لښکرو سره مخامخ

ketabton.com - The Digital Library

کړي. البته دا خبره تر همدې ځایه نه خلاصه کېدل نوموړي همدا کار په پاکستاني خاوره کې هم کاوه او هلته به یې منځ لاري او هوښیار مشران هدف ګرځول. نوموړی په افغانستان کې دننه د غربي ژورنالیستانو په وژنه هم ګرم دئ، تر څو د ده افغان رقیبان لکه احمدشاه مسعود له شهرته څخه لیري وساتي، د حکمتیار د افغانستان د وراني هڅي د ودان افغانستان له وخت څخه پیلیږي د شوروي تر جګړې وروسته کلونه تر همدې ورځي پوري دوام کوي، چي په پټه د عربي القاعده غورځنګ ملاتړی کوي.

د پروفیسر مجددي په تنظیم کې د حامد کرزي وظیفه د عملیاتو په څانګه کې وه، چي مجاهدینو ته د وسلو اکمالات وکړي او افغانستان ته د تګ چاري یې منظمي کړي. همدې ډلي د مهاجرو په ټولو چارو کي مرستي کولې، تر هغه ځایه چي په توان کي به یې وه. د دې ټولو سره په هند کي لوستي کرزي د مهاجرو افغانانو له پاره د انګلیسي ژبي زده کړي یو مرکز جوړ کړ. کرزی وایي هر څه چي ما په دغه جریان کي تر سره کړل د انګلیسي ژبي زده کړي دغه مرکز مي تر ټولو لوی خدمت و. دا ډېر لوی او ستر کار و، ډېرو افغانانو چي په دغه مرکز کي یې انګلیسي زده کړل خپلو زده کړو ته پسې ادامه ورکړه، ځیني خو بې تر لوړي سطحي پوري ورسېدل. زما هغه افغانان په یاد دي او کله چي مي راپه زړه سي چي ما له دوی سره د دوی په ښوونه کي مرسته کړې ده ډېر خوشحاله سم.

دغه جهادي ډلو منځ لارو او توندلارو په منظمه توګه په دغو وختونو کي غونډې تر سره کولې تر ۱۹۸۵ م کال پوري لا هیڅ ډلي رسمي اتحاد نه درلود. کرزی د ګیلاني د اسلامي محاذ، د رباني د جمعیت او د مولوي یونس خالص د اسلامي ګوند د خپلي څانګي د مشر سره په ښه

ketabton.com - The Digital Library

اړیکو لړلو سره خوند اخیست. کرزی وایي چې ما خورا لږ یعني بیخي لږ تماس د حکمتیار او سیاف د اسلامي اتحاد سره درلود، دا تر هغه وخت پورې چې دی ولسمشر سو، خو کله چې یې د سیاف سره ولیدل او په دغه لیدنو کې سیاف له خپلې توندلارې تاریخچې سره پر کرزي اغېزه وکړه. په دا تېرو درو کلونو کې د بون د غونډې څخه نیولې او د اساسي قانون څخه د ملاتړ راهیسي سیاف د افغانستان د دولت د پیاوړتیا له پاره کار کړی دئ، او بله لا دا چې هغه اوس د پارلمان غړی هم دئ.

کرزی وایي چې همېشه موږ په خپل منځو کې پر توپیرونو سره ږغېدلو، موږ منځلارو به تل د لویې جرګې او شاه د بیرته راوستلو ننګه کوله او توندلارو به زموږ وړاندیزونه به یې ردول خو متأسفانه دوی پیسې لرلې چې زموږ وړاندیزونه به یې شا ته کړل. کله چې مجددي، ګیلاني او محمد منځ لاري توب خوښاوه او د یوه ازاد افغانستان په لټه وه نو بلیونونه ډالر دغو راډیکالو ګروپونو ته ور پمپ سول کوم چې د افغانستان دمسخه کېدو په لټه کې وه. دوی غوښتل چې افغانان د پېړیو د عنعناتو څخه بې برخې کړي، خپله توند لارې نظریه پر وتپي او د ملت په چارو کې بهرني نفوذ ته په ستره پیمانه لاره اواره کړي. کرزی وایي د دوی همدا کار په ژوره توګه زموږ پر روحیاتو تاثیر کاوه خو موږ پوهېدلو چې دا غلطه لار ده او همداسي هم سول او د همدې شي تر ټولو لوی بار افغانانو پر اوږو پورته کړل.

منځلارو په اصل کې دوې جګړې پر مخ بېولې: یوه د سرو لښکرو د هیواد څخه د شړلو جګړه او بله افغانستان هغسي ساتل لکه څرنګه چې منځلارو پېژانده، داسي هیواد چې منظم حکومت به لري په سر کې به یې شاه وي، ټوله عنعنوي ارزښتونه به یې ساتلي وي او داسي

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان چې په افغانانو پورې اړه ولري. دا د هغې دسیسې په وړاندې مبارزه وه چې د افغانستان په وړاندې عملي سوې وه. داسې چې تجزیه یې کړه او حکومت پر وکړه. دغه شخړه د سرو لښکرو تر وتلو وروسته خورا وغوړېده او تر هغه ډېر کلونه یې دوام وکړ، چې کله د سرو لښکرو اخیري ټانک د امو له سیند څخه واوښت. دا هغه رود دئ، چې شوروي اتحاد او افغانستان سره بېلوي، خو داهر څه لا خورا لیرې وه.

د شوروي د اشغال په سبب څو میلونو افغانانو خپل کورونه پرېښوول، اکثرو یې په ایران او پاکستان کې په بې شمېره کمپونو کې واړول او کرزی به اکثره وخت د بهرنیو مرسته کوونکو پلاوو سره د ژباړن په توګه له دغه کمپونو څخه لیدنه کول. ده یو وخت د ستر اغا خان سره د ژباړن په توګه هم کار کړی دئ. شهزاده صدرالدین اغا خان هغه څوک دئ چې په راوروسته کې د ملګرو ملتونو د مهاجرینو د عالي کمیشنرۍ UNHCR مشر و. اغا خان د شیعه فرقې د اسماعیلیه څانګې روحاني مشر دئ، چې په ۱۱ مه پېړۍ کې منځته راغله. زیات شمېر اسماعیلیه په شمالي پاکستان او یو کم شمېر هزاره اسماعیلیه په افغانستان کې ژوند کوي. تر طالبانو وروسته د نوي رژیم په راتګ سره اغاخان د افغانستان د بیا رغوني له پاره پنځه اویا میلیونه ډالره مرسته وکړه. د ځینو مهاجرینو له پاره په کمپونو کې ژوند داسې و، لکه په افغانستان کې د دوی ژوند. د مهاجرینو ځینو کمپونو خو ښځې د دایمي کلو بڼه غوره کړل، چې منظم کورونه، ښوونځي او مسجدونه به یې لرل. ځینې داسې پېښې خو هم لیدل سوې وې چې د کلي ټولو خلکو د خپلو مشرانو سره یو ځای د سرو لښکرو تر اشغال وروسته پاکستان ته رامهاجر سوي وه. په ځینو ځایونو کې خو د خلکو ژوند عادي ببله کومه تغیره روان و. خواړه، کالي، اوبه،

ketabton.com - The Digital Library

سرپناه، روغتیایي خدمتونه او داسې نور اړین توکي ورته د نړیوالي ټولني له خوا برابرېدل. ډېرو غیر حکومتي ټولنو NGOs مهاجرو ته ډېري مرستي او هر ډول د ښووني او روزني چاري برابرولې.

د سرو لښکرو تر اشغال وروسته شوروي اتحاد په سوونو میلیونه ډالره مرسته د افغانستان سره وکړه، کله چي غربي هیوادونو پر کمونیستي رژیم خپلي ټولي مرستي ودرولې او پر ځای یې د پولي هغه بلې غاړي پاکستان کي د افغاني مهاجرو سره پیل کړې. انجوګانو روغتیایي کلینیکونه، ښوونځي او د حرفوي زده کړو مرکزونه جوړ کړل او د ملګرو ملتونو د خوراک نړیوال سازمان په زرونو ټنه خوراکي توکي برابرول.

کرزی په دې باور دئ، چي د مهاجرت یو تر ټولو مثبت اړخ دا دئ، چي افغانان سره ګډ سول، د افغانستان د مختلفو برخو خلکو سره وپېژندل چي دا په بل صورت کي له امکان څخه لیري وه. کرزی وایي چي د مثال په توګه د افغانستان د شمال ځیني ازبکان کوټي ته راغلل، چي البته دا د جنوب د پښتنو سیمه وه، هلته یې په زړه پوري د ازبکانو بازار (ازبک بازار) جوړ کړ او موږ په دې ډېر خوشحاله و، چي دوی زموږ سره هلته اوسېدل. ټولو کسانو په دغه کمپونو کي خواخوږي سره لرل او ټوله ځپل سوي وه او موږ په دغه غم کي ټوله سره یو ځای وو. د مهاجرت یو بل ښه اړخ دا دئ چي افغانان د پراخي نړۍ سره آشنا سول چي خورا لږ و یې دغه پېژندګلوي لرل.

په پېښور او کوټه کي به دوی پاکستانی ټلویزیون کاته او بي بي سي راډیو چي په پښتو او دري یې خپروني لرلې غوږ نیوی. هندي فلمونه به یې په سینما کي کتل او د هالیوډ جنګي فلمونه به یې په ویډیو کي

ketabton.com - The Digital Library

کتل* همدا شان مهاجرو د مختلفو غربیانو سره وپېژندل، د اروپايي او امریکايي خیریه ادارو له کارکوونکو سره اوکولای یې سول چې په مفت ډول انګلیسي ژبه زده کړي همداسي دوی ته د ښووني موقع برابره سول، او ښه روغتیايي مرستي ورته برابري سوې، چې پخوا تر دې هیڅکله نه وي ورته برابري سوي. دا چې مهاجرو زیات وخت له هیواد څخه لیري تېر کړ، خو کله چې دوی خپل هیواد ته راستانه سول نو دوی د هغه ډول تعلیمي او روغتیايي خدمتونو هیله لرله، لکه دوی چې له هیواد څخه بهر لیدلي وه. خو دا د کرزي د حکومت له پاره ډېره ګرانه وه، چې هغسي شرایط ورته برابر کړي.

کرزی د هغو افسانوي جنګیالیو په لیکه کي نه و، لکه احمد شاه مسعود، عبدالحق، جلال الدین حقاني او جنرال عبدالرحیم وردګ. په پېښور کي نوموړی د هغو غربیانو په منځ کي و چې په خیریه ادارو کي یې کار کاوه په (Best-dressed Afghan) غوره پر افغان سره مشهور و. د نوموړي رول د ده د زده کړو، د ژبي د مهارت او د کرزي د کورني اعتبار له کبله په سیاسي او ډیپلوماتیکو چارو کي خورا د هوښیارتوب و. چې همېشه به یې سروکار د نورو افغاني ډلو د استازو پاکستاني او بهرني حکومتونو له چارواکو سره و. د بله پلوه په جهاد کي د مجاهد په صفت ګډون کول فرض او په یو ډول د ده د اعتبار له پاره ډېر ضروري و، چې د مقاومت کوونکو سره یو ځای سي. له همدې کبله په ځانګړې توګه د جنګ په وروستیو یعني په ۱۹۸۷ – ۱۹۸۸ م کلونو کي د ځینو کوچنیو او لویو ګروپونو سره افغانستان ته دننه ورتلی، چې هلته د سرو لښکرو په وړاندي په وسله واله مبارزه کي برخه واخلي. کرزی وایي چې زه بېخي په

---

* په پاکستان کي هندي فلمونو ته په سینما کي د ایښوولو اجازه نسته. (ژباړن).

ketabton.com - The Digital Library

دې پوهېدم چې د دغې مبارزې جګړېزه اړخ څونه ستونزمن و، روسان او د هغوی افغان ملګري په اورني جګړه کي خورا ګټور و.

دوی مځکه په ټانکونو، هوا په خپلو (Hind) هيلوکوپټرونو او (Sukhoi) جنګي الوتکو کنټرولول او همدا شان يې درنه توپچي لرل. کله چي به مجاهدينو ته د مختلفو هيوادونو له خوا په پټه وسلې رسېدلې هغه به هم د پاکستان د لاسه موږ ته راوتلې، چي اکثره به سپکي وسلې وې، چي هغه افغانستان ته د مجاهدينو پر اوږو او د قچرو، اسانو او اوښانو پر شا وړل کېدلې.

دا د مجاهدينو د جنګ ډول و: د جنګياليو يوه کوچني ګروپ به سپکي وسلې او يو څو د (RPG) راکټونه او يا هوان افغانستان ته دننه د يوه خاص هدف له پاره د ځان سره وړل، چي هغه ته رسېدل به څو ورځي وخت په بر کي ونيو. کله چي به دوی د هدف ځای ته راورسېدل دا به يا د افغان اردو اډه يا به د سرو لښکرو پوسته او يا به د غرونو په منځ کي پر غزېدلې لار د کمين سيمه وه. دوی به هلت ځای پر ځای حمله به يې وکړه، څونه مرګ ژوبله چي به يې اړولای سول وابه يې ړول، بيرته به په غرونو کي پر همهغه لار خپلي فناه ځای پاکستان ته واوښتل. نور وختونه به ګوريلايي ګروپونه په يوه ځای کي تر څو ورځو پوري پاته سول او هلته به يې ډېر هدفونه په نښه کړل.

د مجاهدينو اکثره جنګي عمليات په غرونو کي پر پښنو تر سره کول، چي دغه غرونه به په کال کي څو مياشتي په واورو پوښلي وه. کرزی وايي چي زيات وخت به جنګياليو د سړک پر ځای د موټرونو له پاره د سيندونو د نس او يا د اسانو او اوښانو له لارو څخه کار اخيست چي هغه يې هم يوازي د شپې لخوا بېله بتيو کارولای سول، زه تر اوسه ډېر حيران

ketabton.com - The Digital Library

يم چي دغه ټويوټا ،نيشان اوميټوبيشي وسايطو څنګه پر دغسي لارو تګ کاوه.

په افغانستان کي د پخو سړکانو څخه اخوا په موټرو کي سفر کول کوږ ووږ او ډاروونکی دئ. ځيني وختونه خو سړک داسي ښکاري لکه هيڅ لاره چي نه وي هغه وخت خو بيا ډېر خطرناک وي، چي د کړنګ سر ته په ورختو وي. د يوه ګړي په جريان کي کېداى سي،چي موټر په سوونو فوټه لاندي شوه سي، چي زياتره دغه د اوښانو لرغوني لاري د هوا څخه په نصواري منظرو کي خو داسي ښکاري لکه يو چا چي په لرګي کرښه ايستلې وي. دغه فرعي لاري د موټر له پاره مناسبي دي خو لويي لويي ډبري پر پرتې دي، تر دې وړاندي چي پر هغه دي موټر تېر سي نو ډبري يې بايد په لاس ورڅخه ليري سي.

د جهاد په ورځو کي د دې سخت خطر هم و چي په ناڅاپي توګه د يوې څوکي څخه روسي څرخکي رانښکاره سي او د موټرو، اوښانو او قچرو پرهغه کاروانونو حمله وکړي چي د متحده اياﻻتو مرسته سوي وسلې به يې مجاهدينو ته وړلې.

کرزی د همداسي يوه سفر يادونه داسي کوي : يو کوچنی کاروان په پاکستان کي بسته او د لوړو غرونو د لاري افغانستان ته ننوت. دوی څو ساعته پر ډېره خرابه لار سفر وکړ. دی وايي چي موږ تر يوې درې واوښتو چي هلته بيا رود ته ور داخل سو او په رېګستان کي تېر سوو چي هلته واوره اوربدلي وه، چي سړی يې تصور هم نه سي کولای. ما خپل سر د موټر تر کړکۍ دباندي را ايستلی و، چي زکام سوم. همدې ګروپ ټوله شپه سفر وکړ، چي بالاخره د شپې درې بجې يو ځای تم سول. دی وايي چي کله څو ساعته وروسته زه راکښېنستم زما په شاوخوا کي د

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان د غرونو ښکلا حیران کړم، تر غرمې وروسته لمر موږ ګرم کړو، او یوه شپه مخکې چې زکام سوی وم ورسره ښه سوم.

کله چې دوی هلته ولاړ وه، له دوی څخه یوه کس د خپلې وسلې یو ټک پر واورین غره باندې وکړ، چې ورسره سم د چې ورسره سم د یخو او پاکو اوبو رابهېدل پیل سول. یوه کس یو نلکه ورسره واخیسته په سورې کې یې ور ووهل چې ورسره سم د غره څخه د اوبو رابهېدل پیل سول، چې البته ده دغه کار بل وخت هم تر سره کړی و.

دا په هغه ګروپ اړه لري چې د روسي ځواکونو څخه ځنګه ځان چپوي او کومه لار اخلي. دغو موټري سفرونو به په ښه ورځ کې ۱۲ ساعته سفر کاوه خو که به کوم مشکل پېښ سو تر دې به هم اوږد بده، کله چې به دوی خپل منزل ته ورسېدل هلته به پنځلس یا شل ورځې پاته کېدل د حمله وکه او وځغله عملیات به یې تر سره کول او په کلیوالو سیمو کې به اوسېدل. استراحت، خوراک به یې کاوه او د محلي خلکو سره به یې کتل. کرزی وایي دا له دې کبله و، چې مجاهدینو دننه په هیواد کې د پوره ملاتړ څخه برخمن وه او هر چیري چې به موږ تللو دوی به موږ ته اوبه، ډوډۍ او نور هغه څه راکول، چې د دوی به په توان کې وه. همدا ډول محلي خلکو به موږ ته استخباراتي معلومات هم برابرول پر وخت به یې د کمونستي ځواکونو له حرکت څخه خبرولو. خو همېشه د دې خطر و داسي نه چې په دغه کلي کې کمونستانو کوم جاسوس ونه لري له همدې کبله نو مجاهدینو هیڅکله په پوره توګه استراحت نه دی کړی. موږ همېشه هڅه کوله چې ځان پټ وساتو خو بیا به هم له دې څخه بېربېدلو چې په کمین کې ونه خېژو.

یوه شپه کرزی د یوه ګروپ جنګیالیو سره د کندهار ښار هغې

ketabton.com - The Digital Library

سیمي ته ولاړ، چې دی پکښې بلد و. دوی تر نیمي شپې وروسته هغه ځای ته په خیر ورسېدل او ورته د محلي خلکو له خوا شلومبې ورکړل سوې، کرزی وايي چې زما هغه عملیات یو څه د هغه خلکو د سخاوت له کبله په یاد دي، او یو څه له دې وجې چې زه تر اوسه په دې پوه نه سوم، چې ولي هغه موږ تر سره کړي. ده له ځانه سره د (RPG-7) راکټ ګولۍ وړلې او د جنګیالیو ګروپ تر ۵ - ٦ ساعته پیاده تګ وروسته د شپې پر یوه بجه کندهار ته راورسېدل. د چای او شلومبو تر نوشجان کولو وروسته مو یوه کوچنۍ حمله تر سره کړه، چې یو څو دقیقې یې دوام وکړ، چې وروسته په ځغستا بیرته د خپلو مرکزونو پر لور وخوځېدو.

دی فکر کوي چې دا ډول عملیات په کلیوالي سیمو کي ګټور وه، خو په ښارونو کي بې ګټې وه. ځکه چې غیر ضروري تلفات به یې د لږ څه په بدل کي اړول. کرزی وايي چې زه تر اوسه هغه ته زموږ د غورځنګ د غیرتاکتیکي عمل د نمونې په توګه ګورم.

کله ناکله به مجاهدینو د سرو لښکرو سرتېري او هغه افغانان ونیول چې د کمونستانو سره به یو ځای سوي وه.

کله چې کرزی په لومړي ځل د کمونیستي اردو د افغان نیول سوي سرتېري سره مخامخ سو، د هغه څه له امله چې هغه بندیانو ورته وویل ډېر حیران سو. دوی فکر کاوه چې موږ یعني مجاهدین د افغانستان سره خیانت کوو، ځکه چې موږ له هیواد څخه بهر په یوه بهرني هیواد کي ژوند کاوه او دوی همدلته وه، چې د هغه څه له پاره جنګېدل چې فکر یې کاوه صحي دئ.

کله چې به کمونیستي سرتېري ونیول سول، که به افغان او یا روسی و نو ژوند به یې خورا لنډېده. ځیني وختونه روسي عسکر د

ketabton.com - The Digital Library

مجاهدینو د یو قوماندان د تبادلې له پاره ساتل کېدی، خو په ټولیز ډول په افغانستان کې د ننه ګوریلا یانو پر پښو عملیات تر سره کول چې په داسې صورت کې نو د بندیانو سره د معاملې هیڅ ځای نه پاتې کېدی. د کرزي د ګروپ پالیسي دا وه ،چې یا بندیان پاکستان ته ورسره بوزي او یا یې د (ICRC) دفتر ته ورتسلیم کړي. کرزی د دغسې یوې پېښې یادونه کوي، چې په یوه ډېر یخ غره کې د چای څښلو له پاره په یوه جونګړه کې تم سو. په هغه وخت کې له بندیانو څخه یو تن چې افغان کمونیستې و کرزی ته راغلی ورته وې ویل : لطفاً ما پاکستان ته مه وړه. دلې مې ووژنه، پرېږده چې په دا خپل وطن کې مړ سم.

کرزي په جواب کې ورته وویل : ولې دا فکر کوې چې موږ به تا پاکستان ته تا په لاس ورکړو ؟هیڅ فکر مه خرابوه، موږ به هیڅکله داسې ونه کړو. کله چې دغه ګروپ پاکستان ته ورسېد دوی بندیان (ICRC) ته ور حواله کړل او کرزي له (ICRC) څخه وغوښتل هغه نفر چې د دې خواست یې کړی و ، چې په خپل وطن کې دې ووژل سي بیرته خپل وطن ته بوزي او په خوندي توګه یې د کابل او کندهار پر لویه لار آزاد کړي. کرزی وایي چې هغه کس تر اوسه ژوندی دئ. زه هغه پېژنم ځکه چې هغه ما ته راغلی او راته ویې ویل چې هغه پېښه مې په یاد ده، او زه اوس وپوهېدم چې تاسې یو رښتینی وطن پال یاست او زه له دې کبله چې د کمونیستانو د پوځ سره ولاړ وم پر غلطه وم. هغه څه چې د سرو لښکرو سره د جنګ په ډګر کې یې تغیر راوست امریکایي ستېنګر توغندی وې، چې د CIA له خوا پټې مجاهدینو ته ورکړل سوې. دغه قوي د اوږې څخه ویشتونکې توغندی د (Raytheon) کمپنۍ له خوا جوړې سوې وې چې په مقناطیسي برېښنایي پلټونکې الې سمبال او خورا مغلق چلېدونکی سیستم لري.

ketabton.com - The Digital Library

دغه توغندی ډېري سپکي وې، چي د مجاهدینو پر اوږه افغانستان ته ولېږدول سي. د یوه ښه تربیه سوي ویشتونکي په لاس هغوی د روسي حمله کوونکو څرخکو او الوتکو په مقابل کي خورا اغېزمن و. CIA په سوونو سټینګر توغندی مجاهدینو ته ورکړې او داسي ویل کېږي چي له کبله یې درې سوه الوتکي راغورځول سوي دي. له دې کبله چي د مجاهدینو هر ګروپ سټینګر د ځان سره لرل د جنګ بڼه بدله کړل ځکه چي روسي الوتکو به په لوړه فضا کي پروازونه کوله چي له همدې کبله به پر مځکه د جنګیالیو په مقابل کي بې اغېزې وې.

د مجاهدینو په لاس کي ددغو توغندیو ایښوول د روسانو هوايي بهتري ته د پای ټکی کښېښود. او د زیاتو الوتکو او پیلوټانو د بایللو له کبله یې جګړه ډېره لنډه کړه، کرزی وايي چي د نړۍ له پاره دا ډېره ګرانه وه، چي په دې باور وکړي چي افغانان به د نړۍ د دوو سترو ځواکونو څخه یوه ته ماته ورکوي. په تدریجي توګه موږ د روسانو د افغانستان د اشغال او د امریکا د ویټنام د تجربو د مقایسه کولو اورېدل پیل سول. عیني هغه څه چي امریکا په ویټنام کي لیدلي و داسي چي روسان د یوه ښورښ سره مخامخ و داسي جګړه چي د پای او ګټلو هیڅ څرک یې نه ښکاري. د سیاست په ډګر کي تر ټولو لوی تغیر ورکوونکی ټکی دا و، چي کله میخایل ګورباجوف واک ته ورسېد او د کمونیسټ ګوند کانګریس ته په وینا کي یې وویل چي افغانستان شوروي اتحاد ته د یوه ویني بهېدونکي ټپ په توګه اووښتی دئ.

کرزی وايي کله چي د شوروي اتحاد د مشر څخه داسي خبري اورېدل کېدې، دا د دې نښه وه چي هغه غواړي د افغانستان څخه پر شا سي. موږ په دې پوهېدو چي د روسانو وتل حتمي دي، او په نظامي ډګر

ketabton.com - The Digital Library

کي هغوی لا د وړاندي ماتې خوړلې وه.

د نونس سوه اتيايمو کلونو په وروستيو کي روسي ځواکونه د کليوالي سيمو څخه ورټول سول چي هلته خورا بې اغېزې وه او ښارونو ته راغونډ سول تر څو د هغوی څخه د وروستي کرښي په توګه دفاع وکړي. تر دې وروسته د هغوی سره يوازي د ښارونو او لويو لارو کنټرول پاته و. کرزی وايي چي افغان ولس د هغوی سرسختی دښمن و. هيڅ يرغلګر ځواک نه سي کولای چي په افغانستان کي پاته سي. چي تر اوسه هيڅوک پر دې نه دي توانېدلي او نه به وتوانېږي. له همدې کبله نو موږ له هغه لومړي سره پوهېدو، چي روسان به وزي. څه چي موږ يې په اړه وړاندوينه نه سو کولای هغه ورسره راوروسته غمېزه وه.

د کرزي په ۱۹۸۷ م کال کي د يوه ځوان امريکايي ژورناليست سره خبري کول په ياد دي، دا هغه وخت و چي ما تازه د ملي نجات د معلوماتو څانګه جوړه کړې وه او د يوه ژورناليست سره مي لومړی سلسله يي مرکه وه. هغه زما څخه وپوښتل چي روسان به ووزي؟ ما ورته وويل چي بلې ! هغوی به ووزي. تر هغه وروسته موږ د روسانو سره تر وروستۍ مورچې پوري جنګ وکړ.

د ۱۹۸۸ م کال په اپريل کي پاکستان او افغانستان او متحده ايالات او روسيه د ضمانت کوونکو په توګه يو قرارداد لاسليک کړ، چي د ۱۹۸۹ م کال تر فبروري پوري د ټولو روسي سرتېرو د وتلو غوښتنه پکښې سوې وه.

دا چي د روسي لښکرو تر وتلو وروسته به څه پېښېږي کرزی يې په اړه هيڅ نه پوهېده، خو نورو بيا دا هر څه ليدلای سوای. په ۱۹۸۵ م کال کي دی فرانسې ته د ژورناليزم په يوه کورس کي د ګډون له پاره ولاړ،

ketabton.com - The Digital Library

چي د فرانسوي حکومت له خوا افغان معلوماتي افسرانو ته اماده سوی او دا په ملي نجات کي د ده وظيفه وه. د اوو تنظيمونو د هر يوه څخه دوه دوه تنه ولاړل. کرزی وايي چي زما په ياد دي، چي د پاريس په يوه جاده کي مي د اسلامي حزب د يوه ملګري سره قدم واهه، چي هغه هم د همدې کورس ګډونوال و، په همدې وخت کي د فرانسې پر ښايست او ترقي رږغېدو، چي دا څونه په زړه پوري ځای دئ. ما خپل ملګري ته وويل کله چي سرې لښکري له افغانستان څخه ووزي افغانستان به په داسي سوله کي وي لکه فرانسه. په همدې شان مترقي او خوشبخته به وي، زما ملګري راسره مخالفت وکړ، چي نه دلته نور ځواکونه په کار لګيا دي.

د اسلامي حزب همدې غړي ده ته وويل چي د سرو لښکرو تر وتلو وروسته به د راډيکالو ډلو تر منځ د افغانستان د کنټرول پر سر په کلونو جګړه روانه وي. کرزي په هغه اعتبار نه کاوه. دی وايي چي ما ورته وويل، چي ستا په خبرو باور کول راته ګران دي. کرزی يوازي په جنوبي او جنوب غربي افغانستان کي جګړه کړې وه، په ځانګړې توګه په کندهار کي چي د ده سيمه وه، چي د راډيکالو پر ځای يې خپل قوميان پکښې واکمن وه. دی په دې نه پوهېده چي د هيواد په نورو سيمو کي تونددلارو څونه نفوذ کړی دئ.

خوالبته په خواشيني سره هغه څه پېښ سول، لکه زما ملګري چي ويلي وه.

ketabton.com - The Digital Library

(۴)

د سولې له منځه تلل

کله چې نړۍ افغانستان هېر کړ

ketabton.com - The Digital Library

د څلورو ډلو تړون چې له افغانستان څخه د شوروي ځواکونو وتلو ته لاره برابره کړې په جنيوا کي د افغانستان د کمونيستې حکومت، پاکستان، امريکا او روسيې چې دا وروستيو دو هيوادونو د ضمانت کوونکو رول لوبوی تر منځ سره سو. د نړيوالي غلطي ډيپلوماسۍ په پايله کي چې په افغانستان کي يې پر مخ بېول مجاهدينو هيڅ قانوني ارزښت نه درلود. په رسمي توګه خو افغان کمونيستې حکومت روسان افغانستان ته وروبلل. پاکستان چې افغان مقاومت ته يې مهاجر برابرول په رسمي توګه هغه هيواد و، چې پر خپل ګاونډي يې د سرو لښکرو يرغل خپه کړی و. امريکا چې په هغه وخت کي يې مقاومت ته د پاکستان له لاري پټې مرستي ورکولې او روسانو چې په کابل کي د رژيم سره نظامي مرستي کولې د دوی په زړه پوري ډلي وې او دوی يې ضمانت کوونکي و.

د مجاهدينو ډلي په دې باندي چې په رسمي تړون کي نه وه شامل سوي ډېر خوابدي وه، ځکه چې هغوی فکر کاوه چې همدا اوس يې د نړي يو زبر ځواک پر ګونډو کړ. د پردې شا ته هم د مجاهدينو او نجيب الله د حکومت تر منځ خبري رواني وې، چې ځيني پټې او ځيني ښکاره وې چې د حامد کرزي له نظره چې دا تر روسانو وروسته افغانستان په وضعيت پوري اړه درلوده، په جنيوا کي د کابل او مقاومت کوونکو ډلو تر منځ غير رسمي تماسونه هم نيول سوي وه او داسي پلان هم و، چې مجاهدين د هغه څه څخه خبر کړي څه چې د څلورو ډلو تر منځ په خبرو کي وويل سول.

روسانو موافقه وکړه چې د ۱۹۸۹ م کال د جنوري پر ۱۵ نېټه به خپل ټول ځواکونه له افغانستان څخه باسي. د دې موافقې تر ټولو منفي ټکی دا و، چې روسان او امريکايان پر دې سلا سول، چې په افغانستان

ketabton.com - The Digital Library

کي دخيلو ډلو ته به وسلې نه ورکوي او د افغانستان په چارو کي به لاسوهنه نه کوي، خو دې ببله تشريفاتي چارو بل کوم څه د ځان سره نه لرل.

کرزی وايي چي د مقاومت هغو ډلو چي د دغه تړون سره يې نظريات ډېر په ټکر کي راتلل او ځينو نورو ډلو چي عملاً د جګړې په ډګر کي وه دغه تړون له دې کبله رد کړ چي مجاهدينو ته ګډون نه و پکښې ورکړل سوی. خو په عمومي توګه د مجاهدينو د مقاومت ډلو نظر ورته مثبت و. مقاومت وګټېل او روسان له افغانستان څخه ووتل، د اوو ډلو ائتلاف اماده ګي نيول تر څو د روسانو تر وتلو وروسته خلا ډکه کړي خو دغه ائتلاف د روسانو تر اشغال وروسته د مقاومت په جريان کي خورا ډېر سره وېشل سوی و. په دوی کي درې منځلاري ډلي او څلور توندلاري ډلي وې. په منځلارو کي د پروفيسر صبغت الله مجدد اسلامي نجات، اسلامي حرکت او اسلامي محاز شامل وو. څلور توندلاري عبارت وه له جمعيت اسلامي، اسلامي اتحاد، د حکمتيار اسلامي حزب او د خالص اسلامي حزب. کرزی وايي چي په دغه توندلارو کي بيا هم ځيني نرم هم وه لکه رباني او خالص چي د هغه درو منځ لارو ډلو ائتلاف ته نژدې وه او په زياتو غونډو کي به يې ګډون کاوه.

په اسلامي نجات کي د حامد کرزي رول د هغه د کورنۍ پس منظر، تعليم، د ژبي ځواک او طبيعي اغېزمنتيا له کبله ډېر سوی و. دغه ډله پر ده ولاړه وه په ځانګړې توګه د غربي هيوادونو سره د نماينده په توګه ځکه چي ده د امريکا د متحده ايالاتو د چارواکو او نورو عربي ډيپلوماټانو سره ښه اړيکي جوړي کړي وې، په دغه اړيکو کي ببله شکه هغه د CIA سره ښه اړيکي لرل او هغه اړيکو او ملګرتيا چي کرزي د جهاد

ketabton.com - The Digital Library

په دوران کي جوړ کړي وه دی يې د يو ايډيال په توګه پرېښود که چيري افغانستان تر کلونو وروسته يو رهبر ته اړتيا ولري لکه تر طالبانو وروسته نو دی به وي.

ملي نجات تر ټولو د شاه خوښوونکې ډله وه، چي رهبري يې همېشه د پاچا سره چي په ايټاليا کي اوسېدی په تماس کي وه. حامد کرزی د ډلي نماينده و. کرزی وايي چي په ۱۹۸۸ م کال کي ما ايټاليا ته په منظمه توګه سفرونه پيل کړل، چي د کاله به يو يا دوه ځلي هلته تللم تر څو د عليحضرت سره ووينم، همدا ليدني خو د طالبانو په وخت کي خورا ډېري سوې. کرزی وايي چي زه وپوهېدم چي باچا څونه د افغانستان په چارو بوخت دئ، چي همېشه به خوشبين او د درک وړ يو افغان و. په ايټاليا کي به ده کرزي ته هغه څه ويل چي په عين شکل به هغه څه ده له قومي مشرانو او مذهبي رهبرانو څخه د افغانستان په دننه کي اورېدل. اعليحضرت به همېشه هغه پوښتنې مخ ته راته اېښودلي لکه څنګه چي به زما پلار راڅخه کولي داسي چي ته د امريکا ملاتړ د ځان سره لرې؟ نو کله چي به ما په هو جواب ورکړ نو ده به ويل ډېر ښه. اوس موږ دغه کار کولای سو. معنی دا چي شاه په دې باور و، چي په آخر کي به مقاومت کمونيستي حکومت رانسکوروي او افغانستان ته به آزادي ګټي او د افغانستان خلکو ته به يو نظام رامنځته کړي که چيري امريکا د دوی تر شا ودرېږي لکه څرنګه چي د جهاد تر شاه ودرېد د وسلو او تجهيزاتو مرسته يې ورسره وکړه. کرزی وايي هغه ډېر واقعيت بينه او په غوره توګه د مشکلاتو حلوونکی و.

کرزی وايي چي زما د ژوند يوه تر ټولو غوره کاميابي او خوشحالي دا وه چي زه پر دې بريالی سوم چي د ۲۰۰۲ م کال په اپريل کي

ketabton.com - The Digital Library

روم ته ولاړ سم، او اعليحضرت بيرته خپل ګران افغانستان ته راولم، په ځانګړې توګه هغه قصر ته چې ده په هغه کې بادشاهي کړې او ۳۰ کاله ورڅخه مسافر و.

کله چې روسان د وتلو په حال کې وه امريکا او پاکستان او (سعودي عربستان په افغانستان کې د تونددلاري اسلامي حکومت په راوستلو کې دلچسپي لرل او ايرانيان د شيعه) د درو سوو په شاوخوا کې افغان قومي مشران په اسلام اباد کې سره، راغونډ سول تر څو په جلا وطني کې يو حکومت رامنځته کړي. کرزی وايي چې ځينو مهمو قومي مشرانو په هغه کې د ګډون کولو څخه ډډه وکړل ځکه چې يو خو دا غونډه د افغانستان په خاوره کې نه وه، بل دا چې دا د بهرنيانو لخوا رامنځته سوې وه. سره له دې بيا هم ټاکني وسوې، پروفيسر مجددي د ولسمشر او پروفيسر سياف د لومړي وزير په توګه وټاکل سول. هيڅ هيواد د دغسي يوه جلا وطنه حکومت د رسميت پېژندلو سره دلچسپي نه لرل. خو موږ د دې شي کومه پروا نه کوله، ځکه چې موږ د دغه حکومت په جوړولو کې د مخ په وړاندي تګ يو څرک وليد دغه شي مقاومت کوونکي پر يوه مېز سره کښېنول ځکه چې تر دې وړاندي هيچا داسي نه وه سره ليدلي. که څه هم د يووالي خوند مو نه و. حکمتيار چې په هغه حکومت کې د بهرنيو چارو وزير ټاکل سوی و، ډېر ژر له حکومت څخه جلا سو او پر ځای يې پروفيسر رباني وټاکل سو. د نظامي کارپوهانو په نظر د حکمتيار کسان چې د جهاد په دوران کې عادي جنګيالي وه تر روسانو او طالبانو وروسته په تر ټولو ورانوونکو او تجزيه کوونکو توپکسالارانو واوښتل.

کله چې روسان له افغانستان څخه ووتل تر شا يې يو غلام حکومت د ډاکټر نجيب په مشري پرېښود او نجيب هغه څوک دئ چې په

ketabton.com - The Digital Library

۱۹۸٦ م کال کې د ببرک کارمل ځای ناستی سو. نجیب په خټه پښتون دئ خو د زده کړو په جریان کې کمونیسټ سو. په ۱۹۷۹ م کال کې چې کله روسانو افغانستان اشغال کړ، دی یې د خاد د مشر په توګه نصب کړ. خاد د روسانو د KGB معادل دئ. پر همدې چوکۍ نوموړی په خورا وژونکي او ډاروونکي انسان واوښت چې ډېر ژر یې د قصاب لقب وګاټه.

د مقاومت ډلو، عربي حکومتونو او په پېښور کې د غربي مرستو ټولني فکر کاوه چې مجاهدین به ډېر ژر په کابل ورننوزي او د نجیب حکومت به د هغوی په مخ کې د بوس په شان وي. کرزی وایي چې موږ یعني مقاومت کوونکو فکر کاوه چې د نجیب حکومت به ډېر ژر اخیري سلګۍ ووهي. خو موږ غلط فکر کاوه. روسانو افغان کمونیسټ اردو تر هغه ډېر ښه روزلی، منظم کړی، تجهیز کړی او په یو جنګي ماشین بدل کړی و تر هغه چې موږ یعني مقاومت کوونکو یې فکر کاوه.

کرزی وایي چې موږ په دغه شي تر یوه ډېر سخت درس اخیستلو وروسته ډېر ژر پوه سوو، چې په ۱۹۹۰ م کال کې د موقت حکومت تر جوړولو وروسته مو پر جلال آباد حمله وکړه. جلال آباد د کابل او پېښور په منځ کې پروت دئ او د خیبر کوتل ته تر ټولو نژدې افغان ښار دئ. د افغانستان او پاکستان تر منځ لویه لار هم له همدې ځایه تېرېږي او د کابل شرقي دروازه ده. کرزی وایي چې موږ هلته سخته ماته وخوړل او دا د مجاهدینو له پاره یوه غمیزه وه. اطراف او کلي د هغوی د واک څخه بهر و خو لوی ښارونه تر هغه وخت پوري د دوی په واک کې وه تر څو چې ټوله حکومت په وروستي ځل تسلیم سو. د نجیب حکومت تر درو کالو پوري بېله د روسانو د مستقیم نظامي ملاتړ څخه ژوند وکړ.

مجاهدینو نور حیرانوونکي شیان لرل. نه یوازي دا چې

ketabton.com - The Digital Library

کمونیستې حکومت تر روسانو وروسته دونه قوي راووت چې فکر یې نه کېدی. بلکي افغانستان په خپله نور هغه ځای نه و لکه څنګه چې مهاجرو د جنګونو په کلونو کي پرېښي و. کرزی وایي روسانو د اشغال په دوران کي د افغانانو اروا بدله سوې وه. مورږ یعني مقاومت کوونکي اوس بهرنیان سوي و او هغه افغانان چې د جنګونو په جریان کي په افغانستان کي پاته سوي وه داخلیان وه.

البته ډېر مجاهدین چې په کلونو د روسانو په مقابل کي جنګېدلي وه ببله دې چې وسلې پر مځکه کښېږدي، خپلو کورونو ته راستانه سي او په خپلو مځکو کي کار وکړي نور هېڅ نه غوښتل. دوی احساس کاوه چې د څه له پاره چې دغه مقاومت راپورته سوی و هغه یې تر سره کړ، چې هغه له هیواد څخه د سرو لښکرو ایستل وه. د دوی له پاره جګړه نوره ختمه وه او هدف تر سره سوی و. کرزی وایي چې زه په دغه شي د روسانو تر وتلو وروسته ډېر ژر وپوهېدم. دی وایي چې زه د کندهار ښار جنوب پلو ته په یوه کلي کي وم چې د یوه ښه مجاهد سره مي ولیده، دا شین کالی ملنګ و، ما له هغه څخه وپوښتل چې اوس په څه لګیا یې ده راته وویل چې د روسانو تر وتلو وروسته مي نه غوښتل چې د افغانانو سره جګړه وکړم له همدې کبله مي جنګ بس کړ اوس بزګري کوم.

په همدې شیان ډېری مجاهدین وه چې خپلې وسلې یې پر مځکه کښېښوولې او د کرزي له نظره همدا دوی تر ټولو ښه مجاهدین وه. خو د مقاومت لویې برخي په پاکستان کي د خپلو مرکزونو څخه د کمونیستې حکومت په وړاندي جګړو ته ادامه ورکړه، او د مهاجرو یوه لویه برخه یې چې په پاکستان، ایران او نورو ځایونو کي اوسېدل هم افغانستان ته راونه ګرځېدل. معنی دا چې د روسانو تر وتلو وروسته ډېر لږ تغیرات

ketabton.com - The Digital Library

راغلل. کرزي وايي موږ د روسانو د اشغال د دوران قصابي د نجيب د حکومت سره تړل او فکر مو کاوه چي جهاد ته بايد تر پايه ادامه ورکړل سي.

د مهاجرو لويه برخه د نولس سوه نيويمو کلونو په اوږدو کي او بيا د ۲۰۰۱ م کال د طالبانو تر سقوط پوري چي په افغانستان کي څه ورانی روان و ليري پاته سول. کله چي طالبان د کابل څخه ليري سول او د حامد کرزي په مشري لنډ مهاله اداره رامنځته سوه وروسته په لوی شمېر مهاجر افغانستان ته رامات سول. په دوی کي زياتو خپل کورونه د تېرو شلو کلونو راهيسي نه وه ليدلي او په همدې جلا وطني کي يې يو نوی افغان نسل زېږولی و. چي په هغوی کي ډېرو يې د خپل لس کلني او شل کلني ژوند په جريان کي پښه په خپل هيواد کي نه وه ايښې چي زياتو يې د ځان سره نوي ارزښتونه او توقعات راوړل.

د نجيب الله سره د درې کلني جګړې په جريان کي يو بل مشکل راپورته سو، چي حتی د روسانو تر وتلو وړاندي لا د مقاومت کوونکو ډلو لخوا د واک د تر لاسه کولو له پاره جګړه پيل سوه. د روسانو تر وتلو وروسته دا جګړه نوره هم سخته سوه. کله چي مختلفو ډلو د واک د تر لاسه کولو له پاره په مانورو لاس پوري کړ او نجيب په ۱۹۹۲ م کال کي په داسي حال کي مجاهدينو ته واک وسپاره چي د هغوی تر منځ سخته بې نظمي رامنځته سوې وه. د حکمتيار ځواکونه چي د پاکستان د ISI د چينل د لاري امريکا حمايه او شتمن عربي اسامه بن لادن تکويه کول په پراخه توګه د شمال د افسانوي قوماندان احمدشاه معسود سره نښتل، چي هغه هم په پراخه پيمانه د امريکا له مرستو څخه برخمن و.

دغو دوو مسلطو ځواکونو د دې له پاره مانورونه کول تر څو په

ketabton.com - The Digital Library

کابل کي داسي ځایونو ته ځان ورسوي چي په پای کي نجیب واک وسپاري. دوی کابل تر لاسه کړ. د نجیب رژیم وروستی، سلګی، وهلې چي پر دېوالونو به داسي شعارونه ورته لیکل سوي وه چي یوازي یو له بل سره د خپل ځان ساتلو له پاره جګړه وکړئ. ځوا کمن ازبک توپکسالار* چي په شمال کي د نجیب قوي متحد و د ۱۹۹۲ م کال په جنوري کي د خپلو ملېشو سره دنجیب څخه بېل سو او د مسعود سره ملګری سو. د نجیب څخه د دوستم جلا کېدنه د هغه د حکومت د پای شېبې خورا لنډې کړې. په جنیوا کي د ملګرو ملتونو تر نظارت لاندي خبرو پر دې موافقه وکړل چي نجیب دي د مجاهدینو د ډلو پر ځای (یوې بې طرفي اداري) ته په تدریجي توګه واک وسپاري. کرزی وایي چي دا نو هغه وخت و، چي د نجیب حکومت وروستی، سلګی، وهلې او موږ یعني مقاومت کوونکو د تغیر راوستلو له پاره اماده ګي نیول.

کله چي د نجیب په حکومت کي درزونه پیدا سول، تر دې حده چي په خپله ونړېږي، حکومتي ګارنېزیونونه خپلي خواوي بدلي کړې او مقاومت ته د ښار ګوټو تسلیمول پیل شول خو هر څه مځکي لا پر غلطه لار خوځېدلي وه چي د کابل لار د مجاهدینو د نورو وینو او وحشت سره تړل سوې وه.

لومړي ښارګوټي چي مجاهدینو ته په لاس ورغلي هغه د ارزوګان ولایت مرکز ترینکوټ و. د کرزي هغه یاد دي وایي چي کله موږ د ښار پر لور حرکت کاوه یوه قوماندان ما ته را ږغ کړل چي ژر کوه ښار د سقوط په حال کي دئ. ما هغه ته وویل چي ته ژر مځکي ولاړ سه او زه هلته دوې ورځي وروسته ورسېدم. کله چي هلته ورسېدم او څه چي مي

---

* لیکوال دوستم په غلطۍ سره تاجک لکړي و.

ketabton.com - The Digital Library

ولیدل تکان مې وخوړ. تیاره یوه قصابي وه چې هر چیري د انسانانو جسدونه تر سترګو کېدل چې دا ټوله افغانان وه. کرزی وایي ما فکر کاوه چې ولې دا خلک ووژل سول؟ چا ووژل؟ زه د هغه وخت راهیسي د هغه سوالونو په جواب پسې ګرځم خو تر اوسه مې لا جواب نه دي ورته موندلی. زه اوس په دې باور یم چې هغه وژني او وحشت زموږ له پاره یوه ښه نښه وه، خو موږ دونه هوښیاران نه وو، چې په هغه په خپل وخت کې وپوهېږو. د ترهګرو تاکتیکونه یوه نوې پدیده وه، چې ښېله شکه ورته د مقاومت په جریان کې د داسې کسانو لخوا لکه حکمتیار وړپېچکاري سوې وه، چې د هغه د قدرت تندي هیڅ حدود نه پېژندل او د هغه سخت دریځه بنسټپالنه د هغه د سعودي او ISI ملاتړ لخوا هڅول کېدل.

کرزی وایي څنګه چې مجاهدین پر مخ تلل او ښارګوټي یې نیول د بهرنیانو د نفوذ نښانې راڅرګندې سوې هر شي وحشي ښه غوره کړل او افغانان پخپله دونه ظالم او شدید سول چې یو د بل په وینو نه اوبېدل. کرزی وایي کله چې کابل موږ ته تسلیم سو، وژني رواني وې خو دوه کاله وروسته کله چې مجاهدین یو د بل په وړاندي جنګېدل دا هر څه خورا په وحشي ښه او خلاص مټ تر سره کېدل، چې تر هغه وروسته مو په پوره او ربښتینې توګه د افغاني دولت ټوټه ټوټه کېدل ولیدل.

په همدې وخت کې یو بل دولت هم پر نړېدو و، له افغانستان څخه د سرو لښکرو تر وتلو وروسته کمونیستي زبر ځواک هم رانسکور سو. د برلین دېوال ونړېد، اوسپنیزه پرده ماته سوه او د نورو خپلواک سوو هیوادونو له کبله د شرقي اروپا په نقشه کي تغیر راغی. سړه جګړه پای ته ورسېده او غربیانو وګټل. دا نړۍ د پېښو سلسلې سره ښوروول هغه زلزلې چې شوروي اتحاد یې نسکور کړ او ځینو نورو تکانونو یې د

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان له پاره روښانه او خواشینوونکې لړۍ لرل. د حامد کرزي په پلرني ټاټوبي کې د غربي نړۍ دلچسپي پر یوه اصول ولاړه وه. په جنوبي اسیا کې د روسانو مخه ډب کول او سرې لښکري په داسې یو جنجال اخته کول او بې کفایته کول چې ښورښ ته ماته ورکړي لکه څنګه چې متحده ایالاتو په ویټنام کې ماته وخوړل. کله چې سرې لښکري ووتلې هغه هدف هم ورسره سم دستي سر ته ورسېد.

په ۱۹۹۲ م کال کې د مقاومت کوونکو ځواک پر دوو اصلي ځواکونو ووېشل سو، ملېشه هم ور اضافه او د ګلبدین حکمتیار ځواکونه چې د جنوب لخوا یې پرمختګ کاوه د افغان پلازمینه د دوو ځواکونو د زامو تر منځ راګیر و خو دا وخت دا زامي یو د بل په مقابل او د نجیب د پاته شونو ځواکونو په وړاندي کار کاوه. مسعود لومړی په حمله لاس پوري کړ د افغاني اردو د پاته شونو څخه یې د هوایي ډګر په شمول د ښار لویې ودانۍ ونیولې. حکمتیار په خوب بیده و چې له امله یې ځواکونه د ښار په څنډو کې پاته سول.

کرزی هغه روښانه پېښه بولي. دی وایي چې په ۱۹۹۲ م کال کي زه د مجاهدینو په هغه لومړۍ ډله کي وم چي کله نجیب د واک د سپارلو اعلان وکړ کابل ته ننوتل. ما د پروفیسر مجددي سره سفر کاوه ځکه چي هغه اوس د افغانستان ولسمشر و او هغه ډېره ترخه تجربه وه. کرزی د ۱۹۷۸ م کال راهیسي د کابل ښار نه و لیدلی په ځانګړې توګه پر داود خان تر خونړۍ کودتا وروسته چي ده هیواد پرېښاوه. په اپریل کي چي د مسعود ځواکونو په لویه پیمانه د ښار په شرقي دروازې یرغل ور وړ کرزی په پېښور کي د جلا وطني حکومت په غونډه کي و او ناکامي هڅي یې کولې، تر څو مسعود او حکمتیار وهڅوي چي ځواکونه سره یو کړي.

ketabton.com - The Digital Library

خو حکمتیار هغه رد کړ. کابل ته د مجاهدینو په بریالی او منظمه توګه راتګ د کرزي یاد دي. موږ په یوه کاروان کي سفر کاوه. چي په سلګونو کسانو د ټولو مقاومت ډلو استازیتوب کاوه خو حکمتیار زموږ سره نه و، ځکه چي دغه کاروان د مسعود لخوا چي په یوه ټانک کي سپور و رهنمایي کېدی، موږ د پېښور څخه جلال آباد او بیا کابل ته ولاړو. په دا سبا چي کابل ته ننوزو شپه مو د څرخي پله او نظامي اکاډیمی سره نژدې تېره کړه. ما په هغه شپه خپله خونه له جنرال نوروز سره شریکه کړه، چي زما انډیوال او په لنډ مهالې اداره کي لوی درستیز ټاکل سوی و، چي یو خورا باډسپلینه او مسلکي عسکر و. هغه شپه ډېره یخه وه. په دا سبا افغان اردو همهلته و چي مجاهدین د کابل ښار ته بدرګه کړي.

کرزی وایي چي کله مي هلته راغونډ سوی نظامي ځواک ولید ښایست او مسلکیتوب یې ډېر حیران کړم او دا زما لومړی ځل و چي روسي روزل سوی اردو له دونه نژدې څخه وینم، چي مجاهدینو په کلونو ورسره جګړه وکړه. د هغوی لباس خورا منظم، او وسلې او وسایط یې خورا پاک او اخلاق یې د باډسپلینه سرتېرو و. د اردو مشران د ولسمشر مجددي سره یوې خوني ته ننوتل چي ورسره د تسلیمی پر شرایطو وږغېږي، وروسته موږ موټرانو ته وختلو او د کابل پر لور روان سولو.

د ښار اوسېدونکي کله چي مقاومت کوونکي دښار څنډو ته ورسېدل د جګړو سره ډېر اشنا سوي وه چي هیڅ د وارخطایی احساس یې نه کاوه خو د همدې بري له کبله یو ډول محتاط و. خو کله چي موږ ښار ته ننوتو په خلکو کي مي یو ډول ښېره ولیده. کله چي موږ د روسي جوړ لوی اپارتمانونو یعني مکروریانو څخه تېرېدو د اپارتمانونو پر کړکیو پردې کش سوي وې او خلکو د کړکیو تر شا موږ ته کتل.

ketabton.com - The Digital Library

دغو مشرانو په موقتي توګه په يوه ماڼۍ کي واړول چي وروسته د متحده عربي اماراتو سفارت سو. کرزي خپل پلرني ښار ته په حيرانوونکي احساس سترګي ور واړولې. کرزي وايي چي کابل لا تر همدې وخت پوري روغ و خو را وروسته ونړېد. د روسانو سره د جګړې کولو وروسته د نجيب سره د جنګ په دوران کي کابل لا تر دې مهاله هغسي روغ رمټ، پاك ستره او منظم ښار و لکه کرزي چي په ځواني کي پرې ايښی و. د ښار لويي وداني د وزارتونو په شمول، مسجدونه او د دارالامان پرتمينه ماڼۍ چي د شاه امان الله خان له پاره په نونس سوه شلمو کلونو کي جوړه سوې وه تر اوسه ولاړه وه. خو بالاخره دا هر څه د راوروسته کلونو په جريان کي ونړېدل. زه چي هلته وم ډېر احساساتي وم خو هغه وخت خوشحالي په دې کي وه چي موږ بری لمانځه خو په دې نه و خبر، چي دا د تراتيژيديو پيل دئ. مجاهدينو د همدې بري د لمانځني په خاطر په زرګونو د توپکو ګولۍ په هوا کي فير کړې چي بيرته مځکي ته راتګ يې په درځنونو بېګناه انسانان او يوه شپه دمخه د کرزي د خوني ملګری جنرال نوروز د ورور په شمول يې ووژل.

په جادو کي د ډزو ږغونه اورېدل کېدل، ځکه چي د نجيب د اردو ځينو پاته شونو مقاومت وکړ خو نور اکثره ډزي د خوشحالۍ وې، خو د مسعود او حکمتيار د زرګونو جنګياليو سره ګډېدل ډېر ژر يوې بلي چاودني ته زمينه برابره کړه او دا د بلي افغاني جګړې پيل و.

نوي حکومت په پېښور کي د مقاومت کوونکو تر منځ د خبرو په ترڅ او د څلورم لاربنود د واک د سپارلو د موافقې په رڼا کي منځته راغلی. داسي چي پروفيسر مجددي به دوې مياشتي د ولسمشر په توګه وظيفه تر سره کوي. وروسته به رباني څلور مياشتي او تر هغه وروسته به

ketabton.com - The Digital Library

واک د مجاهدینو د رهبرانو شورا ته سپارل کېږي. تر هغه وروسته به لویه جرګه د افغانستان حکومت ټاکي چي پر همدې لار به ملت مخ په وړاندي درومي. کرزی وایي چي هیڅ شی د پلان مطابق تر سره نه سو. کله چي مجاهدینو واک تر لاسه کړ خپله په دوی کي د ځینو ډلو تر منځ جګړه نوره هم بنسټیز سوه.

په حقیقت کي د واک د رسمي سپارلو څو ساعته وروسته د مسعود او حکمتیار تر منځ جګړه پیل سوه، چي یو د بل ځواکونو کابل ودانۍ په ودانۍ او بلاک په بلاک په کنډواله بدل کړ. کرزی په دې باور دئ چي د دغه ورانوونکي جګړې تخم په ډېره ښه توګه د واک سپارلو وړاندي کرل سوی و چي کله د مجاهدینو ځینو مشرانو او د بهرنیانو د ګټو ساتونکي کابل ته د نجیب د حکومت سره د خبرو کولو له پاره پر خپل سر راغلل. د پردې تر شا خورا ډېر کسان وه چي د هري ډلي په وړاندي به یې دسیسې جوړولې. هر هیواد کوښښ کاوه چي د پلازمېني یا هیواد یوه برخه ونیسي تر څو دوی پر واکمن وي.

د مجاهدینو تر بري وروسته کرزی د بهرنیو چارو وزارت ته ولاړ تر څو همدلته د بهرنیو چارو د وزیر د مرستیال په توګه خپل یو پوسټ اشغال کړي. خو د هغې ورځې وروسته په افغانستان کي هر څه پر بد مخ واوښتل. دی وایي چي دا یوه بدمرغي وه. د ملي یووالي ټولي هڅې په اوبو لاهو سوې. اردو او وسلې یې سره ووېشل سوې، هري ډلي چي په کومه وسله، ټانک یا الوتکي نیولي وې خپل دډلي نوم به یې پر لیکلی و. د کرزي د اټکل له مخې د دوو درو کلونو په جریان کي ډېر ښه افغان هوایي ځواک چي څلور سوه روغې الوتکي او سل څرخي الوتکي یې لرلې او په سوونو ښه روزل سوي پیلوټان یې په ډېره اساني سره له منځه ولاړل.

ketabton.com - The Digital Library

کابل د درو ځلورو ډلو تر منځ وویشل سو. چي نور افغان ښارونه هم همداسي در واخله. کندهار چي د کرزي پلرنی کور دئ، قومي وفادارو د ډلو ځای ونیو او ښار د درو ځلورو قومونو تر منځ سره وویشل سو. یوازینی ځای چي د یوه کس په واک کي و هغه غربي ولایت هرات و چي د ایران سره پر پوله پروت دئ. کرزی وایي چي د اسمعیل خان تر قوي رهبری لاندي هرات جوړ پاته سو او ژوند هم پکښې ډېر ښه و، چي وروسته بیا کرزي هغه کابل ته راوست. هر چیري د ښارونو په شمول د ډلو تر منځ خپل منځي جګړه پیل سوه. ځورونه د هري ورځي کار وګرځېد. دی هغه ته د افغانستان د ودانیو، ملکیتونو، میراثونو، قانونیت او په لویه توګه د خلکو د ژوندا اساسي بربادي وایي. ما تاسي ته د اساسي ورانی وویل دا ځکه چي زه په دې باور یم چي دا د دغو ډلو هدف و چي د افغانانو ژوند ور وران کړي او هیواد د بېوسی منګولو ته ور ټېل وهي. پر روسانو باندي زموږ بری په غمیزه او ماته بدل سو.

پروفیسر مجددي یوازي تر خپل ټاکلي وخت پوري چي دوې میاشتي و واک په لاس کي درلود، چي وروسته یې رهبري شورا ته واک وسپاره او هغوی د افغاني لنډ مهالي ادارې مطابق چي په پېښور کي ټاکل سوی و رباني د ولسمشر په توګه وټاکی. خو د کرزي په نظر اصلي مشکل وروسته رادبره سو. حکمتیار همدا پروسه رد کړه او پر کابل یې راکټونه و اورول، چي په زرونو خلک یې ووژل او بې شمېره ودانی یې ورانې کړې. د مسعود ځواکونو په جواب کي د حکمتیار پر مرکزونو حمله وکړه چي په همدې ترڅ کي نور ګروپونه هم په جګړه کي ورګډ سول. کرزی وایي چي ځیني ورځي خو به له کورونو څخه نه سو وتلای او کله کله خو به راکټونه زموږ په کورونو کي هم ولګېدل. دی وایي چي زما په

ketabton.com - The Digital Library

شخصي کور کي دوه ځله راکتونه ولګېدل. موږ کوښښ کاوه چې حکومت همداسي فعاله وساتو، خو ناممکن و. لنډه مهاله اداره په خپله تر دې وروسته په خورا بېوسه توګه وېشل سوې وه. کرزی وايي چې يوه ورځ د بهرنيو چارو په وزارت کي زما دفتر ته يو پوليس راغی ماته يې وويل چې موږ دوه کسه پاکستانيان نيولي دي چې هغوی د نورو دو کسانو سره ليدل سوي وه، چې د لومړي وزير له دفتر څخه راروان وه. کرزي وايې ما وويل چې دا څنګه امکان لري چې موږ دي همداشي بهرنی نړۍ او افغانانو ته تشريح کړو چې د ولسمشر کسان دي له دې کبله يو څوك توقيف کړي چي د لومړي وزير له کسانو سره قدم وهي.دا داسي يوه نړۍ وه چي هر څه پر خپل سر پکي روان و ، چي په مکمله توګه د عادي او نورمال حالت اصول پکي له منځه تللي وه ، چي دا شي هر چا ته څرګند و.

د بهرنيو چارو د وزير په توګه د ده د رول له مخي کرزی په بار بار د ملګرو ملتونو او په غرب کي د خپلو زړو ملګرو څخه مرسته وغوښتله خو هيچا يې پر خبره غوږ ونه نيوی. کرزی وايي چي دا اوس ډېره روښانه وه چي د شوروي اتحاد تر ماتېدلو وروسته افغانستان غربيانو پرېښود خو حتی موږ د غرب د پرېښوولو دا نښي په ۱۹۸۹ م کال کي د روسانو تر وتلو وروسته لانه ليدی ځکه چي وسلي د جنېوا د تړون پر خلاف را رواني وې. تر هغه وخت پوري چي کله موږ په پېښور کي و د غرب ډيپلوماتيکه ټولنه زموږ سره په چارو کي دخله وه خو چي کله مجاهدينو په کابل کي واك تر لاسه کړ غرب ولاړ.

امريکا خو د CIA د افغان عملياتو تر بندولو څو مياشتي وړاندي کډه بار کړه. د برطانيې سفارت چي د روسانو د ټوله اشغال او د کمونيستي حکومت په جريان کي پرانيستی و وتړل سو. کرزی وايي چي ما هغوی ته

ketabton.com - The Digital Library

په خورا ټینګه وویل چې دا کار مه کوئ، خو هغوی وکړ. د امریکا سفارت خو څو کاله وړاندې لا افغانستان پرې ایښی و، حال دا چې د امریکا حکومت د روسانو ضد جګړه کې د افغان مقاومت ملاتړ کاوه. خو اوس د ۱۹۹۲ م کال په پسرلي کې دا دخالت پای ته رسېدلی و. افغانستان د یوه بې ارزښته دولت حیثیت خپل کړی و. کرزی وایي چې د دغو غمیزو د لړلي تر شا دغه سببونه وه چې موږ افغانان یې په کلونو د اور په لمبو کې وسوځولو چې وروسته یې په ۱۱/ ۹ کې امریکا او ټوله نړۍ په غبږ کې راونغاړل.

د غرب د ملاتړ پرته افغانستان د نورو د اغېزو په مخنیوي کې ناتوانه و او دا دغرب دښمني ایډیالوژۍ وې چې غرب د دغه خطر په پېژندلو کې پاته راغلی و. د سعودي شتمن اسامه بن لادن چې وروسته پر غرب د حملو له کبله د نړۍ تر ټولو ستر غوښتونکی جنایتکار سو د جهاد تر پردې لاندې یې په خورا ارامه توګه خپل فعالیتونه کوله چې د نولسوه اتیایمو کلونو په جریان کې د پېښور په شاوخوا کې لیدل کېدی. هغه په سعودي کې بسپنه راغونډول تر څو توندلاري ډلې په حمایه کړي، لکه حکمتیار او سیاف او ځوان سعودیان به یې په افغانستان کې د جګړې له پاره استخدامول. د ۱۹۸۸ م کال په شاوخوا کې یې یوه ډله جوړه کړه، چې په القاعده سره وپېژندل سول. چې ورته (Matia costa nostra) وایې چې ساده مفهوم یې بنسټ کېدای سي. د شاهي کورنۍ سره د ده د تقریري مخالفت په پایله کې هغوی دي په ۱۹۹۱ م کال کې له هیواد څخه وشړی او ده خپل ټول پام په افغانستان او افریقا کې د راډیکال اسلامي غورځنګونو و ملاتړ ته واړوی، په سوډان کې یې یو کور رانیوی چې له هغه ځایه به یې په یمن او افریکا کې امریکایي هدفونه په نښه کول.

ketabton.com - The Digital Library

کرزی د مجاهدینو دوره د نورو څواکونو له پاره د لویو مداخلو وخت بولي چي البته دا مثبتي مداخلې نه وې. دی وایي چي هیواد په نابېره توګه د ټولو ګاونډیانو د پلانونو له پاره پرانیستل سو. که چیري دوی غوښتل چي وران یې کړي کولای یې سوای. که یې زړه سوی وای چي یوه ډله د هغه بلي په وړاندي وجنګوي ورته مشکل نه وه. که یې غوښتي وای چي وژني وکړي په مخ کي ورته کوم خنډ نه و. څینو مصلح کسانو غوښتل چي د افغانستان په اړه خپل اواز پورته کړي خو هغه چا نه اورېده. افغانسان خپل اواز له لاسه ورکړی و، او دا چي غربیان له افغانستان څخه پر شا سول د کرزي په وینا په لوی لاس د افغانستان ټولواکي کمزوري سوه.

کرزي بالاخره په ۱۹۹۹ م کال کي کابل پرېښود ځکه چي نور هلته د ده له پاره ژوند کول ناممکن و. دی وایي چي د ولسمشر رباني او بهرنیو چارو د وزیر سیاف سره یې ښې اړیکي لرلې خو په کابل کي حالت ورځ تر بلي خرابېدی. د بې نظمۍ په دغه دوران کي به کرزي هره ورځ وزارت ته د کار راپور ورکاوه، ماسوا له هغو ورځو څخه چي راکټي حملې به خورا ډېري وې او موږ به له کوره نه سوای وتلای. وروسته یوه ورځ یو افغان چي ده نه پېژندی د ده دفتر ته راغلی ورته وې ویل چي ولسمشر رباني غواړي ستا سره ووینې. دی وایي چي زه یو څه شکمن سوم ځکه چي دا هغه عادي لار نه وه چي زه به ولسمشر ورغوښتم سره له دې بیا هم ما ورته وویل چي داسي ده نو درځه. هغه ناآشنا کس کرزی یوې ودانۍ ته بوتلی چي دی ډېر ښه پوهېدی چي دلته رباني د چا سره نه ګوري او لوړ منزل ته یې رهنمایي کړ، چي هغه ځای د تحقیقاتو د دفتر غوندي ښکارېدی. موږ کښېنستو چي یو بل نابلده کس هم راغی او زما

ketabton.com - The Digital Library

ځخه یې پوښتنې پیل کړې داسې چې څوک د ملي نجات پر طرف و؟ مختلفو کسانو د چا خوا ونیول؟ دا دغو کسانو خورا ناوړه پوښتنې وې چې زه هیڅ نه پوهېدم چې دا څوک دي چې زما ځخه پوښتنې کوي. د کرزي ژوند شاید په خطر کي لوېدلی وای ځکه چې دی په غیرخوندي ځای کې د ناپېژندلو کسانو سره په یوه وژونکي او ډاروونکي ښار کي و. خو کله چې به اوس ده جواب ورکاوه او یا به یې د تشریح له پاره غوښتنه ځني کول، راکټ د همدې ودانۍ پر سر ولګېد ، خاوري، ډبري او د ښیښو ماتي ټوټې پر دوی راشوه سوې. کرزی له ودانۍ ځخه وتښتېد او وزارت ته راغلی هلته یې ویني او هغه دوړې و خاوري له ځان ځخه پرېولې او د بهرنیو چارو وزیر یې پیدا کړ او له پېښې ځخه یې خبر کړ. هغه ډېر حیران سو چې داسې پېښه څنګه امکان لري چې تر سره دي سي، چې دا زما او ستا دواړو له پاره یوه اشاره ده چې نور حالات د کنټرول ځخه بهر دي. وروسته ما ده ته وویل چې نور دا ځای زما ځخه پاته دئ. کرزي موټر کرایه کړ له هغه ځایه پېښور او بیا کوټې ته ولاړ. رباني دغه پېښه په سختو ټکو وغندل او هغه خلک چې له ده ځخه یې پوښتني کړې وې د افغانستان دښمنان وبلل خو په هغه وخت کي د ده خبرو چنداني ارزښت نه درلود.

د هغه وخت کیسې ویل د ځوروني، وراني، هیواد پلورني او د افغانستان د خلکو د غمیزي او غربت پارونه ده. داسې ډېري کیسې سته چې هغه کسان چې خپل هیواد ته راستانه سول، څنګه بیرته پاکستان او ایران او نورو هیوادونو ته وتښتېدل. کرزی وایي چې د ډېرو داسې دسیسو کیسې سته چې د بهرنیانو لخوا پر لار اچول سوي وې تر څو د افغانستان روح ور ووژني.

ketabton.com - The Digital Library

هغـه دا و چـي طالبـان صـحنې تـه راوړانـدي سـول او د افغانـانو اکثریت د حامد کرزي په شمول د هغوی خوا ته ور مات سول.

ketabton.com - The Digital Library

(۵)
د طالبانو راپورته کېدل

ketabton.com - The Digital Library

طالبان چي په لومړي سر کي د مجاهدينو له پخوانيو ډلو څخه جوړ وه راپورته سول، ځکه يې طالبان بلل، چي د مذهبي ښوونځيو څخه راوتلي وه. طالب په اصل کي مذهبي عالم ته ويل کېږي. دغو ښوونځيو ته مدرسې هم وايي چي د پاکستان په خاوره کي موقعيت لري او زده کوونکي يې هغه افغان ځوانان دي چي کورنۍ يې د روسانو د اشغال په وخت کي پاکستان ته مهاجري سوي وې.

مدرسې د اسلام ډېر زيږ او سختګيره شکل تدريسوي، چي تر جګړې وړاندي افغانانو هغه هيڅ نه پېژانده. ډېرو افغانانو د سوني اسلام په حنفي ښوونځيو کي زده کړي کړې دي چي د قرآن تر ټولو د زغمه ډکه ترجمه ده. په پاکستان کي مدرسې وهابيزم تدريسوي چي په لويه پيمانه د سعوديانو لخوا راوړل سو، چي غوښتل يې د روسانو له خوا د اشغال سوي افغانستان په مذهبي او سياسي چارو کي نفوذ وکړي.

د ځوانو افغانانو جذبېدنه او د دغه ايسار سوي ديني زده کړو په اړه د دوی د نه پوهي له کبله مدرسو دغه متعصب ځوانان سره راغونډ کړل، تر څو د طالبانو تر سپين بيرغ لاندي د مذهب په نامه مارچ وکړي.

په ۱۹۹۴ م کال کي رواني کورنۍ جګړې هيواد ټوټه ټوټه او په يوه بې قانونه دولت او د سيمي د ټوپکسالارانو او بدمعاشانو په خوندي ځای يې بدل کړ. افغانانو سولې، نظم او ثبات ته ډېره اړتيا لرله او دوی طالبان خپل ژغورونکي وليدل، په نولس سوه نويمو کلونو کي طالبان د يو ځواک په توګه د راپورته کېدو په حال کي وه، چي د ۱۹۹۴ م کال په پسرلي کي تر يوې پېښي وروسته په پرهېزګارو سره مشهوره سول. کرزی هغه کيسه داسي کوي، چي په کندهار کي يو ټوپکسالار له خپلي حريفي ډلي څخه دوې نجوني وتښتولې چي وروسته د هغه ټوپکسالار په مرکز

ketabton.com - The Digital Library

کي ورسره ډله ییز جنسي تېری وسو ، د طالبانو یوې کوچنۍ ډلي پر هغه مرکز حمله وکړه، نجوني یې آزادي کړې او هغه خلک یې په دار وځړول. د دغـي ډرامـاتیکي ژغـورني خبـر خـورا ژر پـه پراخـه کچـه خپـور سـو. پاکستانیانو دا یوه موقع وګڼل او د طالبانو سره یې د وسلو، وسایطو او نظامي مشاورینو مرسته پیل کړه. پاکستان د هغي ستري تجارتي لاري چي مرکز یې اسیا ته غزېدلی دئ، چي د افغانستان له جنوب څخه تېرېږي پـه اړه ډېـر تـشویش درلـود ، دغـه لار د حکمتیـار د ځواکونـو لخـوا کنټرولېده، د دې مخالفت یې وکړ چي دغه پاکستاني بار سوي موټران دي افغانستان ته نه را اوړي، او هلته دي پر پوله په افغاني موټرانو کي خالي سي. حتی تر دې وروسته هم لاره ډېره ډاروونکې وه او اکثره به دغه مـوټران د وسـلوالو داړه مـارانو لخـوا تـښتول کېـدل. کلـه چـي طالبـانو سـرحدي ښـارګوټی سـپین بولـدک د اسـلامي حـزب لـه ځواکونـو څخـه ونیـوی، پاکـستان دوی دې تـه وهڅـول چـي هغـه تـښتول سـوی کـاروان راخوشي کړي چي البتـه دوی هم همدا کـار وکـړ. پـه همدې اوونـۍ کـي طالبانو کندهار ونیوی او د کابل پر لور په حرکت کي سول.

کرزی وایي د کندهار هر سړی پخپله طالبانو ته تسلیم سو، ځکه وژني، لوټماري او ورانۍ لا رواني وې د کله چي د مجاهدینو ډلو یو د بل په وړاندي جګړه پیل کړې وه. د مجاهدینو ځینو ډلو د طالبانو سره جګړه وکړه خو ډېر ژر یې له دې کبلـه ماتـه وخوړه چي طالبانو په پراخه اندازه ملاتړ تر لاسه کړی و او مجاهدینو هم د زړه له کومي جنګ نه کاوه. کرزی وایي چي موږ د دغه غورځنګ پـه اړه خورا لـوړې هیلي لرلـې، موږ هیله لرل چي طالبان به سوله راولي او افغانستان به بیرتـه افغانـانو تـه پـه لاس ورکړي. ولسمشر رباني، ما او نورو ګروپونو د دوی حمایت وکړ.

ketabton.com - The Digital Library

طالبانو د شمال پر خوا مخ پر کابل روان سول، او په غرب کي د هرات پر خوا چي د اسماعيل خان له خوا اداره کېدی، د ده ځواکونو د ځو اوونيو له پاره مقاومت وکړ خو بالاخره د ۱۹۹۵ م کال د سپټمبر په مياشت کي هرات د طالبانو لاس ته ولوېدی. اسماعيل خان ايران ته مهاجر سو، طالبان په همدې کال د کابل تر څنډو پوري ورسېدل، د لاري په اوږدو کي به يې د حکمتيار ځواکونه خالي سلاح او ماته ورکول خو د احمدشاه مسعود د ځواکونو له خوا چي د کابل د ساتلو هڅه يې کول مخه ونيول سوه. بالاخره طالبانو چي په پراخه اندازه د پاکستان او سعوديانو لخوا اکمال سوي وه د ۱۹۹٦ م کال د اګست په وروستيو کي يې جلال آباد چي د مرکز شرقي دروازه وه ونيوی او تر هغه يوه مياشت وروسته يې کابل پخپله ولکه کي کړ. برطرفه سوی کمونيسټ ولسمشر نجيب الله چي د ۱۹۹۲ م کال راهيسي يې د ملګرو ملتونو په دفتر کي پناه اخيستې وه له هغه ځايه راوايست او د ولسمشر ماڼۍ ته نژدې يې په دار وځړاوه. طالبانو دوه کاله په شمال کي د مزار شريف د نيولو له پاره چي د دوستم ټينګ مرکز و د د ډېرو تلفاتو په ورکولو سره جګړه وکړه خو دغه چاره ډېر ژر په پاکستاني مدرسو کي د طالبانو په استخدامولو او د وسلو او موټرو په اکمال سره تر سره سوه. د ۱۹۹۸ م کال په مني کي طالبانو د افغانستان پر ۹۰ فيصده خاوره کنټرول درلود. هغه نوره ۱۰ فيصده خاوره چي د شمال غرنۍ سيمه وه د احمدشاه مسعود او د تاجکو، ازبکو او هزاره وو د شمالي اتحاد تر يوه بيرغ لاندي اداره کېده. طالبان په دې ونه توانېدل، چي د شمال دغه سيمي تر خپل واک لاندي راولي خو په نور ټول افغانستان کي يو زيږ قانون حاکم کړ. په تدريجي توګه هيواد د بهرنيانو لخوا يرغمل سو چي داسي اسلام يې ورته راوړ چي نړۍ يې سره

ketabton.com - The Digital Library

ولړزول.

کرزی وايي چې افغانانو په لومړي سر کې ځکه طالبانو ته ښه راغلی ووایه چې قانون او نظم يې رامنځته کړ چې تر دې وړاندې بې قانوني، وژني او ورانی روان و. هر ځای چې به طالبانو نیوی هلته به سوله راتله. خو هلته به ډېر فشار او خورا ډېر ټینګار و. دوی هیواد شا ته بوتلی او ټوله هغه منځلاري شیان يې بند کړل چې په پراخه توګه منل سوي دي.

د ساعتیري پر ټوله فورمو، د کاغذباد الوزولو په شمول بندیز لګېدلی و. دوی خلک دې ته اړ ایستل چې راډیوګاني او تلویزیونونه مات کړي او د هر ډول موسیقۍ پر اورېدلو بندیز و. نارینه له ږیري خریلو څخه بند سوي وه. د ورځې پنځه وخته لمونځ چې د افغانانو عادت ګرځېدلی دئ چې په هر ځای کې يې وخت راورسېد تر سره کړي اوس باید په مسجد کي ادا سوی وای، خو پر ښځو د بندیز له کبله بیا طالبان د بهرنۍ نړۍ د ډېري غندني سره مخامخ وه. هیڅ ښځې نه سوای کولای چي بې له محرم کس څخه چي هغه به هم بالغ وي تر کور بهر ووزي، خو دا بیا د هغو ښځو له پاره خورا لوی مشکل و، چي مړونه به يې په جګړه کي وژل سوي وه. حتی که به یو څوک هم ورسره و نو بورقه يې باید اغوستې وای. ښځو ته د کار او زده کړي اجازه نه وه خو دوی وعده کړې وه چي کله پر ټول شر او فساد بریالي سي بیا به د نجونو ښوونځي پرانیزي او کرزی وایي چي دوی لا خپل هغه شکنجو، د لاس و پښو پرېکولو او د اعدامولو قانون ته زور وکړی و. خو غرب ته تر ټولو تکان ورکوونکی شي د کوچنیو خطاوو له کبله په جادو کي د خلکو وهل، په لوبغالو کي د سرونو پرې کول او په ډېرو ویشتل چي خلکو به هغه ته په ډېره خاموشي

ketabton.com - The Digital Library

سره کتل.

طالبانو د خبرو نه کولو او هیڅ معاملې تر سره کولو قانون هم وضع کړ. کرزی وایي کله چي طالبانو کابل ولکه کړ دوی له دې څخه انکار وکړ چي د مجاهدینو د هغه ډلو سره قدرت شریک کړي چي له دوی سره یې د کابل په نیولو کي مرسته کړې وه او زیات دغه ناراضه مجاهدین د طالبانو پر ضد سول. کرزی له همدې غورځنګ څخه په لومړي سر کي بېل سو. د طالبانو په اړه چي په لومړي ځل په بدو شیانو وپوهېدم هغه په ۱۹۹۴ م کال کي د اعتراض په شکل کرزي په کابل کي د مجاهدینو د غیر فعال حکومت ته استعفی ورکړل، کابل یې پرېښود او کوټي ته راغلی چي هلته تر اوسه لا د پروفیسر مجددي مرکز موقعیت درلود. د طالبانو یو غړی چي یو ملا و کرزي د سرو لښکرو سره د جګړې راهیسي پېژنده د ده لیدلو ته راغلی. دغه ملا د افغانستان څخه راغلی او یو ناروغ یې راوستی او له کرزي څخه یې وغوښتل چي داسي زمینه ورته برابره کړي چي دغه مریض جرمني ته او یا بل غربي هیواد ته د تداوي له پاره ولېږي. کله چي مو د ناروغ کس په اړه خبري پای ته ورسولې د افغانستان په اړه بحث شروع سو. ده وویل ښاغلې کرزیه ! د طالبانو دغه غورځنګ مخ په وړاندي ځي خو زه غواړم تاسي ته یو شی ووایم، زموږ تر منځ مېز و او دغه ملا خپل لاس لوېشت کړ او پر مېز یې کېښېښود او ویې ویل : بهرنیان چي زموږ هره لوېشت خاوره نیسي د زرګونو افغانانو وینې به وبهوي. دوی به د دې له پاره زموږ په زرګونو خلک ووژني. دوی به هیڅ رحم ونه کړي. دا د طالبانو د غورځنګ دریمه میاشت وه، چي زه په دغه لومړي خطر وپوهېدم چي هر څه سم نه دي.

راتلونکي خبر یو بل ملا چي ملا یارمحمد نومېده ورته راوړ. یوه

ketabton.com - The Digital Library

ورځ هغه په کوټه کې د کرزي دفتر ته ورغی او ورته ويې ويل چې په دغه تحريک کې داسې کسان سته، چې موږ يې نه پېژنو. دوی په ناڅاپي توګه زموږ په هيواد کې راښکاره سول. دا څوک دي؟ موږ هغوی نه پېژنو. خو تر اوسه لا خورا مجهز او خورا ښه وسلې لري. دا څه روان دي؟ ولې موږ افغانان دونه مسکينان يو چې دغه بهرنيان بيا خورا په غوره کې دي.

همدا رازونه همدا سې پسې ښکاره کېدل، کله چې طالبان د کابل پر لور روان وه داسې چې سيمې به ښېله د افغانانو د ښکاره دخالت څخه ورته تسليمېدلې. په داسې حال کې چې د طالبانو مهم مشران او قوماندانان په کندهار کې وه او ځايونه به ورته تسليمېدل. کرزی وايي دا چا کول؟ د رازونو افشا کېدل په همدې شان روان وه او زه وپوهېدم چې د طالبانو غورځنګ څونه تر اغېزې لاندې دئ.

په غورځنګ کې يوه بله نښانه هم راد بره سوه: په ۱۹۹۵ م کال کې هيڅ افغان طالب د کرزي سره تماس نه درلود. زه په دې وپوهېدم چې دوی زما سره په تماس نيولو کې مايوسه سوي دي او په کوټه کې زموږ کور ته راسې چې ما او زما پلار د پروفيسور مجددي په اداره کې کار کاوه او په دې هڅه کې و تر څو غربي هيوادونه افغانستان ته د مرستې له پاره رامات کړو. طالبانو به له کرزي سره د يوه مخالف کس په توګه کتل. چې البته دوی صحي هم وه. د ۱۹۹۵ م کال په نيمايي کې دی په دې وپوهېدی چې ځيني شيان خورا بد پر خرابېدو دي، ځکه چې طالبانو افغان کريکټر بايله او غورځنګ يرغمل سوی و. د چا له خوا؟ کرزی وايي چې يوه ورځ د څرخي الوتکي يوه پيلوټ چې ماله ډېره وخته راهيسې پېژانده زما د ليدلو له پاره څو واره زموږ کور ته راغی خو د دريم او که د څلورم مجلس په جريان کې يې ما ته وويل چې ما د طالبانو له پاره يوه

ketabton.com - The Digital Library

وظيفه تر سره کړل. ما ته وويل سول چي يو لوی ږيري عرب سړي د څو نظامي افسرانو سره د شرقي ولايتونو له يوې سيمي څخه کندهار ته راوړه. دی وايي چي دغه عرب د پيسو دوه ډک بکسونه د ځان سره لرل او دی د طالبانو مرکز ته ورغلی چي د ملا عمر او ملا رباني سره وګوري.

د دغه پيلوټ د کيسې تر اورېدلو وروسته کرزی په دې خبر سو چي د عربي هيوادونو ډېر کسان د نورو بهرنيانو سره د کندهار د هوايي ډګر شاوخوا سيمي ته راغلي دي.

په همدې شان ډېري همدا ډول کيسې کرزي ته د هغو پخوانيو مجاهدينو لخوا ويل کېدې چي د جهاد له وخت راهيسي يې ورسره پېژندل او په افغانستان کي دننه د روان بحران څخه خبر وه. وروسته نوموړی وپوهېده چي طالبانو پر هغه بنديزونه لګولي دي. يوه کس ده ته وويل چي په کندهار کي د بهرني استخباراتي شبکي يوه افسر راته وويل چي د کرزي څخه ليري ګرځه. وروسته چي کله امريکايي ځواکونو په هغه پسي د سوالونو د جوابولو له پاره کتل موږ د هغه د تسليمي چاري منظمي کړې خو هغه پاکستان ته وتښتېد هلته د پاکستانيانو له خوا ونيول سو او امريکايانو ته يې په لاسه ورکړ چي هغوی بيا ګوتنامو ته ولېږه. د همدې تېښتي له کبله ده خپل ځان مشکوک مجرم ثابت کړ. يو بل وخت چي طالبانو کابل ولکه کړ او په شمال کي د احمدشاه مسعود د ځواکونو سره په جګړه لګيا وه يو ځوان طالب په کوټه کي زموږ کور ته راغلی او زما د ليدلو له پاره يې هلته څو ورځي تېري کړي وې. بالاخره يوه کس وويل چي دغه نفر د يوې هفتې راهيسي انتظار کوي که چيري وخت لرې له هغه سره وګورئ. د هغه سره مي د ماخستن تر ډوډۍ وروسته وخت وټاکه کله چي ډوډۍ وخوړله سوه، هغه مي په لوړ منزل کي خپل د

ketabton.com - The Digital Library

مجلس خوني ته راوغوښت، چې موږ به هلته کار کاوه. ما ترې وپوښتل چې تاسې څوک یاست؟ ده کرزي ته خپل نوم ووایه او هغه نفر په مرکزي افغانستان کې د ارزګان ولایت ښځه و. ده کرزي ته وویل چې زه د پروان په ولایت کې وم، چې دا ځای د کابل شمال پلو ته دئ او هلته مې یو ډېر نابلده شی ولید. ده وویل چې زه د طالبانو د هغه ۱۵۰ کسیزې ډلې غړی وم چې موږ ته وظیفه راکړل سوه، چې د پروان ولایت د غوربند د سیمې کنټرول په لاس کې واخلو. خو کله چې موږ د هغه ولسوالۍ کلي ته ورسېدو چې نور ځواکونه بیا د وړاندې لا هلته رسېدلي وه او ډېر خلک یې وژلي وه. موږ هغه څوک و چې باید پر دغه ځای مو حمله کړې وای.

دغه ځوان کرزي ته وویل چې په دا سبا سهار موږ د څلورو پنځو SUVموټرانو کاروان ولیدی، چې توري سیښې یې وې له دوی ښځه تېر سول. دی وایي چې کله دوی تېر سول موږ زموږ قوماندان سره راغونډ کړو او راته وېې ویل چې دا یو راز دئ، چې دا خلک څوک وه او څوک هلته تر موږ مخکې ورسېدل. موږ د چا له پاره جګړه کوو؟ ما فکر کاوه چې موږ د افغانستان له پاره جنګېږو، د ښه حکومت له پاره جګړه کوو خو دلته اوس نور کسان دي. دغه قوماندان ولاړی چې د همدې شیانو په اړه ښه فکر وکړي، چې وروسته یې بیرته موږ سره راټول کړو. ده خپلو جنګیالیو ته وویل چې زه نور په دغه جګړه باور نه لرم. دا زموږ جنګ نه دئ. دا افغاني شی نه دئ، په تاسې کې چې هر څوک غواړي ولاړ سي کولای سي ځکه چې دغه کسان به سزا ونه ویني.

دغه ځوان طالب کرزي ته وویل چې وروسته ما خپل ګروپ پرېښووی خپل کلي ته راغلم او هلته مې دا کیسه خپل پلار ته وکړه، هغه راته وویل چې کوټې ته ولاړ سه هلته همدا کیسه حامد کرزي ته وکه. دا د

ketabton.com - The Digital Library

دغه ځوان داستان و، چې تر هغه وروسته د کرزي د کور څخه ولاړ او بیا یې تر اوسه نه دئ لیدلی.

کرزی وایي چې دغه پېښې زه په دوو شیانو باوري کړم، یو دا چې د افغانستان په ورانولو کي د بهرنیانو لاس و بل دا چې زه یې په سهېل ختیځ کي د طالبانو په مخالف مرکز بدل کړم. ما نه دغه طالب پېژانده او نه هم د هغه پلار، خو بیا هم هغه خپل زوی سیده ما ته راولېږه.

د کرزي په باور چې یو څرګند لاس او هڅي په طالبانو کي لیدل کېدې، چې افغانستان بې حرمته کړي. نژادي نفرت راولاړ کړي. د افغان ټولني سپکاوی وکړي، زړه ورتوب یې ور مسخه کړي او په خپلو کولمو یې نس ور وګنډي. دوی غوښتل چې افغانان بې عزته کړي. د خپل پېژند څخه یې محروم، غیرانساني او بې کلتوره یې کړي. د بېلګې په توګه چې ښځه د خپل خاوند په مخ کي وهل او یا مېړه یې د خپلي ښځې په وړاندي له دي کبله په بازار کي وهل او سپکول چې مېرمني یې غلط رنګ بوټونه په پښو کړي دي. کرزي ته په همدې اړه د ملګرو ملتونو د یوه کارکوونکي لخوا چې د بنګله دیش هیواد اوسیدونکي و د هغو تاکتیکونو په اړه وویل چې کله ده په افغانستان کي د کار کولو پر وخت لیدلي و. ده ماته وویل چې زه په افغانستان کي د بنګله دیش په شان د توهینونکو پېښو شاهد یم او کله چې ما هغه ولیدي سمدستي وپوهېدم چې خورا اساسي هڅي رواني دي تر څو د افغانانو څخه خپل تهذیب واخلي، اروا یې ور ووژني، او په مذهبي توند لاریتوب یې وربدله کړي. اسلام؟ طالبانو هیڅ اسلام نه عملي کاوه، برعکس دوی اسلام ته د ماتي ورکولو اله وه چې د همدي له پاره راوتلي و چې اسلام او افغانستان یو ځای سره وران کړي. هر څه چې دوی تر سره کړل هغه د اسلام پر ضد وه. د

ketabton.com - The Digital Library

ښځو سپکاوی اسلام نه دئ، کوچنیان د ښوونځیو څخه محرومول اسلام نه دئ، د ژوند اخیستل د اسلام پر ضد دي او خپل هیواد خرڅول د اسلام پر ضد کار دئ.

کرزی په دې باور دئ، چې طالبان د بهرنیو ځواکونو اجنټان سول، تر څو افغانستان د زرګونو کلونو د تاریخ او کلتور څخه بې برخې کړي او افغانان هغه وخت په دې وپوهېدل چې د افغاني مشرانو اساسي وژني پیل سوې، چې په هغو کې د کرزي خپل پلار، او بل لوی قوماندان عبدالحق وژل او د بامیانو د بتانو ورانول شامل وه. د بودا دغه جوړه مجسمې چې یوه یې ۱۷۵ فوټه لوړه په بامیانو کې په یوه پرښه کې ۱۸ سوه کاله په افغانستان کې تر اسلام وړاندې جوړه سوې وه، دا یوه تاریخي خزانه وه، خو طالبانو هغه د ۲۰۰۱ م کال په اپریل کې په چاودېدونکو توکو او توپونو ونړول او ذره ذره یې کړل. چې په نړۍ کې یې په پراخه توګه پر ضد مظاهرې وسوې. کرزی وایي چې افغانانو دا کار غلط باله، خو په هغه وخت کې دوی د همدې شي د مخنیوي له پاره توان نه درلود. په هزاره بامیانو کې د طالبانو څخه نفرت کېده، هزاره ګانو د شمالي ټلوالي په ملاتړ په مزارشریف کې جګړه وکړه خو د طالبانو له خوا په اساسي توګه د کسات اخیستلو له کبله ووژل سول. د بامیانو اوسني اوسېدونکي وایي چې دوی د دې شاهدان دي چې دغه بتان د پاکستان د نظامي مشاورینو لخوا ونړول سول.

که څه هم کرزی او پلار یې په افغانستان کې نه وه، خو دوی د هغو پخوانیو مجاهدینو له کبله چې په پخواکي یې ورسره ملګري وه او اوس د طالبانو د غورځنګ غړي وه په واسطه په افغانستان کې معلوماتو ته په پراخه کچه لاس رسی درلود. دغه معلومات کرزیانو ته پر هغه

ketabton.com - The Digital Library

سربېره راتلل چي د کرزي سره د تماس نه نيولو اخطارونه ورکول کېدل. کله چي د داسي کيسو اورېدل ډېر سول چي د طالبانو په غورځنګ کي د افغانانو واک ورځ تر بلي لږېږي کرزی په دې فکر کي سو چي د طالبانو په وړاندي يو مقاومت سره منظم کړي. کرزی وايي تر دې وړاندي چي موږ دغه مرحلې ته ورسېږو موږ کوښښ کاوه چي له دوی سره خبري وکړو. موږ د ۱۹۹۵ م کال په پيل کي يو لوړ رتبه پلاوی کندهار ته د ملا عمر سره د ليدلو له پاره ورولېږی خو ده له موږ سره د ليدلو څخه انکار وکړ او خپل مرستيال دوهم لمبر کس ملا رباني يې د هيئت سره د ليدلو له پاره ور ولېږی. د کرزي پلاوي دوی ته وړانديز وکړ، چي طالبان دي د افغان کارپوهانو څخه مرسته وغواړي لکه اقتصاد پوهان، انجنيران او تيکنوکراتان چي هيواد پر پښو ودروي. خو طالبانو دغه وړانديزونه رد کړل. کله چي طالبانو په ۱۹۹۶ م کال کي کابل ونيوی دوی حامد کرزی په ملګرو ملتونو کي د خپل استازي په توګه وټاکی، خو ده دغه وظيفه د ځينو ښکاره لاملو له کبله رد کړه. دی وايي چي ما به د افغانستان نماينده ګي نه کولای بلکي د بل چا استازی به وای. په ۱۹۹۸ م کال د طالبانو د بهرنيو چارو وزير چي تر اوسه لا د کرزي نږدې ملګری و، ورڅخه وغوښتل سول چي د امريکا د شاردافير سره وګوري. چي طالبانو وروسته دغه پېښه په رسمي توګه پر کرزي تړل. امريکايي شاردافير وويل چي امريکا داسي معلومات تر لاسه کړي دي چي د خوست په ولايت کي د ترهګرو روزنيز مرکزونه دي کوم چي د افغانتسان سهېل ختيځ کي د پاکستان پر پوله پروت دئ. د بهرنيو چارو وزير وويل ډېر ښه که تاسي زما څخه په دې اړه پوښتنه کوئ زه خو په داسي هيڅ شي نه يم خبر او نه موږ هلته کومي اډې لرو، شاردافير وويل چي موږ شواهد لرو.

ketabton.com - The Digital Library

وزیر وویل که تاسي د دغو شیانو په اړه معلومات لرئ نو په دې به هم پوهېږئ چي دغه اډې چیري دي، د هغوی اکمالاتي لاري درته معلومي دي او تاسي باید په دې هم خبر یاست چي چا جوړي کړي دي او د دغو فعالیتونو اصلي مرکزونه چیري دي. نو په دغه قضیه کي تاسي د اصلي سرې سره خبري نه کوئ. د کرزي په قول چي د درو میاشتو په جریان هغه وزیر د خپلي دندي څخه لیري سو. د تروریستانو د روزنیزو مرکزونو مسئله د طالبانو تر وس تېر کار و.

د ۱۹۹۵ م کال په پای کي کرزي په آزاده توګه د طالبانو مخالفت پیل کړ او په ۱۹۹٦ م کال کي په فعاله توګه یې د دوی د مخالفینو په راغونډولو لاس پوري کړ. دا د ملي نجات د رهبري سره د بحث کولو څخه راپیل سو او د نورو منځلارو افغانانو سره چي په کوټه کي اوسېدل او له هغه ځایه پاشل سوي وه. په اسلام آباد کي د غرب د مختلفو هیوادونو د سفارتونو سره په ملاقاتونو کي به کرزي د طالبانو په وړاندي خبري کولې او غربیان به یې په غورځنګ کي د راپورته کېدونکي خطر له نښو څخه خبرول. مګر په یوه سفارت کي د ملاقات پر وخت یوه غربي ډیپلوماټ ده ته وویل چي تا د طالبانو پر ضد خورا خپله خوله پرانیستې ده. سړیه له ځان سره پام کوه هغوی به دي کوکي موکي کړي. خو کرزي وایي څونه چي به زه په افغانستان کي له حالاتو خبرېدم هغونه به زه د طالبانو مخالف واقع کېدم.

ده په اسلام آباد کي غونډې تر سره کړې او بله یې په استانبول کي د افغان ګروپونو سره ملاقاتونه وو. دغه پروسه ډېره لویه سوه چي په ۱۹۹۸ م کال کي په فرانکفورټ کي یې لویه غونډه راوبلل چي ورپسې څلوېښت مخور افغان مشران په روم کي سره جرګه سول کرزی وایي چي

ketabton.com - The Digital Library

تر هغه وروسته د طالبانو ضد دغه غورځنګ ډېر ژر وغوړېدی، او هر یوه لکه رباني، ملي نجات، احمدشاه مسعود او نورو ټولو برخه پکښې اخیسته. د دغو خبرو نتیجه دا سول چي دا ټوله د افغانانو حل و او هغوی د لویي جرګې د رابللو پرېکړه وکړه. د طالبانو ضد دغه ټلوالي اعلامیه خپره کړه چي د نړۍ مطبوعاتو هم ورته توجه وکړل. مونږ همدا شان دا اعلامیه طالبانو ته ولېږل او هغوی ته مو په لویه جرګه کي د ګډون بلنه ورکړه خو دا هر څه یې رد کړل.

کرزي په دوامداره توګه د نړیوالي ټولني سره په تماس کي و او په هفته واره توګه به یې په اسلام آباد کي د امریکا، برطانیې، فرانسې، جرمني او ایټالیا له سفارتونو څخه لیدني کولې. کرزي په منظمه توګه روم ته شاه ته د حالاتو په اړه د راپور ورکولو له پاره سفرونه کول او ده د طالبانو د نسکورولو له پاره یوه پلان هم جوړ کړي و چي د لوي جرګي جوړول هم پکي شامل و.

کرزي څو واره واشنګټن ته سفرونه وکړل د سنا د بهرنیو اړیکو کمېټې ته یې وینا وکړه او د بهرنیو چارو د وزارت د مامورینو سره یې د سنا او پارلمان په ډېرو غونډو کي ګډون وکړ. دی وایي چي دې کار ښېله دې چي سیاسي ملاتړ تر لاسه کړم نور کومي خاصي پایلي نه لرلې. په افغانستان کي د نظامي عملیاتو له پاره هیڅ ملاتړ نه و موجود. شاید افغانستان دونه مهم نه و او د افغانستان غمیزه او د افغانانو وژنه د دغوهیوادونو له پاره کوم د اندېښني وړ شی نه و. مونږ یو غریب هیواد و په تجارتي لحاظ مو دوی ته څه نه سوای ورکولای. کرزی وایي چي غربي حکومتونو د افغانستان مسئلې ته د غرب په عینکو کي کتل. زه اوس پوهېږم چي دوی به شاید غوښتل چي زمونږ ملاتړ د اصولو له مخي وکړي او دوی زمونږ په

ketabton.com - The Digital Library

زړونو او روح کي د دې توان نه لیده چې موږ دې طالبان راوپـرزوو. دوی یوازي پر ټانکونو او توپونو حساب کاوه. دوی د دغه ځواکمن ملت د زړه اواز نه اورېده چې دا هر څه تر سره کولای سي، خو نه دا چې په افغانستان کي رواني غمیزي ته د پای ټکی کېښېږدي.

د قـومي مـشرانو څخـه نیـولې د ناراضـه طالبـانو پـه شـمول او ژورنالستان په کوټه کي د کرزي کور ته راتلل او د بي بي سي، امریکا ږغ او آزادۍ راډیو له پاره به یې مرکې ورسره کولې. د ده ږغ وزن درلـود چي دی په هغه وخت کي نه و په خبر، خو د بي بي سي دري او پښتو څانګو به افغانانو ته معلومات رسول چي حتی طالبانو د دغسي پروګرامونو پر اورېدلو بندیز لګولی و خو ډېرو افغانانو به په پټه غوږ ورته نیوی. کرزی وایي چي په یوه مرکه کي ما پر طالبانو ږغ وکړ، چي د بهرنیانو څخه خپل ځانونـه جلا کـړي، مـا ویـل چي پروګـرام ستاسي سره یعني د افغـاني طالبانو سره نـه دئ دا بهرني طالبان دي چي هیواد یې یرغمل کړی دئ. دغه نشراتو خورا زیاتي اغېزې لرلې، تـر دې وروسـته افغـاني طالبـان تـر ډېر فـشار لانـدي راغـلل ځکـه چي پـر دوی بانـدي نـور هغـو بهرنیـانو چي غورځنګ یې کنټرولوی اعتبار د لاسه ورکړی و.

د طالبانو او د هغوی د پلویانو له پاره د کرزیانو فعالیتونه د یوه زنګ په معنی وه او حامد د دوی یو ښکاره او ژبور مخالف راڅرګند سو. لومړی دوی هڅه وکړه چي دی راضي کړي. یو ځل دوی ده ته قومي مشران ور واستول چي ته څه غواړې؟ راسه زموږ سره یو ځای سه کـه غـواړي چي د بهرنیو چارو وزیر سې موږ به دي همدا اوس وټاکو. په جواب کي کـرزي ملا عمر ته یو لیک ولیکه، چي په هغه کي راغلي وه، چي افغـانـانو سـتا څخه ډېري هیلي لرلې خو تـا دوی تـه غم او مایوسي راوړل. داسي چي

ketabton.com - The Digital Library

افغان کوچنیان دي له ښوونې څخه محروم کړل. په هیواد کې آزادي نسته او همدا شان داخلي جنګونه. ما ده ته وویل چې یوازینۍ لار چې هیواد له دغه غمیزي راوباسي هغه د لویي جرګې رابلل دي، چې بله هیڅ لاره نسته. ښېله دې چې فنا کېږي. ملا عمر په جواب کې وویل چې زه ستا د ځینو غوښتنو سره موافق یم خو نه د لویي جرګې سره.

طالبانو همدا شان کرزي ته د ده د سرکښو فعالیتونو او د طالبانو پر ضد د وینا له کبله اخطار هم ورکړ، چې په پایله کې یې په ۱۹۹۹ م کال کې پلار ور مړ کړ. دی وایي چې شاید دوی به په ما پسې وه دا چې دوی زه نه سوم پیدا کولای نو زما پر ځای یې زما پلار وواژه. خو ما پر خپل ځان چاپېر هیڅ څوک نه لرل چې ما دي وژغوري، حامد او پلار یې څو واره د ممکنه ترور په اړه سره رغبېدلي و خو مشر کرزي به ویل دوی په ما هیڅ هم نه کوي ځکه چې زه سپین زیرى یم او له بله پلوه دوی پوهېږي، چې دا ټولي چاري ته تر سره کوې. له ځان سره دي پام کوه. حتی یوه ورځ تر هغه وړاندي چې د ده پلار ووژل سي د کرزي په یاد دي چې په کوټه کي هغه زما کور ته چې دده د کور په مخامخ کوڅه کي و راغلی او زموږ ځینو کسانو هغه احاطه کړی او بدرګه کاوه. ده ورته وویل چې دا تاسي هلکان څه کوئ؟ دوی به په ما هیڅ هم ونه کړي بلکي د ده پر شاوخوا راټول سئ یعني د حامد امنیت وساتئ. خو په دا سبا مشر کرزی وویشتل سو او مړ سو.

د کرزي د پلار دا هیله وه، چې په خپل کلي کي دي ښخ سي. د ده د همدې هیلي د پوره کولو په خاطر حامد کرزی د خپلو ملګرو افغانانو د درناوي له پاره همدا کار وکړ. دی وایي چې ما یې جسد له کوټي څخه د افغانستان کندهار ته انتقال کړ. په سلګونو کسان به په مراسمو کي د

ketabton.com - The Digital Library

ګڼون له پاره راتلل خو طالبانو هیڅ مزاحمت ونه کړ.

د ده د پلار تر وژلو وروسته په پاکستان کې د امریکا سفیر ده ته وویل چې باید نور دا ځای پرېږدې ځکه چې کېدای سي هغوی تا هم ووژني، کرزي په جواب کې ورته وویل زه به هیڅ کله ولاړ نه سم، ددې پر ځای چې ما ته د دې ځای د پرېښوولو وایي زما سره مرسته وکه. طالبانو په وار وار هڅه وکړه چې دی ووژني خو تر هغه وروسته د ده امنیت خورا ټینګ ساتل کېده. دی وایي چې خدای موږ وساتلو.

د ۲۰۰۰ م کال په جون کې کرزی د افغانستان کندهار ته (د شپې لیکونه واستول) چې هلته په پټه ووېشل سي چې په هغه کې یې د خلکو څخه غوښتي وه چې د طالبانو په وړاندې مقاومت وکړي او دغه رژیم ته خاتمه ورکړي. په لیک کې دا هم ویل سوي وه چې هیواد پر بهرنیو خرڅ سوی دئ او په خپله یې د افغانانو تر منځ مشکلات راپورته کړي دي. کرزی واي چې موږ یو ۱۵ کلن کوچنی پر بایسکله د شپې ناوخته د کندهار شاوخوا ته ولېږی او هغه د دغه لیک دوولس سوه کاپۍ توزیع کړې. طالبان وارخطا سول، او په زیاته اندازه ځواکونه یې ښار ته ور داخل کړل، سړکونه یې وتړل او په ټوله ښار کې یې مورچلونه ونیول.

د ۲۰۰۱ م کال وروسته چې کله طالبان له واکه ګوښه سول، دوی هم همدا د شپې د لیکونو خپرول په کلیو کې پیل کړل، په هغو کې به یې خلک ګواښل چې که د ناټو او ائتلافي ځواکونو سره همکاري وکړي نو د وهلو، شکنجه کولو او د مرګ د سزا سره به مخامخ سي.

د دې ټولو سره کرزي د هر چا سره چې غوږ به یې نیوی خبري کول جاري وساتل او د طالبانو په وړاندې کار یې همداسي جاري روان و.، چې دقیقه په دقیقه په افغانستان کې دننه خلکو ته ټلیفونونه کول هغوی به

ketabton.com - The Digital Library

يې په کوټه کې منل او له هغوی څخه به يې معلومات تر لاسه کول او ورته ويل به يې چې په افغانستان کې څه روان دي او کوښښ به يې کاوه چې د هغوی موارال ور لوړ کړي. کرزی وايي کله چې نړۍ زموږ مرستې ته راغله او موږ منظم سولو سبب يې دا و چې موږ دغه بې شانه ملاتړ مخکې تر لاسه کړی او منظم کړی و. د هغه پيلوټ کيسه چې څو مياشتې وړاندې يې د يوه ږيره ور او جګ عرب په اړه ويلې وه چې د پيسو دوه ډک بکسونه ورسره وه و کرزي ته خبرداری و، چې د پاکستان تر څنګ نور خارجي عناصر هم په افغانستان کې د نفوذ غځولو په هڅه کې دي. دغه جګ عرب ښايي شکه اسامه بن لادن و. کله چې ده د نولس سوه اتيايمو کلونو د جهاد په جريان کې خپل ځان په افغاني چارو کې ور داخل کړ، نو ده د منځلاري پروفيسور مجددي د ملي نجات سره هيڅ اړيکې نه ساتل د هغه پر ځای يې دې ته ترجيح ورکول چې خپلې پيسې او ايډيالوژي چې په توندلارو اسلامي ډلو کې نفوذ وکړي په ځانګړې توګه د حکمتيار او سياف سره.

په هر صورت هر يو زموږ په شمول د دې مسئوليت لري اوبايد وغندل سي چې داسي کسانو ته يې د راتګ اجازه ورکول، مګر غرب او راډيکال توند لارو مسلمانانو يو ځای کار سره کاوه، هيڅوک نه سي کولای غرب ددغه مسئوليت څخه خلاص کړي چې د دوی د مرستو څخه څه کوچ راووتل. په دا خورا نژدې وخت کې چې په افغانستان کې مذهبي توندلاري توب غوړيدلي و ملت يې سپك كړ او افغانانو ته يې لويه غميزه راوړل. اسامه په آزاده توګه کولای سوای چې په کندهار او د هيواد په نورو برخو کې خپل د روزني مرکزونه جوړ کړي له همدې امله نو نړيوالي ترهګرۍ په يوه داسې هيواد کې چې فعاله هوايي ډګرونه،

ketabton.com - The Digital Library

الوتکي او په پراخه پيمانه وسلې يې لرلې خپل وزرونه وغوړول.

په ۱۹۹۸ م کال کې چې کله د طالبانو د بهرنيو چارو وزير امريکايي شاردافير ته ويل چې دوی په خوست کې د ترهګرو د اډو په اړه هيڅ معلومات نه لري په همدې وخت کې په شرقي امريکا کې نايروبي او دارالسلام کې القاعدې د امريکا پر سفارتونو بمي بريدونه وکړل. د اګست پر اوومه په يوه وخت کې دغه موټرو چاودنو ۲۵۰ کسان ووژل او په سلګونو نور يې ټپيان کړل. امريکا په مستقيمه توګه بن لادن په دغو حملو کې په لاس لرلو تورن کړ. د اګست پر ۲۰ مه ولسمشر کلنټن د افغانستان په خوست کې د اسامه بن لادن ښوونيز مرکزونه او په سوډان کې يوه فابريکه چې د اسامه بن لادن ملکيت و او د امريکا د استخباراتو د راپورونو له مخې چې دا ځای اټومي وسلو بټۍ ده په کورز توغنديو وويشتل.

کرزی نن پوښتي چې ايا ولسمشر کلنټن په هغه وخت کې تر دې نور څه نه سوای کولای؟ که په هغه وخت کې نړۍ تر هغه ډېر څه کړي وای د نيويارک غبرګولي ټاورونه به نن ولاړ وای. دغه قوي درس مخکې لا هېر سوی و مشکل بيا راپيدا سو، او افغانستان يو ځل بيا ژغورلو ته اړتيا لرل.

ketabton.com - The Digital Library

(٦)

د ۲۰۰۱ کال د سپټمبر ۱۱ مه

په افغانستان کي د تروريزم پر ضد د جګړې پيل

ketabton.com - The Digital Library

د ۲۰۰۱ م کال د سپتمبر پر نهمه دوه عرب د ژورنالستانو په بڼه یوه ویډیو کیمره عیار کړل او د افسانوي قوماندان احمدشاه مسعود چې د پنجشیر د زمري لقب یې ګټلی و پخپله پلرنۍ غرنۍ ښایسته دره کې چې په بریالۍ توګه د هغه په دفاع توانېدلی و د مرکې امادګي ونیول. مسعود د روسانو سره د جګړې په اوږدو کلونو کې ژوندی پاته سو، چې هغوی په وار وار هڅه وکړه، چې مځکه په بمباریو، ټانکونو او توپونو پر هغه باندي سور تنور وګرځوي. ده او د ده تاجک، ازبک او ترکمن اردو په دوامداره توګه روسانو ته سرخوږی جوړ سو او د شمال غرونه یې د جګړو په ټول جریان کې وساتل.

کله چې په ۱۹۹۲ م کال کې کمونیستې حکومت رانسکور سو، مسعود د مجاهدینو د بې اتفاقه حکومت د دفاع وزیر سو. کله چې په ۱۹۹٦ م کال کې طالبانو کابل ونیو دی غرونو ته پر شا سو او هلته یې په تکرار سره د طالبانو حملې د روسانو په شان پر شا کړې. چې د هغوی نظامي افسرانو د مجاهدینو په ټولو نظامي قوماندانانو کې ده ته د هوښیار قوماندان په توګه قایل وه. روسانو وروسته دی د طالبانو په وړاندي په جګړه کي حمایه کاوه.ښایسته، جادوګر، هوښیار او توریالي مسعود خورا لږ غرونه پرېښوول خو د هغو ژورنالیستانو سره به یې په ازاده توګه مرکې کولې چې پنجشیر ته به ورتلل او د افغان لانجې په وخت کې یو نړیوال اتل سو. ده د طالبانو سره وسله واله مبارزه کوله او په ځو ځو واره یې د امریکا او غربي هیوادونو څخه وغوښتل چې له ده سره د افغانستان څخه د طالبانو او د هغوی د عرب ملګرو په شړلو کي مرسته وکړي.

همدې شي دی نه یوازي د طالبانو او د هغوی د مشر ملا محمدعمر په

ketabton.com - The Digital Library

دښمن بدل کړ، بلکي د اسامه دښمني هم ور تر غاړي سوه، چي په يو ترهګر سره پېژندل کېده او په ۱۹۹۸ م کال کي په افريقا کي د امريکا پر سفارتونو د حملو طراح و.

مسعود د هغي کېمرې مخ ته کښېناست چي هغه عرب عيار کړې وه، تر څنګ يې پخواني ملګری مسعود خليلي ناست و، چي اوس د مسعود په اداره کي په هندوستان کي سفير و. او د اسلامي وحدت سره يې تړاو درلود. خليلي د انګليسي په شمول په څو ژبو رږغېدلای سي، چي په دغو عربو کي د يوه يې هم انګليسي زده وه.

يوه عرب کېمره روښانه کړه، چي سمدستي ورسره چاودنه رامنځته سوه. يو ډېر زوره ور بم په هغه کي ځای پر ځای سوی و او د مسعود کسانو د هغه په چيک کولو کي غفلت کړی و. مسعود ډېر شديد زخمي سو. يو عرب ځای پر ځای مړ سو او هغه بل چي کله د تښتي هڅه کوله د مسعود د ساتونکو لخوا ووژل سو. مسعود خليلي او فهيم دشتي چي پر مسعود يې مستند فلم جوړاوه هم سخت ژوبل سول.

مسعود ګاونډي تاجکستان ته په څرخکه کي واستول سو، چي هلته يې ملګرو خورا زيات کوښښ وکړ، چي هغه وژغوري خو وې نه سوای کولای، خو ځيني څارونکي بيا وايي چي مسعود په هغه چاودنه کي سمدستي مړ سو.

دا حمله د القاعده کار و، خو دا چي دغه وژني د ۱۱ سپټمبر له پېښي سره تړاو درلود که نه لاتر اوسه نه ده روښانه. خو دا هم سر سره لګوي چي بن لادن غوښتل چي مسعود تر ۱۱ سپټمبر تر پېښي وړاندي له مخي ليري کړي او ځواکونه يې سره بې نظمه کړي، ځکه چي دی پوهېده چي امريکا به په امريکا کي تر حملو وروسته په طالبانو پسې راځي، خو

ketabton.com - The Digital Library

حامد کرزی په دې نه دئ خبر چي د دغو پېښو تر منځ تړاو و که نه. سړی نه پوهېږي چي د دغو دوو پېښو تر منځ ته تړاو و او که په تصادفي توګه يې وختونه سره برابر سول. دا هغه څه دي چي شايد موږ هيڅکله په خبر نه سو. په څه چي موږ پوهېږو هغه دا چي يو لوی افغان توريالی مو د لاسه ورکړ.

په ژوند کي مسعود اتل و خو په مړيني يې د پير مقام تر لاسه کړ. ده ته د ملي اتل لقب ورکړل سو او د هغه تصويرونه به د دوکانونو پر دېوالونو او په کورونو کي ځړېدل او يو رنګه تصوير يې چي څو منزله لوړ دئ د کابل په ترمينل کي د کرزي د کوچني عکس تر څنګ مښتی دئ. کاشکي مسعود ژوندی وای چي خپله شمالي ټلواله يې ليدلې وای چي طالبان له کابل څخه باسي او د ولسمشرۍ له پاره يو ځواکمن کانديد و.

د ۲۰۰۱ م کال د سپټمبر پر ۱۱ مه کرزی په اسلام آباد کي و او د سفارتونو دوره يې کوله چي پر مسعود د حملې يې واورېدل خو په هغه وخت کي لا دا څرګنده نه وه چي د پنجشېر زمری وژل سوی دئ. کرزی تر ۱۱ سپټمبر يوه مياشت مخکي له مسعود سره ليدلي وه او د طالبانو په وړاندي پر روان کمپاين سره رېغېدلي وه او پر دې موافقې ته سره نژدې سوي وه چي دغه رېغيز مخالفت به په وسله وال شورش اړوي. په اسلام آباد کي د ورځي تر ملاقاتونو وروسته کرزی د ماښام د ډوډۍ دمخه قدم وهلو ته ولاړ، دا په اسلام آباد کي د ورځي پای خو په متحده ايالاتو کي د نه هېرېدونکي ورځي پيل و.

کرزی وايي چي زما موبايل ټليفون ته زنګ راغی. دا زما د ورور رغ و، چي ويل يې يوه الوتکه د نيويارک په ښار کي د نړيوال تجارتي مرکز له يوه ټاوره سره ولګېده، کله چي مي دا واورېدل زه د ستي

ketabton.com - The Digital Library

وپوهېدم چي دا اشتباه نه ده، کله چي يوه بله الوتکه د نړيوال تجارتي مرکز د هغه بل ټاور سره ولګېدل زه پوه سوم چي دا يوه تروريستي حمله ده.

د ورور تر ټليفون وروسته کرزی د سبا ورځي له پاره په سفارتونو کي خپلي غونډي وځنډولې. دی وايي چي تر دې وروسته به نو د دوی هغه ټول څه ور په زړه سوي وي چي ما په دا تېرو شپږو کلونو کي ورته ويل. کرزي غرب ته د خطرناکه تونددلاري غورځنګ په اړه خبرداری ورکړ، چي د طالبانو تر واکمنۍ لاندي يې په افغانستان کي خونډي ځايونه پيدا کړي وه. ده کوټي ته د تګ تياری ونيو، او په دې پوهېده چي نور د خبرو وخت تېر دئ او هغه وخت رارسېدلی دئ چي افغانستان ته دننه ولاړ سم او طالبان له واکه ليري کړم.

يوه ورځ وروسته کرزی کوټي ته راورسېد په سلګونو کسان له ټولو سيمو څخه و ښار ته راغلي او دوی په دې باور وه چي اوس نو بايد يو څه تر سره سي. کرزی د طالبانو په وړاندي پېژندل سوی مشر و او افغانانو هغه ته د لارښووني له پاره کتل. د طالبانو تر واکمنۍ لاندي افغانستان په يوه تياره هيواد بدل سوی و، چي يوازي پاکستان، سعودي عربستان او متحده عربي اماراتو په رسميت پېژانده. اوس پر متحده ايالاتو باندي ترهګرو بريدونه کړي وه چي هغوی په افغانستان کي تربيه سوي وه او د اسامه بن لادن له خوا هلته د ځانمرګي عملياتو له پاره لېږل سوي وه، نو له همدې کبله افغانانو په عکس العمل کي د امريکا او د ملګرو د يوې لويي حملې تمه لرل. کېدای سوای چي افغانستان بيرته افغانانو ته حواله سوی وای.

کرزی وايي چي زموږ د کور پر شاوخوا خورا لويه ګڼه ګوڼه وه او

ketabton.com - The Digital Library

نور هم پسې را روان وه. په راتلونکو څو ورځو کې مې په پټه افغانستان ته د تګ تابیا وکړل. چې زه لا د وړاندې دې کار ته چمتو وم. کرزي په تېر مارچ کې د هرات د ځواکمن قوماندان اسمعیل خان سره ولیدل، چې اوس په ایران کې د طالبانو له کبله مهاجر سوی دئ، چې چارې سره همغاړې کړي. تر دې وړاندې شمال ته د مسعود د لیدلو له پاره تللی و. نو نور څه هغه دا چې پاکستان د کرزي د وېزې د اوږدولو څخه انکار وکړ، چې شاید دا به د طالبانو ضد فعالیتونو له امله و. دی وایې چې زما له پاره نور څه نه وه پاته چې تر سره یې کړم. زما له پاره یوازینۍ لار دا وه چې یا به تسلیمېدلای او یا به افغانستان ته دننه تللای، تر څو حمایت تر لاسه او جګړه وکړم.

تر دې څو ورځې وړاندې چې کرزی کوټه پرېږدي ده خپل ورور ته وویل چې د ده له پاره پیسې پیدا کړې او ورور ته یې وویل چې زه افغانستان ته ځم. هغه ډېر حیران سو او ما ته یې وویل چې خپل له دې پرېکړې څخه تېر سم، خو ما ورته وویل چې نه زه به خامخا ځم. د دا سبا ورځې د ماپښین پر پنځه بجې کرزي خپلې مېرمنې ته وویل چې زه سرحد ته د یوه ملګري وفاتحې ته ځم چې زما یو څو جوړې کالي، د غاښو برس او کریم سره تیار کړي. دې وویل چې نو بیا دې شیانو ته څه اړتیا ده. ته کولای سې چې په یوه ګړي کې ولاړ سې او بیرته راسې. ما ورته وویل چې خبره داسې نه ده که زه په دوو ورځو کې نه راغلم او یا مې ټلیفون نه راوکړ، نو ما هېر کړئ. د کرزي مېرمن ډېره حیرانه سوه، خو تر دې چې هغه نور څه ووایي کرزي دروازه بنده کړه او ووت. کرزی وایي چې ما نه غوښتل چې هر چا ته دا موقع ورکړم چې ما دې له خپلې پرېکړې څخه واړوي.

ketabton.com - The Digital Library

په کوټه کي د هغو ورځو په جریان کي چي دی لا افغانستان ته نه و تللی له ډېرو خلکو سره چي په هغه کي د امریکا نامعلوم چارواکي هم شامل وه ولیدل، او هغوی له ده سره ژمنه وکړه چي کله ته افغانستان ته ننوزي نو ستاسي مرسته به کوو. خو دی په دې نه پوهېدی، چي څونه ژر او په څومره پیمانه به امریکا په افغانستان کي د نظامي لحاظه مشغوله سي. له ده سره د نظامي ملاتړ وعده وسوه، خو په دې ډاډه نه و چي معنی هوایي ملاتړ دئ که مځکنی. ځوا کونه دي او که یوازي وسلې او مهمات دي. کله چي کیسه ښکاره سوه ده دا هر څه او تر دې زیات لرل.

د ۱۱ سپټمبر تر پېښي وروسته د بوش اداري توجه د ساعتونو اوورځو په جریان کي افغانستان او اسامه ته راواوښتل. واشنګټن له پاکستان څخه ځیني غوښتني وکړې چي په هغه کي د پاکستان هوایي اډې او خاوره د امریکایي نظامي عملیاتو د مرکز په توګه کارول و، خو په دغو شیانو کي ځیني شیان د پروېز مشرف له پاره د سیاسي نګاه څخه ډېر ګران وه، چي ورسره موافق سي. د دې ټولو سره پاکستان په افغانستان کي د طالبانو حکومت په رسمیت پېژانده او استخباراتي اداره ISI يې د دغه غورځنګ په چارو کي ډېره داخله وه.

د بوش اداري د دې غوښتنه هم وکړه چي طالبان دي اسامه ونیسي او دوی ته دې وسپاري، په اسلام آباد کي د طالبانو استازي وویل چي دوی اسامه ته د افغانستان پرېښوول وویل ، خو د هغه په وړاندي به اقدام ونه کړو.

په افغانستان کي د اسامه د ترهګرو د روزلو کمپونو تر ۱۱ سپټمبر وروسته خورا ژر خالي سول او د امریکا د حملو د ببري له کبله په غرونو کي سمڅو ته وتښتېدل، چي د امریکایي بم غورځوونکو الوتکو

ketabton.com - The Digital Library

له پاره يې هيڅ مهم هدف پرې نه ښود. امريکايي نظامي پلان جوړونکو د بمبار له پاره په کابل کي ځيني هدفونه تر لاسه کړل چي کولای يې سوای د طالبانو پښې ور سستي کړي، خو په کورنۍ جګړه کي د هيواد زيربنا نړېدلې وه. دوی تر ټولو ښه لار دا ګڼل چي افغانستان ته کماندو واستول سي، هلته د ترهګرو روزنيز مرکزونه او پټن ځايونه له منځه يوسي او د شمالي ټلوالي په مرسته چي اوس يې مشري د احمدشاه مسعود د مشر نظامي قوماندان محمد قسيم فهيم پر غاړه ده پر کابل او نورو ځايونو حمله وکړي او د اړتيا په وخت کي د امريکا د هوايي ځواک څخه کومک وغواړي. امريکايي چارواکو د شمالي اتحاد او پښتنو له مشرانو سره چي په هغه کي حامد کرزي او وتلي جهادي قوماندان عبدالحق او حتی په روم کي له ظاهرشاه سره خبري پيل کړې. باچا وويل چي دی غواړي د يوه سمبول په توګه د افغانانو خدمت وکړي او دوی بيرته سره راټول کړي او ده زياته کړه چي هيڅکله به بيا تخت قبول نه کړي. متحده ايالات همدا شان د ائتلاف جوړولو په هڅه کي وه چي په هغه کي برتانيه هم د نظامي ملګري په توګه ورسره وه.

دا بېره وار په وار پر ډېرېدو وه، چي د امريکا حمله به طالبان بې نظمه کړي. داسي راپورونه هم وه چي طالب سرتېري اماده دي چي شمالي اتحاد ته تاوان ور واړوي، ملا عمر چي مرکز يې په کندهار کي و او له هغه ځايه يې افغانستان اداره کاوه د خپل دفتر څخه ووت په غرونو کي پټ سو، له ده سره دا بېره وه چي کېدای سي ځيني کسان د ده خوا پرېږدي او حامد کرزی يې پر ځان راټول کړي.

کله چي کرزي کوټه پرېښووله شپه يې د افغانستان او پاکستان پر پوله د خپل يوه ملګري سره تېره کړه. سهار وختي يې هغه کور پرېښود

ketabton.com - The Digital Library

او د سهار ناری یې د خپل یو بل ملګري کور ته ورسوی، هلته یې د خپلو درو ملګرو سره ولیدل چې د ده د طالبانو ضد غورځنګ غړي و. ده وویل موږ پر موټرسایکلانو سپاره بګړۍ مو وتړلې پولې ته پر عمومي لاره ور روان سولو. دغه وخت بېغمي وه او پر سړک چندان موټران نه وه. همدارنګه پر پوله نه ډېر پاکستاني عسکر او نه هم ډیرطالبان وه چې له همدې کبله موږ تر سرحد بېله کوم مشکله څخه واوښتو. دا چې د امریکا د خورا درنې هوايي بمبارۍ تمه کېده نو پر موټرسایکل سپرو کسانو ته د چا توجه نه ور اوښتل. کله چې دغه کوچنۍ ډله د کندهار هوايي ډګر ته راورسېدل، ډېر طالبان یې ولیدل چې د پاکستان څخه راتلونکي او تلونکو موټرانو تلاښي یې اخیستل. کرزی وايي چې زما یوه ملګري راڅخه وپوښتل چې اوس باید څه وکړو؟ ما جواب ورکړ چې هسي باندي درځه که یې ودرولو ویې درولو او که یې نه ودرولو ځني تېرېږو به. همدې شي کار وکړ ځکه چې طالبان د لویو موټرانو په چیکولو مصروف وه او موږ ته یې هیڅ پام نه سو. موږ له دوی څخه تېر او خدای موږ وساتلو.

دغه کسان د کندهار ولایت یوه کلي ته ولاړل، هلته ډېره آرامي وه هیڅوک شاوخوا نه تر سترګو کېدل، دوی د کرزي د اکا د زوی کور ته ورغلل خو چې هر څه یې دروازه وټکول چا جواب ور نه کړ. کرزی وايي چې بالاخره زما یو ملګری راغی موږ یې خپل کور ته بوتلو زموږ یې ښه عزت وکړ، د ماخستن ډوډۍ یې راکړه او د خوب له پاره یې ښه ځای. تر دې ټولو وروسته دا هغه سیمه وه چې کرزی پکښې لوی سوی، ډېر قریبان او انډیوالان یې دلته اوسېدل، او د ده کورنۍ دلته د ښه نامه څښتنه وه. اوس چې ده مرستي ته اړتیا لرل دوی بېله پوهېدلو ورسره وکړه. په دا سبا سهار کوربه دوی ته راغلی او ورته ویې ویل کومه وظیفه چې تاسي پر

ketabton.com - The Digital Library

غاړه اخیستې ده خورا درنه ده. بیرته کوټې ته ولاړ سئ ناحقه خپل ځانونه مه وژنئ. کرزي له ده څخه مننه وکړه او ورته ویې ویل چې نه. د همدې ملګري په کومک دوی د ورځې په نیمایي کې یې دغه کور پرېښود او د یوه بل د تره زوی کره ورغلل. د اکا زوی دوی ته د غرمې ډوډۍ ورکړه هغه ډېر بېرېده چې حتی خپله د دوو کالو لور یې هم مېلمستون ته نه پرېښوول، چیري چې دوی ناست وه. په همدې شپه د امریکا بمبارۍ پیل سوې.

امریکایي الوتکو به له هندي سمندر څخه د الوتکو لېږدوونکي بېړۍ څخه پروازونه کول او حتی د امریکا په متحده ایالاتو کې له اډو څخه به یې پروازونه کول او په افغانستان کې به یې هدفونه ویشتل، په امریکایي او برتانوي کورز توغندیو به په افغانستان کې د طالبانو نظامي اډې نوري مشکوکي قرارګاوي د ترهګرو روزنیز مرکزونه او د وسلو ډیپوګان ویشتل کېدل. د کابل په شمال کې د شمالي ټلوالي سرتېري د لومړۍ لیکي پر لور وخوځېدل او د مرکز څخه د یوې حملې په اندازه لیري وه.

په کندهار کې بمونه د طالبانو پر لویو وسله تونونو ولګېدل، او راکټونه هري خوا ته په ښار کې موښتل. کرزی وایي چې موږ بهر راووتلو ډېر خلک مو پر سړکونو ولیدل، چې د چاودنو څخه تښتېدل. موږ بل داسي ځای هم نه درلود چې ورسو نو له همدې کبله په همدې هیله چې راکټونه به راباندي ونه لګېږي همدلته پاته سوو.

په دا سبا د کرزي د ډلي سره د طالبانو مخالف ډلي یو بل ګروف یو ځای سو، چې هغوی لا د وړاندي د کندهار شمال ارزګان ته لېږل سوي وه، دغه ډلي پر دې خبري سره وکړې چې په کندهار کې پاته سي او که

ketabton.com - The Digital Library

ترينکوټ ته ولاړ سي، چي د ارزګان ولايت مرکز دئ، او له کندهار څخه ۷۰ مايله ليري د شمال خوا ته دئ. کرزی وايي چي فيصله پر دې باندي وسوه چي ترينکوټ ته ولاړ سو، يو ټکسي موټر مو راوغوښت، چي زموږ يوه ملګري چلوی او د ترينکوټ پر خوا روان سولو. موږ د شپې تر اتو بجو پوري سفر وکړ چي يو داسي ځای ته راورسېدو چي هلته د طالبانو ډېر ځواکونه پراته وه او د شپې پر اته بجې به ګرځ بنديز لګېده چي له همدې ځای څخه هيچا ته د تېرېدو اجازه نه ورکول کېده. يوه طالب پيره دار دغه کسان ودرول او موټر يې تلاښي کړ. هغه يو شی پيدا کړ چي کېدای سوای دوی ټوله يې په مشکل اخته کړي وای چي هغه سټلايټ ټليفون و.

په افغانستان کي د سرو لښکرو تر وتلو وروسته په کورنۍ جګړه کي د ټليفون سيسټم وران سوی و. د مجاهدينو قوماندانان د جهاد په دوران کي په دې عادت سوي وه چي خپلي ټولي چاري او نظامي عمليات د لاسي مخابره له لاري سمبال کړي. موبايل ټليفونونه چي تر طالبانو وروسته په افغانستان کي د نړيوالو اړيکو برقراره کوونکي سول، بنديز پر لګېدلی و خو د اوږدې فاصلې د تماس نيولو له پاره يوازي سټلايټ ټليفونونه وه.

پيره دار ټليفون راپورته کړ او ويې پوښتل چي دا څه شي دئ؟ د کرزي يوه نفر جواب ورکړ چي دا مازي يو بکس دئ، هغه وويل چي د مازي بکس څخه دي مطلب څه شي دئ؟ طالب وويل چي زه پوهېږم دا بکس نه دئ. هغه يو افغان طالب و د کرزي په نظر چي هغه خورا زورور افغاني احساس درلود. د امريکا په بمباريو سره ډېر طالبان په دې فکر کي وه چي له کوم طرف سره ودرېږي، کرزي نه غوښتل چي وپېژندل سي،

ketabton.com - The Digital Library

ځکه چي يوه بله ډله يوې غونډې ته ور وختل تر څو هلته د طالبانو قوماندان راضي کړي، چي دوی پرېږدي. د طالبانو قوماندان وويل پروا نه لري تاسي کولای سئ چي ولاړ سئ.

کرزی وايي چي کله يې ايله کړو ټکسي مو دونه تېز کړ چي په توان کي يې و، چي يوه رود ته ورسېدو او هلته ځني راکښته سوو. تر رود واوښتو بيا پر پښو روان سولو، چي د شپې پر يوولس بجې د ترينکوټ څنډې ته د يوه ملګري کور ته راورسېدل او شپه يې همدلته تېره کړه.

په دا بله ورځ دغه ډلي د دغه ملګري کور د لمر لوېدو پر مهال پرېښود او د ترينکوټ هغه بلي خوا ته د يوه محافظه کاره ملا کور ته ورغلل چي کرزي له ډېر پخوا څخه پېژنده او اوس يې ورور د ارزګان په ولايتي اداره کي قاضي و. تر دې وړاندي چي موږ هلته ورسېږو ما هغه ملا ته پيغام ولېږه چي قومي مشران راغونډه کړي، کله چي موږ هلته ورسېدو نو هغه قومي مشرانو هلته انتظار کاوه. کرزی وايي چي تقريباً د شپې پر نهه بجې ما په افغانستان کي دننه د طالبانو پر ضد خپل لومړی مجلس تر سره کړ. په دغه غونډه کي زما دوه ملګري ملا او څلور قومي مشران حاضر وه.

تر دې وړاندي چي کرزی څه ووايي يوه قومي مشر کرزي ته وويل چي موږ په دې پوهېږو چي ته د څه له پاره راغلی يې ايا امريکا ستا ملګرې ده؟ کرزي ورته په هو جواب ورکړ او ويې ويل چي حتی تر يوولس سپټمبر وړاندي زه نه يوازي د امريکا سره په تماس کي وم بلکي د فرانسې، ايټاليا، برتانيې او نورو سره مي اړيکي لرلې، چي هغوی زما سره د مرستي ژمنه کړې ده. ما تر دې وړاندي چي افغانستان ته راسم له واشنګټن، روم څخه مي پيغامونه تر لاسه کړل او په کوټه کي مي د

ketabton.com - The Digital Library

امریکایې چاروا کو سره ولیدل. کرزی وایي په څه چي زه نه پوهېدم هغه دا و چي دوی به راسي او که به یوازې وسلې راولېږي، وروسته ملا وویل چي ستا سره خوسټلایټ ټلیفون درسره دئ امریکایانو ته ټلیفون وکه چي راسي په ترینکوټ کي دطالبانو د قوماندې پر مرکزونو بمباري وکړي.

کرزي ورته نه وویل او زیاته یې کړه چي دی به داسي کار ونه کړي. دی وایې ما وویل چي دا زما ضمیر نه قبلوي چي امریکایانو ته ووایم چي زما خلک او هیواد رابمبار کړي. ملا وویل چي داسي ده نو بیا خو ته ډېر یو وطن پال انسان یې. کرزی هم په هوجواب ورکړ. ملا وویل په داسي حال کي به نو ته ګټونکی نه بلکي بایلونکی یې.

کرزي په قار جواب ورکړ، چي ستا مطلب څه دئ؟ وروسته ملا وویل ښه نو چي داسي ده نو ولس ستا سره دئ، او موږ به تاتر وروستۍ سلګۍ پوري وساتو. خو دغه کسان چي موږ یې په وړاندي درېږو ډېر ظالمان دي او له هیواد څخه بهر پراخ ملاتړ لري، چي پر موږ به هیڅ رحم ونه کړي. دوی به موږ بمباري کړي، کورونه به مو په راکټونو راوولي او د ښځو او کوچنیانو غوښي به مو په درختو پوري وځړوي. ایا ته همدا غواړې؟ کرزي وویل چي نه زه دا نه غواړم . ملا وویل چي نو بیله امریکایانو موږ نه سو بریالي کېدلای. که ته دوی ته د بم غورځولو له پاره نه وایې دا نو ورته ووایه چي یو څه وسلې راته راوغورځوي چي کرزی هم ورسره موافق سو.

کرزی د همدې ملا په کور کي څو ورځي تېري کړې او د ملا قاضيورور به هر ماپښین د چای څښلو له پاره ورته راتلی. ده کرزي ته وویل چي ته به دا جګړه ونه ګټې، خو زه به ستا په اړه خبر ور نه کړم. په هر صورت طالبان په ښه توګه په افغانستان کي د کرزي د حضور څخه خبر و

ketabton.com - The Digital Library

او دوی له وضعیت څخه ډېر په ډار کي وه او په دې هڅه کي وه چي د کرزي ملګري پیدا کړي.

کرزی وایي چي دلته تقریباً تر لسو ورځو تېرولو وروسته زه بیرته هغه کور ته راستون سوم چي ما په ارزګان کي لومړۍ شپه پکښې تېره کړې وه، او هلته مي د طالبانو د یو لوړ پوړي پلاوي سره وکتل. دوی راته وویل که چیري امریکا درسره ملګرې ده نو سمه ده خو که نه وي پام کوه چي یوه کوچنۍ هڅه هم ونه کړې. مه خپل ځان وژنه مه تاریخ خرابوه او مه د دې سیمي خلک تباه کوه.

دا طالبانو ته څرګنده ده، چي ډېر افغانان اوس کرزي ته د خپل مشر په سترګه ګوري او هغه څوک دئ چي کېدای سي د افغانانو څخه هغه ظالم قانون لیري کړي چي طالبانو پر ایښی دئ. یوه شپه کرزي ته پیغام ورسېد چي ملا عمر د ارزګان والي ته ټلیفون وکړ چي ویل یې کرزی ستا په ولایت کي دئ، چي ولي ستاسي ځواکونو لا هغه نه دئ نیولی؟ والي په جواب کي ورته وویل چي زه پوره ځواکونه نه لرم، چي هغه ونیسم. ملا عمر په جواب کي ورته وویل چي د ځواکونو د نه لرلو څه دي مطلب څه دئ، کرزی یوازی د لسو کسانو سره هلته دئ. والي جواب ورکړ چي ولس د هغه تر شا دئ او خلک ټوله د هغه پر خوا دي. موږ دوه ځله کوښښ وکړ چي هغه ونیسو خو د کلیوالو له خوا به زموږ مخنیوی وسو او زموږ له ورتګ څخه یې دی خبر کړی و. ملا عمر وویل چي داسي ده نو دی به یې له کندهار غم وخوري او دوې ورځي وروسته د زرو نفرو په اندازه یو ځواک راورسېد تر څو کرزی ونیسي یا یې مړ کړي. بیا هم ده ته د خلکو لخوا خبر ورکړل سو چي وتښتي.

کرزی وایي طالب ځواکونو فیصله وکړه چي په همدې شپه چي

ketabton.com - The Digital Library

دوی راورسېدل په موږ پسې راسي خود سيمي خلکو موږ تـه خبر راوړ او د طالبانو له پلان څخه يې خبر کړو. ده او ملګرو يې دغه ځای پرېښود او دوه ساعته يې پياده مزل وکړ چي د يوه بل قومي مشر کور ته راغلل هلتـه يې شپه تېره کړه چي البتـه د دغـه قـومي مـشر دوه زلمي زامـن د طالبـانو قوماندان وه. دوی په همدې شپه په کور کي وه خو د کرزي په وړاندي يـې هـيڅ اقـدام ونـه کـړ. سـهار وختـي مـوږ دغـه ځـای پرېښود او د ترينکـوټ شمالي غرونو ته روان سولو، چي هلتـه بـه طالبـان نـه سي رارسېدلای او وسلې به هم راته راوغورځول سي.

دی په داسي ځای پسې ګرځېده چي د کليـو څخـه ليري وي کـه چيري جنګ مبنلي ملکي خلکو ته خطر نـه وي، د طالبـانو او د هغـوی لـه پيکپ موټرانو څخه ليري وي، که چيري وسلې ورته راوغورځي داسي نـه چي تر دوی وړاندي طالبان ورته راورسېږي.

ده خپـل سـټلايټ ټيليفـون راوکيـښ او پـه اسـلام آبـاد کـي يـې د امريکا سفارت د خپل پلان څخه خبر کړ، چي وروسته د غرونـو پـر لـور رهي سو. د ده ډله اوس پنځوس کسيزه سوې وه.

کرزی وايي چي د شپې پر اته بجې مو مزل پيـل کـړ او د شـپې پـر يوه نيمه بجه د غره يوې څوکي تـه ورسېدو، چي البتـه دا د غـره تـر ټولـو لوړه څوکه نه وه، خو بيـا هـم پـه دغـه سـيمه کـي تـر ټولـو لـوړ ځـای و، چي خورا ټينګ يخ و، چي زما په ګمان هغه مي د ژوند تـر ټولـو سـړه شـپه وه. ده د دوبي کـالي اغوسـتي وه چي حتـی د اکتـوبر پـه نيمـايي کـي پـر اواره مځکه هوا ګرمه وي خو کلـه چي دوی لـه اواري مځکي څخـه پورتـه سـول هوا يو دم يخه سول. کرزی وايي چي غره ته ختلو زه ډېر ګرم کـړم خـو کلـه چي موږ ودرېدو نو ټوله بدن مي خوله و. موږ ټوله بيـده سـوو خـو تـر شـلو

ketabton.com - The Digital Library

د پرشو دقیقو وروسته بیرته راپاڅېدو، خو د یخي له کبله داسي رېږدېدو چي هیڅ مو ځان نه سو کنټرولولای. کرزي خپل زنګنونه په سینه پوري ونیول خو بیا یې هم لړزه نه کړه راکابو. هغه نورو کسانو څومره چي په توان کي یې وه هغونه لرګي راغونډ کړل او اور یې بل کړ خو بیا هم دوی سم نه سول تاوده. تر دې وروسته یې بیا حرکت وکړ چي د سهار پر نهه نیمو بجو یو ښایسته درې ته ورسېدل، چي غرونه پرې چاپېره وه او هلته یوې کورنۍ ژوند کاوه. کرزی وایي چي موږ له هغه سړي څخه چای وغوښتې او ده هم یو لوی چایبر چای پر اور راجوش کړې. ده یوازي شپږ ګیلاسونه لرل چي موږ به هر یوه یو ګیلاس وڅښه هغه بل ته به یې ورکړ، چي په همدې سره ټولو تودې چای نوشیجان کړې. په همدې وخت کي یې زموږ له پاره کډو راپوخ کړ. کرزی او ملګرو یې هلته دوې ورځې استراحت وکړ او دغه بزګر به هم چي څنګه یې توان و هغسي به یې دوی مړول، خو هغه د دې تیاري نه لرل چي پنځوس کسه دي هره ورځ ماړه کړي. د همدې له پاره کرزي څو کسه نږدې بازار ته ولېږل چي خوراکي توکي رانیسي. خو دغه اکمالات هیڅکله تر کرزي پوري ونه رسېدل، ځکه چي طالبانو د غرونو ټولي لاري تړلي وې.

کرزي تر دې وړاندي چي طالبان یې ونیسي لاس په کار سو، په خپل ستلایټ ټلیفون یې په اسلام آباد کي د امریکا د سفارت سره تماس ونیوی چي وسلې ورته راوغورځوي.

هغوی وپوښتل چي تاسي چیري یاست؟ کرزي وویل چي موږ په ارزګان کي په یوه سیمه کي یو. همدلته نوموړي ته د امریکایي ټکنالوژۍ د غوره والي څرک ولګېد. امریکایانو ورڅخه وپوښتل چي تاسي د ترینکوټ څخه پر کومه خوا راغلاست او ده هم په هغه اړه معلومات

ketabton.com - The Digital Library

ورکړل چي پر کومه لار راغلي او څونه ليري تللي دي. امريکايانو ورته وويل چي د سلو مترو په اندازه د اور مربع جوړه کړئ او په دا سبا بيا موږ ته ټليفون وکه.

دوی بوټي راغونډ او په هغه شانيې يې اور بل کړ، چي څنګه امريکايانو ورته ويلي وه، په همدې شپه دوی د هيڅ الوتکي ږغ وانه ورېد، چي د دوی پر سر الوزي خو په دا سبا چي کرزي امريکايانو ته ټليفون وکړ هغوی ورته وويل چي موږ ستاسي اور وليد. اوس موږ ته ستاسي موقعيت رامعلوم دئ. په همدې شان سبا شپه هم اور ولګوئ چي د شپې پر اته بجې به موږ تاسي ته وسلې در وغورځوو. دوی بيا اور بل کړ خو هيڅ الوتکه رانغله. کرزی وايي چي ما امريکايانو ته ټليفون وکړ، او ورځخه ومي پوښتل چي څه پېښ سول دوی په جواب کي وويل چي په هغه شپه الوتکه له جرمني څخه راتلل خو پر وخت راونه رسېدل خو سبا به يې درته ولېږو.

په دا سبا شپه دوی بيا اور ولګوی او انتظار يې کاوه، دی ډېر ستړی و چي په نيمه شپه کي بيده سوی و، چي وروسته د شپې پر يوه نيمه بجه يوه کس نارې کړې چي الوتکي!

موږ الوتکي نه ليدې ځکه چي بتی يې نه لګېدې، خو ږغ مو يې اورېده خو چي کله يې پراشوټونه مځکي ته راخوشي کړل او د مځکي پر لور را راوان وه ليدل مو. دوه درې پر هغه نښاني سوي مځکه ولګېدل خو هغه نور په نورو سيمو کي راشوه سول. دوی نژدې ښکارېدل چي کرزي څو نفره ورسره روان کړل چي هغه راوړي، دوی په غره کي درې ساعته سخت مزل وکړ، تر څو هغه ځای ته ورسېدل چي پراشوټونه راشوه سوي وه. کله چي کرزي او کسانو يې د وسلو او مهماتو کريټونه پيدا کړل. نو

ketabton.com - The Digital Library

ورته څرګنده سوه چي دا ډېر درانه دي او دوی نه سي کولای چي ورسره يو يې سي. په همدې وخت کي سهار سوی و او د ده له کسانو څخه څو نفره ولاړل چي اوښان راولي . دوی اوښان پيدا کړل او د مالک څخه يې د يوې ورځي له پاره کرايه کړل، وسلې په دا سبا پر اوښانو د کرزي ځای ته راورسېدې، خو اوس د ده د کسانو شمېر ۱۵۰ ته رسېدلی و. اوازې په ټوله ولايت کي خپرې سوې او د ولايت د مختلفو برخو څخه به کسان راتلل د کرزي سره به يو ځای کېدل. په دغه وسلو کي (RPG-7) راکټونه ، توپکونه او مهمات شامل وه، کرزی وايي چي وسلې په خورا ښه وخت کي راورسېدې ځکه چي طالبانو ته زموږ ځای معلوم سوی و او په دا سبا شپه يې پر موږ حمله وکړه.

د غره پر هغه بلې خوا د کلي ملا د سهار پر درې بجې د لمانځه له پاره اماده ګي نيول چي د خلکو حرکت يې وليد هغه سمدستي د کرزي پر لور روان سو او دی يې خبر کړ د سهار تر لمانځه لږ مخکي د ټوپک ډزي واورېدل سوې چي دا د حملي خبرداری و. له ده سره ستلايټ ټليفون و خو د ده کسان چي پر څو کوچنيو ګروپنو وېشل سوي وه هيڅ د ارتباط نيولو اله يا مخابره نه لرل. له همدې کبله نو يو ګروپ د هغه بل د حال څخه نه و خبر، چي څه ورپېښېږي. د ټوپکو دا جګړه د ماپښين تر څلوروبجو پوري روانه وه، کرزي هغه قومي مشرانو ته چي د ده سره ورسره وه، وويل راځي چي خپل ځانونه څرګند کړو. راځي چي د لويي جرګې ږغ وکړو. وروسته که موږ ووژل سو دغه اواز به ژوندی وي. د لويي جرګې ږغ به د دې زمينه برابره کړي چي ټوله ولس د طالبانو پر ضد راپورته سي. د هغو غرونو څخه کرزي د بي بي سي راډيو ته ټليفون وکړ.

په لومړي سر کي يوه کس د ده سره د خبرو کولو څخه انکار وکړ.

ketabton.com - The Digital Library

کرزی وايي چي ده وويل که مورږ ستا ږغ خپور کړو نو تاسي به ټول په هغه غرونو کي ووژل سئ. ما ورته وويل چي ته دا د ټوپکو ډزي نه اوري؟ ايا دغه ټکان نه اوري؟ زما په اړه د تشويش کولو اوس خورا ډېر ناوخته دئ. مورږ غواړو چي زمورږ همدا ټليفون دي خپور سي. لطفاً دغه شېبه د افغانستان له پاره مه وژنه. بالاخره هغه نفر راضي سو او کرزی ټليفون خپل وياند ته ورکړ. (دا چي ولي کرزي دغه مهم وخت خپل وياند ته ورکړ ده يې په اړه څه ونه ويل) وياند وويل چي زه د کرزي په استازيتوب خبري کوم. مورږ د طالبانو پر ضد لويه جرګه رابولو. دا د طالبانو په وړاندي يو ملي پاڅون دئ. د هغه وينا بي بي سي په افغانستان کي نشر کړه. کرزی وايي چي دا زمورږ اخيري ټليفون و، چي و مو کړای سو ځکه چي د ټليفون بطرۍ ختمي سوې.

تر همدې ټليفون وروسته قومي مشرانو کرزي ته وويل چي نور خپل کسان له دې ځای څخه وباسي ځکه چي کېداى سي ډېر ژر زمورږ شمېر کم او يا محاصره سو، چي بيا به مورږ ته د رارسېدو څوک نه وي. ما ورسره خوښه کړه او ومي ويل چي راځئ. مشرانو لومړۍ حرکت وکړ ځکه دوی سوکه وه او د غره څخه مخ پر کښته روان سول، کله چي مورږ حرکت کاوه زمورږ يو کس چي پر هغه بله تپه و راغلی ويل يې چي تاسي چيري ځئ؟ مورږ بری تر لاسه کړ. طالبانو ما ته وخوړه او هغوی ولاړل.

طالبانو شايد ما ته خوړلې وي خو دوی خپلو قوماندانانو ته د دې اجازه ورنه کړه. دوی اوازه خپره کړه چي کرزی يې وواژه. له همدې وخت راهيسي په بهرنۍ نړۍ کي هيڅوک په دې نه و خبر چي دی چيري و. دی هم پدې نه و خبر چي په نور هيواد کي څه روان دي او نور يې د خپل ستلايټ ټليفون څخه ټليفونونه هم نه سو کولای. دی وايي چي پر مورږ د

ketabton.com - The Digital Library

طالبانو حملې هر څه بدل کړل او زما د مرګ اوازه خپرول یې تر ټولو لویه غلطي وه، ځکه چې دې د ترینکوټ خلک په دې اړ کړل چې ځانونه سره منظم او خپل مرکز بیرته تر لاسه کړي.

د طالبانو د ځواکونو تر ماتي وروسته چې په غرونو کې یې د کرزي پر ګروپ حمله وکړه دوی کولای سول، چې هلته استراحت وکړي او راتلونکي حرکت پلان کړي خو سپین ږیري قومي مشران لا د وړاندي درې ته شوه سوي وه، دا ښکاره وه چې قومي مشران او نور کسان په غوسه وه او دا د دوی له پاره ډېر مشکل کار و، چې په غرونو کې دي بیرته د کرزي و ځای ته راوګرځي. له همدې کبله ده خپلو کسانو ته امر وکړ، چې په قومي مشرانو پسي کښته سي او تعقیب یې کړي، خو د پښو د دې اوږده سفر تر ټولو مهمه برخه لا نه وه را رسېدلې.

ketabton.com - The Digital Library

(۷)

د طالبانو نسکوریدل

د افغانستان نوی پیل

د افغانستان ولسمشر حامد کرزی د کندهار ولایت په شاه ولیکوټ ولسوالی
کې د امریکایي سپیشل فورس په منځ کې

ketabton.com - The Digital Library

د کرزي کوچنی اردو پر درو ډلو وويشل سو او په غرونو کي يې هغه ځای پريښود چي له طالبانو سره يې جګړه پکښې وکړه او په دره کي هغه ځای ته راکښته سول چي الوتکي ورته شيان راغورځولي وه. د کرزي ګروپ چي ټوله يوولس کسان وه د چارچينو د ولسوالۍ پر خوا روان سول، چي هلته د کرزي د پخواني ملګري کور و. کرزی وايي چي موږ په ساعتونو ساعتونو په ډېر اند ېښمن حالت کي چي ډېر يخ هم و په ښايسته منظرو کي مزل وکړ. کرزی وايي چي موږ پر يوه طبيعي تونل وربرابر سوو، چي لاندي درې ته شوه سوی و او هلته مو يو ځای پيدا کړ، چي د اوبو صفا چينه د يوې غونډۍ څخه راوتلې وه. دوی هلته د اوبو څښلو او لږ استراحت کولو له پاره ودرېدل، چي په همدې وخت کي کرزي د سټلايټ ټليفون د بطرۍ په چيکولو مصروف سو. ټوله بطرۍ ختمي سوي وې، چي شايد له هري يوې څخه يو يو ټليفون سوی وای، چي شايد ببله سخت بېړني حالت څخه يې له ټليفون څخه استفاده نه وای کړې. زموږ اړيکي په مکمله توګه له نړۍ سره شلېدلي وې. هيڅوک نه پوهېده چي موږ چيري يو او حتی موږ لا تر اوسه ژوندي يو که نه؟

د امريکا او برتانيې د هوايي بمباريو کمپاين په افغانستان کي د اکتوبر پر ۷ پيل سو، چي کرزي ته په کندهار کي ورمعلوم هم سو. امريکايي او برتانوي کماندوو د CIA د ځينو افسرانو سره په افغانستان کي څو ځايونو ته رسېدلي وه تر څو محلي مقاومت او شمالي ټلواله سره منظمه کړي، چي پر کابل او مزار شريف حملي ته يې چمتو کړی. کله چي کرزی په غرونو کي و په شمال کي سخته جګړه روانه وه. اوس د نومبر په نيمايي کي طالبان د تېښتي په حال کي وه او مخالفانو يې نيم هيواد ځني ولکه کړی و. تر افغانستان بهر هڅي رواني وې چي د ملګرو ملتونو تر

ketabton.com - The Digital Library

نظارت لاندي د ځانګړي استازي لخدر ابراهيمي په مشري او د افغان مقاومت د څلورو ډلو په ګډون د جرمني په بن کي يو کنفرانس داير کړي کله چي دا هر څه د تر سره کېدو په درشل کي وه، حامد کرزي د افغانستان په غرونو کي د خپل تقدير پر لور قدم واهه او د افغانستان دا نوی پيل ډېر نژدې و چي د ده د ژوند پای سي.

کرزی وايي چي موږ خپل مزل ته داسي ادامه ورکول چي په يوې غټې درې ننوتلو چي غرونو احاطه کړې وه او د درې په پای کي مو يوه زراعتي مځکه وليده. کله چي هلته راورسېدلو دبزګر کوډله مو پيدا کړه چي ډېره کوچنۍ وه او دروازه يې تر سينې پوري لوړه وه چي يو کس ترې راووت او زموږ سره يې روغبړ وکړ. بزګر دوی دننه رهنمايي کړل چي دکرزي په فکر هلته يې د شپږو يا اوو په شاوخوا کي کوچنيان هم وه، چي دوی ته يې د شنو چايو چايبرونه او ډوډۍ راوړه. کله چي موږ چای وڅښلې هغه نفر ولاړ، چي زموږ له پاره خواړه تيار کړي خو دې ته ډېر حيران يم چي دغه خلک څنګه له کليو څخه ليري د محصولاتو د کوټې ساتنه کوي، چي په همدې وخت کي يې ډېري ښه بينډۍ او څو لوی افغاني ډوډۍ چي پر تبخي پخې‌ږي راوړې. ډوډۍ او بېنډۍ مو نوشيجان کړلې او د لږ وخت له پاره مو هلته دمه جوړه کړه چي د ماپښين پر دوو بجو بيرته د چارچينو خوا ته روان سولو.

دغه ډله يو ځای ته راورسېدل چي د کوچيانو کيږدۍ ښکارېدلې چي ورڅخه يو کس راووت او له دوی څخه يې وپوښتل چي چيري ځي؟ کرزي د سيمي څخه يو رهنما چي په غرونو کي بلد و د ځان سره واخيست چي ډېر هوښيار او په غرونو کي پر پښو ډېر چابک و. رهنما وويل چي دوی واده ته تلل خو هغوی راڅخه ولاړل. مګر هغه نابلده کس د دوی تر

ketabton.com - The Digital Library

مخه ډېر چابک یوازې روان و ، چې دغه ډله نه سو پسې رسېدلای، چې رهنما پر دغه شکمن سو او ویې ویل راځئ چې پر فرعي لار ولاړ سو. له همدې کبله دوی پر بله خوا پر یوه بل غره روان سول، چې هلته د دوړو داسي توپان و چې دوی تر یوه متره لیري آخوا څه نه لیدل. کله چې دوی د شپې پر اته بجې د چارچینو ولسوالۍ ته راورسېدل هغه رود چې دوی باید پر پوري وتلی وای ټوله د طالبانو د پیکپ موټرونو ډک و ، چې بتۍ یې روښانه او په دوی پسې ګرځېدل. هغه کس چې په خیمه کي و ښېله شکه د طالبانو جاسوس و. کرزی وایي موږ ښېله دې چې کشف سو تر رود واوښتو او په کلي کي ورک سولو ، خو هغه کس چې موږ یې لیدلو ته راغلي و په کور کي نه و. شکر خدایه ! که چیري موږ هلته پاته سوي وای نو په هغه شپه به طالبانو له منځه وړي وای. طالبان په هغه کلي کي کور په کور په حامد کرزي او د هغه په جنګیالیو پسې ګرځېدل. دغه ډله د کلي بهر د کرزي د ویاند د خور کور ته ورغلل. د هغه اخنبي ورته وویل چې د دې هیڅ امکان نسته چې تاسي دلته پاته سئ ځکه چې طالبان خبر دي چي تاسي دلته راځئ.

ده دوی ته بادام او انار ورکړل، او کرزي ته یې وویل چې د خپل امنیت په خاطر بیرته غرونو ته وخېژه. بیرته غرونو ته وخېژه ! کرزی وایي موږ ډېر خواشیني سوو ځکه چې فکر مو کاوه که موږ نور مزل وکړو نو مړه به سو ، نو بله مو کومه چاره لرل؟ که چیري موږ په کلي کي پاته سو وبه نیول سو او وبه وژل سو. بیرته په ډېره ستوماني سره د هغه ځای پر لور روان سول په کوم ځای کي چې دوی ته وسلې راوغورځول سوې، مګر پر بله لار چې دا د دوی د مبارزې برخلیک ټاکونکی ټکی و.

تر نیمي شپې پوري تر څلور ساعته مزل وروسته کرزی او ملګري

ketabton.com - The Digital Library

يې د دمي جوړولو له پاره ودرېدل، يو كس چي دا كښېناست بيا له وخته خوب په منګولو كي اخيستی و. ده خرهار پيل كړ، كرار كرار پسې په زوره كېده تر دې چي سپي غپا شروع كړل. كرزی وايي موږ فكر وكړ چي شايد هلته به كلی او يا د كوچيانو كيږدۍ وي. دوی نه غوښتل چي څوك يې ووينې له همدې كبله د سهار پر څلور بجې راپورته سول چي تر اوسه لا تاريكه وه په حركت يې پيل وكړ چي د غه رهنما نابېره ودرېد او كرزي ته راغی چي آرام سي ږغ مه لرئ. ټوله كښېناستل ده شپېلكی وكړ. كرزي ورڅخه وپوښتل چي څه پېښه ده؟ ده وويل چي ما يو كاروان وليد. دوی ټولو وكتل خو ښېله تاريكي څخه نور څه يې نه ليدل. رهنما وويل چي تاسي انتظار وكړئ. تاسي به يې ووينئ، پروت وكړئ.

دوی هلته پروت وكړ، چي تر پنځلس دقيقو انتظار وروسته د زنګولې ږغ واوريدل سو . په افغانستان كي خلك زنګولې د اوښانو په غاړه تړي، كرزی وايي چي دا ډېر ښايسته آواز و، چي له ډېري ليري څخه راتلی. جنګيالي آرام پرېوتل چي كله كاروان دونه ليري سو چي نور يې د زنګولې ږغ نه راته رهنما وويل چي اوس نو د حركت له پاره خطر نسته.

دوی سهار تر پنځو بجو پوري مزل وكړ، چي مرګوني ستړي وه، چي تقريباً ۳۵ ساعته يې مسلسل مزل كړی و دوي بيا د هغه بزګر كوډلي ته راغلل چي دوی ته يې ډوډۍ او چاى وركړي وې. هغه يو ځل بيا دوی ته ښه راغلې وويل او دننه يې بوتلل او ورته ويې ويل چي بيده سي. كرزی وايي چي اوس هغه شكمن و، چي موږ ساده مسافر نه يو او دا چي موږ به بيا د ده جونګړي ته راځو خو ده هيڅ ونه ويل. تر يوه ساعت آرام وروسته بزګر دوی ته چای، ډوډۍ، بادام او آنار وركړل. دا منی و چي په سيمه كي د بادامو او انارو سېزن وي. بزګر كرزي ته مشوره وركړه چي غرونو ته د

ketabton.com - The Digital Library

شپنو پر لار ولاړ سي او د نورو لارو څخه ډډه وکړي، ده وويل چي اوس ما ته دا څرګنده ده چي تاسي غواړي د يو چا مخه ونيسئ. دوی روان سول او د ورځي په نيمايي کي تم سول او پر ډېرو د خوب له پاره بيده سول چي لمر هم تاوده کړل بيا يې تر نيمي شپې د کوچيانو د پسونو د دوبي تر څړ ځايونو چي هلته دوی د خوب له پاره سمځي جوړي کړي وې مزل وکړ، ځکه رهنما فکر کاوه چي هلته تاسي بېله خطره خوب کولای سئ دوی هلته تر سهاره پوري خوب وکړ.

کرزی وايي موږ په غرونو کي خورا ليري تللي و، په داسي حال کي چي نه مو خواړه او اوبه لرل او نه مو د چا سره تماس نيولای سوای. دوو کسانو درې ساعته مزل وکړ تر څو اوبه پيدا کړي داسي ښکارېدل چي زموږ عمليات (ميشن) پر هيڅ لور حرکت نه کوي او نه کوم پلان او هدف لري.

بالاخره د کرزي ملګري حفيظ الله خان په قار سره کرزی له هغه نورو څخه جلا کړ. ورڅخه وې پوښتل ته څه غواړې؟ ته غواړې چي دلته په غرونو کي مړ سې؟ د لوږي د لاسه هغه هم ناکامه؟ او که غواړي چي بريالی سې؟

کرزی وايي چي البته ما غوښتل چي بريالی سم. حفيظ الله خان وويل چي داسي ده نو دا يې د ګټلو لار نه ده. کرزي يې په جواب کي وويل چي بلې همدا يې د ګټلو لار ده. موږ به ډېر ژر د کليو سره تماس ونيسو او بيا به ګورو چي څه وکړو.

حفيظ الله خان وويل چي داسي نه ده تاسي پر غلطه ياست. طالبانو بايد دا ټوله سيمه محاصره کړې وي. نه موږ کليو ته رسېدای سو او نه کلي موږ ته. نور موږ خپل توان د لاسه ورکړی دئ. په ورځو مو څه نه

ketabton.com - The Digital Library

دي خوړلي. نو څنګه به ژوندي پاته سو؟ کرزي وویل نو ته څه غواړې چي ویې کړې؟ده وویل د امریکا په سفارت کي دي خپلو ملګرو ته ټلیفون وکړه هغو ته ووایه چي راسي موږ پورته کړي.

کرزي وویل ټوکي خو به نه کوې؟ هغوی به هیڅکله زما له پاره دا کار ونه کړي، څنګه به هغوی موږ له دغه غرونو څخه پورته کړي. ده وویل ته خو ټلیفون ور وکه بیا به ګورو چي څه کېږي.

کرزي د ټوله ټیم نظر وغوښت. هغوی ورته وویل چي حفیظ الله خان سم وایي موږ باید د دغه ځای څخه د وتلو یوه لار پیدا کړو. دوی وویل چي دا د بري لار نه ده. جنګیالیو وویل د دوی لویه غلطي دا وه چي هغه مرکز یې پرېښود چي طالبانو ته یې ماته پکې ورکړل او بل دا چي ګروپ سره ووېشل سو. اوس دوی د خپلو ټولو ملګرو کلیوالو څخه لیري وه او په دې نه پوهېدل چي طالبانو دوی ته چیري کمینونه نیولي دي. دوی کرزي ته وویل په هغه شپه چي تر رود پوري وتو ډېر بختور و. اوس نو ته ټلیفون لرې د دې ځای څخه د وتلو یو د حل لار پیدا که.

کرزي وویل که ستاسي فتوا همدا وي زه به هم کوښښ وکړم. خو فکر نه کوم چي بطرۍ دي دونه چارج ولري، چي یو ټلیفون په وکړم. د ورځي په ګرم وخت کي ده بطرۍ راوکښلې او لمر ته یې کښېښوولې چي که لمر یو څه چارج کړې خو دی شي هم کار ونه کړ. کرزي یوه بطرۍ ټلیفون ته ور واچول او ورور ته یې ټلیفون وکړ، چي زه ژوندی یم. ورور یې وویل شکر خدایه ! نو ولي دي موږ ته مخکي ټلیفون نه کاوه؟ کرزي وویل چي مابطرۍ د سخت وخت له پاره ساتلي وې خو دا چي کرزي نور څه ویل بطرۍ ختمه سوه. وضعیت توپاني ښکارېده. که ټوله بطرۍ په همدې شان کمزوري وای نو د دې امکان نه و چي امریکایانو ته دي هیڅ

ketabton.com - The Digital Library

وویلای سي. حتی چي مازي یې خپل موقعیت ورښوولی وای. کرزی وایي چي ما د بطریو په چیکولو پیل وکړ چي یوه داسي بطری پیدا کړم چي د یوې یا دوو دقیقو له پاره خبرو کولو چارج ولري. خو یو ناڅاپه مي بخت رابیدرا سو. ما یوه بطری چیک کړل چي پول نوې وه او پوره چارج وه، دا څنګه راڅخه پاته سوې وه؟

په همدې چارج بطری سره کرزي په اسلام آباد کي د امریکا له سفارت،د روم او خپل ورور سره بیا خبري وکړې. ده ټولو ته وویل چي زه ژوندی یم او په غرونو کي یم او له هغه ځایه د راوتلو له پاره مرستي ته اړتیا لرم. امریکایانو بیا هغه تکراري پوښتنه وکړل چي تاسي چیري یاست؟ کرزي بیا دوی ته وویل چي چي دي او ملګرې یې ځونه لیري دي او پر کومه خوا راغلي دي. هغوی بیا ورته د مربعي اور د بلولو وویل چي وروسته به مو مونږ پیدا کړو. په دغه شپه دوی په غرونو کي یو اوار ځای پیدا کړ او اور یې پر بل کړ. په دا سبا کرزي بیا ټلیفون ور وکړ او ورته ویې ویل چي شاید دا زما وروستی ټلیفون وي ځکه چي دا نوې بطری هم مخ پر ختمېدو ده. امریکایي تماس نیوونکي ورته وویل چي مونږ ستاسي اور ولید او سبا ماښام پر اته بجې به مونږ درسو.

دوی بیرته د کوچیانو د پسو سمځو ته راغلل او هلته بیده سول. او په دا سبا ماښام کي بیرته غره ته وختل او اور یې ولګوی. کرزی وایي چي څلورو خواوو ته د وسلو سره کښېناستو ځکه چي کېدای سو طالبان هم زمونږ اور وویني. اتو بجو ته لا پنځه دقیقې پاته وې چي ناڅاپه یې د څرخکو ږغ واورېد. دوی د غرونو تر څوکو کښته پرواز کاوه چي شاوخوا ګرځېدې. دوی نه لیده ځکه چي څراغونه یې نه وه روښانه خو یوازي به یې ږغ تعقیبوی چي نابېره یوه بله څرخکه راغله او هلته کښېناستل چیري چي

ketabton.com - The Digital Library

کرزی او ملګرو یې انتظار کاوه، چې بله سمدستي په پسې وه. کرزي وویل چې څونه په زړه پوري صحنه وه. یو کس چې د شپې دوربین یې پر سترګو و د لومړۍ څرخکي څخه راکښته سو په زوره یې ناره کړل: ښاغلی کرزیه! دا تاسي یاست؟

دغه ډلې د څلورو خواوو څخه د اور ځای ته راوځغستل او څرخکو ته وختل خو چې کله یې پرواز کاوه کرزی وپوهېد چې یو نفر کم دئ. دا حفیظ الله خان و چې پر ده په غوسه سوی و او ورته ویلي یې وه چې مرسته وغواړه. دی له څرخکي څخه راکښته سو او پسې کتل یې. ناري یې ور ووهلې له یوه اور څخه تر بله به یې منډې وهلې او پسې کتل به یې چې بالاخره یې په داسي حال کي پیدا کړ چې ټینګ یې په پټو کي ځان پېچلی و. کرزي پر ږغ کړه چې دا څه کوې؟ هلیکوپټر راغلی دئ حفیظ الله خان وویل فکر کوم چې ما یو څه واورېدل، خو ډېري دوړي وې له همدې کبله مي ځان ټینګ وپېچئ.

څرخکي دوه ساعته پرواز وکړ، چې بالاخره په هلمند کي یو ځای راکښته سوه، چې هلته یو تعداد د کرزي ملاتړو انتظار کاوه. اوس د پښنو شل سوی کوچنی اردو پنځه څرخکي او خورا مجهز امریکایي ځانګړي ځواکونه (سپېشل فورس) د ځان سره لرل. دوی هلته څو ورځي تېري کړې چې کرزی په دې وتوانېده د خپل ټلیفون بطرۍ چارج کړي او څو ټلیفونونه وکړي. هلته دی په دې بریالی سو چې د حاجي بدر سره تماس ونیسي حاجي بدر د ده د هغو قوماندانانو څخه و، چې د غرونو په جګړه کي یې د ده سره اړیکي پرې سوي وې چې البته ده هم ستلایټ ټلیفون درلود.

کرزي کماندو ته وویل چې دی غواړي هغه کلي ته ولاړ سي،

ketabton.com - The Digital Library

چيري چي حاجي بدر دئ خو بدر نه سو کولای چي سم لوری ور وښووي. دوی کرزي ته وويل چي ورته ووايه چي هغسي اور بل کړي لکه څنګه چي يې په غره کي بل کړی و. امريکايي کمانډو و کرزي ته وويل موږ هم ستا سره ځو او هلته درسره پاتېږو. اوس د هغو اړيکو په مننه چي کرزي په پاکستان او نورو ځايونو کي د متحده ايالاتو سره د استازي په توګه ساتلي چي اوس کرزی تر طالبانو وروسته افغانستان کي د امريکا له پاره تر ټولو غوره مشر ښکاره سوی و او غوښتل يې چي وې ساتي.

يوه شپه تر هغه وروسته چي بدر اور ولګوی امريکايان، کرزی او ملګري يې د هغه پر خوا الوتنه وکړه تر څو له هغه سره يو ځای سي. څلور څرخکي په خوندي توګه راکښته سوې خو هغه پنځمه دانه چي څلور امريکايي ځانګړي ځواکونه پکښې سپاره وه تر اصلي ګروپ څخه يو يا يونيم مايل ليري کښته سوه، ځکه چي مخکنيو څرخکو دوړي او باد جوړ کړی د پيلوټ له پاره يې مشکلات جوړ کړل ده دغه څلور کمانډو همدلته شوه کړل او ځني ولاړی. کرزي د حاجي بدر څخه وپوښتل چي دا څه ډول اراضي وه چي څرخکه پکښې کښېناستل وروسته ده امريکايي قوماندان او خپل کسان ورسره واخيستل او په تاريکه کي د هغه ځای پر خوا ور روان سول.

کرزی وايي چي موږ بيا غره ته په ختو سوو او زه ختلو ډېر ګرم کړم چي وروسته باد بيرته يخ کړم. يوه امريکايي راته د وړيو جاکټ راکړ، چي دې هم يو څه مرسته راسره وکړه. وروسته د شپې پر دوولس نيمي بجې موږ خلک وليدل چي په يو څه فاصله کي زموږ پر خوا د لاسي او لانتېرين څراغانو سره راروان وه. کرزی وايي موږ نه پوهېدو، چي دا دوستان کليوال دي او که طالبان؟ کله چي هغوی موږ ته نژدې راغلل او

ketabton.com - The Digital Library

موږ يې وليدو نارې يې کړې چې تاسي څوک ياست؟ کرزی نه پوهېده چې څه جواب ورکړي، چې وروسته يې په مخابره کي پر حاجي بدر ږغ وکړ، هغه ورته وويل چې ورته ووايه چې موږ د ده ملګري يو. ما هم همداسي ورته وويل. خو دوی وويل چې موږ بايد ځنګه پوه سو چې تاسي د ده ملګري ياست؟ ما ورته وويل چې راسي خپله له ده سره خبري وکړئ. دوی خبري ورسره وکړې او وروسته يې وويل چې داسي ده او تاسي طالبان نه ياست. موږ تاسي ته څلور امريکايي سرتېري راوستي دي.

سرتېري ټوله روغ رمټ وه او هغه کسان بيرته د غرونو اخوا د خپل کلي پر خوا ور روان سول. دا چې اراضي ډېر خراب و نو يوه امريکايي سرباز خپله بجلکه ماته کړې وه او نورو اوږه ورکړې وه او کرار کرار را روان وه. د شپې پر دوې بجې دوی د غره اواري سيمي ته راووتل چې هلته د کلي څخه د حاجي بدر لخوا موټران ورته راليږل سوي وه او دوی ته انتظار وه، چې وروسته ټولو ټوله لار په موټر کي سفر وکړ.

کرزی وايي چې اوس نو روژه رانوې سوې وه او ما پېشلمی وکړ چې وروسته بيده سوم. کله چې دی راويښ سو د سپېشل فورس عسکرو شاوخوا د کليو د کوچنيانو سره لوبي کولې چې د امريکايانو د ليدلو له پاره راغلي وه. يوه ماشوم يو امريکايي سرتېری وليد چې سپينه خولۍ يې پر سر کړې وه ورته ويې ويل چې القاعده ! دا خولۍ هيسته کړه. د طالبانو او القاعدې ملګرو به سپيني بګړۍ د سپېځلتوب د سمبول په توګه تړلې او هغه هلک هر هغه چاته چې سپين شی به يې پر سر و د هغوی په سترګه کتل چې وروسته ده خپله خولۍ و هغه سرتېري ته ورکړه.

کرزي د حاجي بدر په کلي کي دوې ورځي تېري کړې چې هلته ورته د امريکايانو له خوا نوري وسلې راورسېدې. په دغو ورځو کي د

ketabton.com - The Digital Library

دوی شمېر څو چنده سو، ځکه چي خلک به د هر ځای څخه راتلل او د طالبانو ضد دغه ځواک سره به یو ځای کېدل. دا لومړی ځل و، چي کرزي په افغانستان کي دننه په خپل واک د یوه نظامي قوماندان په توګه کلیوال منل. په دغو راتلونکو کي یو سپین ږیری او یو هلک چي پر خره یې یو څه را بار کړي وه. د کرزي د راتګ په شپه چي کله هغه یوه څرخکه د حاجي بدر د کلي څخه د یوه او یا یو نیم مایل په اندازه لیري کښېناستو ته اړه سوې وه او هغه څلور سپېشل فورس سرتېري یې هلته خوشي کړي وه هغوی تر خاشو لاندي ځني سامانونه پټ کړي وه او کله چي کلیوال د هغوی د ژغورلو له پاره ورغلل دوی په تاریکه کي ونه توانېدل چي هغه بیرته پیدا کړي. دغه زاړه سړي کرزي ته وویل چي موږ دغه سامانونه تر خاشو لاندي پیدا کړل چي فکر مو وکړ چي شاید دا به د امریکایانو وي. موږ فکر وکړ چي شاید دوی به ورته اړتیا لري نو ځکه مو دلته درته راوړل.

په کلي کي د کرزي په دوهمه ورځ یو شپانه تېرېده چي یو څه ګڼه ګوڼه یې ولیده. ده وپوښتل چي دا څه روان دي؟ ده ته وویل سول چي کرزی دلې دئ. شپانه وویل کرزي ته ووایاست چي ترینکوټ سقوط وکړ او خلک په تا پسې ګرځي. په همدې اړه یې په تا پسې هري خوا ته خلک ولېږل.

کله چي کرزي ته دا وویل سول ده پر خپل ګروپ ږغ وکړ، چي سره راټول سي. هغو مشرانو چي د ده سره په غرونو کي وه او نورو ده ته وویل چي د ده په خبرو باور مه کوه. شاید دا یوه دسیسه وي. یو ځل هلته یو څوک ولېږه چي دا خبره کره کړي. کرزي یو ځوان پر موټرسایکل ترینکوټ ته پټ ولېږه چي د دې خبري جاج واخلي او هغه نفر بیرته د نوي

ketabton.com - The Digital Library

خبر سره راوګرځېد داسي چي ترينکوټ په رښتيا سره سقوط کړی و. ده وويل چي د افغانستان ملي تور، سور او زرغون بيرغ هلته د طالبانو د بيرغ پر ځای رپېدی. دی د محلي مشرانو هغه جرګې ته ورغلی چي تازه جوړه سوې وه او ورته ويلي وه چي زه د کرزي له خوا راغلی يم. د شورا غړو ويلي وه چي هغه چيري دئ؟ ځوان ورته ويلي وه چي کرزي په خپلې کلي ورجان کي دئ.

کرزی وايي په دا سبا مو د پنځلسو يا شلو موټرو کاروان وليد، چي د کلي پر خوا را روان وو. دا د ترينکوټ د مشرانو شورا وه چي ما ته را روان وه او راته وې ويل چي دوی ښار د طالبانو څخه واخيست او په تاسي پسې مو هره خوا ته پيغام رسوونکي ولېږل، خو موږ نه و خبر چي ته يوازي درې ساعته د موټر د مزل په واټن زموږ څخه ليري په غرونو کي سرګردانه ګرځې.

کرزی ډېر ژر دې ته چمتو سو، چي خپل عمليات و ترينکوټ ته ولېږدوي چي په مخ کي يې پر کنډو او کپر سړک شپږ اووه ساعته سفر پروت. د ټکسيو او پيکپ موټرانو دغه کاروان هلته د شپې پر لس بجې ورسېد، چي کرزی سيخ سيده د ولايت مقام ته ولاړی. ترينکوټ د افغانستان په جنوب غرب کي لومړی ځای و، چي سقوط يې وکړ.

دی وايي چي د طالبانو په شمول خورا ډېر کسان د ده د ليدلو له پاره راغلل. موږ ته اوس خورا ښه جنراتورونه او نور سامانونه د امريکايانو له خوا اکمال سوي وه او د نړۍ سره مو ښه ثابتي اړيکي لرلې. زه اوس په ناڅاپي توګه د نړۍ سره وصل سوم.

په ترينکوټ کي د کرزي په دوهمه ورځ يو طالب ده ته راغی او ورته وې ويل که ته ما ته خط راکړې زه به خپل دوه موټران او وسلې دلته

ketabton.com - The Digital Library

ترینکوټ ته راوړم او تاسي ته به يې تسليم کړم.

کرزي ترې وپوښتل چي ته ولي زما ليک ته اړتيا لرې؟ کندهار، زابل او نوري هغه سيمي ټولي د طالبانو تر واک لاندي دي. نو ته ولي زما ليک ته ضرورت لرې؟ دا سړي وويل چي ښاغلې پر لويو لارو زه کوم مشکل نه لرم خو مشکل په کليو کي دئ. داسي نه چي موږ په کليو کي تېرېږو کليوال موږ ودروي. کرزی همدا خبره د خپلو ملګرو سره شريکه کړه چي تاسي په دې اړه څه نظر لرئ؟ دوی وويل ده ته ليک ورکړه وبه ګورو چي څه پېښېږي؟

کرزي و هغه طالب ته ليک ورکړ، چي د ده د خونديتوب هيله پکښې سوې وه، چي دوې ورځي وروسته هغه د خپلو موټرانو او وسلو سره راغی او کرزي ته يې وسپارل. دا هغه نښه وه چي کرزي بايد نور خپلواک غځولی وای، ځکه چي دا هر څه د حيثيت له کبله وه، ولي چي کرزی کوم ربښتونی ځواک نه درلود. خو په افغانانو کي د حيثيت ځواک خورا ارزښت لري. خورا ډېر کسان ده ته راتلل او د ليکونو غوښتنه يې ځني کول ده هم وښل چي هغوی هم کار کاوه. کرزی وايي زه په ترينکوټ کي په يوه درې خوني کور کي ناست وم هلته به مي قومي مشران منل، خلکو ته به مي ليکونه ورکول تر هغه ځايه چي به يې کار ورکاوه.

کله چي کرزي د طالبانو وروسته جنوبي افغانستان کي خپله ولکه ټينګول دا مريکا په مشري د هوايي بمباريو کمپاين د طالبانو د ځواکونو د پاته شونو د منځه وړلو پر ضد روان و. ترينکوټ ته د کرزي تر راتګ شل پنځلس ورځي وړاندي امريکايانو د طالبانو په شک په غلطي سره د ارزګان ولايت په ليري پرتو سيمو کي د توري په کلي کي پر يوه کور بم وغورځوي چي د بېګناه ملکي خلکو ډک و او زيات قربيانيان يې

ketabton.com - The Digital Library

کوچنیان وه ووژل. بم غورځوونکي الوتکي له همدې ځای څخه د یو نیم کیلومتر په اندازه لیري د طالبانو پر معلومي قرارګاه بمبار کاوه، چي یو بم غلط سو که پیلوټ په خطا سره دا ځای په نښه کړ.

د هغو کوچنیانو نیکه چي په توري کي وژل سوی و، ترینکوټ ته د کرزي د لیدلو له پاره راغی او کرزي ته یې د ماخستن ډوډۍ راوړل ځکه چي کرزی د هغه مېلمه و او دا میلمستیا د عجبي پېښي ډکه و. ما دغه کس امریکایي سپېشل فورس سرتېرو ته ورمعرفي کړ او ورته ومي ویل چي امریکایي بم د ده ټوله کورنۍ ور ووژل. دغه کس وروسته خورا په زړه پوري خبره وکړل چي په هغه کي د داسي شي څرک تر سترګو کېدی چي افغانان ئونه د آزادۍ آرمان لري. ده امریکایانو ته وویل د هغه بم د لوېدو له کبله مي خپل اووه کوچنیان له لاسه ورکړل، خو که زه ټوله کورنۍ هم د لاسه ورکړم پروا نه کوي خو تاسي افغانستان آزاد کړئ.

خطا بمونو په دوامداره توګه په افغانستان کي د بېګناه ملکیانو د وژلو وسیله ګرځېدلې وه حتی د طالبانو د حکومت تر ړنګېدلو وروسته چي کله به ائتلافي ځواکونو د القاعدې او بیا منظم سوو طالب ښورښیانو پر ضد جګړه کول. خو ټوله پاته سوي کسان د توري د نیکه په شان بخښونکي نه وه.

د نومبر پر اووه ویشتمه پر افغانستان باندي د ملګرو ملتونو خبري د ملګرو ملتونو د استازي لخدر ابراهیمي په مشرۍ پرانیستل سوې. د افغان مقاومت څلور لویو ډلو په کنفرانس کي ګډون درلود. چي په هغه کي شمالي ټلواله، پاکستان مېشت پېښوري ائتلاف، ایران مېشت سایپرس ګروپ او د روم ډله چي د پخواني شاه استازیتوب یې کاوه. کرزی هم د همدې کنفرانس ګډون وال و، چي د ترانسپورټ د

ketabton.com - The Digital Library

نشتوالي له کبله يې نه شو کولای چي هلته ولاړ سي او بل دا چي د ده له پاره دا ډېره مهمه وه چي د بن پر ځای په افغانستان کي وي. خو ګډونوالو له ده څخه وغوښتل چي له هغه ځايه دوی ته په سټلايټ ټليفون خپله وينا واوروي. کرزی وايي کله چي کنفرانس پيل سو، زه په ترينکوټ کي په يوه خاورين کور کي د پراشوټ پر يوه ډېره کوچنۍ ټوټه په ډېره يخه خونه کي ناست وم. له بله پلوه زه ډېر سخت زکام وم خو بيا هم زما ټليفون په بن کي د کنفرانس سره وصل سو او ما استازو ته وينا واورول. ده په پښتو او دري خبري وکړې او ويې ويل چي موږ ټول افغانان يو او د دې هيواد کاميابي بايد ډاډمنه کړو.

وروسته چي کله دی د سيمي د مشرانو سره په غونډه کي و د طالبانو په وخت کي د مجاهدينو د حکومت ولسمشر برهان الدين رباني ورته د کابل څخه ټليفون وکړ او ورته ويې ويل چي زه غواړم ته واک په لاس کي واخلې. زه غواړم چي قدرت تاسي ته وسپارم.

کرزی وايي ما ورته وويل ښه ښاغلې ولسمشره خو اوس زه هيڅ نه پوهېږم چي تاسي ته څه ووايم. دی د يوه کوچني کور په يوه خاورينه خونه کي په داسي حال کي ناست و، چي ډېر ستړی او د نه خوراک او څښاک له لاسه يې د بدن سبک ختلی و. زه هيڅ نه پوهېدم چي دا نړۍ د څه له پاره ده او همداسي نه پوهېدم چي په دې نړۍ کي څه روان دي. تر ټليفون وروسته ده مشرانو ته وويل چي تاسي په دې اړه څه فکر کوئ؟ دوی وويل چي ستاسي مطلب د فکر کولو څخه څه دئ؟ ته بايد همدا کار وکړې.

خو کرزي ته دا اړينه برېښېدل چي دا خبره د ټولو مشرانو سره شريکه کړي چي په دا سبا شپه يې د ټولو مشرانو غونډه راوبلل. دوی پر

ketabton.com - The Digital Library

مسایلو خبري وکړي او ټوله په دې راضي وه چي ته باید همدا کار وکړې.

په هغه ورځ چي د بن کنفرانس دایر سو د عبدالحق د مرګ خبر خپور سو، نوموړی د سرو لښکرو په وړاندي خورا مشهور قوماندان و او د طالبانو سرسخت مخالف و. عبدالحق د کرزي په شان پښتون او د مولوي خالص د حزب قوماندان و. په جګړه کي زړه ور او هوښیار پښتون چي د احمدشاه مسعود برابر و. د کرزي په شان په انګلیسي ډېر ښه رِغېدلای سوای. ده د نړۍ له ډېرو مشرانو د امریکا دولسمشر رونالډریګن سره لیدلي وه، چي هغه یې د یو اتل په شان هرکلی وکړ او د برطانیې له لومړي وزیر (Margaret Thatcher) سره .ده په ۱۹۹۲ م کال د مجاهدینو په حکومت کي د کابل د امنیه قوماندان په توګه خدمت وکړ، خو کورنۍ جګړې زړه توری کړ چي تر هغه وروسته یې په لندن او ډوبۍ کي آزاد تجارت پیل کړ. د طالبانو د واک ته رسېدلو وروسته ده ډېر ژر دوی د کرزي په شان وغندل او د کرزي په شان یې د همدې مخالفت خورا لویه بیه ورکړل. په پېښور کي د ده مېرمن او ځوان زوی په ۱۹۹۹ م کال کي ووژل سول چي په همدې کال د طالبانو له خوا د کرزي پلار هم ووژل سو.

تر ۹/ ۱۱ وروسته عبدالحق متحده ایالاتو ته وویل، چي پر افغانستان حمله مه کوئ، ځکه چي دی په دې باور و، چي شمالي ټلواله او د هغوی پښتون سیاله ډله به وکولای سي چي د طالبانو د پوځ د مشرانو په وژلو سره به په خورا لږ ويني بهولو سره د طالپانو څخه واک تر لاسه کړي. د کرزي په شان دی هم خورا ژر افغانستان ته ننوت خو حق په لومه کي ونښت، طالبانو ونیوی چي وروسته یې اعدام کړ. د پاکستان استخباراتي شبکه د هغه سره په خیانت کولو تورنه ده. که نوموړي

ketabton.com - The Digital Library

ژوندي واى تر طالبانو وروسته افغانستان کي به يو ځواکمن او د درناوي وړ کس واى.

په بن کنفرانس کي تر وينا وروسته کرزي د کندهار پر لور د حرکت په حال کي سو. ده وويل موږ د لاري په اوږدو کي هيڅ جګړه ونه کړه، ځکه چي موږ له يوې ولسوالۍ څخه بلي ته تللو، نو خلکو به زموږ تر ورسېدو وړاندي لا واک د طالبانو څخه اخيستى و. وروسته د کندهار په شمال کي د شاه وليکوټ ولسوالۍ ته ورسېدو، چي دلته لوبي بل رنګ واخيست. خداى هلته يو ځل بيا زما سره مرسته وکړه.

کله چي کرزي شاه وليکوټ ته راورسېد، يوه مجاهد ده ته ټليفون وکړ، چي د طالبانو رهبري غواړي هلته درسي، او واک درته تسليم کړي. سبا ورځ د غونډي تر سره کولو له پاره وټاکل سوه. کله چي کرزي په دا سبا راکښېناست ډېر ساړه يې کېدل، له همدې کبله يې پرېکړه وکړه چي په کلي کي يوې کوچنۍ رېګني غونډۍ ته وخېژي او تر هغه وخته پوري چي طالبان راځي پيتاوى وکړي. کرزى وايي چي دا د روژې مياشت وه دا چي سړى د ورځي خوراک او څښاک نه کوي نو يخ يې کېږي. په همدې شپه ډېره امريکايي مرسته راورسېده. چي په هغه کي نور سرتېري، دوا او خواړه شامل وه، ځکه چي د بن په کنفرانس کي د افغانستان د موقتي ادارې د مشر په توګه د کرزي د احتمالي ټاکلو له کبله امريکايانو ډېره پاملرنه د ده خوا ته کړې وه.

په دغه سهار ډېر کسان د کوچنيانو او زما د کسانو په شمول پر هغه غونډۍ ښکارېدل، کله چي زه هغه غونډۍ ته ور روان سوم، يو کس په ما پسې راغځستل او ويل يې چي يو ګروپ مشران راغلي غواړي چي ستا سره ووينې. زه بيرته راوګرځېدم او په هغه خونه کي د مشرانو سره يو

ketabton.com - The Digital Library

ځای سوم، چي ما به ليدونکي پکښې منل. کرزی کښېناست او دوی په خبرو پيل وکړ. د خبرو تر پيل څو دقيقې وروسته خونه وچاودل. د خوني کړکۍ او دروازه وغورځېدل او پر مشرانو خاوري او ټوټې راشوه سوې. دی بهر راووت چي جسدونه، کنډوکپر موټرونه او کلی يې په بده ورانې کي وليد. يو ۲۰۰۰ پونډه بم د (B-52) ډوله لوړ ارتفاع لرونکي امريکايي الوتکي څخه پر هغه غونډی شوه سو چي يو تعداد خلک پر راغونډ سوي وه او چي کېدای سو کرزي به هم هلته ولاړ وای. ده وويل که چيري دغه خلک زما د ليدلو له پاره نه وای راغلی او په دغه مهمه شېبه کي ما ته د دوی د ليدلو نه وای ويل سوي زه به پر هغه ځای ولاړ وای چي بم پر ولګېد او په ايرو به بدل سوی وای.

په دغه بم کي ده خپل پنځه غوره ملګري، درې امريکايي کماندو بايلول چي البته په وژل سوو کسانو کي کليوال د کوچنيانو په ګډون هم شامل وه. د نولسو امريکايانو په شمول خورا زيات نور ژوبل سوي هم وه.

دا د ډسمبر ۵ مه وه او د بن غونډې د پای ورځ وه، چي تر يوې اووني زيات يې په افغان موقته اداره کي د واک وېشلو پر سر خورا سخته مناقشه وکړه. تر چاودني وروسته په وينو ککړ کرزی خورا ژر د بم له ځای څخه لري کړل سو او نژدې په يوه ځای کي د بل بم د راپرېوتلو له وېري د پرښو په منځ کي ځای پر ځای کړل سو. کله چي د ده ياور له ده څخه د وينو په پاکولو لګيا و، د ده سټلايټ ټليفون ته د بن څخه د بي بي سي د ليزدوسيټ زنګ راغی او دا زېری يې وکړ، چي دی د افغانستان د موقتي اداري د مشر په توګه وټاکل سو. د بن په غونډه کي کرزی د زورواکو سره تر خورا سختو مناقشو وروسته وټاکل سو، چي يو بل ته د غونډې د پرېښوولو ګواښ يې وکړ. کرزی د امريکايانو ملاتړ د ځان سره

ketabton.com - The Digital Library

درلود چي د ده پر خوا يې د توازن په برابرولو کي مرسته کول او له بله پلوه د مسعود او عبدالحق تر مړيني وروسته کرزی تر ټولو قوي کانديد و. له بله اړخه کرزي د خپلي کورني پسمنظر، د شاه سره د ښو اړيکو او د خپلي نړيوالي اوږدې ډيپلوماسۍ له کبله خورا منطقي انتخاب و.

کرزی وايي چي زه په وينو لړلی د شاه وليکوټ تر کلي دباندي په پرښو کي ناست وم، چي راته وويل سول تاسي د افغان ملت د مشر په توګه غوره سوي ياست. تر دې ډېر ژر د بن څخه د لخدر ابراهيمي رسمي ټليفون راغی او د ليزدوسيټ خبري يې تايېدولې. کله چي ده همدا خبر هضموی او دده ملګرو او امريکايانو مړي او ټپيان د پېښي له ځای څخه ايسته کول د تسليمۍ له پاره د طالبانو پلاوی راورسېد.

کرزی وايي چي موږ د کلي په ښوونځي کي يوې خوني ته ولاړو، او هلته د تسليمۍ له پاره د خبرو کولو له پاره کښېناستو. طالبانو خورا قوي پلاوی رالېږلی و، چي په هغه کي د طالبانو د دفاع وزير، د کورنيو چارو وزير، د ملا عمر شخصي سکرټر او نور شامل وه. دوی هم هلته وروستل سول او کرزي ته يې وويل چي موږ غواړو تاسي ته د افغانستان د نوي قانوني مشر په توګه قدرت تسليم کړو.

ما ورته وويل مننه خو تاسي بايد د تسليمۍ رسمي ليک راوړی وای، دوی ولاړل او په دا ماپښين بيرته د ليک او ځوبنديانو سره بيرته راوګرځېدل، چي په هغو کي يو د کرزي نژدې ملګری و، چي وروسته د ارزګان والي سو کرزي ته تسليم کړل. دا يوه ښېله شرطه تسليمېدنه وه.

د طالبانو تر تسليمۍ دوې ورځي وروسته کندهار ته راغی او د ملا عمر په کور کي يې واړول، چي په بمباريو کي خورا بد زيانمن سوی و. دا وخت ملا عمر الونيا سوی و. کرزی وايي کله چي موږ کندهار ته راغلو

ketabton.com - The Digital Library

خورا ډېر خلک موږ ته د روغبړ له پاره راغلل. بهرنۍ میډیا هم راغلل چې اوس هغوی ما ته د نږدې لاس رسی درلود.

د کرزي د کابل د تګ له پاره تیاری ونیول سو. او پرېکړه یې وکړه چې کابل ته به یوازې ننوزي. چې هیڅ ځواک حتی یو باډیګارډ به نه وي ورسره. دا د قومي مشرانو او نورو مخورو کسانو غونډه راوبلل او د خپل پلان څخه یې خبر کړل. د دې د همدې پرېکړې سره ځینو مخالفت وکړ. دوی ویل ته باید کابل ته د درو څلورو زرو کسانو سره خورا په درب ننوزې. خو اکثریت زما ملګري سول. هغوی وویل یوازې ولاړ سه ځکه چې هر افغان یو افغان دئ که چیري یو کندهاری ستاسي ساتنه کولای سي نو ولي یو کابلی او نور ستا ساتنه نه سي کولای. زما پرېکړه ومنل سوه چې البته دا تر ټولو ښه پرېکړه وه.

کرزی د کابل پر لور په امریکایي نظامي الوتکه کي د خپل ورور، اکا او د کورنۍ د یوه نږدې ملګري سره والوت. کرزی وایي بس همداسي مو وکړل. د باګرام هوایي اډې ته زموږ سره د لیدلو له پاره خورا ډېر کسان راغلي وه او ګڼ شمېر موټران یې ورسره راوستلي وه، ځکه چې دوی د خوراډېرو کسانو د راتګ له پاره تیاری نیولی و. خو چې کله موږ د الوتکي څخه کښته سوو موږ یوازې څلور کسان وو. شپه ناوخته وه او د شمالي ټلوالي جنګیالیو د کابل په تیاره جادو کي ګزمې کولې. کرزی ارګ ته بوتلل سو، چې په دا سبا د کابل د هري خوا څخه خلک راغلل او د ماڼۍ دروازه یې په پلاستیکي ګلونو وپوښل چې خپل نوی مشر ته ښه راغلی ووایي. د افغانستان نوي مشر د ارګ ماڼۍ خپل نوی کور ولید چې د یوې لسیزي جګړې ته په کتو سره یې وضعیت خورا ښه و. دا ماڼۍ پر ۱۸ ایکړه مځکه باندي د کابل په شمال ختیځه برخه کي په اتلس سوه

ketabton.com - The Digital Library

اتیایمو کلونو کې جوړه سوې ده، چې د هر افغان واکمن کور و، خو حفیظ الله امین پکښې ووژل سو. د مرمیو سوري یې پر بهرنی دېوال هر چیري ښکاري او د همدې ستري ماڼۍ برج رالوېدلی چې د تشناب کار ځني اخیستل کېده، خو دننه په ماڼۍ کې وراني ډېره لږ سوېده. ګلخانه چې د ولسمشر د کار د دفتر ودانۍ ده او مسجد جوړ او روغ و او همدا شان د استوګني سیمه چې دوهمه درجه لویه دفتري ودانۍ ده. دلکشاه ماڼۍ چې د شاه رسمي د اوسېدو ځای دئ او د کله چې باچا ظاهرشاه له واک څخه په ۱۹۷۳ م* کال کې لیري کړل سو نه ده اشغال سوې دلکشاه اوس بیرته رغول سوې او د درنو خلکو له پاره مېلمستون دئ. په دې ماڼۍ کې د باختري دورې دوه زره کلن زاړه تاریخي آثار کله چې په (۱۹۷۸ م) کال کې پیدا سول سمدستي پټ کړل سوي وه. ډېر کلونه دغه خزانه چې شل زره طلایي توکي، لکه د پیل غاښونه، او غمي یې لرل پټه سوې وه. داسي ښېره وه چې د جګړې په جریان کې دغه اثار ورك سوي وې او یا به د ټوپکسالارانو له خوا ویلي کړل سوي وي. خو یوازي څو کسانو ته دا حقیقت څرګند و او کله چې کرزی ولسمشر سو، د دغه لوی راز ښخوونکو فیصله وکړه چې دغه خزانه باید نوره راڅرګنده سي. دغه توکي اوس کیتلاک سوي دي او په ۲۰۰٦ م کال کې یې سل په پاریس کې ننداري ته وړاندي سول. کله چې کرزی په ارګ کې ځای پر ځای سو، نو د ولسمشر رباني او نورو سره د غونډو لړۍ پیل سوې، وروسته یې روم ته پرواز وکړ چې د باچا ظاهرشاه دعا وغواړي. کرزی وایي چې ده ما ته قرآن کریم او خپله چتهۍ راکړل. بیرته کابل ته راوګرځېد او د واک تبدیلي یې په رسمي توګه تر سره کړه. په اپریل کې کرزی بیا روم ته ولاړ چې دا وار

---

* په اصل کې لیکوال د شا د لیري کېدو کال ۱۹۳۳ بللی دئ (؟)

ketabton.com - The Digital Library

يې پاچا د ځان سره راوست. کور ته د شاه ظاهرشاه راتګ باید یوه میاشت مخکې په مارچ کې تر سره سوی وای خو امنیتي ځواکونو یوه دسیسه کشف کړه چې په هغه کې د شاه او کرزي د مرګ پلان جوړ سوی و.
هغه مراسم چې کرزي او نورو ملیونونو افغانانو یې په خورا لېوالتیا تیاری نیولی و وځنډېدل. خو ټولو افغانانو د شاهي نظام د بیرته فعاله کېدو هرکلی ونه کړ، مګر په جنوري کې د افغانستان په شرقي ښار خوست کې په زرګونو پاچا پلوه قبایلو لاریون وکړ چې ویل یې امریکا دشاه ضد شمالي ټلوالي چې د تاجکو او ازبکو څخه جوړه ده پلوي کوي چې البته یاد سو قومونو خورا ډېر وخت د پښتنو تر واکمنۍ لاندي تېر کړي دي.
د ۲۰۰۲ م کال د اپریل پر ۱۸ شاه ته د کابل په نړیوال هوایي ډګر کې خورا تود هرکلی وویل سو، خو مراسم یې خورا ټینګ کنټرول سوي وه. کله چې د ایټالیا هغه نظامي الوتکه چې شاه پکښې سپور و، د کابل بم ښېروونکي هوایي ډګر ته راورسېدل امنیت خورا سخت کړل سوی و چې یوازي یو څو ځانګړو قومي مشرانو شا ته د نژدې ورتګ اجازه لرل. امنیتي چاروکي هغه وخت د خورا مشکل سره مخامخ سول، چې کله قومي مشرانو د شاه د لاس مچولو له پاره کوښښ کاوه. دا مهال شاه ۸۷ کلن و، چې کله له الوتکي څخه را روان سو نو خورا کمزوری ښکارېده، چې کرزی ورسره کومک کاوه. د افغان ملي جامو پر ځای ده د توري نرمي څرمني کوټ اغوستی و. یعني هغه جامه چې اوس کرزی په مشهوره دئ لکه دقره قول خولۍ او اوږده زرغونه چپنه.
ظاهرشاه اوس په هغه مانۍ کې اوسېږي چې یو وخت ده پکښې

ketabton.com - The Digital Library

واکمني کول، چي کورنۍ او دوستان يې پر راګرځېدلي دي*. په بن کنفرانس کي د افغانستان د حکومت له پاره ټوله وزيران ټاکل سوي وه، چي اوس يو فعاله اداره پر ځای و. کرزی وايي د موقتي اداري د مشر په توګه ما بېله غونډو او بحثونو څخه بل کوم جلا کار نه دئ کړی. ما به خورا ډېر د محلي خلکو سره ليدل. په دې ټولو کي زما ښه اصول همهغه و : کار له افغانستان له پاره ډېر ساده. د طالبانو تر نسکورېدلو وروسته په افغانستان کي خورا ډېر تغيرات راغلي دي، خو کرزی د هغه د کريډيټ اخيستلو څخه ډډه کوي. دی وايي دا تغيرات خپله افغانانو راوستل، ځکه چي دوی تغير غوښت او دوی بالاخره د همدې کار د تر سره کولو له پاره آزاد وه.

* د کتاب دليکلو پر مهال د افغانستان پخوانی شاه محمد ظاهر ژوندی و.

ketabton.com - The Digital Library

(۸)

د نوي افغانستان جوړول

د افغانستان ولسمشر حامد کرزی د رايي ورکولو پر مهال

ketabton.com - The Digital Library

د بن غونډې دافغانستان دموقتي ادارې پر وزيرانو چې په سر کې يې حامد کرزی و موافقه وکړه. همدې موافقې د هيواد له پاره يو دايمي حکومتي چوکاټ رامنځته کړ او په شپږو مياشتو کې دننه يې د ببړنۍ لويې جرګې جوړول وغوښتل. د ببړنۍ لويې جرګې وظيفه دا وه چې د دوو کالو له پاره د افغانستان د انتقالي ادارې مشر وټاکي. د يو آزاد کمېسيون يوويشت غړو چې مشهور اقتصاد پوهان، اداره چيان او مذهبي مشران وټاکل سول، چې د لويې جرګې چارې منظمې کړي. د جرګې تر سره کېدو څو مياشتې وړاندې په ټوله هيواد کې د ډلو تر منځ د استازو د ټاکلو له پاره غونډې تر سره سوې. دغه استازو د ولايت په سطحه غونډې تر سره کړې چې خپل نماينده ګان و لويې جرګې ته وټاکي چې البته دغه ټاکنې ښکاره وې. کله چې د زرو استازو ټاکنه په همدې شان تر سره سوه پنځه سوه نور بيا د آزاد کمېسيون له خوا وټاکل سول.

کمېسيون خورا سخته لار په مخ کې لرل، په ځانګړې توګه چې کله به يې غړو د انصاف په اړه د ټوټه سوي افغان ولس په سوونو شکايتونه اورېدل. داسي تورونه هم وه چې رايې رانيول سوي دي خو د کمېسيون له پاره دا ناممکن کار و، چې د پروسې څارنه وکړي، نو ځکه دوی پر محلي شوراوو تکيه وکړه چې محلي شخړې حل کړي تر جرګې پورې يوه دوامداره موضوع دا وه چې جرګه او که به ولسمشر کابينه ټاکي.

د پخواني پاچا پر رول هم بحثونه روان وه. کله چې شاه په اپريل کې بيرته افغانستان ته راوګرځېد ملاتړ يې زياتېده تر څو د دولت د مشر په توګه يې رول بيرته برقرار سي. له بحثونو څخه خورا اساسي شکلونه راووتل چې په هغو کې دا سناريو هم شامله وه، چې شاه ته دي د ملت د

ketabton.com - The Digital Library

پلار لقب ورکړل سي، خو کومه رښتوني حکومتي واک دي نه لري او بلـه دا وه چي شاه دي د ولسمشر او دولت د مشر پـه توګـه وټاکل سي، چي لومړی وزير به لري او هغه به د حکومت روزمره چاري پر مخ بيايي.

کله چي د لويي جرګې نېټه راورسېده، دا ښکاره سوه، چي د جرګې د غړو شمېر ۲۰۰۰ زرو تـه رسېدلی پـه داسي حال کي چي ۱۵۰۰ سيټونه په نظر کي ورته نيول سوي وه. د لويي جرګې کمېسيون جرګـه يـوه ورځ وځنډول تر څو پرېکړه وکړي چي څوک بايد له جرګې څخه منع سي، چي په پای کي ۱۶۵۰ غړو تـه پـه جرګـه کي د ګډون لـه پـاره اجازه ورکـړل سوه.

نړيوالي ټولني د لـويي جرګې پـه جوړولـو او منظمولـو کي خـورا ډېر کومک وکړ. د جرمني حکومت يوه خورا لويـه خېمـه د کابـل پوهنتـون په انګړ کي د لويي جرګې د تر سره کولو له پاره ودرول. د کرزي پـه قـول د افغانـستان لـه پـاره د ملګـرو ملتونـو خـاص اسـتازي لخدر ابراهيمـي د جرګې په دايرولو، د مختلفو ډلو سره د خبرو کولو او هغوی ته د مشورې ورکولـو سـره خـورا سـتر خدمت تـر سـره کـړ. کـرزی وايـي د افغـان اصـله امريکـايي زلمـي خليلـزاد حـضور چـي د ولـسمشر بـوش مرسـتيال چـي وروسته بيا په افغانـستان کي د امريکا سفير سو رول هم خورا مهم و، ځکه هغه په ځايي ژبه پوهېده او د افغانانو په منځ کي د درناوي وړ و.

د خليلزاد حضور به ګټور و خو جنجالي هم و. دی افغانستان ته د جګړې په جريان کي راورسېد، او د شمالي ټلوالي سره يې د طالبانو په له منځه وړلو کي د خورا نژدې سره کار وکړ. دی او کـرزی نژدې ملګـري دي او د کرزي سره يې د حکومت پـه جوړولـو کـي مرسـته او مـشورې ورکـړي دي. ځينو غړو په جرګه کي هغه د اصلي ځواک په توګه وليد، چي د پردي

ketabton.com - The Digital Library

تر شا به یې د امریکا د نفوذ څخه په کټه اخیستنه به یې د کرزي ټاکل ډاډمنول. د افغانستان په داخلي چارو کې د خلیلزاد د رول پر سر شخړو تر هغه روانه وه چې کله نوموړی دولسمشر بوش له خوا عراق ته د ۲۰۰۵ م کال د اپریل په میاشت کې د سفیر په توګه ولېږل سو.

د ۲۰۰۲ م کال د جون پر ۱۰ مه لویه جرګه په رسمي توګه پرانیستل سوه. شاه شورا ته یوه اطلاعیه ولېږل چې په هغه کې راغلي وه، چې دی په پخله د دولت د مشرتوب له پاره د کاندیدۍ څخه تېرېږي او ولسمشرۍ ته د حامد کرزي ملاتړ کوي. کرزي ولسمشرۍ ته د کاندید په توګه په جرګه کې سیټ نه درلود خو د انتقالي اداري د مشر په توګه یې شورا ته وینا واورول.

کرزي وایي چې ما یې د پرانیستلو په مراسمو کې ګډون درلود او د ځو غړو سره مې ولیدل چې تر هغه وروسته مې خپل ځان لیري ځني ساتی. د ولسمشرۍ چوکۍ له پاره خورا ډېر کاندیدان وه، چې په هغو کې د مسعوده جلال په نامه یوه ښځه هم وه، چې وروسته بیا د ښځو چارو وزیره سوه. پخواني ولسمشر رباني هم په کاندیدانو کې و چې د شورا په دوهمه ورځ د خپلي کاندیداتورۍ څخه تېر سو او د کرزي څخه یې خپل ملاتړ وښود، چې ویل یې دا کار یې د ملي یووالي په خاطر تر سره کړی دئ.

د جون پر ۱۳ مه استازو د ولسمشرۍ له پاره پټې رایې واچولې چې دا په لویه جرګه کې لومړی ځل و. ملګرو ملتونو رایې شمار کړې او اعلان یې وکړ چې له ۱۵۵۵ رایو څخه ۱۲۹۵ رایې کرزي وړې دي.

کرزي وویل چې اوس نو زه د انتقالي اداري مشر وم. ما و استازو ته په خپله وینا کې وویل، چې دا څونه د ویاړ ځای چې یو ځل بیا ټوله

ketabton.com - The Digital Library

افغانان تر يوې خېمې لاندې سره راټول سوي دي. ما د سولې، ثبات او امنيت پر اړتيا خبرې وکړې. ما تر دغې خېمې لاندې د افغانانو هغه ستر ارمان حيسوی چې د خپل هيواد ملکيت بيرته د افغانانو لاس ته ورسي.

د کرزي تر ټاکلو وروسته لويې جرګې د نوي اساسي قانون پر موضوعاتو باندې بحث پيل کړ. د بن په غونډه کې د افغانستان د اساسي قانون د مسودې د جوړولو له پاره يو ځانګړی کمېسيون ټاکل سوی و خو لويې جرګې پرېکړه وکړه چې د اساسي قانون د تصويب له پاره دې په اتلسو مياشتو کې بله جرګه راوبلل سي. د لويې جرګې ناسته يوه اوونۍ وغځېدل، چې خيمې دننه او د کابل په جادو کې خورا کشمکش روان و. څو واره داسې پېښنه سوه چې ځينې خوابدي استازي به د اعتراض په توګه له خېمې څخه ووتل او ځينو نورو بيا چې ويل يې دلته بهرنۍ مداخله روانه ده يوه ورځ له جرګې څخه بايکاټ وکړ. د کابل په جادو کې د ايساف سرتېرو د احمدشاه مسعود د ورور ولي مسعود د وسله والو کسانو سره چې په برتانيه کې د افغانستان سفير دئ، برخورد وکړ، خو په ټوليزه توګه د ايساف عسکرو په مرکز کې ثبات ساتلی و. هغه ورځ چې فکر کېده جرګه به پای ته ورسېږي برتانوي تورن جنرال چې په افغانستان کې يې سوله ساتي ځواکونه ځای پر ځای کړل، په مډال ونازول سو او د استازو له خوا ورته د اوږده عمر او بريالیتوب دعا وسوه.

د جرګې په اخره ورځ استازي د کابينې پر ټاکلو کومې موافقې ته ونه رسېدل، او منتخب ولسمشر کرزي استازو ته وويل چې د جرګې وخت پوره سوی دئ چې زه بايد خپله کابينه په خپله وټاکم.

همدې شي خورا ډېر اعتراضونه راوپارول، او کرزي د استازو څخه وغوښتل چې جرګه دوې ورځې نوره هم وغځوي. د جون پر ۱۹ مه

ketabton.com - The Digital Library

کرزي خپله کابینه اعلان کړه، چي په هغه کي د مسعود د اردو پخوانی قوماندان جنرال قسیم فهیم د دفاع وزیر په توګه او یو له خپلو دریو معاونینو څخه وټاکی. یو بل مرستیال ولسمشر حاجي عبدالقدیر تر دې یوه میاشت څه کم په کابل کي ووژل سو.

تر بېړنۍ لویي جرګې وروسته کرزي او د ده کابینه د خورا سختي دندي سره مخامخ وه. چي بالاخره د کنډ او کپر افغانستان څخه یو نوی ملت جوړ کړي، چي په هغه کي د یوه فعاله حکومت جوړول هم راځي او په هیواد کي بې شمېره سیمه ییزي اونژادي ډلي سره متحدي کړي چي زیاتي یې لا تر اوسه پوره وسله وال وه.

کرزی وایي چي تر لویي جرګې وروسته د ائتلاف د ځواکونو امریکایي قوماندان په بېړنۍ توګه راغلی چي ویل یې زه ستا د امنیت په اړه خورا اندېښمن یم. جنرال وویل هغه افغانان چي ستا پر شاوخوا راټول دي ښه روزنه نه لري او د دې جوګه نه دي چي د تروریزم د خوا تاسي ته د متوجه تهدیدونو تر هوده ووتلای سي، او هغه مغلق امنیت ونیسي چي د یوه ولسمشر له پاره اړین وي او ده راته امریکایي امنیتي پلان تشریح کړ. کرزی وایي ما جنرال ته وویل چي زه به په دې اړه فکر وکړم او د خپلو افغانانو سره به دا مسئله شریکه کړم. وبه ګورو چي دوی په دې اړه څه نظر لري. دی ډېر حیران سو چي ټولو افغانانو د هیواد له هر ګوټ څخه د دې خورا په ورین تندي ملاتړ وکړ، چي ما به د همدې پلان په اړه خبري ورسره کولې. دوی کرزي ته وویل دا به ستا تر ټولو غوره کار وي چي تر سره یې کړې او څومره ژر چي امکان لري باید ویې منې. دوی ده ته وویل چي امنیت یوازي په نفرو نه ساتل کېږي، بلکي پوهه، روزنه او تجهیزات خورا ورته مهم دي. ځکه نو زه ورسره موافق سوم او امریکایانو د امنیت

ketabton.com - The Digital Library

په برابرولو کي خورا ستر خدمت تر سره کړ، بلکي دوی هغه افغان هم وروزل چي له دوی څخه مسئوليت واخلي. زه اوس يو ځل بيا افغان ساتونکي لرم چي خورا ښه روزلي او ښه تهجيز دي. امريکايي امنيتي ځواک چي دوه کاله د کرزي پر شاوخوا راټول و تر څنګ يې د افغان ولسمشري ګارډ هم وروزی، د کرزي امنيتي ساتونکو ټولو د امريکايي اردو په ځانګړو ځواکونو کي د کمانډو په توګه او يا په بحري سيلز کي دنده تر سره کړې وه. غښتلو او جګو امريکايانو چي د لمر عينکي به يې پر سترګو وې او خورا ډېري وسلې به ورسره وې چي کله به کرزی کوم ځای ته تلی هر چيري به دغه امنيتي کسان تر سترګو کېدل، چي همېشه به تر ده شاوخوا راچاپېر و. کله چي به کرزي د يوه ولايت مرکز ته د والي د ليدلو له پاره تلی نو په څرخکه کي به يې سفر کاوه چي د کښېناستلو سيمه به لا د وړاندي د امريکايانو له خوا ساتل سوې وه. که چيري به محلي مشرانو او يا دولتي چارواکو د ولسمشر د روغبړ له پاره ليکي جوړې کړې وې او کرزي به ورسره تېرېده دوه امنيتي ساتونکي به يې اړخونو او دريم د اتوماتي وسلې سره د تيارسي په حالت کي د ليکي تر شا روان و.

د انتقالي اداري د مشر په توګه تر ټاکلو درې مياشتي وروسته د ۲۰۰۲ م کال د سپټمبر پر پنځمه نېټه په کندهار کي چي کله د ورور واده ته تللی و وژونکې حمله پر وسوه، خو دی ژوندی پاته سو. د خپل وطنوال د ليدلو له پاره خورا ډېر خلک راغونډ سوي وه، ځکه چي دا دده تر ټاکلو وروسته کندهار ته د ده لومړی سفر و. کله چي د ولسمشر کاروان په جادو کي د خلکو تر ګڼي ګوڼي کرار تېرېدی يو کس چي د افغان پوليسو يونيفورم يې اغوستی و د کرزي پر موټر يې څلور ډزي وکړې، يوه مرمۍ

ketabton.com - The Digital Library

د کرزي له سر څخه تېره سوه او د کندهار والي ګل اغا شېرزی يې په سر کي ژوبل کړ. د ده زخمونه شديد نه وه او د کرزي امريکايي ساتونکو پر هغه کس ډزي وکړې او ويې واژه. دغه کس عبدالرحمن نومېده چي يو مشکوک طالب و او تر يوه مياشت لږ موده وړاندي د کندهار د والي په شخصي امنيتي ځواک کي شامل سوی و.

تر دې دوه کاله وروسته د ولسمشرۍ د ټاکنو په هيواد کي د پراخ کمپاين پر مهال چي يو ځای ته په سفر و د ۲۰۰۴ م کال د اکتوبر په مياشت کي يې پر هيلکوپټر راکټي حمله وسوه.

خو د اوس له پاره ډېر څه په مخکي وه چي تر سره سي. کرزی وايي موږ بايد د اساسي قانون د لويي جرګې د دايرولو له پاره خورا سخت کار کړی وای. لومړی کار دا و چي د اساسي قانون د مسودې له پاره بايد کمېټې جوړې سي چي يوه د اساسي قانون مسوده جوړه کړي او هغه بله يې تر نظر تېره کړي. ما د ډېرو کسانو سره تر سلا مشورو وروسته د دغو کمېټو غړي وټاکل او د راتلونکي کال له پاره د دوی په وړاندي خورا ډېر کارونه پراته وه، چي تر سره يې کړي. د کمېټو غړو لومړی د عامو افغانانو نظر وغوښت. دوی کسان د افغانستان هري برخي ته ولېږل، چي د افغان ولس نظر معلوم کړي چي څه ډول حکومت غواړي. څو نظرونه وه چي په هغه کي د رياستي نظام، صدارتي نظام / پارلماني نظام او د شاهي نظام بيرته راتګ غوښتل سوی و، خو مطلق اکثريت د رياستي نظام غوښتونکی سو.

کرزي پخپله د مختلفو موضوعاتو په اړه د افغانانو د نظرياتو په راټولو بوخت و. دی وايي تر دې وړاندي چي زه د افغانستان د انتقالي ادارې د مشر په توګه وټاکل سم ما د هيواد د ټولو پرګنو سره غونډې

ketabton.com - The Digital Library

وکړې او همداسې پسې جاري وې. په هغو ورځو کې لومړی شی چې خلکو غوښت هغه بې وسلې کول، بې وسلې کول او بې وسلې کول و.
خلکو غوښتل چې د بې شمېره ملېشو او ټوپکسالارانو څخه وسلې راغونډې سي او په هيواد کې د تشدد د بيا راتلو خطر کم سي. افغانانو همدا شان په پوره توګه د قانون پر حاکميت ټينګار کاوه. تر دغو شيانو وروسته چې نور شيان خلکو کرزي ته ويلي وه هغه ښوونه او روزنه، روغتيايي اسانتياوې، سړکونه، اوبه، برېښنا او هغه ټوله شيان چې پرمختللې نړۍ ورڅخه برخمنه ده. تر دې وړاندې هم د افغانستان زېربنا پرمختللې نه وه خو اوس بيا بېخي د مړګ پر پوله ولاړ و. يوازي ٦ فيصده خلک د برېښنا څخه برخمن دي او حتی نن هم په کابل کې هر ځای د جنراتورونو ږغونه اورېدل کېږي، ډېر داسي کلي سته چې په ژمي کې يې د واورو له کبله چې پر لوړو کوتلونو و سي د نورو سيمو سره يې اړيکي پرې کېږي. روغتيايې خدمتونه خو تر لويو ښارونو بهر بېخي پر نېست حساب و. د جنګونو په جريان کې په سلګونو ښوونځي نړېدلي وه. د کرزي مکتب حبيبيه لېسه چې په افغانستان کې تر ټولو لوی او غوره ښوونځی دئ په کنډواله بدل سوی و، خو د دې ټولو سره افغانان په دې پوهېدل چې که وسلې ټولې نه سي د پرمختللې ټولني له هيڅ ګټې څخه به برخمن نه سي.

ډي ډي آر يا د بې وسلې کولو پروګرام د ۲۰۰۳ م کال په فبروري کې د افغانستان د نوي پيل پروګرام لاندي د يو ان ډي پي په ملاتړ او د يوناما په همکاري پيل سو. د راتلونکو درو کلونو په جريان کې د ډي ډي آر د پروګرام تر چتر لاندي په زرونو ميله وسلې، د توپونو ټوټې، کلاشينکوفونه، ټانکونه، او نوري درنې او سپکي وسلې راغونډې سوې

ketabton.com - The Digital Library

او د دفاع وزارت په واک کې ورکړل سوې. تر ۲۵۰ زیات ملیشه ترخیض او تر ۶۳۰۰۰ ډېر پخواني جنګیالي بې وسلې سول. د ډي ډي آر پروګرام همدا شان د پخوانیو جنګیالیو سره مرسته وکړه، چې د حرفوي زده کړو له لاري او نورو وظیفو ته په استخدامولو سره بیرته خپل ملکي ژوند ته راوګرځي او یا بیا په افغانستان کې د نوي ملي اردو نظامي ژوند ته ور وګرځي.

کرزی وایې چې ترخیض سو افسرانو او سرتېرو ته د بیا استخدامولو له پاره ډېر شیان وه، چې په لسو کې نهو یې ملکي چاري انتخاب کړې لکه بزګري ، حرفوي زده کړې او تجارت. دوي نور د جګړې څخه ناروغان او د جنګي الاتو د کارولو څخه ستړي او زاره ترکي و.

د ډي ډي آر پروګرام د ۱۴۱ میلیونو ډالرو په لګښت زیاته برخه جاپان پربکړه چې د روسانو په مقابل کې یې د مجاهدینو سره د تجهیزاتو مرسته کوله، په ځانګړې توګه د وسایطو او د ۲۰۰۲ م کال په جنوري کې د افغانستان د بیا رغوني په اړه د نړیوال کنفرانس کوربه و. په یقین سره چې د ټول افغانستان څخه وسلې ټولي نه سوې خو د درنو وسلو لوی اکثریت لکه ټانکونه او توپونه د ملېشو او ټوپکسالارانو د لاسونو څخه ووتل او و نوي حکومت ته وسپارل سول.

افغانستان یوازي دا نه چې د وسلو څخه ډک و، بلکي د نړۍ له نهو ماین ګذاري سوي هیوادونو څخه و، چې په سوونه زره انسان ضد، ټانک ضد اونور چاودېدونکي مواد یې په ډېرینه خاوره کې کرل سوي وه. د ماین پاکۍ هڅي د طالبانو د حکومت د نسکورولو راهیسي روانې دي، خولا هم په افغانستان کې تر ټولو لویه وژونکې وسیله ده چې هره میاشت تر سلو زیات افغانان وژني او یا یې ټپي کوي.

ketabton.com - The Digital Library

کله چي مسافرین د کابل و نړیوال هوایي ډګر ته راورسېږي د رن وې او ټکسي لارو پر دوارو غاړو د ماین پاکانو د ډېرو نښانونو په لیدلو حیرانېږي خو د کابل هوایي ډګر تقریباً د ماینونو څخه پاک سوی دئ.

کله چي خلکو ولیدل چي د ډي ډي آر پروسه بریالۍ ده نو لومړیتوب بلي خوا ته وګرځېد داسي چي خلک به د ښووني او روغتیایي خدمتونو په اړه ډېر ږغېدل. کرزی وایي چي یو شی مي ډېر خوشحاله کوي هغه دا چي خلک د هرکلي او ولایت نه زما څخه د پوهنتون غوښتنه کوي. ما کوچنیان ولیدل چي په خېمو کي یې زده کړې کولې او داسي ښوونځي چي دبمباریو له کبله به یې چتونه نړېدلي وه. تعلیم د خلکو تر ټولو لوی ارمان و.

هندوستان چي حامد کرزي پکښې پوهنتون ولوست او انګلیسي یې پکښې زده کړه. د حبیبې لېسې د بیا رغوني له پاره یې بسپنه ورکړه، د ښووني ستره غوښتنه چي کرزی یې په خبرو کي یادونه وکړه ډېره ښکاره وه، ځکه شاګردان په مختلفو دوروکي ښوونځي ته تلل او راتلل چي په خېمو کي به یې زده کړې کولې او د ورانو ټولګیو د بیا رغوني کار به د دوی په شاوخوا کي روان و.

یوبل شی چي د کرزي څخه به د کلي مشرانو غوښت هغه ښځینه روغتیایي اسانتیاوي وې. دی وایي چي ما احساس کړه چي ښه ښځینه روغتیایي اسانتیاوي ډېري مهمي دي، ځکه چي خلک یې خورا ډېره غوښتنه کوي. دا زما له پاره په دې معنا وه چي ټوله خلک د ښه ژوند ارمان لري. تر دې وروسته به دوی د سړک او برېښنا غوښتنه کوله چي د تجارت او سوداګرۍ له پاره ډېر اړینه ده.

دی وایي چي نن اول لمبر غوښتنه د برېښنا ده، چي د ده دا خبره د

ketabton.com - The Digital Library

راډیو د یوه مختـرع پروګـرام چلوونکي لخـوا عـام ولس هم تایـد کـړه. پـه کابل کي یوې شخصي راډیو یوابتکاري پروګرام جوړ کړ چي پـه هغـه کـي به اوربېدونکي پـه پروګـرام کـي برخـه اخیـستل چي خپـل نظر ووایـي. د همدې راډیو د ټیلیفون شمېره په راډیو کي خلکو ته اعلان سوه چي کله بـه اورېدونکو زنګ ورتـه راوواهـه نو یـوازي بـه جواب ورکـوونکي ماشـین بیـپ بیـپ کـاوه چي نـور هـیڅ لارښـوونه یـې نـه ورتـه کـول، ځینـو ټیلیفـون کوونکو به همداسي ټیلیفون وکړ چي هیڅ به نه پوهېدل چي څه وکـړي خـو نورو به خپل پیغامونه پرېښوول او هغه څه به یې ویل چي په زړه کي به یې وه. دغه پیغامونه وروسته نشر سول چي وروسته ډېر خلک پـه وپوهېـدل، د دغـه غیـر رسمي او نامنظمو نظریاتو اورېدلو وروسته د راډیو مشر هغـه پـایلي تـه ورسـېد چـي ولسـشمر کـرزی رسـېدلی و. د افغانـانو لـومړني شکایتونه د برېښنا د نسته والي په اړه وه.

د برېښنا غوښتنه بېله شکه چي ډېره وه، خو د طالبانو تر واکمنۍ وروسته چي کله بازار ته برېښنايي توکي راوارد سول څو چنده یـې نـوره هم زیاته کړل. هیواد اوس د موبایل ټیلیفون او برېښنا لیک له لاري د نـړۍ سره وصـل سـو، چـي همېـشني چـارج تـه یـې اړتیـا لـرل. ځوان افغانـان د کمپیوټر پر خوا ور مات سول، د کمپیوټر دوکانونـه او کورسونه د کابـل په شمول ښارګوټو او کلیو ته وغځېدل. افغانانو په خورا پرېمانـه توګـه د موسیقۍ د سي ډي ګانو د کاپي کولو غلاوي پیـل کـړې او پـه ډي وي ډي کـي بـه یـې امریکـایي او هنـدي فلمونـه کتـل. د امریکـایي هغـو فلمونـو غیرقانوني کاپي به په څو ورځو کي د کابل په دوکانونو کي تر لاسه کېده چي تازه به په امریکا کي ننداړې ته وړاندي سوي وه او پـه کـوچنۍ کېمـره به په ډېره اسانۍ سره د تیاتر د پردې څخه ریکارډ سوي وه. د دغو ډي وي

ketabton.com - The Digital Library

ډیانو کتنل داسې وه لکه سړی چې خپله په تیاتر کې وي چې د فلم د لغړیانو، خبرې، خندا او ټوخی به پکښې اوربدل کېدی. چې بالاخره به یې پرده هغه وخت بنده سول چې کله به یو لیدونکي او لیدونکي ولاړ سول، او پیاده رو ته به ووتل. افغانانو همدا شان د ټلوېزیون له لیدلو سره مینه درلوده چې دا کار یې د سټلایټ ډیشونو له لارې کاوه او حتی په لیرې پرتو سیمو کې به هم ترسترګو کېده.

کرزي وویل چې البته موږ د نوري برېښنا له پاره پلان جوړوو خو دا هر څه ډېر ژر نه سي تر سره کېدلای. اوس دا تر ټولو مهم شی دئ چې نړۍ باید زموږ سره مرسته وکړي چې تر څو د برېښنا د تولید ظرفیت ډېر کړو.

د نوي افغانستان په دغه لومړیو مراحلو کې تر هغه ډېر ژر وروسته چې نړۍ د جګړې دغه ببروونکی هیواد ته بیرته راوګرځېدله افغانانو خورا ډېري هیلي او ارزوګاني لرلې، چې دا خورا لوړې وې. کرزي وایې چې ما په خپله داسې فکر کوي چې موږ به هیواد په څو کلونو کې ورغوو، چې البته زه پخپله د ډېرو افغانانو سره غلط وم، هیله بلکې فکر مو کړی و چې دا هر څه به ډېر چسپ ورغېږي. خو د ژر تر سره کولو هیله لا تر اوسه ژوندۍ ده ځکه چې افغانستان څو کاله له لاسه ورکړي دي دوی د هغه فاصلې په بیرته ډکولو کې خورا په بېړه کې دي او غواړي چې خپل ځانونه نوري نړۍ او په ځانګړې توګه د ګاونډیانو سره برابر کړي.

کله چې هیواد له کورنۍ جګړې له تیارې څخه راووت او طالبانو ته واک ورسېد په لومړي سر کې پرمختګ خورا چټک و خو بیرته دغه پروسه ټکنۍ سوه، چې د هیواد حرکت همداسې پاته سو خو اوس ارزوګانو هم تغیر کړی و. خلکو لوړي تنخواوي غوښتې چې ښه کالي په

ketabton.com - The Digital Library

رانیسي او کورونه په سم کړي. کرزی وايي چي کله به ما په لومړي سر کي د خلکو سره غونډي کولي خلکو به خراب کالي اغوستي وه او ستړيا او مشکلات به يې له ورايه له مخه ښکارېدل، نن دوی ډېري ښه جامې اغوندي اونظرونه يې مثبت سوي او د هیلو ډک دي. په افغانستان کي ژوند مثبت تغیر کوي چي همدا تغیر لا پسې روان دئ. کرزي دا خبره په ۲۰۰۵ کال کي وکړه کله چي د طالبانو په حملو کي زياتوالی راغلی، افغانان د پرمختګ د کراري ودي څخه خواشيني سول، په ځانګړې توګه د هغه ډول امنیت نه ورته برابرول چي دوی يې هیله لرل.

د اساسي قانون لويه جرګه د ۲۰۰۳ م کال په جنوري کي تر سره سوه، کرزی وايي چي هلته خورا سختي چنې ووهل سوې مګر پروفیسر مجددي چي د جرګې مشر وټاکل سو ټوله شیان ده د مختلفو خلکو د ګټو او د هغوی د نظرياتو سره په معامله کي د خورا حیرانوونکي طريقې څخه کار واخیست. د اساسي قانون مختلف شکلونه په نظر کي نیول سوي وه، چي بالاخره استازو رياستي نظام خوښ کړ چي البته دا د افغانانو هیله هم وه. دې کیسې شل ورځې په بر کي ونیولې چي بالاخره مسوده داسي حال ته راورسېده چي لوی مشکلات يې حل او د اضافي تغیراتو راوستلو تر پولي ورسېده. کله چي د نورو تغیراتو راوړلو نور څه نه وه پاته پروفیسور مجددي و هغه ته د رايي ورکولو اعلان وکړ. دا آزادي رايي وې چي ده يې د منلو له پاره د درېدلو ووېل چي تقريباً ټوله غړي چي تر ۵۰۰ ډېر وه په تایید يې ولاړ سول. کرزی وايي چي يوازي دوه درې کسان يې په تایید ونه درېدل. چي دا خورا د حیرانۍ وړ و، ځکه چي افغانستان اوس اساسي قانون درلود چي دا خورا ښه اساسي قانون و چي په نړۍ کي خورا ځانګړی او حکومت ته يې په خورا سمه توګه د رسېدلو چاره

ketabton.com - The Digital Library

تنظیمول.

د دغه نوي اساسي قانون یوه ځانګړنه دا ده چي کرزی په ویاړي چي ټولو ژبو ته پکښې مساوي حق ورکړل سوی دئ، چي اوس به کوچنیان کولای سي چي په خپله سیمه کي په خپله ژبه زده کړي وکړي.

ښځو ته په پارلمان کي ۲۵ فیصده سیټونه ورکړل سوي دي، خو عملاً د هیواد په ډېرو برخو کي خورا مشکل او ناممکن کار دئ، چي ښځي دي په آزاده توګه دمحلي دفترونو له پاره کمپاین وچلوي. په نتیجه کي د پارلمان خرخ سوي غړي د ځواکمنو په توګه چي په هغو کي قاچاقبران، ټوپکسالاران د چوکیو د تر لاسه کولو له پاره هڅي کوي.

خو بیا هم ښځو ته قانون دا اجازه ورکړېده، چي په پارلمان کي چوکۍ ولري او اساسي قانون هم په دې اړخ کي لږ څه مرسته کړې چي په افغانستان کي د ښځو دغه دردمنه وضع لږ څه سمه کړي چي په روایتي توګه یې حیثیت خورا ټیټ و، چي د جګړو په جریان او د طالبانو د واکمنۍ په جریان کي خو یې هیڅ نه درلود. د ښځو وضعیت مخ پر تغیر دئ خو دغه پروسه په اطرافو کي خورا ټکنۍ ده. د ۲۰۰۴ م کال په پرتله ما په ۲۰۰۵ م کال کي په کابل کي خورا لږ ښځي ولیدې چي بورقې به یې کړې وې او هر وخت به مي دوې درې ښځي لیدې چي بېله نارنه به سره ملګري او د نوي ښار په لوړو مارکېټونو کي به یې سودا کول. د ځوانانو نجونو ډلي به لیدل کېدې چي د کابل د مرکزي هوټل په هال کي به یې قهوه څښل، باندار به یې کاوه او خندل به یې چي تر دوی څو مېزه ها خوا به بیا هلکانو په ناز او نخرو ورته کتل. خو د کابل په اطرافو کي د ښځو حقوق تقریباً له نېست سره برابر دي. کورنۍ تاوتریخوالي ډېر او په زوره ودول خورا عام دي. کم عمره نجوني د کورنیو د غریبۍ له کبله د پیسو په

ketabton.com - The Digital Library

مقابل کي څلوېښت کلونو پنځوس کلونو خلکو ته ودېږي. د داسي پېښنو راپـور خـورا لـږ ورکـول کېـږي، خـو بيـا هـم د بـشر د حقوقـو د خپلـواک کمېسيون مشره سيما ثمر وايي چي د افغان ښځو د ځان وژني په سلګونو پېښي يې ثبت کړي دي. کمېسيون وايي چي په زوره ودول، د کم عمر نجونو ودول او پر ښو ورکول د ځان وژني تر ټولو لوی عاملونه دي چي اکثره دغه پېښي په مرګ پای ته رسېږي.

په افغانستان کي رسنيو ته په لاس رسي سره بېله شکه چي د ښځو په حقوقو کي به ښه والی راسي او د هغوی د اعتبار په اعاده کولو کي به مرسته وکړي خو سرعت يو تصوري ربط دئ چي دا به يو او دوه نسلونه په بر کي ونيسي چي د ښځو په وضعيت کي رښتوني پرمختګ راسي خو په دې شرط چي په هيواد کي امن او ثبات وي.

د اساسي قانون تر تصويب وروسته حکومت د ټاکنو له پاره په تياري بوخت سو. دوو ټاکنو ته ضرورت يو يو د ولسمشرۍ له پاره او هغه بل د پارلمان د غړو د ټاکلو له پاره چي دواړه بايد جلا تر سره سوي وای. په نړۍ کي داسي شکونه وه چي په افغانستان کي به آزادي ټاکني تر سره نه سي، داسي بېره وه چي طالب او القاعده ترهګر به خلک د انتخاباتو نوم ليکلو ته پرې نه ږدي او خلک به د رايو ورکولو څخه بېروي. کرزی وايي چي زما خپل توقعات خورا لوړ وه، چي يو ځل بيا غلط ثابت سول، ما ويل چي که د شپږو څخه تر اوو ميليونو افغانانو پوري نوم ليکنه وکړي دا به زموږ له پاره تر ټولو لوی شی وي او د ډيموکراسۍ له پاره به ستر ګام وي. خو په خورا ډېر لږ وخت کي د نوم ليکني پروسه ۱۰ ميليونو ته ورسېده چي دا يوازي د افغانستان د پولو دننه وه. خو کله چي په پاکستان او ايران کي مهاجرو نوم ليکنه وکړه دغه شمېره ۱۲ مليونو ته

ketabton.com - The Digital Library

ورسېده. کرزی وايي چې افغانانو د انتخاباتو سره خورا مينه لرل او دې ته لېوال وه چې د خپل هيواد په راتلونکې کې برخه واخلي.

د ولسمشرۍ ټولټاکنې لومړۍ د جولای پر پنځمه پلان سوې وې خو د ټاکنو د اماده ګۍ له پاره چې کوم اټکل سوې و هغه تر هغه ډېر ګران راوخوت. د رايو د کاغذونو له پاره ښه تياري ته اړتيا وه ځکه چې په هيواد کې د بې سوادۍ کچه خورا لوړه وه، او خورا ډېرو کسانو د ولسمشرۍ له پاره ځانونه کانديد کړي وه، په لومړي سر کې درويشت کسانو د ولسمشرۍ له پاره ځانونه نومولي وه چې شپږ يې تر انتخاباتو مخکې له خپلې کانديداتورۍ څخه لاس پر سر سول. د رايي پر هر کاغذ به د کانديد عکس، نوم او يوه خانه چې د ده او يا دې له پاره نښاني سي. دا چې زيات کانديدان مستقل وه او که به کوم رايه ورکوونکې د کوم کانديد نوم نه سو ويلای او عکس به يې نه پېژندی نو دا به يې زده کول چې کومه خانه نښاني کړي. تر انتخاباتو وړاندې ټولو رايه ورکوونکو ته کارډونه ورکړل سول او داسې آوازې هم وې چې ځينو رايه ورکوونکو څو کارډونه اخيستې دي. دا چې د دې مخنيوی وسي چې رايه ورکوونکې تر يوځل ډېر رايه ورنه کړي تر رايي ورکولو وروسته به يې ګوته په رنګ ور لړل داسې تورونه هم وه چې دغه رنګ په خورا اسانې سره پاکېږي.

د جولای ۵ وسپتمبر ته وځنډېدل خو چې بيا هم کارونه نه وه سم ټاکنې يو ځل بيا د اکتوبر ۷ ته وځنډېدې.

کرزی وايي چې تر ټاکنو وړاندې ما د هيواد د هر ګوټ له خلکو سره وليدل، د ولايتونو څخه په ډلو ډلو مشران راتلل او که به هوا ښه وه نو په ارګ کې به مې له دوی سر د ارګ په باغ کې تر ونو لاندې کتل او هر څه چې به يې په زړه کې وه راته ويل به يې.

ketabton.com - The Digital Library

په ارګ کي دننه غونډي د کرزي د انتخاباتي کمپاين تر ټولو ښه او خوندي لار وه، چي په بهر کي د ده د وژلو ببره موجوده وه خو په ارګ کي غونډي هم يو ډېر زړه ور سياسي تاکتيک و، په اوونۍ کي څو ورځي چي کله به دی په کابل کي موجود و د ولايتونو څخه چي به کوم قومي مشران راوستل سوي وه له ده سره به په وار شلو او تر دې زياتو قومي مشرانو مخامخ ليدل. دغه قومي مشران به تر ساعتي ټاور لاندي څوځايه تلاښي کېدل او د ارګ مسجد ته نژدې به د لويو ونو تر سيوري لاندي راغونډېدل. ولسمشر کرزي به د ګلخانې ماڼۍ څخه راووت او هلته به يې له دوی سره وليدل او د دوی خبري، شکايتونه او ستايني به يې واورېدې. دغه مشران به د ارګ د ستر والي څخه اغېزمن کېدل او په حقيقت کي به يې يو په يو د هيواد له ولسمشر سره خبري کولې. خو کله چي به خپلو کليو ته وګرځېدل خلکو ته به يې ويل چي ما له ولسمشر سره وليدل او هغه داسي راته وويل.

کرزی وايي چي زما هغه غونډه په ياد ده چي د کابل و جنوب ته د پکتيا د ولايت د مشرانو سره مي لرل، يوه مشر حاجي عبدالرحمن ځدراڼ راته وويل چي موږ له دې کبله تا ته رايه نه درکوو چي ته پښتون يې. موږ تاسي ته د يوه افغان په توګه رايه درکوو، او ده زياته کړه چي رايه هم تا ته درکوو، ځکه چي موږ پوهېږو چي ته به له هزاره ګانو سره مرسته وکړې او که موږ په دې پوه سو چي ته د دوی ولسمشر نه يې نو موږ تاسي ته رايه در نه کړو.

په يوه بله غونډه کي د مزار شريف يوه افغان ازبک کرزي ته وويل چي ما پرېکړه کړې ده چي رايه به تاسي ته درکوم دا له دې کبله چي زه هم ستاسي غوندي د پاکستان په کوټه کي مهاجر وم او ما هغه ځای

ketabton.com - The Digital Library

لیدلی دئ چي تاسي به کار پکښې کاوه او هلته به ټول افغانان درتلل او غونډې به یې کولې او هلته هیڅ داسي غونډه نه ده تر سره سوې چي ما ته پکښې د ګډون بلنه نه ده راکړل سوې او له همدې کبله زه پر تاسو باور لرم.

کرزی وایي چي یو استازي له پامیر څخه راغلی و دا سیمه په شمال کي واقع ده سفر کول ورته ډېر ګران دي او دا په خورا ډېرو کلونو کي د دوی لومړی ځل و، چي خپل مشکلات یې حکومت ته وویل.

ولسمشر ته په خبرو کي پته ولګېده چي دوی ته ملي یووالی خورا ډېر ارزښت لري. دوی داسي حکومت غوښت چي د ټولو پرګنو استازیتوب وکړي او دا شي په ځانګړې توګه په غیر پښتنو کي خورا پیاوړی و، چي څو پېړۍ پښتنو واکمني پر کړېده. خو زیات پښتانه ټولو افغانانو ته په مساوي توګه کتلو ته خورا زیات ارزښت ورکوي. کرزی وایي څه موده وړاندي له کندهار څخه یو مخور کس چي زموږ د کورنۍ دوست و دلته راغی او تر پنځلس ورځو تېرولو وروسته یې وویل چي زه بیرته کندهار ته ځم. ما ورته وویل چي زه کوم خدمت وکړم؟ ده وویل هیڅ نه زه مازي راغلم چي ستاسي احوال واخلم او تاسي هم شکر ښه یاست مګر زه یوه هیله لرم هغه دا چي افغانان ټوله ځورېدلي دي او تاسي به البته د هغه چا سره مرسته کوئ چي کومک ته اړتیا لري. مګر د افغانستان هندوان تر ټولو ډېر ځورېدلي دي خو په هره لار چي وي د دوی سره تر ټولو لومړی مرسته وکړه.

د ولسمشرۍ ټاکني د ۲۰۰۴ م کال د اکتوبر پر نهمه تر سره سوې خلکو چي د کومي ببري احساس کاوه غلط راوخوت او په خورا ډېر شمېر کي کسان د رایي اچولو له پاره راووتل او یوازي یو څو پېښي د ترهګرو

ketabton.com - The Digital Library

له خوا تر سره سوې. د رايي اچوني مرکزونه د سهار پر شپږو او اوو بجو پرانيستل سوه او د مازديگر پر ۴ بجو وتړل سول. د ټاکنو په ورځ اعلان وسو چي څونه امکان ولري هغونه رايي اچوونکي بايد رايي واچوي، د رايي اچوني مرکزونه بايد د مازيکر تر شپږو بجو پوري پرانيستي وي. خو دا خبر د رايو ځينو مرکزونو ته ناوخته ورسېده، دري برخي راجستر سوو خلکو رايي واچولې او خلک په ډېره خوشحالۍ سره د ډيموکراتيکي پروسې له پاره راووتل.

کرزی وايي چي وروسته مي د انتخاباتو په اړه خورا حيرانوونکي کيسې واورېدې. ځيني دغه کيسې په نړيوالو مطبوعاتو کي هم خپرې سوې چي افغانستان ته د ټاکنو د خبرونو له پاره راغلي وه. يو کس چي خپل عمر يې پنځوس کلن ښووه او پر مخ يې د اوښکو سېلاب را روان و و بي بي سي ته وويل داسي ښکاري لکه خوب چي وينم. پنځه ويشت کاله بې ځايه توب او د خپل کور څخه ليري ژوند مي ملا راماته کړه، خو نن داسي احساس کوم لکه چي بيرته زېږېدلی يم.

کرزی د انتخاباتو د ورځي بله کيسه داسي بيانوي: د فراه په ولايت کي يوه زړه ښځه د رايو اچولو مرکز ته راغله ويل چي دا د ځان او لور له پاره رايه اچوي. دې ته وويل سوه چي ته يوازي د خپل ځان له پاره رايه کارولای سې، خو د لور پر ځای يې نه سې کارولای. ښځي وويل چي ولي هغه خو زما لور ده زه غواړم د هغې پر ځای رايه واچوم. کارکوونکو ورته وويل : بخښنه غواړو خو تاسي داسي نه سئ کولای. دا ښځه ولاړه او تر دوه دري ساعته وروسته بيرته راوګرځېده او خپله ځوانه لور يې د ځان سره په داسي حال کي راوستل چي يو ګړی مخکي يې اولاد زېږېدلی و، او هغې خپله رايه پخپله واچوله.

ketabton.com - The Digital Library

یوه بله کیسه له بامیان څخه راغله چې هلته یوې سپین سرې ښځې ځلور ساعته په واوره کې پر پښو مزل کړی و تر څو د رایو اچولو مرکز ته ورسېده. کارکوونکو ورڅخه وپوښتل چې ولې دې دونه تکلیف د رایو اچولو له پاره پر ځان تېر کړ؟ ولې رایه دونه ارزښت درته لري؟ دې په جواب کې ورته وویل زما ژوند خو هغسې تېر دئ خو زه غواړم د خپلو کوچنیانو له پاره او د دوی د بچیانو له پاره رایه ورکړم. د رایو اچولو په یوبل مرکز کې یوه ناوې چې د واده جوړه یې په غاړه وه له موټر څخه راکښته سوه او ویې ویل چې په خدای سوګند که رایه ورنه کړم نو خپل واده ته به په آرامو مغزو ولاړه نه سم. د کابل ورځپاڼې یوخبریال چې د مریم لېسې د رایو اچولو مرکز مخ ته شل دقیقې ولاړ و خبر ورکړ، چې زه دلته ډېرې ښځې وینم چې د رایو اچولو د مرکز څخه د خوشحالۍ له کبله په اوښکو ډکې سترګې راوزي. یوه اتیا کلنه ښځه چې په سترګو ړنده وه د خپل لمسي په مرسته د ملالۍ لېسې د رایو اچولو مرکز ته د سهار پر نهو بجو راورسېدل. دې یوه خبریال ته وویل چې تېره شپه مې یوه سترګه خوب هم نه دئ کړی. خپل لمسی مې د شپې له دې کبله راکښېنوی چې حتی لیدی مې هم نه، چې سهار سوی به وي د رایو اچول به راڅخه پاته سوي وي. ټکسي ډرایور عبدالمتین وبي بي سي راډیو ته وویل دا یو داسې خوب دئ چې د تل له پاره به راسره وي. دا ټوله کیسې وې چې رایو اچوونکو ټوله خطر هېر کړی و او د رایو ورکولو له پاره راوتلې وه.

د کرزي تر ټولو لوی سیال د شمالي ټلوالي وتلی کس یونس قانوني و، چې پر ډېرو چوکیو یې کار کړی و او په لنډه مهاله اداره کې د کورنیو چارو د وزیر په توګه پاته سوی و. کرزي باید د ټولو رایو څخه پنځوس فیصده تر لاسه کړي وای تر څو د دوهم ځل له رایو لوېدلو څخه

ketabton.com - The Digital Library

یې مخنیوی کړی وای. کله چې د نومبر پر دریمه د رایو پایلې اعلان سوې دی د افغانستان د لومړي ولسمشر په توګه په ۴، ۵۵ فیصده رایو وټاکل سو. دی وایي چې رایې د ټولو قومونو لخوا د هیواد په هره برخه کې وشمېرل سوې. په رایو کې د درغلیو ناري پورته سوی، چې ملګرو ملتونو یې د یوه مستقل کمېسیون له لاري د پلټلو ژمنه وکړه، خو هیڅ داسې یو شی پیدا نه سو چې هغه دې دغه پایلې بې اعتباره کړي.

د ولسمشرۍ تر ټاکنو وروسته سمدستي د پارلماني او ولایتي شوراګانو د انتخاباتو له پاره اماده ګي نیول پیل سوه، چې د ۲۰۰۵ م کال د سپټمبر پر ۱ مه تر سره سوې. د ولسي جرګې د ۲۴۹ سیټونو له پاره ۲۷۰۷ کسانو ځانونه نومولي وه او ۳۰۲۵ د ولایتي شوراګانو له پاره. کرزی وایي چې ترهګرو د رایو اچولو پر ځینو مرکزونو حملې وکړې تر څو رایې ورکوونکي وبېروي، مګر افغانانو، کاندیدانو او د هغوی ملاتړو او رایو اچوونکو تر هغه ځایه چې زه خبر یم د هیڅ وران کاري پېښې سره نه دي مخ سوي.

د افغانستان او حامد کرزي سفر (۲۰۰۱) کال راهیسي او بیا تر اوسه د خورا ډېرو پېښو ډک و، چې اکثره به دغه پېښې خورا بېرووونکې وې. کرزی وایي چې زه احساس کوم دا د افغانستان له پاره خورا د ویاړ شېبې دي. کرزی وایي زما په نظر چې د دغه ښو شېبو په تر لاسه کولو کې قومي مشرانو، جهادي رهبرانو، روحانیونو او هر چا مرسته کړې ده. موږ خپل هیواد بیرته تر ډېري ورانۍ وروسته تر لاسه کړ، سره له دې چې خورا لویې ستونزې او دسیسې یې په وړاندې لوېدلې وې. خو د هیواد تاریخ چې په ژوره توګه یې په ملت کې ریښې غځولې وې او هغه باغیرته خلک چې د خپل هیواد سره یې بې کچې مینه لرل دا ټولې هڅې شنډې کړې،

ketabton.com - The Digital Library

کله چې موقع راورسېده ملت هم یو سو.

په دغه یووالي کې هغه وخت بیرته درز پیدا سو، چې د افغانستان د بیا رغوني پروسه خورا ټکنۍ پر مخ روانه وه، چې دې کار د کرزي او ډېرو نورو افغانانو هیلې په اوبو لاهو کړې. د افغانستان د بیا رغوني پروسه ځکه کراره وه چې یو خو دا هیواد ټوله وران سوی و او بل دغه ناکامه دولت دې ته اړتیا لرله چې تقریباً ټوله باید له سره جوړ کړل سي. بل علت یې دا هم و، چې د جنګ په جریان کې یو نسل د جوړوني مهارتونه او ملکي تعلیم یافته کسان یې له لاسه ورکړي وه. امنیت یو بل مشکل و. طالبان چې د ۲۰۰۱ م کال په پای کې له واکه لیري کړل سوي وه هغه وخت بیرته راپورته سول کله چې متحده ایالاتو خپله توجه عراق ته واړوله. راپورته سوو طالب ښوونځیانو ښوونځي ونړول. استادان او اداري کارکوونکي یې ووژل او د هغه خلکو ملاتړ یې بیرته تر لاسه کړ چې فکر یې کاوه د کابل اداره د دوی امنیت نه سي خوندي کولای. کرزی د نړیوالي ټولني د مرستو په اهمیت چې تر اوسه یې د افغانستان سره کړي دي او کوي یې پوهېږي، او دا ورته معلومه ده چې د نوري نړۍ د مرستي او ژمنو پرته دغه هیواد دغه سفر په یوازي سر په ثابته اوخوندي توګه نه سي تر سره کولای. ډېر څه تر لاسه سوي دي او ډېر نور شیان باید تر سره سي.

افغانستان اوس یو انتخابي حکومت لري، کرزی وایي چې موږ اوس بیرته د ملتونو ټولني ته راوګرځېدو. افغانان یوځل بیا دنړۍ د بلنو په لیست کې چې په کنفرانسونو کې به یې برخه اخیستل او ویناوي به یې اورولې راغلی، دا د افغانانو له پاره د ویاړ تر ټولو ښه نخښه ده چې دوی یوځل بیا په نړیوالي ټولني کې ځای لري.

ketabton.com - The Digital Library

افغاني پاسپورټونه يو ځل بيا وېشل کېږي چې دا تر ټولو مهم شی او د دې څرګندونه کوي چې افغانان نور بې دولته خلک نه دي چې نوري نړۍ ته سفرونه نه سي کولای. د کابل نوی ښار د جادو پر خامه خواوو چې دغه سيمه هر واګون چلوونکي ته معلومه ده په درزنو خلک د پاسپورټ د تر لاسه کولو له پاره ولاړ وي. په دغو کسانو کي زيات يې ليك لوست نه سي کولای چې عرضه ليکونکو د جادو پر څنډو دوکانونه ورته پرانيستي دي. د سړک د غاړي عکس اخيستونکي په زړو بکسي کامرو باندي تصويرونه ور باسي.

کرزی وايي زه چې د نړۍ هر ګوټ ته سفر کوم په دې ډېر خوشحاله او وياړم چې د افغانستان بيرغ ما ته ښه راغلی وايي. د افغان حکومت يوه لاسته راوړنه دا وه چې کرزی په هغه ډېر فخر کوي هغه د زړو پيسو ټولول او په نوې سکه بدليدل دي. کله چې انتقالي حکومت منځ ته راغی ډېري کرنسۍ د چلېدو په حال کي وې. موږ فيصله وکړه چې دغه زاړه بانک نوټونه راټول کړو، چې ټوله اتلس تريولينه وې او په نوي کرنسۍ مو بدلي کړې. دی وايي چې دا هر څه مو په درو مياشتو کي تر سره کړه او هغه زړې پيسې مو وسوځلې. کله چې نوي نوټونه چاپ سول لومړی سړی چې تر لاسه يې کړې په کابل کي و. کله چې هغه ته پيسې په لاس کي ورکړل سوې مچ يې کړې او ويې ويل چې دا زما پيسې دي. معنا دا چې دا د افغانانو پيسې دي. نوي پيسې د هيواد هري برخي ته په موټرو، الوتکو، خرو، اسانو او په غرونو کي پر پښو ورسول سوې. کرزی وايي چې يوه انه يې هم ورکه نه سوه.

د کرزي هغه ياد دي چې په خپل يوه سفر کي ورته يوه بزګر ويلي وه، دا داسي کيسه ده چې دی يې کوي نو ورسره خاندي، ځکه چې دا ده

ketabton.com - The Digital Library

ته ښکاره کوي پر کوم څه چي دی باور لري هغه د افغانانو رښتينتوب او حقيقي طبيعت دئ. دی وايي چي زه بدخشان ته تللی وم او هلته د يوه زيارت سره تم سوم. د دغه زيارت ترڅنګ يوه کوچنۍ کوډل وه چي يو سړی پکښې مېوه خرڅول. دا د شاتو په شان د خوړو ختکيو وخت و، دغه کس يو ختکی مات کړ ما ته يې يوه دړه راکړه ما هم وخوړل او مننه مې ترې وکړه. ما ورته وويل ښاغلې خدای دې ستا دوکان دونه در لوی کړي لکه افغانستان. ده په جواب کي وويل نه ښاغلې زه داسي نه غواړم. موږ بايد د ټول افغانستان د آبادۍ او ښه والي له پاره دعا وکړو چي په هغه صورت کي به زما دوکان هم ښه وي.

ketabton.com - The Digital Library

(۹)

پرمختګ، ژمنه او مشکلات

په مخ کې پرته لار

ketabton.com - The Digital Library

د اي بي سي نيوز (ABC News) لخوا چې په ۲۰۰۵ م کال کې تر دې سرلیك لاندي سروې تر سره سول چې ایا افغانستان به پر پرتو ستونزو بریالی سي پایلي یې په دې ډول وې: ۷۷ افغانانو فکر کاوه چې هیواد یې پر سم لورو روان دئ. ۷۱ فیصده خلک دا حکومت د طالبانو تر هغې خوښوي. ۸۷ فیصده خلک فکر کوي چې د امریکا په مشري د طالبانو له واکه لیري کول د افغانستان په ګټه دي او د لسو څخه نهه افغانان د اسامه په اړه بد نظر لري. لوی اکثریت په دې نظر دئ چې د ژوند په حالت کې ښه والی راغلی دئ. د نظر څرګندول تر پخوا ډېر آزاد دي او امنیت هم ښه سوی دئ.

چې دا تر ټولو ښه خبر دئ.

په همدې کال کې تر ټولو بد خبرونه دا وه، چې د افغانستان د ټوله نفوذ څخه یوازي ۶ فیصده خلک د برېښنا څخه برخمن دي. د افغانستان سم نیمایي بالغ افراد بې سواده دي او افغانستان لا د نړۍ تر ټولو غریبو هیوادونو په لیکه کې دئ. د تېرو دوو کالو راهیسې د پولې د هغې غاړې څخه د پاکستان میشت طالبانو او القاعده ښورښیانو په حملو، په کابل کې د ځانمرګو بریدونو په شمېر او د اپیمو په تولید کې زیاتوالی راغلی دئ او په حکومت کې فساد خپلې لوړې کچې ته رسېدلی دئ، چې په کابل کې د حکومتي مامورینو ښایسته ودانۍ یې تر ټولو ښه بېلګه ده. تر هغه چې دغه وضعیت حاکم وي تر هغه وخته به افغانان پر خپل حکومت او د هیواد پر ښې راتلونکې اعتبار ونه کړي.

دا هغه مشکلات دي چې ولسمشر حامد کرزی ورسره مخامخ دئ. دی په دې پوهېږي چې دا ټوله شیان په یوازي سر نه سي سمولای.

کرزی وایي د ۲۰۰۱ م کال راهیسي افغانستان ډېر پرمختګونه

ketabton.com - The Digital Library

کړي خو موږ په مخ کي خورا اوږده لار لرو، چي وروسته دا دعوه وکړو چي موږ پر خپل ځان ويسا او خوندي يو. موږ ډېر مشکلات لرو، چي بايد حل يې کړو او ډېر خنډونه چي بايد له مخه يې ليري کړو.

يو تر ټولو لوی مشکل مخدرات دي، د امريکا او برتانيې پنځه کلني ګډې هڅي چي د ترياکو توليد له منځه يوسي او يا يې کم کړي په څرګند ډول غير اغېزمني تمامي سوي دي. او افغانستان اوس په تخميني توګه د نړۍ د هيروئينو او اپيمو د ۸۵ څخه تر ۹۰ فيصده توليدوي. د سي بي سي (CBC) د ۶۰ دقيقو په راپور کي چي په ۲۰۰۵ م کال کي يې خپور کړ ويل سوي وه چي اپيم د افغانستان تر ټولو لوی نقد حاصل دي او د هيواد د کورنۍ کرهنې سم نيمايي توليد دئ.

ولسمشر کرزی د ترياکو پر کرنه خورا سخته نيوکه وکړه، خو افغان حکومت د دې توان او منابع نه لري چي د دغې پديدې سره جګړه وکړي. د افغان ملت ملي پاليسي هيڅ چيري د دې جوګه نه ده چي د قاچاقبرانو سره مبارزه وکړي، چي زيات يې اوس په پارلمان کي ناست دي. چي د همدې لاري لاسته راغلو پيسو باندي اوس د هيواد په سياسي تشکل کي ځای لري.

کرزی وايي د مخدره موادو مشکل اقتصاد ټکنی کوي. چارواکي فاسدوي او ترهګرو ته مالي منابع برابروي. زه په دې باور لرم هغه ترهګر چي نړيوال تجارتي مرکز يې ونړاوه د مخدره موادو او نورو غير قانوني لارو څخه په لاس راغلو پيسو څخه يې استفاده کړې وه.

ډېر څارونکي دا اندېښنه لري چي افغانستان به د مخدره موادو په يو دولت بدل سي. داسي چي هر څه به يې د قاچاقبرانو له خوا اداره کېږي. لکه د کولمبيا د (Pablo Escobar) او (Cali) د کوکينو نېکمرغه

ketabton.com - The Digital Library

شرکتونه چې هر څه د دوی په انحصار کې وه. کرزی وایي چې هغسې یو حالت به هیڅکله رانه سي خو دا یو جدي مشکل دئ او وي به، خو افغانان به یې د نړیوالې ټولنې په مرسته او همکاري له منځه یوسي.

کوکنار په افغانستان کې د پېړیو راهیسې کرل کېږي. اپیم به همېشه د کوچنیو ډلو له خوا د اوښانو د کاروانو په واسطه د شرق څخه و غرب ته د افغانستان د وربښمو پر لار تېرېدل. د نونس سوه شپېتمو او اویایمو کلونو کې افغانستان د اروپا او امریکا د خوشحاله کلتور له پاره تر ټولو له دې کبله ښه ځای و چې هلته به اپیم او د هغوی اشتقاق سوې بڼه یعنې هیروئین په خورا کښته بیه تر لاسه کېدل. له همدې کبله د هیروئینو کمپنیو د پاکستان په غیر علاقو یا قبایلي سیمو کې د اپیمو په تصفیه پیل وکړ، چې په غرب کې خورا ډېر غوښتونکي لري. خو کرونده ګر د همدې پیسو خورا لږه برخه تر لاسه کوي چې ډېري پیسې یې د تولیدونکو، قاچاقبرانو، منځګړو او پر چادو خرڅوونکو جېبونو ته لوېږي. دا چې د مخدره موادو د کرلو غوښتنه ډېره وه کوکنارو د افغانستان په نقدي محصولاتو کې لومړی ځای ونیوی او هیواد چې د انارو، انګورو او خټکیو له کبله مشهور و بازار له لاسه ورکړ. جګړو د هیواد د غلو محصول ته نور زیان واړوی. د مجاهدینو ځینې ډلې بالاخره د همدې مخدره موادو په پیسو چلېدلې. دا چې د هیواد اقتصاد په خورا بد حالت کې و ځینو افغان بزګرانو له دې کبله چې ژوندي پاته سي خپلې مځکې د کوکنارو په مزرع واړولې او ځینو ته خو د کوکنارو نه کرلو په صورت کې د قاچاقبرانو له خوا د فصلونو اړولو او حتی وژلو ګواښ سوی و.

کرزی په دې اړه داسې څرګندوني لري چې وایي کله چې په ۱۹۷۹

ketabton.com - The Digital Library

م کال کي روسانو پر افغانستان يرغل وکړ ډېر افغانان مختلفو هيوادونو ته مهاجر سول. هغه خلک چي په افغانستان کي دننه د خپلو کورونو او فارمونو د ساتلو له پاره پاته سول د روسانو اومجاهدينو تر منځ جګړه کي د دوام داري بېړي سره مخامخ وه. هيڅ افغان پرته له دې بېړي په خپل کور کي بېډيدای نه سوای چي سبا به د دوی کور روغ وي، فارم به يې په راکټونو او بمونو نه وي وران سوی. سبا به ډوډۍ وخوري او حتی چي سبا به وويني که نه. افغانان د سبا له پاره په پلان جوړولو نه وه اړ بلکي د هغه ورځي هغه ساعت او هغه دقيقې چي دوی پکښې ژوند کاوه.

افغانان په خورا مايوسه حالت کي وه له همدې کبله نو د کرزي په قول چي (بهرنيو عناصرو) د دغه وضعيت څخه ګټه پورته کړه او د کوکنارو کرلو ته يې وده ورکړه. بزګران چي د پېړيو راهيسي يې ختکي، انار او انګور کرل او هغو چي غواوي او پسونه روزل د قاچاقبرانو له خوا وهڅول سول، چي خپل زاړه محصولات پرېږدي او په خپلو مځکو کي کوکنار وکري. په ډېرو ځايونو کي دغه بزګران د ټوپک په ځوکه دې ته اړ کړل سول خو زيات يې په نورو لارو هم رامات کړل سوي دي. د مخدره موادو قاچاقبرانو به بزګرانو ته په لويه اندازه پيسې په پور ورکړې خو د هغه بيرته ادا‌ينه به يوازي د کوکنارو په کرلو کي ممکنه وه. کرزی د همدا سي يوې کورنۍ يادونه کوي، چي د کندهار ولايت تر ټولو حاصل خېزه سيمه کي اوسېدل. چي په زوره دې ته اړ کړل سول چي خپل د انارو باغ له منځه يوسي. دی وايي دا چي نوره ټوله کورنۍ پاکستان ته مهاجره سوې وه او يو کس تر شا پاته و، چي مازي ژوندی پاته سي د انارو پر ځای کوکنار کرل. دا ډېر ګران او ځوروونکی کار و، چي هغه دي په زړه پوري د انارو باغ له منځه يوسي، چي د ده په کورنۍ کي د څو کلونو

ketabton.com - The Digital Library

راهیسي و ، چې ډېر به دي نازوی او له مېوو څخه دې خوند اوګټه پورته کول. خو دغه کس په دې اړ و ، چې همداسي وکړي. ډېر افغان بزګران په همدې شان وځورول سول، چې خپل باغونه او د ښځکیو فارمونه یې وران کړل خو ځینو بیا دا کار بېله کومي اقتصادي ګټو او ژوندي پاته کېدلو له بېري وکړ.

وروسته طالبان راغلل، چې هر څه له بدوبتر سول. کرزی وایي چې تر دوی وړاندي په افغانستان کي د هیروئینو هیڅ کمپنۍ نه وه کله چې دولت ونړېدی قاچاقبران وپوهېدل چې اوس نو په هیواد کي دننه په خوندي توګه فعالیت کولای سي. تر دې وړاندي د هیروئینو دغه کمپنۍ په همسایه هیوادونو کي وې. البته دا د دې کبله نه چې بزګران دي د کوکنارو د کرلو له کبله شتمن سوي وي داسي نه ده، ځکه چې د غه زیاته ګټه د اکمالولو کړۍ وړي خو بیا هم بزګران تر انارو ډېري پیسې جوړوي، چې له همدې کبله کرزی د کوکنارو په وړاندي د سوځېدونکي مځکي پالیسي مخ ته بیایي. دی وایي چې بزګرانو ته باید بدل معیشت برابر سي، تر څو دوی بیرته خپل ربښتوني ژوند ته راوګرځي چې د افغانستان او نړۍ په پرمختګ کي برخه واخلي.

یوازي پنځه ویشت کلنه جګړه نه وه چې تر څنګ یې وچکالي هم چې په نونسوه نیویمو کلونو کي پیل او په یویشتمه پېړۍ کي لا روانه ده. همدې ګډ ترکیب په لویه پیمانه د افغانستان د اوبو لګولو زوړ سیستم زیانمن کړ چې ښاروېو او حاصلاتو ته یې زیان واړاوه او دې ته یې زمینه برابره کړه چې بزګران دي ډاډمن توکي وکري. په ملیونونو پسونه او غوایان له منځه ولاړل. دوی اکثره د لوږي او تندي له کبله مړه سول او یا په ارزانه بیه د مالکانو له خوا خرڅ سول ځکه چې نور یې نه سو کولای د

ketabton.com - The Digital Library

دوی د اوبو او خوراک تر اوده ووزي. کرزی وایي چي زه یو داسي کوچي پېژنم چي هر څوک به دده سره تېرېدی نو وریان به یې ورکول ځکه چي هغوی دونه کمزوري سوي وه، چي ده مړولای نه سوای او هغوی نور د ژوند کولو نه وه. ده به خلکو ته ویل چي دا درسره بوزئ که یې مړولای سئ وې ساتئ که یې نه سئ نو حلال یې کړئ.

کرزي وایې یوبل شی په غرب کي د مخدره موادو لویه غوښتنه ده، چي دوی یې په اړه ډېر څه نه وایي. په مطبوعاتو کي لویه خالګاه د اکمال په برخه کي ده، چي راپور جوړوونکي یوازي په افغانستان کي د اپیمو د تولید د ډېرېدو خبر ورکوي چي دا مناسب او متوازن راپور نه دئ ځکه چي هغه اړخ یې له پامه غورځول سوی دئ چي په افغانستان او د هغه په ګاونډیو هیوادونو کي د تولید سوو هیروئینو هر ګرام په غرب کي د روږدو کسانو لخوا رانیول کېږي وروسته څکول او پیچکاري کېږي. خو کرزی نه غواړي چي د پړې ګوته بل چا ته ونیسي. دی وایي چي موږ نه سو کولای غرب ته ووایو چي د مخدره موادو مشکل له دې کبله رامنځته سوی دئ چي ستاسي خلک یې رانیسي. دا یوازي د غرب مشکل نه دئ چي مبارزه ورسره وکړي بلکي دا د ټولو هیوادونو وظیفه ده. موږ په نشه یي توکو ډېر اخته کسان لرو، ایران همدا مشکل لري، چي دا یوازي تر غرب پوري محدود نه دئ، ځکه چي دا د ټول بشریت مشکل دئ. برتانوي او امریکایي ځوان، په افغان کلیو کي نجلۍ او هلک ټوله یو شان دي، ټوله یو ډول ارزښت لري، دوی ټوله یو بشر دي، موږ ټوله باید په ګډه هڅه وکړو، چي دوی د دغه خطر څخه وژغورو. کرزی یو داسي موقف غوره کوي چي بس افغانستان باید د مخدره موادو دغه مشکل په خپله حل کړي ځکه چي افغانستان ته زیان رسوي، او له بله پلوه دا د اسلام،

ketabton.com - The Digital Library

افغاني کلتور او اخلاقو خلاف کار دئ.

دی وايي چي افغانان په دې ډېر ښه پوهېږي چي کله زه دوی د مخدره موادو په وړاندي مبارزې ته رابولم دوی هم غبرګون ښوولی دئ. ننګرهار چي د کوکنارو د کرلو ډېر لوی ولايت و په خورا لويه پيمانه يې په توليدولو کي کموالی راوستی دئ. بدخشان، ارزګان اونور ولايتونه همداسي درواخله. دا چي افغانستان په کراره يوځل بيا پر خپلو پښو درېږي د يو څه استقرار له کبله بزګران يو ځل بيا پر دې برياليي سوي دي چي خټکي، انګور او انار تر مارکېټ پوري ورسوي، او په ښه بيه يې وپلوري. کرزی وايي چي موږ د مخدره توکو په وړاندي مبارزه کي ښه پرمختنګ وينو.

د ۲۰۰۵ م کال په پای کي د ملګرو ملتونو د سروې پر اساس د کوکنارو په کرنه کي ۲۱ فيصده زياتوالی راغلی و او د امريکا د متحده ايالاتو د سروې له مخي ۴۸ فيصده خو په نيولو کي يې هم زياتوالی راغی چي په۲۰۰۴ م کال کي افغان امنيتي ځواکونو ۱۸۰۰۰ کيلو ګرامه اپيم، ۱۴۰۰ کيلو ګرامه هيروئين او ۸ د مخدره موادو لابراتوارونه ونيول او له منځه يې يووړل. خو سره له دې بيا يې هم په توليد کي زياتوالی راځي.

ترهګري او توندلاريتوب د افغانستان له پاره يو بل مشکل دئ، چي دا د نړۍ د ډېرو هيوادونو ګډه وظيفه ده، کرزی وايي اسلامي هيوادونه بايد د توندلاريتوب په وړاندي سخته مبارزه وکړي. د هغو په وړاندي چي مذهب د نورو د ځورولو له پاره کاروي او د هغه چا په وړاندي چي لومړني قربانيان يې اسلامي ټولني دي. دی وايي چي توندلاريتوب د غلطو پاليسيو او تنګ نظريو پايله ده، چي هغه وخت بيا سياسي بڼه خپلوي چي حکومتونه د مذهب توندلاري بڼه د خپلو سياسي

ketabton.com - The Digital Library

اهدافو له پاره وکاروي. کرزی اخطار ورکوي چي د نړۍ په هیڅ ګوټ کي به هیڅوک پر ارامه پاته نه سي چي توندلاریتوب د راپورته کېدو په حال کي وي، او هغه ته په بل نظر ګوري. په هر فورم کي او د هري ټولني او مذهب په نامه توندلاریتوب د ټولي نړۍ له پاره خطر دئ او ټوله نړۍ د هغه سره د مبارزې مسئولیت لري.

دا چي افغانستان اوس د مخدره توکو، فساد او ترهګرۍ له مشکل سره لاس او ګرېوان دئ سبب یې دا دئ چي د طالبانو تر نسکورولو وروسته له دې هیواد سره لږ مرسته وسوه، د ډېرو ډالرو مرستي او وعدې ورسره وسوې خو هغه هیوادونه چي په ۲۰۰۱ م کال کي د افغانستان د ژغورلو له پاره راغله چي په سر کي یې امریکا دئ دلته یې د یوه فعاله حکومت په جوړولو کي غلطه محاسبه کړې وه. دا بس نه وه چي طالبان دي له واکه ګوښه سي او د القاعدې ښوونیز مرکزونه دي له منځه یوړل سي. دا چي افغانستان د بیا ناکامۍ او د ټوپکسالارانو، تنګ نظرو او ترهګرو و لاسو ته د لوېدلو څخه وساتو غربي هیوادونه تر هغه وخته پوري له افغانستان سره مرسته وکړي چي نوی حکومت پر پښو ودرېږي. د ښه امنیت په صورت کي افغانان کولای سي چي د ملي سرکونو د رغولو سیستم، ملي برېښنا او محلي او ساحوي د اوبو لګولو سیستم ته توجه وکړي. د ښه امنیت په صورت کي به ښوونځي د هلکانو او نجونو له پاره پرانیستي وي چي په همدې سره به د یوه نسل د افغان عالمانو تشه ډکه سي. د ښه امنیت په صورت کي به وزارتونه او د حکومت قضایي سیستم فعاله وي لکه څنګه چي باید وي او په داسي حال کي به ممکن وي چي واک د ټوپکسالارانو او قاچاقبرانو څخه واخیستل سي او یو قانوني ادارې ته وسپارل سي.

ketabton.com - The Digital Library

کله چي افغانستان د طالبانو څخه ازاد سو، اسامه بن لادن او د هغه عرب (د ځینو راپورونو له مخي چیچینیایان) جنګیالي د جلال آباد په شرق کي د توري بوړي غرونو سمڅو ته پر شا سول داسي ښکاري لکه چي متحده ایالاتو سترګي د توپ څخه واړولې، ولسمشر بوش په خپلو خبرو کي دا شعار ګرځولی و، چي دی به اسامه مړ یا ژوندی عدالت ته راولي، خو د امریکایي ځواکونو هغه کوچنۍ ډلي ته چي اسامه یې په غرونو کي تعقیبوی سرتېري ورنه کړل سول، چي پاکستان ته د ده د تښتېدلو لار بنده کړي. چي له همدې کبله د نړۍ لومړی لمبر ترهګر او د القاعده سازمان مشر وتښتېد. دا چي القاعده ماته سوې وه او نژدې و، چي له منځه یووړل سي بیا دغه ترهګري ډلي ته موقع ورکړل سوه، چي سره راټوله او خپل ځان سره منظم کړي.

تر هغه وروسته د بوش اداري عراق ته د جګړې له پاره تیاری پیل کړ. چي په ۲۰۰۶ م کال بوش د یوې خبري غونډې په جریان کي دې ته اړ کړل سو چي ومني دې د ۹/۱۱ له پېښي سره هیڅ تړاو نه درلود. له همدې کبله پر افغانستان د بسپني نل لیکه وچه کړل سوه او نظامي ځواک یې ورڅخه لیري کړ، چي له امله یې د افغانستان د نوي ژوند هیله په نا امیدي بدله سوه. توجه تر دې حده ورسېدل چي ولسمشر بوش په دې کي پاته راغی چي د ۲۰۰۳ م کال په بودجه کي دافغانستان ته بسپنه ځانګړې کړي چي وروسته بیا د امریکا کانګرس دغه کار وکړ.

د امریکا د دفاع پخواني وزیر ډونالډ رمسفلډ هغه وړاندیز رد سو چي افغانستان ته اضافي عسکر ولېږي، حتی د ۲۰۰۱ م کال په هغه وخت کي هم چي د افغانستان توري بوړي ته په اسامه او د القاعدې په مورال بایللو سرتېرو پسې عسکر ولېږي. خو امریکا په مځکه کي پر بې

ketabton.com - The Digital Library

باوره ټوپکسالارانو باندې تکیه وکړه او امریکایي الوتکو به په دوام داره توګه له هوا څخه بمباري کوله. خو پینتاګون له دې څخه انکار وکړ چي هلته مځکني پوځونه ولېږي، تر څو پاکستان ته د اسامه د تېښتي لار بنده کړي چي له کبله یې اسامه په اسانۍ سره تر پولي واوښت چیري چي هلته ده ته د یو اتل په سترګه کتل کېږي. هلته یې پر سوونو کسانو اغېزه وکړه او په خپله ترهګري شبکې کي یې استخدام کړل.

د ترهګرۍ ضد جګړې په پیل کي د پاکستان ولسمشر پروېز مشرف د امریکا سره د ترهګرو په له منځه وړلو کي د پوره همکارۍ ژمنه وکړه. د هغه راهیسي پاکستاني حکومت د طالبانو او القاعدې په له منځه وړلو کي یوازي نمایشي جګړه کړې ده سره له دې چي د ولسمشر کرزي د اعتراض او د امریکا له فشار سره هم مخامخ سوي دي. کله چي پاکستان خپل ځواکونه قبایلي سیمو ته د عملیاتو له پاره ولېږي نو پر ضد یې د تشدده ډکي مظاهرې وسي او پر مشرف فشار راوړي چي د اسلامي توندلارو سره موافقه وکړه او پوځ له هغه ځای څخه راوباسه، تر څو اسلامي توندلاري پر آرامه وي. البته دوی د پاکستان خوا ته خورا ښه آرام ژوند لري، خو امریکایي او افغان نظامي قوماندانان شکایت کوي چي تر ټرون وروسته په افغانستان کي د طالب او القاعده سازمان جنګیالیو په حملو کي ډېروالی راغلی دئ، ځکه چي دوی په آزاده توګه پر پوله تګ راتګ کوي. د طالبانو پخوانی ویاند د ۲۰۰۷ م کال په جنوري کي چي کله افغانستان ته را اوښت ونیول سو. او ده افغان ادارې ته وویل چي د طالبانو مشر ملا عمر د کوټې په سرحدي ښار کي په ازاده توګه ژوند کوي، دا هغه ځای دئ چي یو وخت کرزی پکښې اوسېدی. کار یې پکښې کوی او په ۱۹۹۹ م کال کي یې پلار د طالبانو لخوا پکښې

ketabton.com - The Digital Library

ووژل سو.

په افغانستان کي د طالبانو او القاعده شبکې نفوذ په تدريجي توګه مخ پر ډېرېدو دي او دوی په ډېره پیمانه د عراقي ښورښيانو تاکتیکونه کاروي چي په هغوی کي ځانمرګي بريدونه، چاودېدونکي مواد او د سړک د غاړي بمونه د ناټو، امريکا او افغان امنيتي ځواکونو په وړاندي استعمالوي.

د ۲۰۰۷ م کال په پیل کي څليرویشت زره امريکايي سرتېري په افغانستان کي وه، چي د هغو څخه يې يوولس زرو د ناټو د ګډ ملتي ځواکونو په چوکاټ کي کار کاوه چي هغوی هم يو ډېرش زرو ته رسېدل. نظامي قوماندانان او سیاستوال د بوش اداره دې ته راکاږي چي افغانستان ته نور سرتېري ولېږي. سناتور جان کيري چي په ۲۰۰۴ م کال کي يې بوش ته د ولسمشرۍ ټاکني بايلودې بوش له دې کبله ملامت کړ چي په افغانستان کي د زړه نا زړه پالیسۍ پر مخ بیايي او پر ده يې ږغ وکړ چي هلته نور پنځه زره سرتېري ولېږي. امريکايي قوماندانانو هم د نورو اضافي عسکرو غوښتنه کړېده.

د دفاع نوي وزير رابرت ګېټس چي کله د ۲۰۰۷ م کال په جنوري کي د افغانستان څخه لیدنه وکړه په دې راضي سو چي د بوش له ادارې څخه غوښتنه وکړي چي هلته نور سرتېري ولېږي، خو په عين حال کي بوش په عراق کي (نظامي څپي (Surge)) پلان کړ، چي هلته به سرتېري زياتوي. چي په هغه کي بايد ځيني پوځيان له افغانستان څخه استول سوي واى، چي دې هيواد لا په نور بد حالت کي پرېښود. په همدې مهال کي د ناټو ځيني هيوادونه په دې کي پاته راغله چي په ګډ مليتيزه ځواکونو کي خپلي ژمني پوره کړي. افغانستان يو ځل بيا د خورا

ketabton.com - The Digital Library

ضرورت په وخت کي د مرستو څخه محروم دئ.

پر ولسمشر کرزي باندي له دې کبله انتقادونه کېږي، چي په دې کي پاته راغلی دئ، چي خپل هیواد مخ ته او په چټکه توګه د خودکفایۍ پر لار بوزي. پر ده باندي له دې کبله هم تورونه لګېږي، چي د کوکنارو د کښت په مخنیوي کي بریالی نه دئ. ټوپکسالاران یې په ټوله هیواد کي ایله کړي او ملي اداره د فساده ډکه ده. مګر دغه ناروغي به تر هغه وخته پوري پاته وي چي کله مرکزي حکومت او ولایتي ادارې ددې جوګه سي چي افغان قانون په ټوله هیواد کي نافض کړي ځکه چي په افغانستان کي تر جګړې وروسته واك له منځه تللي و. خو دا کار یوه نسل او یا تر دې ډېر وخت ته اړتیا لري، چي افغانستان ته باید مرستي ورکول سي. د کرزي د بې ځواکه اقداماتو ملامتي باید د ده پر نړیوالو ملګرو واچول سي، په ځانګړې توګه د بیارغوني په چارو کي چي د ده حکومت د دې جوګه نه دئ چي د هیواد لوی مشکلات دي حل کړي او بل شي په افغانستان کي د بوزکشی د ذهنیت حاکمیت دئ.

لکه یو خان چي تر هغه وخته پوري به د بوزکشۍ لوبي راونه بولي چي په بري یې ډاډمن نه سي. کرزی به هم هیڅکله پر هغه لار ولاړ نه سي چي وروسته د ده ځواک ته زیان ورسوي. ده ځیني ډېر با جرئته او بریالي اقدامات کړي دي د بېلګي په توګه کله چي لویه جرګه په شخړه کي راګیره سوه ده کابینه اعلان کړه. اوقوي کسان یې له خپلو سیمو څخه لیري او مرکز ته یې راوستل. لکه اسعمیل خان له هرات او دوستم له مزار څخه چي اوس دوی دواړه په کابل کي دي تر څو د دوی له نفوذ څخه په سمه توګه د حکومت په راتلونکو اهدافو کي کار واخیستل سي.

هیڅا تر اوسه داسي تور نه دئ لګولی چي کرزی شخصاً په فساد

ketabton.com - The Digital Library

ککړ دئ او نه يې تر اوسه سترګې پر پټې کړې دي. څه چې بايد دی وکړي هغه دا چې د خپل ټول شخصي او اخلاقي نفوذ څخه کار واخلي چې کابينه او پارلمان دې ته چمتو کړي چې په حکومت کې ريفورم راولي او په فساد اخته چارواکي له منځه ليرې کړي چې دا لړ ناخرګنده او مشکل ته د رسېدلو اوږده لار ده.

د ده په پراخو سفرونو کې چيرې چې لا ده ته د يو اتل په سترګه کتل کېږي، د کرزي پيغام هغه يو شان دئ: زموږ سره مرسته وکړئ چې دا به مو په اصل کې له ځان سره کومک وي. ده په ۲۰۰۵ م کال کې د بوستن پوهنتون فارغينو ته په وينا کې وويل چې: «همېشه بايد د ملي ګټو سوال درسره وي» او همېشه مو بايد پربکړې بشريت ته د خدمت په رڼا کې وي. ده متحده ايالات او نور ځواکمن هيوادونه له دې کبله ملامت کړل چې افغانستان يې د نونس سوه نوي په کلونو کې ترهګرو ته پرېښود او افغانان له ځورونې څخه خلاصول چې د دوی مسئوليت و سترګې پر پټې کړې او حتی پر خپلو ملي ګټو تر هغه چې د ۱۱/ ۹ پېښه وسوه او دوی يې متوجه کړل. د بوستن په پوهنتون کې د نيکرسن په ځای کې د ده د خبرو په تايد دوه واره پنځه ويشت زره کسان په تودو چکچکو ودرېدل.

ولسمشر کرزی په دې باور دئ، چې افغانستان خورا ښه اينده لري خو دی و دغه راتلونکي ته د نړيوالي ټولنې د مداخلې په اهميت هم پوهېږي. د ۱۱/ ۹ پېښې تر پنځه کاله زياته موده کې افغانستان بيا هم د نړۍ د غريبو هيوادونو څخه دئ.

کرزی وايي چې وګورئ د ۲۰۰۱ م کال څخه څونه ليرې راغلي يو. پنځه سوه ښوونځي مو جوړ کړي او تر درې زره زيات مو رغولي دي. په سلګونو مايله سړک مو جوړ کړی او که مو کار همداسې روان وي نو

ketabton.com - The Digital Library

۲۰۰۸ م کال ته به تر دوه زره مایله ډېر سړک جوړ سوي وي.

خو هیواد تقریباً تر ۱۱ زره مایله زیات نوي سړکونو ته اړتیا لري او د ښوونې او روزنې وزارت اټکل کوي دا چې ټولو افغانانو ته ښه ښوونه برابره سي نو تر اوه زره زیاتو نوو ښوونځیو ته اړتیا ده.

کرزی وایي چې موږ باید ټوله هیواد ته برېښنا برابره کړو، ځکه چې بېله برېښنا سرمایه ګذاري امکان نه لري، په همدې شان روغتیایي اسانتیاوي باید برابري سي. زموږ د زراعتي توکو په محصولاتو کي باید ډېروالی راسي او نړۍ یې باید راڅخه رانیسي. دی وایي افغانان د سخت کار سره خورا ډېره مینه لري او نوره نړۍ باید د افغانانو سره په څنګ کي ودرېږي، تر څو بالاخره ملت د خپلو ارزښتونو په رڼا کي پر پښو ودرېږي.

یو غریب او کمزوري دولت په توګه افغانستان د نړیوالي ټولني منځګړیتوب ته ضرورت لري تر څو د ګاونډیانو سره یې مثبت اړیکي رامځنته کړي. کرزی دا احساس کوي چې هیواد یې د ترانزیټي لاري په توګه یو ځل بیا ښه رول لوبولای سي لکه د پېړیو په اوږدو کي چې یې لوبولی و. د مرکزي اسیا څخه د تیلو نل لیکه چې د افغانستان او پاکستان څخه تېرېږي او تر هندي سمندر پوري غځېږي چې خورا ډېر بحث پر سوی دئ به یو مثال وي. خو اوس چې د افغانستان او پاکستان اړیکي خورا ترینګلي دي او په پراخه توګه د پاکستان څخه د طالبانو او القاعده د غړو را اوښتل چې تل د متحده ایالاتو د غندني سره مخ سوي دي په داسي یو وضعیت کي نو د داسي یوې پروژې تر سره کېدل ممکن نه برېښي.

افغانستان ډېره مرسته تر لاسه کوي، په بلیونونو ډالر افغانستان ته د بیارغوني او امنیت له پاره ورتوی سول. ولسمشر بوش د ۲۰۰۷ م

ketabton.com - The Digital Library

کال په پلان کي اعلان وکړ، چي د افغانستان د بیا رغوني له پاره به مرسته ډېروي او همدا شان د سرتېرو په شمېر کي به زیاتوالی راولي. نور غربي هیوادونه د جاپان او چین په شمول همداسي در واخله. کرزی په روکه توګه وايي چي زه به ډېر خوښ سم چي د اسلامي هیوادونو ډېره مرسته ووینم چي البته اوس دوې په خپله د دغه مشکل سره په کراره کراره مخامخ کېږي.

په افغانستان کي د سرمایه ګذارۍ له پاره په خصوصي سکتور کي ځای ستنه. په ۲۰۰۵ م کال کي په کابل کي یو عصري هوټل پرانیستل سو، چي مارکیټ، د کافي ښېلو ځای په افغانستان کي لومړی برقي ځینې یې لرلې، چي کابلیانو به په خورا خندا سره پورته او کښته پکښې کېدل. د اغا خان بنیاد یو پنځه ستوریز هوټل جوړ کړ او همدا شان یې د تاریخي ځایونو د بیا رغوني له پاره ځو پروژو ته بسپنه ورکړل. یو شمېر تعلیم یافته افغانان چي د جګړې په جریان کي امریکا، اروپا او استرالیا ته تللي وه، بیرته هیواد ته راوګرځېدل. ځینو یې په حکومت کي پوستونه اشغال کړل او ځینو بیا شخصي تجارتونه پیل کړل، لکه د راډیو او ټلویزیون مرکزونه، د موبایل ټلیفون شرکتونه او د بیا رغوني کمپنۍ.

د افغانستان د بیا رغوني بریالۍ نمونه د کابل د لرغونتون بیا رغونه ده چي د مرکزي او جنوبي آسیا د زرګونو کلونو تاریخي خزانې پکښې خوندي وې. دا چي لرغوني او د تجارت لویه لار د افغانستان څخه تېرېږي نو له کبله یې همېشه د چنګېزخان ،لوی سکندر او نورو د لښکرو لخوا اشغال سوي دي. له همدې ځایه به کلتورونه تېرېدل چي خورا لرغوني مختلفي تاریخي خزانې به یې تر شا پرېښودلې. د کابل په لرغونتون کي اوس رومي سیکې، هندي عاج بودايي آثار او تر اسلامي

ketabton.com - The Digital Library

پېر وړاندي مجسمو خزانې خوندي وې خو د کورنۍ جګړې په جريان کي ورته سخت زيان ورسېد ، چي په دوامداره توګه به يې آثار لوټېدل. خو کله چي طالبان واک ته ورسېدل دوی د موزيم د لوټمارۍ مخه ونيول خو د غير اسلامي هنرونو ننداره يې منع کړه. دوی هغه مجسمې او نور هنرونه يې مات کړل چي ژوندي موجودات به يې انځورول چي په هغه کي يو تعداد د لرګي څخه جوړ د انسانانو او حيواناتو لويي مجسمې وې، چي له کافرستان څخه په لاس راغلي و. د لرګي څخه جوړ په دغو مجسمو کي ځيني يې تر دوه متره جګي وې چي د کافرانو جدي او حيواني خدايان وو. د دوی سيمه د افغانستان شمالي شرق غرونو کي وه او دا د هيواد يوازينۍ سيمه وه چي اوسېدونکي يې ياغي او غير مسلمانان و. دا د دې هيواد يوازينۍ سيمه وه چي بايد رعيت سوي او وګړي يې مسلمانان سوي وای چي په اتلس سوه نويمو کلونو کي همدا کار تر سره سو او د ولايت نوم يې نورستان سو چي معنی يې د (رڼا مځکه) ده.

د طالبانو تر واکمنۍ وروسته د موزيم کارکوونکي په خورا احتياط اخته وه تر څو ځيني اثار بيرته ترميم کړي چي اوس يې يو څو و ننداري ته ايښوول سوي وه، په نونس سوه اتيايمو کلونو کي د موزيم د کارکوونکو لخوا ډېر شيان يوې او بلي خوا ته سره پټ کړي وه، چي ځني د باختري دورې آثار په ملي زېرمتون کي ساتل سوي وه. د کابل موزيم دوباره پرانيستل سو او په خورا ښکلې بڼه رغول سوی چي د بيا رغوني کار يې لا دوام لري.

د ملي ارشيف ودانۍ بيرته رغول سوې او په زرګونو دوسيې او اسناد يې و مجموعې ته وراضافه سوي دي. امنيتي ځواک مؤظف سوی دئ چي کلتوري او تاريخي ځايونه د بيا تالان څخه وژغوري چي په هغه

ketabton.com - The Digital Library

کې د بامیان د بودا د مجسمو ځایونه هم شامل دي، چې د طالبانو تر وخت پورې ولاړ او وروسته بیا هغوی په ۲۰۰۱ م کال کې د خاورو سره برابر کړل.

په افغانستان کې د ۲۰۰۱ م کال راهیسې د لوړو زده کړو په موسسو کې زده کوونکي ډېر سوي دي چې شمېر یې څلوېښت زرو ته رسېږي، چې ۲۰ فیصده یې نجوني دي.

کرزی وایي چې موږ د پرمختګ په حال کې یو، چې باید هیڅکله بیرته شا ته راونه ګرځو، دی وایي کله چې نړۍ نن د افغانستان په اړه فکر کوي او په هغه علتونو پسې ګرځي چې ولې باید هلته منابع په کار واچوي نو دې ته اړتیا نه لري چې لیرې وګوري یوازې دي د ۱۱/ ۹ پېښې ور په یاد کړي. اوه زما خدایه ! دغه ښایسته ټاورونه د اور خوراک سول او خلک یې د اتیایم یا نیویم منزل څخه راوغورځېدل.

کرزی وایي نړۍ افغانستان ته د هغه لوی خطر د له منځه وړلو له پاره راغله چې په افغانستان کې له دې کبله راپیدا سوی و، چې ملت له پښو غورځول سوی و. ترهګرو او نورو بهرنیو عناصرو دغه هیواد یرغمل کړی او چلوی یې. په سترګو خو داسي ښکارېدل چې هر څه د افغانانو له خوا تر سره کېږي، خو په حقیقت کې افغانانو دا هیواد نه اداره کاوه. د هیواد ټوله تاسیسات د ترهګرو په خدمت کې وه چې هر وخت یې ببله کومه مشکله استفاده ځني کولای سول. افغانستان هوایي ډګرونه، الوتکي، ټیکنالوژي، ماشینري او د ښه نظامي سابقې کارپوهان لرل چې د هیواد دا ټول جوړښت د ترهګرو لاس ته ورغلی و.

کرزی وایي مګر نوري نړۍ افغانستان هېر کړی و، دوی فکر کاوه چې هلته هر څه روان وي تر دوی پورې به ور ونه رسېږي. دا و چې د

ketabton.com - The Digital Library

نیویارک او واشنګټن پېښي رامنځته سوې. هر هغه هیواد چي اوس د افغانستان د پرېښودلو په لټه کي دئ او تر هغه وړاندي چي هیواد پر خپلو پښو نه وي درېدلی خپل ځان په خپله وساتي خپله ډوډۍ ولري، او د هغو بدو خلکو سره جګړه وکړي، چي هر وخت د بیرته راتلو هڅه کوي، شاید بیا د ۱۱/ ۹ د پېښو سره مخامخ سي. موږ نه سو کولای د هغسي یوه افغانستان بیه ورکړو لکه دمخه چي مو ورکړل. موږ باید دغه خطر له پامه ونه غورځوو. افغانستان باید د نړۍ د سولي او ثبات او پر افغانانو د رحم په توګه ورغول سي چي دا پخپله یو ښه دلیل دئ.

ketabton.com - The Digital Library

نطق

کله چي د ۲۰۰۷ م کال په پيل کي د امريکا په کانګريس کي ډيموکراتانو اکثريت تر لاسه کړ تقريبا د افغانستان څخه هر راوتونکی خبر تکان ورکوونکی و. پر ايتلافي او افغان ځواکونو باندي د طالبانو او القاعدي لخوا حملي زياتي سوي وي او په ۲۰۰۶م کال کي چي د پاکستان او ښورښيانو تر منځ چي کوم تړون له دي کبله وسو چي تر پولي د ښورښيانو اوښتل کم کړي په اصل کي دوی ته لا ښه زمينه برابره کړه، چي په خورا بيخاره به له سرحده پوري وتل. کله چي پاکستان د افغانستان او پاکستان پر پوله په قبايلي سيمو کي دنظامي عملياتو څخه ځان وژغوري ښورښيانو دا يوه موقع وبلل چي بيله د پاکستان له بېري يي په افغانستان کي خپلو حملو ته زور ورکړ.

دا چي د پرويز مشرف حکومت د ښورښيانو په مقابل کي په اقدام کولو کي سوړ او بي ميله ښکاري نو سړي ته دا شك ورپيدا کيږي چي په اصل کي دغه تړون ښورښيانو ته په افغانستان کي د خپلو وژونکو فعاليتونو له پاره يو جواز په لاسه ورکول دي. هم مهاله کوکنارو د خپل وخت ريکارډ ټينګ کړ او د مخدره موادو د پيسو له لاري په افغان حکومت کي فساد د ساري ناروغي په شان خپرېږي . د امريکا او نورو ايتلافي ځواکونه لخوا پر غلطه رهبري سوي بمونه او د غلطو استخباراتي معلوماتو پر اساس پر کليو هجوم وروړل د ملکي خلکو مرګ ژوبله زياتوي چي دا د غربي هيوادونو په وړاندي د عامو خلکو

ketabton.com - The Digital Library

کرکه راپاروي او د یاغیانو سره مرسته کولو ته یي هڅوي. د ۲۰۰۷ م کال ځینو پیښنو د نونسوه اتیایمو کلونو له حوادثو سره ورته والي درلود چي پاکستان میشتو مجاهدینو به د روسي یرغلګر ځواك په مقابل کي جګړه کول. اوس امریکایي او ناټو ځواکونو ته ډیرو افغانانو د اشغالګرو قواو په سترګه کتل چي د افغانانو پر خاوره هیڅ داسي یوه ځواك ته ښه راغلی نه دئ ویل سوی.

د کانګریس د غړو په منځ کي ورځ په ورځ دا پوهاوي زیاتیږي چي امریکا د دواړو جګړو د بایللو په درشل کي ده او د بوش اداري هیواد د ۹\۱۱ تر پیښنو وروسته د افغانستان او عراق په شحړه اخته کړ. افغانستان ته د نورو مرستو د ورکړي ږغونه را اوچت سول ځکه چي ددي سمي جګړي ګټل ممکن دي او حتي په کانګریس کي ډیمکراتانو او جمهوري خواهانو ویل چي د عراق څخه دي د سرتیرو د را ایستلو له پاره مهال ویش وټاکل سي ځکه چي د هغه جنګ د ګټلو څرك خورا لږ ښکاري.

د ۲۰۰۶م کال د ډسمبر پر ۱۳ د نیویارك ټایمز د Op-ed column titled کي (یوه جګړه اوس هم ګټل کیدای سي) تر سر لیك لاندي د ستراتیژیکو او نړیوالو مطالعاتو له مرکز څخه Anthony Cordesman پر امریکا او د ناټو پر غړو هیوادونو ږغ کړی و چي افغانستان ته نظامي او اقتصادي مرستي ډیري کړي . ده غرب ته اخطار ورکړي و چي پر کابل توجه زیاته کړي په خاصه توګه د ښه حکومتداري په برخه کي چي د دي چاري د نسته والي له کبله د دښمنو ډلو د پیاوړتیا او نفوذ له پاره ډیري خالیګاوي موجودي دي.

د ۲۰۰۷ م کال په مارچ کي ژورنالیست Rory Stewart په ټایمز کي په یوه کالم کي نړیواله ټولنه له دي کبله ملامته کړي وه چي د

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان د کلتور او ارزښتونو سره اشنايي نه لري او کوښښ کوي چې غربي ډيموکراسي او مدني ټولنه پر افغانستان وتپي. ستيورت استدال کړی و، چې ډيري پيسي افغانستان ته د فساد او مخدره موادو پر ضد مبارزې په لار کي مصرف سوي چې زموږ پر عملياتو (ميشن) يي هيڅ مثبته اغيزه نه ده کړې او د نورو غربي هيوادنو د مرستي پرواګرامونه و محلي کلتور ته د خطر په سترګه کتل کېږي، چې همدې شي د افغانانو کرکه راپارولې ده. شايد غربي هيوادنونه په خپل هدف کي پاك وي او هدف يي د افغانستان سره مرسته کول وي خو تر ټولو مهمه دا ده چې په دغه غربي پيسو باندي کوم هدف تر لاسه سي هلته د کلتور او ارزښتنونو پيژندنه وسي. هغه څوك چې افغانان ډېر ښه پېژني وايي چې افغانان د هغو مرستو چې دوی ته ورکول کېږي قدرداني کوي خو دا د دې مخالفت کوي چې که چيري دوی غربي ارزښتونه ومني نو هر څه به د دوی له پاره سم سي.

په داسي وضعيت کي نو هر څه يوه معما ښکاري. غربي هيوادونه فکر کوي چې دوی د يو داسي ټولني ملاتړ نه سي کولای چې هلته نارينه خپلي ښځي په بورقه کي ساتي، چيري چې د کوکنارو کرنه د نړۍ د مخدره موادو مشکل تغذيه کوي، چيري چې يو غيري انتخابي ټوپکسالار واك چلوي او چيري چې مذهبي قانون د غير مذهبي مخه نيسي. افغانان استدلال کوي چې دا د دوی خپل شخصي کارونه دي. د کوم علت له مخي چې دوی کوکنار کري هغه ګټه ده نه دا چې دوی پدې باور دي چې کوکنار ښه شی دي. په هغه غربي هيوادونو کي چې دوی ته وايي کوکنار مه کرئ د هيروئينو غوښتنه خورا ډيره ده نه په افغانستان کي که څه هم د تخميني راپورونو پر اساس چې يو مليون افغانان په نشه

ketabton.com - The Digital Library

يي موادو اخته دي. که چيري دوی د اپيمو غوښتنه لږ کړي افغانان به يي هم لږ کړي. د افغانانو د ژوند او کلتور اړخ غربي هيوادونو ته د منلو وړ نه دئ او دا خورا مغلقه مسئله کرځيدلې چي د بازاري ځواکونو په واسطه يي حلول ناشونی کار دئ. دغه اړخ کېداي سي او (کيداي هم نه سي) چي په مرور د زمان تغير وکړي خو په افغانستان کي د غربي نړۍ په پرتله وخت خورا ورو درومي.

راډيکال اسلام د افغانانو د ژوند کلتور نه و، تر هغه چي بهرنيو يرغلګرو شوروي اتحاد هڅه وکړه چي خپلو راډيکالو ته تغير ورکړي. تر هغه وخت پوري افغانستان يو رښتوني او د زغمه ډك مسلمان هيواد و، چي په نونسوه شپيته او د نونسوه اويا په لومړيو کي يي غربي سيلانيان شاهدان دي. د روسانو د اشغال په وخت کي مليونونو افغانانو خپل هيواد پرېښود او دا توندلاري وه چي د جهاد له پاره يې په لوړ اواز ناري وهلي او همدې شي د غربي هيوادونو په ځانګړې توګه امريکا مرستي راجلب کړې. د سرې جګړې ذهنيت د هيڅ داسي موقع مخنيوی نه سو کولای چي شوروي اتحاد ببله مخامخ جګړې څخه په بهرني هيواد کي را ايسار کړي. د توندلاريتوب تر ټولو شرير او موقع پېژوندونکی ګلبدين حکمتيار و، چي په نتيجه کي يې د امريکايي مرستو تر ټولو لويه برخه تر لاسه کول او د پاکستان استخباراتي اداري ISI چي د امريکا د لاسپوځي او پيسه ويشونکي ادارې په توګه يې کار کاوه د ده پوره درناوی کوي. موږ بايد دا هېر نه کړو چي يو وخت امريکا دغه اسلامي توندلاري تربيه، تجهيز او بسپنه ورکول چي نن يې د له منځه وړلو هڅي کوي.

۹\۱۱ تر پېښو وروسته د بوش اداري ډېر لوي چانسونه د لاسه ورکړل.تر ټولو څرګند يي د اسامه په وژلو او نيولو کي پاته راتلل دي چي

ketabton.com - The Digital Library

د ۹\۱۱ د پېښې پلان جوړونکی دئ. پر افغانستان د حملي په وخت کي چي د ده د القاعده سازمان د رهبري په نيولو کي چي ټوله بې زړه سوي، ماته سوي او د پښو غورځيدلي وه چي ټوله بايد د شرقي افغانستان په غرونو کي له منځه تللي وای هلته د پاکستان پولي ته نژدي د لاري بندولو له پاره د پوځونو په استولو کي پاته راغلل چي همدې شي اسامه او د ده ډلي ته موقع برابره کړه چي پاکستان ته وتښتي. دې تېښتي اسامه په يو اتل بدل کړ او مرسته يې ورسره وکړه چي د خلکو کومکونه راجلب، نوي کسان استخدام او دا تروريستي سازمان تر پخوا لا ډير ښه سره منظم کړي. د لارو د بندولو له پاره د مځکنيو پوځونو د لېږلو پريکړه د دفاع پخواني وزير ډونالډ رمسفلډ ته راجع کېږي داسي چي دا د ترهګرۍ په وړاندي د بوش د اداري تر ټولو لويه تېروتنه وه. دې د نړي تر ټولو لوي ترهګر ته اجازه ورکړه، چي بيرته لوبي ته راسي.

کله چي امريکا د طالبانو پر رژيم حمله وکړه اسامه او القاعده پټ سول ځکه چي په حمله کي تقريباً هيڅ ځمکنيو ځواکونو ګډون نه درلود. د طالبانو چاره د شمال ټلوالي او د امريکايي او برتانوي کمانډو په لار ښوونه او د هوايي ځواك په مرسته وسول. په ټوله افغانستان کي د طالبانو د پخواني مرکز ځخه نيولې په شرق کي تر هراته، له شماله تر کابله او نور په هر ځاي کي چي د طالبانو حکومت نسکورېدی يو هوس يي درلود. په دې ټوله راضي وه چي د طالبانو دغه زيږ او ناپوه حکومت دي د دوی د غرب ملګرو سره چي دغه ناکامه هيواد ته د ويني په سرطان اوښتی دئ له منځه يوړول سي.

حامد کرزی فکر کوي چي دی د غرب تر اغېزې لاندي د بون په غونډه کي د موقتي اداري د مشر په توګه ټاکل سوی دئ او له هغه پراخ

ketabton.com - The Digital Library

ملاتړ څخه خوند اخلي چې د ۲۰۰۴ م کال په ملي ټاکنو کې افغانانو د لومړي ځل له پاره د خپل مشر د ټاکلو له پاره په ډېري خوشحالۍ سره رايي واچولې. نوي ښوونځي د نجونو او هلکانو څخه په خورا شوق سره ډکي سوي او خوشباوريو هر چيري خپل وزرونه غوړولي و. کله چې طالبان نسکور سول غربي يو بي کنټروله ځواك د ټانکونو سره هيواد ته ننوت چې ور پسې يې حکومتي ادارو، انجوګانو او شخصي د امنيتي کمپنيو هيواد پر سر سره واخيست چې افغانانو ته به يې ويل د يو مکمل ملت له پاره بايد څه تر سره سي. د غربي نظاميانو وظيفه چې ښورښ له منځه وړل و، يو څه د دوی دناپوهۍ او يو څه د افغانان کلتور او عنعناتو ته نه درناوي دا مسئله نوره هم پېچلې کړل. افغانانو بيرته په مقاومت لاس پوري کړ او د غرب ضد ښورښيانو چې د خلکو په زړونو کې يې ځای د لاسه ورکړی و بيرته تر لاسه کړ.

د افغانستان د بنسټونو جوړونه او رغونه تقريباً په هغه اوايلو کې د بې کاره بيروکراټيك او بي اغېزې او د فساد له ډك حکومت له کبله د خنډ سره مخامخ سوه. حتی په کابل کې چې بې ساري ودانۍ جوړې سوې او نفوس هم خورا ډير سوی دئ حکومت په دې بريالی نه سو، چې خلکو ته بريښنا او نور اساسي خدمتونه برابر کړي. مرکز د پيسو ډك و خو بيا هم ملکي کارکوونکو او ښوونکو ته معاش نه رسېدی. د افغانستان د ملي اردو او ملي پوليسو روزنه د تجهيزاتو د نسته والي او د فاسدو قوماندانانو له کبله چې ټولې پيسې به يې په خپلو جيبونو کې اچولې وځنډيد. په سوونو مليونه ډالر افغانستان ته راغله خو تر اوسه لا د هيواد د اقتصادي پياوړتيا تر ټولو ښه نښه د کابل په خامه جادو کې د لوکسو موټرانو کرځېدل، د فاسدو حکومتي چارواکو لوړې لوړي ودانۍ

ketabton.com - The Digital Library

او ښایسته او د خیال رستورانتونه وه چي مړو غربیانو به را وارد سوي الکول پکښې څښل او ډوډي پکښې خوړل.

بیا هم پرمختګونه سوي دي ځکه چي ډېر افغانان سولي او ثبات ته خورا ډیر لېوال دي او د پرمختګ په کارونو کي ونډې اخیستلو ته ډېره تلوسه لري. نجوني مکتبونو ته ځي ځکه چي ډېر افغانان د نجوني زده کړي غواړي او ډېرو استادانو او اداري کارکوونکو د ښوونځیو په فعال ساتلو سره خپل ژوند د هغه دوامدار تهدید له کبله چي دوی ته د توندلارو له خوا متوجه و په خطر کي اچولی و. د اطرافو ډېر ښوونځي وران او ښوونکي او اداري کار کوونکي یې د طالب ښورښیان له خوا ووژل سول. ملکي کارکوونکو د تنخوا نه تر لاسه کولو له کبله غوغا جوړه کړې وه. د ښاروالۍ کار کوونکو چي باید د کثافاتو غرونه یې له منځه وړي وای د نوو خلکو په راستنېدلو سره د سونامي سره مخامخ سول. ترافیك پولیسو په کابل کي په کابل کي د نظم راوستلو خوشي هڅي کولې او افغاني سرتېري به د ښورښیانو سره په جګړه کي وژل کېدل.

د حامد کرزي هغه هڅي چي د ښه حکومتدارۍ له پاره یې کولې د کورنیو شخړو او فساد له کبله له خنډ سره مخامخ سوې. په ۲۰۰۱م کال کي د طالبانو چټکه ماته چي په ټوله هیواد کي د خوشحالۍ سبب سوه، چي ور سره سمدستي دا سوال ور سره راپورته سو چي په افغانستان کي د ائتلافي ځواکونو یو داسي ځواك ته اړتیا سته چي په افغانستان کي سوله وساتي. د ائتلافي ځواکونو د هوایي ځواك په ملاتړ شمالي ټلوالي ډېر ژر پر دې بریالي سول چي طالبان له پښتو وغورځوي. دغه ټلواله د تاجکو او ازبکو څخه جوړه ده چي په ځرګند ډول یې د جنوب د پښتنو د

ketabton.com - The Digital Library

خوا هر کلي ونه سو. د عبدالحق د وړاندیز له مخي چي باید په جنوب کي هم د ټوپکسالارانو یوه ټلواله رامنځ ته سوې وای او دې به د طالبانو په بیا راپورته کولو کي تر ائتلافي ځواکونو ډېره اغېزه لرلاي چي اوس یې غربي ځواکونه لري.

حامد کرزي په خپل وخت کي دغسي یو ایتلاف جوړوی او طالبان هم خورا غلي وه تر څو چي دوي بالاخره په هغه ویرجنه ورځ په ترینکوټ کي تسلیم سول. که د پښتنو دغه ناخبره ائتلاف تقویه سوی وای او ائتلافي ځواکونو یې د هوا څخه ملاتړ کولاي دا به د هیواد له پاره تر ټولو ښه امنیتي ځواك وای. دا هغه طریقې دي چي افغانستان خپل ځان د تاریخ په اوږدو کي په ساتلی دئ. افغانستان هیڅکله هم په یوي قوي او ملي اردو سره نه دئ ساتل سوی او د قومي حکومتونو اتحاد د محلي او ساحوي حکومتونو په چلولو کي خورا اغېزمن دئ لکه څنګه چي د کرزي پلار کارونه د یوه قومي مشر په توګه تر سره کول. د افغانانو مطلق اکثریت د طالبانو د رژیم څخه ښه خاطره نه لرل خو که د طالبانو تر نسکورېدلو وروسته د افغانانو سره مرسته سوې وای کېدای سول چي دوی په خپله د طالبانو د بیرته راتګ مخه نیولې وای.

ددي ټولو سره افغانستان یو ځل بیا د بهرنیو سرتېرو له خوا اشغال سو او د ۲۰۰۷ مال په پیل کي هلته د نورو سرتېرو جوپې ور رواني وې. د جنوب د ائتلاف موقع د ۲۰۰۱م کال په اخیر کي د همېشه له پاره له منځه ولاړه. دا شاید د غربي ځواکونو پر ځاي تر ټولو ښه چاره وای چي د هیڅ سره هم بلد نه و. مګر د دغو غربي ځواکونو قومانده او کنټرول داسي یو شی دئ چي اوس هم کېدای سي چي خبري پر وسي او یو تغیر راولي چي په څه ډول د افغانانو سره متقابل عمل وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

د ۲۰۰۵م کال د مي ۵ ولسمشر کرزي سپیني ماڼۍ ته ولاړ، چې هلته يې په خپل هیواد کې پر بهرنیو ځواکونو د ډېر کنټرول غوښتنه وکړه ولسمشر بوش نه یوازې دغه غوښتنه رد کړل بلکې په خلکو کې یې د ولسمشر کرزي سپکاوی وکړ. کرزي په دې اړه په عامه خبرې نه دي کړې او نه زما سره په شخصي توګه خو ولسمشر ته نژدې افغانانو ماته وویل چې دی دې کار ډېر په غوسه کړی و. شاید کرزي په رسمي او عامه توګه پر خپلو غوښتنو ډېر ټینګار کړی وي خو ولسمشر بوش باید له ده څخه د خلکو په وړاندې خپل ملاتړ څرګند کړی وای. اوس ولسمشر کرزی د ناټو او امریکايي قواوو د وژونکو اشتباهاتو له کبله خورا ځورېږي او غندل کېږي او له بله پلوه د هغوی په اداره کولو کې هم بېوسه دئ. که چیرې کرزی او دده لوړ پوړي مشاورین پر دغو ځواکونو ډېره اغېزه ولري نو په ډاډ سره ویلای سو چې مثبت تغیر به راسي. له بله اړخه به کرزی دافغانانو په سترګو کې د اعتبار خاوند سي. د بلې خوا به د ناټو او امریکایي ځواکونو له خوا چې کوم تاکتیك په کار اچول سوی دئ په تضمین سره به د ورانې، ملکي وګړو ته د مرګ ژوبلې او د افغانانو سره د راشې درشي په چارو کې د کلتوري حساسیتونو د پېښو په مخنیوي کې مرسته وکړي.

په افغانستان کې د سولې له پاره هیلې ژوندۍ دي او خوشبختي مخ پر ډېرېدو ده، ځکه چې ډېر افغانان ورته لېوال دي. خو د افغانستان راتلونکی شکل باید یوازې د افغانانو لخوا د دوی د خپل مهال وېش له مخې او د دوی په خپلو طریقو باندې وټاکل سي. څونه چې غرب پر افغانانو د خپلو نظریاتو د تپلو کوښښ کوي هغونه د افغانانو د مقاومت سره مخامخ کېږي. لکه څرنګه چې مخکې وویل سول چې افغانان د بهرنۍ نړۍ د مرستې مننه کوي خو هیڅکله مداخله نه مني. غرب باید

ketabton.com - The Digital Library

افغانانو ته ببلچه په لاس ورکړي خو دا باید ورته ونه وايي چي کوم ځاي وکيندي. دوی ته خښتي په لاس ورکړي خو باید ورته ونه وايي چي څه په جوړ کړي. افغانان خورا غښتلي، ځانګړي او په زړه پوري خلك دي. دوی خورا دوستانه او میلمه پال خلك دي خو یوازي میلمنو ته نه اشغالګرو ته. دوی محافظه کار دي خو توندلاري نه دي. توندلاريتوب د افغانانو په خاوره کي د امريکا او نورو هیوادونو د غلطو پالیسیو نتیجه ده چي افغانان یي د خپلو هدفونو له پاره وکارول. یو وخت ټولي نړۍ د افغانو احترام کاوه. په افغانستان کي به مثبت تغیرات راسي خو په کراره که چیري مونږ د ژر تغیر راوستلو هڅه وکړو نو پایلي به یي راته په زړه پوري نه وي.

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English